

အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်မှု

ဦးသန်းထိုက်

နွယ်နီအောင်

အာဂွန်းဂျပ်ကယ်လ်

ကျော်လင်းနိုင်

အောင်လင်းဦး

တောမတ် မက်စ် မာတင်

တည်းဖြတ်သူ - ဒေါက်တာ အင်ဒရူး အမ် ဂျက်ဖာဆင်

ဦးကျော်မင်းစံ

DIGNITY
DANISH
INSTITUTE
AGAINST TORTURE

First published in Myanmar Translation by JFA & DIGNITY DANISH INSTITUTE AGAINST TORTURE 28 March, 2020-14 June, 2020

This published by JFA & DIGNITY DANISH INSTITUTE AGAINST TORTURE, 28 March, 2020-14 June, 2020

All rights reserved: no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic mechanical, photocopying, recording or otherwise without the prior written permission of the JFA & DIGNITY DANISH INSTITUTE AGAINST TORTURE

မာတိကာ

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအရ အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ပြင်ပ လောကနှင့် ဆက်သွယ်မှုအပေါ် ဥပဒေရေးရာ သုံးသပ် လေ့လာခြင်း။

အကျဉ်းသားများ၏ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်အား ဥပဒေ လေ့လာခြင်း။

ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း - နေရာအမျိုးမျိုးတွင် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်း အလေ့အထ ကွာခြားချက်များ

အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်၊ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းအား မညီမျှစွာ ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် လေ့လာချက်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ မေ့လျော့ခံ အကျဉ်းသားများ

မည်သည့်အခြေအနေမျိုးတွင် အကျဉ်းသားများ ထောင်ဝင်စာ မရသနည်း။

နိဒါန်း

သင်တို့၏ လက်ထဲတွင် ရှိနေသည့် သို့မဟုတ် ဖန်သားပြင်ပေါ်တွင် ရှိနေသည့် သုတေသနပေါင်းချုပ်သည် Justice for All Law Firm (JFA) နှင့် DIGNITY – Danish Institute Against Tortureတို့က ပူးပေါင်းရေးသားထားသော သုတေသန စာတမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်သည် အကျဉ်းသားများက မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းရှိ ထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်မှု၏ အရေးပါသော အကြောင်းအရာကို ညွှန်ပြထားသည်။ ထိုအကြောင်းအရာသည် အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့ မိသားစုဝင်များ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ ဥပဒေ ပြဌာန်းချက်တို့မှ ရလာသော အတွေ့အကြုံ တို့ကို အဓိကထားပါသည်။ ၎င်းသည် နိဒါန်းဆောင်းပါး၊ အကြောင်းအရာအလိုက် သုတေသနစာစောင် လေးစောင်၊ ဥပဒေပြဌာန်းချက်များကို သုံးသပ်ချက်တစ်ခုနှင့် ထိုသုံးသပ်ချက်အပေါ် ချထားသော မှတ်ချက်တို့ ပါဝင်သည်။ Legacies of Detention in Myanmar ဟုခေါ်သော စီမံကိန်း၏ (<https://legacies-of-detention.org/>) ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အနေဖြင့် ယခု နမူနာဖြစ်စဉ် လေ့လာချက် ကို ကျွန်ုပ်တို့က ဂုဏ်ယူစွာဖြင့် တင်ဆက်လိုက်ပါသည်။

ယခုဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်သည် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ချင်းစီအတွက် တာဝန်ယူထားသော အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ပေါင်းစည်းလုပ်ဆောင်ထားသော အရာတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ချင်းစီ၏ အစတွင် ၎င်းအချက်ကို ညွှန်ပြထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက်ချင်းစီအလိုက် ဆောင်ရွက်ပေးသော ထောက်ပံ့ကူညီမှုများကို အသိအမှတ် ပြုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အပြန်အလှန် များစွာ အတွေ့အကြုံများ သင်ယူရရှိခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းကို အကောင်အထည် ဖော်နေစဉ်အတွင်း ကျွန်ုပ်တို့အား ကူညီခဲ့သူ အများအပြားကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ပထမဦးဆုံးနှင့် အရေးအကြီးဆုံး ကျေးဇူးတင်ရမည့်သူများမှာ အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ သုတေသနအဖွဲ့သို့ ၎င်းတို့၏

အတွေ့အကြုံများကို လိုလိုလားလား မျှဝေပေးခဲ့ကြပါသော နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းအရာရှိများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကို မျှဝေပေးကြပါသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သတ္တိနှင့် အကြောင်းမတိုက်ဆိုင်ပါက ဒုက္ခရောက်နိုင်သော အနေအထားတို့ရှိကြောင်းကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အား သက်ဆိုင်ရာစာတမ်းများကို ရယူလေ့လာ နိုင်အောင် ကူညီပေးသည့် DIGNITY ၏ မှတ်တမ်းစင်တာမှ အန်ဂျလီနာတာ ရစ်ခ်ဖက်တာ၊ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအတွက် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ တို့ကို ပံ့ပိုးလုပ်ဆောင်ပေးသည့် ဂျန်နီတောနစ်ဘာဂ်နှင့် မွန်မွန်တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

Legacies of Detention ဟု ခေါ်တွင်သော စီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များအနက် တစ်ခုမှာ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရှင်များနှင့် နိုင်ငံအာဏာပိုင်များ အကြားတွင် စကားဝိုင်းဆွေးနွေးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် လှုံ့ဆော်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသုတေသနစာတမ်းပေါင်းချုပ်အား စကားဝိုင်းဆွေးနွေးမှုများ၏ အဦးအစတစ်ခု အနေဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ ဆောင်းပါးများနှင့် လေ့လာချက်များကို အတူတကွ ပေါင်းစည်းခြင်းအားဖြင့် လူမှုရေးသိပ္ပံနှင့် ကွင်းဆင်းသုတေသနတို့က အတိတ်ကို နားလည်ရန်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်အား ဖွင့်ဆိုနိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူဖြစ်နိုင်စေရန် ကျွန်ုပ်တို့မှ ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချမှုကို အသုံးပြုခဲ့သော၊ တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အတိတ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ နိုင်ငံသားများနှင့် နိုင်ငံတော်အကြားရှိ ဆက်ဆံရေး ပြောင်းလဲနေမှုအပေါ် ကြည့်ရှုနိုင်မည့် ရှုထောင့်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။ ဤအဖွဲ့၏ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသော သုတေသနမှ ထိုအချက်ကို ထပ်မံစူးစမ်းလေ့လာနေမည်ဖြစ်သည်။ သင့်အနေဖြင့် သုတေသနစာတမ်းများ ပေါင်းချုပ်အား ဖတ်ရသည်ကို နှစ်ခြိုက်သည် ဖြစ်စေ၊ အတွေးများအား လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်သည်ဟု ရိုးရှင်းစွာ ထင်မြင်သည်ဖြစ်စေ သင်၏ မှတ်ချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ကြိုဆိုပါသည်။

JFA အဖွဲ့

- ဦးကျော်မင်းစံ၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ နှင့် ဥပဒေအတိုင်ပင်ခံ(ဒါရိုက်တာ)
- ဦးခင်မောင်ဝင်း၊ သုတေသနအဖွဲ့ ကြီးကြပ်ရေးမှူးဟောင်း
- ဦးသန်းထိုက်၊ သုတေသီ
- ဦးကျော်လင်းနိုင်၊ သုတေသီ
- ဒေါ်နွယ်နီအောင်၊ ရှေ့နေနှင့် လက်ထောက်သုတေသီ
- ဦးအောင်လင်းဦး၊ ရှေ့နေနှင့် လက်ထောက်သုတေသီ

DIGNITYအဖွဲ့

- အန်ဒရူး အမ် ဂျက်ဖာဆန်၊ သုတေသနမှူး
- တောမက် မက်စ် မာတင်၊ ပါရဂူဘွဲ့လွန် သုတေသီ
- လစ်ဗ် အက်စ် ဂါဘိုရစ်ထ်၊ ပါရဂူတန်း ကျောင်းသား
- အာဂန် ကပ်ခယ်၊ ဥပဒေအကြံပေး
- ဆာရာ အော်နာ၊ လက်ထောက်ကျောင်းသား
- ကလဲရာ ဗွန် စတော့ကဲန်မူဆွာ့စ်၊ လက်ထောက်ကျောင်းသား

သတင်းက ဟင်းတစ်ခွက်ထက်ပိုအရေးကြီးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းထောင်ပြင်ပနှင့် ချိတ်ဆက်ရန် အားထုတ်သည့်
အကျဉ်းသားများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သရုပ်ခွဲ ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှုနှင့်မိတ်ဆက်ခြင်း

“သတင်းက ဟင်းတစ်ခွက်ထက်ပိုအရေးကြီးပါတယ်။” ဟူသည့် လက်သုံးစကားသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများဟောင်းများ သုံးလေ့ရှိသည့် အသုံးအနှုန်း ဖြစ်ပြီး အကျဉ်းကျနေစဉ်အတွင်း ပြင်ပနှင့် ဆက်စပ် ထိတွေ့နိုင်ရန် အရေးကြီးသည်ကို အလေးပေးသည့် ဖော်ပြချက်ဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်းသားများထံသို့ လာရောက် တွေ့ဆုံခြင်းနှင့် မီဒီယာကို ကြည့်ရှုခြင်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ဖြစ်ပျက်နေသည့် အရာများကို သိရှိနိုင်ပြီး ယင်းတို့၏ လွတ်မြောက်မှုအပေါ် သက်ရောက်စေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို သိရှိစေခြင်းဟူသည့်အကြောင်းအရာ များ အပေါ် အကျဉ်းသားများ ထားရှိသည့် တန်ဖိုးကို ဖော်ပြပါသည်။ မိသားစုဝင်များနှင့် သူငယ်ချင်းများနှင့် အဆက် မပြတ်ခြင်းသည် အသက်ရှင်ရပ်တည်မှုအတွက် အရေးပါကြောင်း အဆိုပါအချက်က ဖော်ပြပါသည်။ ဟင်းတစ်ခွက်ထက်သတင်းကို ဦးစားပေးခြင်းအားဖြင့် အစား အသောက်ကဲ့သို့ အရေးပါသောသတင်းသည် အကျဉ်းသား တစ်ဦးအား ပြင်ပနှင့် များစွာ အဆက်ဖြတ်ထားနိုင်ပုံကို ဖော်ပြပါသည်။ အဆိုပါ ဖော်ပြချက်သည် အားကောင်းသည့် ဖော်ပြချက်ဖြစ်ပြီး အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ခြင်းသည် လူသားများ အတွက် အခြေခံကျကြောင်းကို အသိပေး ဖော်ပြထားပြီး အစားအစားရရှိနိုင်ခွင့်ကဲ့သို့ အရေးပါသည့် လူ့အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်စနစ်များတွင် ဆင်းရဲ

နွမ်းပါးမှုကြောင့် အကျဉ်းကျသူအများစုသည် အစာရေစာလုံလောက်မှု မရှိကြောင်း ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့အား သတိပြုမိစေပါသည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်ပေးသည့်အရာအဖြစ်ကြည့်လျှင် 'ဟင်းတစ်ခွက်' နှင့် 'သတင်း' သည် ရံဖန်ရံခါ ဆက်သွယ်နေလေ့ရှိပြီး အာဟာရပြည့်ဝသည့် အဓိက အစားအစာရင်းမြစ် ဖြစ်ကာ အဆိုပါအစားအစာကို အကျဉ်းသားများ၏ မိသားစုဝင်များက (ဆား၊ သကြား၊ လက်ဖက်၊ ဆပ်ပြာနှင့် အခြားအခြေခံလိုအပ်ချက်များနှင့်လဲလှယ်နိုင်သည့်သတင်းကို ပြင်ပမှ အခြားသော အရာများနှင့်အတူ) အဆိုပါ စာသားအရ မြန်မာနိုင်ငံမှ အကျဉ်းသားများသည် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များအတွင်း ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်မှုကို ထိန်းထားနိုင်ရန် အခက်အခဲများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်ဟု အရိပ်အမြွက် ဖော်ပြပါ သည်။ အဆိုပါ အခက်အခဲများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် လွတ်လပ်မှုဆုံးရှုံးသည့်အခါ များစွာတွေ့ကြုံရလေ့ရှိသော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံတွင် 'သတင်း' မရခြင်းသည် အခြားနေရာများထက် ပိုဆိုးပြီး ပိုမိုဆိုးရွားသည့် ဒုက္ခကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အထူးသဖြင့် တင်းကြပ်သည့် စနစ်အောက်တွင်ချုပ်နှောင်ခံရသည့် တိုက်ပိတ်ခံရသည့် နိုင်ငံရေး အကျဉ်း သား များအတွက်ပိုဆိုးပြီး နွမ်းပါးသည့်အကျဉ်းသားများ၏ မိသားစုဝင်များသည် အဆိုပါ အကျဉ်းသားများကို စောင့်ရှောက်နိုင်ရန် (သို့) ထောင်ဝင်စာလာတွေ့နိုင်ရန် ငွေကြေးအခက်အခဲကို ကြိုးစားဖြေရှင်းရုန်းကန်နေကြရ ကာ ပိတ်ထားသည့်၊ ခြိမ်းခြောက်သည့်၊ မကြိုဆိုသည့် အကျဉ်းစနစ်ကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများကို တွေ့ကြုံရလျက်ရှိပါသည်။ အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ပြင်ပနှင့်ဆက်သွယ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုကို သုတေသနစာပေ၊ လူ့အခွင့်အရေး

စံသတ်မှတ်ချက်နှင့် အကျဉ်းထောင်စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် အကောင်းဆုံးလုပ်ထုံးလုပ်နည်း တို့တွင်လည်း ထင်ဟပ်ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆိုပါ အကြောင်းအရာအတွက် များစွာစိတ်ပါဝင်စားမှု မရှိပါ။ ယခုဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုသည် အကျဉ်းထောင်နံရံများကို ဖောက်ထွင်းကာ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် ဆက်သွယ်မှုများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်အား ထုတ်နေသည့် အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင် များ၏ အတွေ့အကြုံများကို ဖော်ပြခြင်းနှင့် သိနားလည်ခြင်းအပေါ် အထူးအလေး ပေးကာ ကုစားရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

မိတ်ဆက်

တင်ပြထားသည့်ဆောင်းပါးလေးခုသည် အကျဉ်းသားများ၏ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်မှုကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ထားသည့်ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုရလဒ်များဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်း ကျခြင်း၏အမွေအနှစ်များ¹ ဟု အမည်ပေးထားသည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် သုတေသန အစီအစဉ်၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအစီအစဉ်သည် အကျဉ်းကျမှုအတွေ့အကြုံ၊ နည်းပညာများနှင့် နိုင်ငံရေး ခံယူချက်တို့ကို ဖော်ပြသည့်အချက်အလက်များကို မှန်ဘီလူးအဖြစ် အသုံးပြုရန် ထိုမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပိုမို ကျယ်ပြန့်သည့် လူမှုရေးနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို လေ့လာရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အဆိုပါ ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှုက အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် ထောင်နံရံပြင်ပမှ ကမ္ဘာ တို့ကြားရှိ ဆက်သွယ်ဆက်ဆံမှု ဟူသည့် ဆက်ဆံရေးတွင် ပါဝင်နေကြသူများ၊ သက်ရောက်ခံများ၏ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်သည့် အခြေအနေတစ်ခုကို စစ်ဆေးခြင်းအားဖြင့် အကျဉ်းကျခြင်း၏ အမွေအနှစ်များ စီမံကိန်း၏ ရည်မှန်းချက်ကို ခြုံငုံဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းက အကျဉ်းကျခြင်း၏ နေ့စဉ်သက်ရောက်မှုနှင့် နောက်ဆက်တွဲများနှင့် အကျဉ်းကျ စဉ်ကာလအတွင်းတွင် ထောင်ပြင်ပနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် အကျဉ်းသားများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပုံကို ပိုမိုနားလည်လာစေရန် ကူညီပေးပါသည်။ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုတွင် အဓိကရည်မှန်းချက် လေးခုရှိပါသည်။

¹ Read more at <https://legacies-of-detention.org/>

1. လက်တွေ့ကွင်းဆင်းမှုကိုအခြေပြုသည့်သုတေသနကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သုတေသီများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ရန်။
2. လူမှုသိပ္ပံသီအိုရီက ဖော်ပြသည့်၊
လက်တွေ့မျက်မြင်ကိုအခြေခံသည့်တွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေပြု ထားသည့် အကျဉ်းကျမှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်သစ်ကို ဖော်ပြရန်။
3. အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ထောင်ပြင်ပနှင့် ဆက်ဆံမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ မူဘောင်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဆောင်ရွက်ရန်။
4. အဆိုပါအသိပညာကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် သက်ဆိုင်သူများအားမျှဝေပေးရန်နှင့် အကျဉ်းထောင်ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့် လူထုအပေါ်အခြေပြုသည့်ဆွေးနွေးမှုကို ဆောင်ရွက်ရန်။

ပြင်ပကမ္ဘာနှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းအပေါ် သုတေသနပြုထားသည့် အနောက်နိုင်ငံများ မှ သုတေသနသည် အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ အကျဉ်းစံဘဝကို စီမံနိုင်မည့် စွမ်းရည်အတွက် များစွာအရေးပါသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ သိနားလည်ပါသည်။ (Duwe and Clark 2013, De Claire and Dixon 2017) ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ခြင်း (မိသားစု၊ သတင်း၊ စာအုပ်၊ ရှေ့နေ၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအဖွဲ့အစည်းများ စသည်) သည် မျှော်လင့်ချက်နှင့် အာဟာရဖြည့်တင်းမှုရင်းမြစ်ဖြစ်သကဲ့သို့ နှောင့်ယှက်မှုနှင့် ဖျက်လို

ဖျက်ဆီးလုပ်မှု၏ ရင်းမြစ်လည်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ အကြောင်းအရာအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သုတေသနအခြေပြု အသိပညာရှိမနေပါ။ သို့ရာတွင် အစီရင်ခံစာများနှင့် အကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ များထံမှ အကျဉ်းသားများအတွက် များစွာစိုးရိမ် ပူပန်ရသည့်ခေါင်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်ကို သိနားလည်ပါသည်။ (e.g. AAPP 2016). ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ အကျဉ်းသားအနေဖြင့် ယခုနှင့် ယခင်က ပြင်ပနှင့်ထိတွေ့ ဆက်ဆံနိုင်သည့် နေရာအမျိုးမျိုးနှင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြထားပြီး ယင်းတို့၏ ထူးခြားမှုကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် နောက်ပိုင်း တွင်ဆောင်ရွက်မည့် အနာဂတ် လေ့လာမှုများအတွက် အချက်အလက်များ ထုတ်လုပ်ရန် ရှုထောင့် အမျိုးမျိုးနှင့် စူးစမ်းဖော်ထုတ်သည့် နည်းလမ်း၏ တန်ဖိုးကို အကဲဖြတ်နိုင်သည့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု နည်းလမ်းကိုလည်း စမ်းသပ်လိုပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ယခုကဲ့သို့ သုံးသပ်ထားသည့် အချက်အလက်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းထောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးမှုများကို နည်းလမ်းသစ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ ထောက်ပံ့ပေးသည် နှင့်/သို့ ဆွေးနွေးမှုကို စတင်ဖြစ်ပေါ်စေသည်ကို မြင်တွေ့ လိုပါသည်။

ယခုမိတ်ဆက်စာတမ်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ပထမဦးစွာ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ထောင်ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံခြင်းသည် စိတ်ပင်စားစရာရန်ထိုက်တန်သည့် အကြောင်းအရာဖြစ်သည်ကို စဉ်းစားပါသည်။ ထို့နောက် လက်တွေ့မျက်မြင်ကိုအခြေခံသည့်တွေ့ရှိချက်များအပေါ်

အခြေပြုထားမှု တန်ဖိုးကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြခြင်းအပါအဝင် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု နည်းလမ်း
ကို ကျွန်ုပ်တို့က မိတ် ဆက်ထားပါသည်။ ထို့နောက် စာတမ်းလေးခု၏ခေါင်းစဉ်များကို
အကျဉ်းချုပ်မိတ်ဆက်မီ ကျယ်ပြန့်သည့် စုတ်ချက်များသုံးကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏
ပြစ်မှုဆိုင်ရာနောက်ခံအခြေအနေနှင့် လက်ရှိတွင် မြင်တွေ့ရနိုင်သည့် အပြောင်းအလဲ
များကို ဖော်ပြပါမည်။ လေ့လာသင်ယူရရှိသည့် သင်ခန်းစာများနှင့် သွယ်ဝိုက်ဖော်ပြမှု
များကို ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ချဉ်းကပ်စည်းရုံးရမည့်အခြေအနေများစွာကို အဆိုပြုခြင်း
အားဖြင့် အဆုံးသပ်ပါမည်။

မည်သည့်အတွက်ကြောင့် အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ထောင်ပြင်ပနှင့်

ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းသည် စိတ်ဝင်စားစရာရန်ထိုက်တန်သည့်

အကြောင်းအရာဖြစ်သည်။

အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ထောင်ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် ယေဘုယျ စဉ်းစားသည့် နည်းလမ်းသုံးခုရှိပါသည်။ ပထမစိတ်ကူးမှာ အကျဉ်းသား၏ ရုပ်အခြေအနေ၊ စိတ်အခြေအနေကောင်းမွန်ခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်းသားများသည် ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် အခွင့်အရေး လိုအပ်ပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေး ရှိပါသည်။ ထောင်တွင်းနှင့် ထောင်ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုပုံစံတစ်ခုခုကို ငြင်းဆိုခြင်းသည် လူသားချင်းစာနာမှုမရှိဘဲ အကျဉ်းထောင်များသည် အပြစ်ပေးသည့်နည်းတူ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလည်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဟူသည့် အချက်ကို ဆန့်ကျင်ရာရောက်ပါသည်။ လွတ်လပ်မှု ဆုံးရှုံးခြင်းသည်ပင် ပြစ်ဒဏ်ပေး ခြင်းဖြစ်ပြီး အကျဉ်းကျခြင်းအတွက် ထပ်မံဖြည့်စွက်ခြင်း မပြုရပါ။ ထိုကဲ့သို့ စဉ်းစားခြင်းသည် ‘ထောင်ကျနေသဖြင့်’ ဟူသည့်အချက်တစ်ခုတည်းကြောင့် ကျယ်ပြန့်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည့် ထောင်သားများကို ယင်းတို့၏အခွင့်အရေးများမဆုံးရှုံးစေရပါ။ (UN 2016, rule 58, 61) ယင်းတို့သည် ပြစ်ဒဏ်ထောင်ချခံရပြီး ယာယီအားဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းထံမှ ဖယ်ထုတ်ခံလိုက်ရပါသည်။ သို့ရာတွင် အများစုသည် မိသားစုဝင်များနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းထံသို့ပြန်သွားကာ အလုပ်သမား ဈေးကွက်ထဲပြန်လည်ဝင်ရောက်လိုပြီး ပြစ်မှုမကျူး

လွန်သည့် ဘဝဖြင့် နေထိုင်လိုပါသည်။ အကျဉ်းသားများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုများ ကြားရှိ ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် အကျဉ်းစံဘဝကို ခံနိုင်ရည်ရှိ စေယုံသာမက လူ့အဖွဲ့အစည်းထံသို့ အောင်အောင်မြင်မြင်ပြန်လည် ဝင်ဆန့် နိုင်ရန် အလို့ငှာ အရေးပါပါသည်။

ထိုအချက်ကို စိတ်တွင်ရည်မှတ်ပြီး နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေအရ အကျဉ်းသား များက ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းသည် အကျဉ်းသား၏အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ရာတွင် အဓိကကျသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထား ပါသည်။ ထောင်ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းသည် မိသားစုဆက်ဆံရေးနှင့် လူမှုကွန်ယက်များကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အလို့ငှာ အကျဉ်းသားများ၏ အခွင့်အရေးဖြစ်ပြီး ယင်းတို့အနေဖြင့် အကျဉ်းမကျမီ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် ဥပဒေအရ ကိုယ်စားပြုမှုရှိနိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (သို့) အယူခံ ဝင်လိုလျှင် ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး အကျဉ်းစံဘဝကို နိပ်စက် ညှဉ်းပန်းခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးခြင်းအဖြစ် ပြင်ပမှ ရှုမြင်နိုင်စေရပါမည်။ မိသားစုဝင်များနှင့် သူငယ်ချင်း များ၊ ဥပဒေအကျိုးဆောင်များနှင့် အကျဉ်းထောင်စစ်ဆေးသူများ (သို့) စောင့်ကြည့် လေ့လာသူများ။ ထိုသူများသည် အကျဉ်းထောင်နှင့် လူထုကြားချိတ်ဆက်ပေးရာတွင် ပါဝင်သူများဖြစ်ပြီး အခြားသောနည်းလမ်းများဖြစ်သည့် စာဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ ရုပ်မြင်သံကြား၊ ရေဒီယို၊ အင်တာနက်အခြေပြုမီဒီယာနှင့် ပုံနှိပ်မီဒီယာတို့လည်း ရှိပါသည်။

အကျဉ်းသား၏ ကောင်းရာကောင်းကြောင်းအတွက် ထိတွေ့ဆက်ဆံသည့်ပုံစံတွင် အခြားပါဝင်သူများမှာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီစောင့်မမှုနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးထောက်ပံ့မှု များပြုလုပ်သည့် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများပါဝင်ပြီး စာတတ်မြောက်မှု အဆင့်များ (သို့) ပညာရေးကို မြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ချက် ကဲ့သို့သော အကျဉ်းသားများ၏ အခြားသော လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်ရွယ်ပြီး အကျဉ်းထောင်အတွင်း ဝင်ရောက်ကာ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း (သို့) အစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်သည့် အခြားသော အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေး ရှုထောင့်အရ အဆိုပါ လုပ်ဆောင်သူအားလုံး၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဥပဒေများသည် အကျဉ်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးသည့် အလွန်အရေး ပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ အခြေခံကျသည့်ယုံကြည်မှုအရ အကျဉ်းကျခြင်းဟူသည့် ပြစ်ဒဏ်သည် မရည်ရွယ်သည့် ဆိုးကျိုးနောက်ဆက်တွဲကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေရှိပါသည်။ သင့်အနေဖြင့် လူအများ ကို ချုပ်နှောင်လိုက်သည့်အခါ ထိုသူများအနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုယ် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးနိုင်မှု မရှိတော့ပဲ အခြားသူများက ယင်းတို့၏ ဘဝများကို အနည်းဖြစ်စေ (သို့) အများဖြစ်စေ ထိန်းချုပ်ထားနိုင်လာပါသည်။ မတရားမှုများဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပြီး အဆိုပါ နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးများကို လျော့ပါးသက်သာစေရန် ထောင်တွင်းနှင့် ထောင်ပြင် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု သည် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယ နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အကျဉ်းသားများ အနေဖြင့် ထောင်ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့နေခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်များကိုမည်သို့ လည်ပတ်သင့်သည်၊ စိတ်လှုပ်ရှား ဖွယ်ကောင်းသည့်၊ စည်းကမ်းမရှိသည့်၊ စနစ်ကျနမှု

မရှိသည့်လူများဟု ထင်မြင်ယူဆသည့်အကျဉ်းသားများကို စီမံခန့်ခွဲရန် လိုအပ်သည့် အရာနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ ရရှိလာစေပါသည်။ ပထမစဉ်းစားတွေးခေါ်မှုကို စည်းမျဉ်းအဖြစ်သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ဥပဒေ၊ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် တန်ဖိုးများနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး အခြားသော စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုပုံစံသည် ပိုမိုအရေးပါပါသည်။ (Coyle 2009, Mitchell, Spooner et al. 2016) အကျဉ်းသူနှင့် သူမ၏မိသားစု၏ မွေးရာပါ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းခြင်းသာမက အကျဉ်းထောင်ကို မည်သို့ ချောချောမွေ့မွေ့ လည်ပတ်မည်ကို သေချာစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ စဉ်းစားသည့် ပုံစံကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် အကျဉ်းထောင်စီမံခန့်ခွဲသူများက ထောက်ခံအားပေးပြီး ပြစ်မှုဆိုင်ရာသုတေသီများကလည်း လေ့လာရေးသားကြပါသည်။ အဆိုပါ ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် အကျဉ်းသားကို ထောင်ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံခွင့် ပေးခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်အတွင်း တည်ငြိမ်မှုနှင့် စနစ်ကျမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို အကျင့်ပျက်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင် ရုတ်သိမ်းနိုင်ပြီး အမှုအကျင့်ကောင်းခြင်းအတွက် ဆုအဖြစ် ခွင့်ပြုပေးနိုင်ပါသည်။ အလားတူ ပညာရေး (သို့) ယဉ်ကျေးမှုအစီအစဉ်များ (သို့) အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းမှုအတွက် သင်ကြားပို့ချပေးခြင်း (သို့) မူးယစ်ဆေးဝါး/အရက် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး (တစ်ခါတစ်ရံတွင် 'ပြင်ပမှသူများ'က ကိုင်တွယ်ပါသည်) တို့ကိုလည်း လက်လှမ်းမီစေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါ ရှုထောင့်သည် အကျဉ်းသားများကို မိသားစုဝင်များနှင့် အခြားသူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခွင့် ပေးခြင်းသည် ရှိရင်းစွဲအပြုသဘော ဆောင်သည့်တန်ဖိုးတစ်ခုဖြစ်သည်ကိုလည်း

အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ ထိုသို့ခွင့်ပြုပေးခြင်းသည် ၎င်းတို့အား ရှေ့တွင်မျှော်လင့်စရာတစ်ခု ရှိလာစေပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်ဘဝ၏ နေ့စဉ်လုပ် ဆောင်မှုကို ကျိုးပျက်စေပါသည်။ မျှော်လင့်ချက်တစ်စုံတစ်ရာပေးသည့် ရင်းမြစ်တစ်ခုဖြစ်လာပြီး မျှော်လင့်ချက် မဲ့မှုအတွက် ဖြေသိမ့်စရာတစ်ခုဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင် အကျဉ်းသားအနေဖြင့် ပြစ်မှုကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းသို့ အောင်မြင်စွာပြန်လည်ဝင်ဆန့်နိုင်ရေးကို အားပေးသည် အပြုသဘောဆောင်သည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့်နိုင်ငံများတွင် (သို့) ဘတ်ဂျက်အကန့်အသတ်ရှိသည့် နိုင်ငံများတွင် အကျဉ်းထောင်စီမံခန့်ခွဲသူများက ထောင်ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ပံ့ပိုးပေးပြီး ထိုသို့ဖြစ်ခြင်း သည် လက်တွေ့ဆန်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်များသည် ပြင်ပမှသူများဖြစ်သည့် အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါး ပံ့ပိုးပေးသည့် မိသားစုဝင်များ၊ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချို့ငဲ့သူများကို ကူညီ သည့် အသင်းအဖွဲ့များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် မမှီခိုဘဲ ဆီလျော်စွာမလည်ပတ်နိုင်ပါ။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေများတွင် အကျဉ်းသားများနှင့် အကျဉ်းထောင်များသည် ပြင်ပမှသူများအပေါ် မှီခိုနေသည့် ၊ လိုအပ်သည့် ဆက်ဆံရေး ရှိပါသည်။ (ယင်းသည် အဓိက အဂတိလိုက်စားမှု ရင်းမြစ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။) အဆိုပါ စဉ်းစားသည့် နည်းလမ်း နှစ်ခုစလုံးက ဖော်ပြသည်မှာ အပြည့်အဝ အလုံပိတ်ထားခြင်းနှင့် သီးခြားခွဲခြားထားခြင်းသည် အန္တရာယ်များသည်ဟူသည့်အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသည် အဖျက်ဘက်သို့ဦးတည်သည့် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကင်းမဲ့စေခြင်း၊ အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအကြံအစည်

ပျက်စီးခြင်းနှင့် ကမ္ဘာ့နေရာများစွာတွင် သေကြေပျက်စီးမှု နောက်ဆက်တွဲ များကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။²

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အကျဉ်းသားများပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်း နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် တတိယနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ဒဏ်ခတ်သည့် အာဏာရှင်ဆန် သည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ နည်းလမ်းသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ခွင့်မပြုခြင်း၊ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းကို ခွင့်မပြုခြင်း (တစ်ခါတစ်ရံတွင် လုံခြုံရေးအကြောင်း ပြချက်ဟု ချဲ့ကားပြောဆိုတတ်ပါသည်) (သို့) စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို အသုံးမပြုသည့် ၊ နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များကို ချိုးဖောက် သည့်၊ ပြစ်ဒဏ်ပေးသည့်ပုံစံ (သို့) ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှု (သို့) ယေဘုယျ ဖိနှိပ်မှုများ ပြုသည့် 'black site' (သို့) စစ်ကြောရေးစခန်းများဟု ခေါ်သည့် နေရာများတွင် အခြားသူများနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှု မပြုလုပ်နိုင်ရန် သီးခြား ခွဲထားပြီး ထောင်သား များကို ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှုမရှိစေရန် ရည်ရွယ်ကာ ဆောင်ရွက်သည့် နည်းလမ်း ဖြစ်ပါသည်။(Simon 2007, Gregory 2009) ထိုကဲ့သို့သောနည်းလမ်း များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မကြာသေးမီအတိတ်ကာလတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နည်းလမ်းများအတိုင်းဖြစ်ပြီး ယခု အချိန်အထိ စိတ်တစ္ဆေ ခြောက်လှန့်နေဆဲ အကျဉ်းထောင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယခုလေ့လာမှုအတွက် စုဆောင်း ထားသည့် အချက်အလက်အရ ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အဆိုပါ

² The rise and spread of supermax prisons must thereby be informed by an alternative way of thinking than the two we identify here.

စဉ်းစားတွေ ခေါ်သည့်ပုံစံများသည် ဖြစ်ရပ်အပြည့်အစုံကို ပုံဖော်နိုင်ရန်မဖြစ်နိုင်ပါ။ အဆိုပါအချက်အလက်များသည် အကျဉ်း သားများနှင့် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများ၏ ထောင်ပြင်ပ နှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံသည့် အတွေ့အကြုံနှင့် ကြုံတွေ့ရသည့် ထူးခြားမှုကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားခြင်းမရှိပါ။ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ သံသယ ရှိသည်မှာ ခွင့်ပြုထားသည်ထက် ပိုမိုရှုပ်ထွေးပြီး သိမ်မွေ့နက်နဲသည့် ကွဲပြားချက်များ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထောင်တွင်း၊ ထောင်ပြင် နှစ်ခု စလုံး၏ ရှုပ်ထွေး မှုကို နားလည်သည့် ကိုယ်တွေ့ ကြုံဖူး သည့်သူများက ဖော်ပြသည့် ဖြစ်ရပ်အပြည့် အစုံကို လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါအမြင်အရ အကျဉ်းထောင်နှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းကို ကြားခံ ဆက်သွယ်ပေးမှု ကို အကျဉ်း ထောင်ကပေးသည့် (သို့) မပေးသည့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုဟူသည့် အခြေအနေများဖြင့်သာ မဖော်ပြသင့်ပါ။ အကျဉ်းထောင်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များက ချမှတ်သည့် ယာယီနည်းလမ်းများနှင့် ခက်ခက်ခဲခဲအားထုတ်ရမှုတို့မှတစ်ဆင့် ထိတွေ့ချိတ်ဆက် သည့်လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကိုလည်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြသင့်ပါသည်။ ယခုလေ့လာမှု တွင် ကျွန်ုပ်တို့ သိလိုသည်မှာ အကျဉ်းသားများနှင့် ပြင်ပ ပတ်ဝန်းကျင်ကြား ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုသည် မည်မျှ အဓိပ္ပါယ် ရှိသည်ဟူသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ လူအများ အတွက် မည်သို့အရေးပါပြီး လူအများက အဆိုပါအကြောင်းအရာကို မည်သို့ပြောဆို ကြသည်ကို သိရှိလိုပါသည်။ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းသည်မှာ အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပထမစဉ်းစားမှုပုံစံနှင့် ချိတ်လိုက်သည့်အခါ ‘အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် လူသားချင်းတွေ့ဆုံမှု’ ဟူသည့် အသုံးအနှုန်း သည် လူအများ၏ အခြေခံသိနားလည်မှု (soft law) တွင် ပါရှိသော်လည်း (တိုက်ပိတ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး) ထိုအသုံးအနှုန်း၏

ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုသာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဥပမာ - ထောင်အရာရှိက အစားအစာ ဝေပေးခြင်း (သို့) အကျဉ်းသားများက နံရံများကြားမှ (သို့) လေဝင်ပေါက်မှ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အော်ပြောနေခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဥပဒေပြုသူများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုလမ်းညွှန်ချက်ပြုစုသူများ၏ စိတ်တွင် အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝသည့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး၊ တိုက်ပိတ်ခံရခြင်း၏ နာကျင်မှုကို ဖြေလျော့ရန်လိုအပ်သည့် တွေးဆသည့် ထို့ထက်ပိုကောင်းသည့် အရာရှိ နေသောကြောင့် ထိုသို့ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့က အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝ သည့်ဟူသည့်အသုံးအနှုန်းကို အပြုသဘောဆောင်ကာ ဖော်ပြပြီး "ထိတွေ့ဆက်ဆံ ခြင်းက လူသားများ၏ ကောင်းရာကောင်းကျိုး အတွက် လိုအပ်သည့်လုံ့လဆော်မှု ပေးနိုင်ရန်လိုအပ်ပြီး ထိုအချက်သည် ကိုယ်ချင်းစာသည့် ဖလှယ်မှုနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ သည့်လူမှုအပြန်အလှန်အကျိုးရှိမှုကို သွယ်ဝိုက်ညွှန်းဆိုပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝ သည့် လူသားထိတွေ့ဆက်ဆံမှုသည် ကြားဝင်ဖျန်ဖြေခြင်းထက် တိုက်ရိုက်ဆန်ပြီး၊ ရုတ်တရက်ဖြစ်ခြင်းထက် အဆက်မပြတ်လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကာ စစ်မှန်သည့် ဆွေးနွေးမှုပါဝင်ရပါမည်။" (PRI 2017) 'ကောင်းရာ ကောင်းကျိုး' ၊ 'ကိုယ်ချင်းစာခြင်း' နှင့် 'စစ်မှန်ခြင်း' ဟူသည့် အသုံးအနှုန်းများသည် ဥပဒေရှုထောင့်မှ အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝခြင်းကို ရှာဖွေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုတွင် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝသည့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုမျိုးဖြစ်စေရန် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့်၊ သတ်မှတ်ထားသည့်နားလည်သဘောပေါက်မှုမျိုးဖြစ်စေရန် ကျွန်ုပ်တို့က ဆွေးနွေးသွားပါမည်။ ကျွန်ုပ်တို့ဆိုလိုသည်မှာ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှု

အပေါ်တွင်မူတည်ကာ အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝမှုကို ဖွင့်ဆိုသွားမည်ဖြစ်ပြီး ထိုအချက်သည် မပြတ်မသားနှင့် ကြိုတင်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိဘဲ အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲနေနိုင်ပြီး လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးတွင်လည်းပြောင်းလဲနေနိုင်ပါသည်။

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းကို အကျဉ်းသားများ၏ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု၊ ထောင်မှလွတ်ပြီးသည့် နောက် ၎င်းတို့၏ ကောင်းရာကောင်းကျိုး နှင့် အခွင့်အလမ်းများ၊ အကျဉ်းသားဘဝနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စည်းမျဉ်းများ (သို့) အပြန်အလှန်အားဖြင့် ဖိနှိပ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးမှု နည်းလမ်းတို့အတွက် အရေးပါသည်ဟု ယေဘုယျ နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ရည်မှန်းချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အတွေ့အကြုံအပေါ်အခြေပြုထားသည့် အမြင်များဖြင့် အဆိုပါ နားလည်သဘောပေါက်မှုများကို ဖြည့်စွက်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနကို အကြောင်းပြချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ဆောင်ပြီး အဆိုပါအကြောင်းပြချက်များကို အောက်ပါအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

အကျဉ်းထောင်နှင့်မြန်မာ

မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အကျဉ်းထောင်သည် ဖိနှိပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် သမိုင်းကြောင်းမြင့်မားသည့် နေရာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ နေအိမ် အကျယ်ချုပ် ကျခံခဲ့ရပြီး

သူမ၏အကျဉ်းကျမှုသည် နိုင်ငံတကာ၏ အာရုံကို ဖမ်းစားခဲ့ပါသည်။(Popham 2011)

ဒီမိုကရေစီ လိုလားသူပြည်ပြေးများသည် အကျဉ်းကျခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခြေအနေများနှင့် မညီမျှမှုများအကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ယခင်နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ကိုယ်စားပြုသည့်အဖွဲ့အစည်းများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မကြာသေးမီက ဖော်ဆောင်လာသည့် ပြည်တွင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အခင်းအကျဉ်းတွင် ပိုမိုသိသာထင်ရှားစွာပါဝင်လာပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်တွင် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ (UNODC ၊ ICRC စသည်) နှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် စတင်ဆောင်ရွက်ရမည့်အမှတ်များကို ရှာဖွေလျက်ရှိကြပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် လူ့အခွင့်အရေးကို မြှင့်တင်ရန်၊ ဥပဒေအရနှင့် အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ညှဉ်းပန်းမှုကို တားဆီးရန်လုပ်ဆောင်ပါသည်။

ဥပမာ - အကျဉ်းထောင်အက်ဥပဒေသစ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကာ NLD အစိုးရက နိုင်ငံရေးအရအကျဉ်းချခြင်းကို ရပ်တန့်ရန် ဆန္ဒရှိကြောင်းဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပုံမှန်အခြေအနေများသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် အကြောင်းအရာများဖြစ်ကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးထောင်ဖြစ်သည့် ၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် တည်ရှိသည့် အင်းစိန်ထောင်သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အချိန်ကို ၁၅ မိနစ်မှ မိနစ် ၃၀ သို့ တိုးမြှင့်လိုက်ပြီး အကျဉ်းသားအနေဖြင့် ထောင်ဝင်စာလက်ခံနိုင်မှု တစ်လလျှင် နှစ်ကြိမ်ဟူ သည့် စည်းမျဉ်းကို ဖယ်ရှားခဲ့ပါသည်။ အချို့သော ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အခန်းများကို ပြန်လည်ပြုပြင်ထားပြီး ရုပ်မြင်သံကြား

ကြည့်ရှုနိုင်မှုနှင့်၊ စာအုပ်နှင့် အခြားသောရေးသားထားသည့်စာများဖတ်ရှုနိုင်မှုအတွက် ရုပ်မြင်သံ ကြားနှင့်စာအုပ်စာတမ်းများ ဖြန့်ဝေနေရာချထားမှုသည် သာတူညီမျှမှု မရှိသေးသော်လည်း၊ အကောင်အထည် ဖော်မှုသည် မညီမျှသေးသော်လည်း ပြီးခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်အတွင်းတွင် ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် စာအုပ်စာတမ်းများကို လက်လှမ်း မီမှုသည် ဖြည်းဖြည်းချင်းမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။

အာဏာရှင်ဆန်သည့်အတိတ်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အမွေအနှစ်များသည် များပြားကာ နေရာတကာသက်ရောက်သည် မှာ ရှင်းလင်းပြီး ယခင်အကျဉ်းသားများ၏ဘဝများတွင် ရုန်းကန်ကြိုးစားမှုကို သက်သေအထောက်အထားအဖြစ် တွေ့ရနည်းပါသည်။ နှုတ် ဆိတ်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် အများပြည်သူ၏အသံကို ထိန်းချုပ်ထားခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်းသည့်သမိုင်းကြောင်းသည် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းနှင့် အကျဉ်းချခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆွေးနွေးပြောကြား ချက်များအပေါ် ဆက်လက် သက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ မျှတသည့်တရားခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးနှင့် တစ်ဦးချင်း အခွင့်အရေးများ ပျံ့နှံ့ခြင်းနှင့် တန်ဖိုး လျော့ကျခြင်းတို့ဖြစ်ပေါ်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေရေးရာနှင့် တရားရေးတွင် 'ဥပဒေစိုးမိုးရေး(rule of law)' ကို 'တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအဖြစ်(law and order)' ဖော်ပြကာ အကျဉ်းထောင်အာဏာပိုင်များအပါအဝင် တရား စီရင်ရေး ကဏ္ဍတွင် လုပ်ဆောင်နေသူများ၏ အလေ့အကျင့်များ တွင် ထိုသို့ ဆက်လက်ဖြစ် ပေါ်နေပါသည်။ (Cheesman 2015) အစိုးရအပေါ် ဝေဖန်သည့်သူများ၊ များသော အားဖြင့် သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်းသမားများကို ထိန်းသိမ်းရန် ကြမ်းတမ်းပြင်းထန်သည့်

ကိုလိုနီခေတ်ဥပဒေကို အသုံးပြုခြင်းသည် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ (Frontier 2017).

ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေမျိုးတွင် အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံခြင်း ဟူသည့် အကျဉ်းထောင်နှင့် လူထုကို ကြားခံဆက်သွယ်ပေးသည့် ထင်သာမြင်သာရှိသည့် အခြေအနေနှင့် အလေ့ အကျင့်တို့နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ပထမဖြစ် ရပ်လေ့လာမှုတွင် အချိန်နှင့်တပြေးညီဖြစ်မှုနှင့် ဆက်စပ်အကျိုးဝင်မှုကို ကျွန်ုပ်တို့က ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနဆိုင်ရာမူလမေးခွန်းများမှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံရာ တွင် မည်သည့် အခွင့် အလမ်းများ ရရှိခဲ့ပါသည်။ အကျဉ်းသားများအတွက် မည်မျှအရေးပါပါသနည်း။
- အကျဉ်းသားများ ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရာတွင် စီမံသည့် စည်းမျဉ်း ဥပဒေများနှင့် ပါဝင်သူများမှာ အဘယ်နည်း။
- ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရာတွင် အချိန်နှင့်အမျှ မည်သို့ပြောင်းလဲ လာပါသနည်း။

ဆောင်းပါးများတွင် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အထက်ပါမေးခွန်းများကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြေဆိုနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ အထူးသဖြင့် တတိယမေးခွန်းနှင့် စပ်လျဉ်းပြီးဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် အဆိုပါအရေးပါသည့်အပိုင်းအတွက် ပိုမိုအထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ထားပြီး လက်တွေ့မျက်မြင်ကိုအခြေခံသည့် အချက် အလက်ကောက်ယူမှု နှင့် သုံးသပ်မှုတန်ဖိုးကို ဖော်ပြရန်နှင့် အကျဉ်းသားများနှင့် ယင်းတို့၏မိသားစုဝင်များ၏ကိုယ်တွေ့ အတွေ့ အကြုံကို ရည်ညွှန်းထားပါသည်။ ပထမဦးစွာ လုပ်ဆောင်မှုနည်းနာအတွက် ဖော်ပြချင်ပါသည်။

နည်းလမ်း

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ယခုဆောင်ရွက်မှုသည် အချက်အလက်ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အသိပညာဖော်ထုတ်ခြင်း လေ့ကျင့်ခန်းဖြစ်ရာ ပူးတွဲဒီဇိုင်းရေးဆွဲသည့် ပူးပေါင်း လေ့လာမှုမှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းသုတေသနလုပ်ဆောင်နိုင် စွမ်းကိုတည်ဆောက် ပေးသည့် ပထမအဆင့်လည်းဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်း၏ ပထမအဆင့်ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် မေလမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှ သုတေသနဝန်ထမ်းများ စုဆောင်းခြင်း၊ သုတေသနဒီဇိုင်းနှင့် ဝန်ထမ်းများ အားသင်တန်းပို့ချခြင်း၊ လက်ရှိစာပေကို သုံးသပ်ခြင်း နှင့် (မြေပြင်ပေါ်တွင် လက်တွေ့)အချက်အလက် ကောက်ယူခြင်း နှင့် ကောက်ယူပြီး ရရှိလာသည့် အချက်အလက်များအား ပြန်လည်ရေးသားဖော်ပြမှုကို ခေါင်းစဉ်အကြောင်းအရာ အလိုက်သုံးသပ်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာ သုတေသီအဖွဲ့တွင် သုတေသီနှစ်ဦး ဖြစ်သည့် ဦးသန်းထိုက်နှင့် ဦးကျော်လင်းနိုင်၊ သုတေသီလက်ထောက် ဦးအောင်လင်းဦး နှင့် ဒေါ်နွယ်နီနှင့် ကြီးကြပ်သူ ဦးခင်မောင်ဝင်း³ တို့ပါဝင်ပါသည်။ လေ့လာမှုအတွက် အချက် အလက်များကို အကျဉ်းချုပ်ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ အမွေအနှစ်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဒိန်းမတ်အခြေပြု သုတေသီအဖွဲ့ဝင်များမှာ Andrew M. Jefferson (အဓိက စုံစမ်းစစ်ဆေးသူနှင့် စီမံကိန်းဦးဆောင်သူ) ၊ Tomas Max Martin (post doc) ၊ Liv S

³ The supervisor role was taken over by Kyaw Min San 1 January 2019.

Gaborit (PhD fellow) နှင့် Ergun Cakal (ဥပဒေအကြံပေး) နှင့် စီမံကိန်း အကူ Sarah Auener နှင့် Clara von Stöcken တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေများနှင့် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် အခြားသော တစ်ဆင့်ခံနေရာမှရယူ ထားသည့် ရင်းမြစ်များ (မှတ်တမ်းများ၊ အကျဉ်းသားများနှင့် ဝန်ထမ်းများ၏ ကိုယ်ရေး အတွေ့ပတ် များအပါအဝင်)ကို သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် ၊ သက်ဆိုင်သူ များနှင့် အဆိုပါဆီလျော်သည့် အကြောင်းအရာကို သိနားလည်သူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းအားဖြင့် အချက်အ လက်များကို စုဆောင်းပါသည်။ အဖွဲ့သည် ချိတ်ဆက်ပြီးဖြစ်သည့်နေရာများသို့ လေးကြိမ်သွားရောက်ခဲ့ပြီး အဆိုပါ အကြောင်းအရာကို ပြောဆိုနိုင်သည့်သူများအား လက်လှမ်းမီနိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနသည် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်း အတာ (သို့) အုပ်စုအားလုံးအတွက် နမူနာကိုယ်စားပြုမှုကို မလုပ်ဆောင်နိုင် သော်လည်း သွားရောက်လေ့လာမှုခရီးစဉ် များတွင် အချက်အလက်ကို မြို့ပြ (သို့) ဗမာဟူသည့် အချက်များကို စောင်းမပေးဘဲ ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း အာမခံ ရပါသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို ပျမ်းမျှတစ်နာရီ သတ်မှတ်ကာ တစ်ခါတစ်ရံတွင် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းသူနှစ်ဦးက တွေ့ဆုံပြီး (ဥပမာ - ရှေ့နေအုပ်စုများ (သို့) အကျဉ်းသားဟောင်း များနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင်များနှင့်) တစ်ဦးချင်းနှင့် အုပ်စုလိုက်တွေ့ ဆုံမေးမြန်း မှုပုံစံနှစ်ခုစလုံးပါဝင်ပါသည်။ မေးခွန်းများသည် အဖွင့်မေးခွန်းများဖြစ်ပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ ကောင်းရာ

ကောင်းကျိုး၊ မိသားစုနှင့် ထောင်တွင်းဘဝအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိခြင်းတို့ကို သိနားလည်စေရန် မေးမြန်းထားပါသည်။ စုစုပေါင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု ၇၅ ခု ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားအကျဉ်းသားဟောင်းနှင့် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူဟောင်းများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ ယခင်က ပြစ်ချက်ဟောင်းရှိသည့်အကျဉ်းသားများ၊ နိုင်ငံရေးသမားများပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ တရားဝင်တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့် မှတ်တမ်းယူသည့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာရှေ့နေများနှင့် တွေ့ဆုံဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများနှင့်လည်း အလွတ်သဘောနှင့် သင့်သလိုတွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့သည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ခြင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းသည့်နေရာများကိုလည်း သွားရောက်လေ့လာခဲ့ပြီး များသောအားဖြင့် တရားရုံးနှင့် ရဲအချုပ်ကို သွားရောက်လေ့လာခဲ့ပြီး ထောင်အချို့နှင့် အလုပ်စခန်းအချို့ကိုလည်း သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ (ဥပမာ - လှူဒါန်းမှုများ (သို့) အလွတ်သဘောသွားရောက်မှုများ)

မြေပြင်တွင်လေ့လာမှုများနှင့်အတူ ဦးသန်းထိုက်နှင့် ဒေါ်နွယ်နီတို့က ဥပဒေဆိုင်ရာ သုံးသပ်မှုကို Ergun Cakal ၏ ပံ့ပိုးထောက်ကူမှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ သုံးသပ်မှုသည် ဆက်စပ်နေသည့် ပြည်တွင်းဥပဒေများ၊ နည်း ဥပဒေများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် မူများအရ လိုနေသည့် ကွာဟချက်များ ကို ဖော်ပြခြင်းအပါအဝင် ဥပဒေမူဘောင်၏ အရည်အသွေးနှင့် ကိုက်ညီမှုတို့ကို အကဲ ဖြတ်ထားပါသည်။ စီမံကိန်း ၏ ဒုတိယအဆင့်တွင် ထပ်မံလေ့

လာဖတ်ရှုခြင်း၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို ရေးသားထားခြင်း၊ သုံးသပ်မှုအတွက် အကြောင်းအရာခေါင်းစဉ်များကိုဖော်ပြခြင်း၊ အုပ်စုလိုက် သင်တန်းပေးခြင်း၊ တစ်ဦးချင်း လမ်းညွှန်ပေးခြင်းနှင့် ယခု မိတ်ဆက်မှုတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းပင် စာတမ်း လေးခုကို ရေးသားခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။

သရုပ်ခွဲခြင်းသုတေသနကို ဆောင်ရွက်ရန် ပထမဆုံးအချက်မှာ တကယ့်လက်တွေ့ ဘဝတွင် လူအများစု လုပ်ဆောင်နေသည့်အရာ၊ ၎င်းတို့ လုပ်ဆောင်နေမှုအတွက် ၎င်းတို့၏ပြောကြားမှုကို အာရုံစိုက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ (Dewalt and Dewalt 2011) ယင်းသည် ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်မှုနှင့် ကိုယ်တွေ့အတွေ့အကြုံများက ဖော်ပြသည့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာသုတေသန (qualitative research) ပုံစံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သရုပ်ခွဲကာသုတေသန လုပ်ဆောင်သူ၏ အချက်အလက်များသည် ၎င်းတို့မြင်တွေ့မှု၊ ကြားမှု (နှင့် တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ဆင့်ခံရင်းမြစ်များ ဖြစ်သည့် ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိများ၊ မူဝါဒဆိုင်ရာ စာတမ်းများ (သို့) မှတ်တမ်းမှတ်ရာများမှ ဖတ်ရှုထားမှု) တို့ အပေါ် အခြေပြုထားပါသည်။ အဆိုပါဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုအတွက် မတူညီသည့် ချဉ်းကပ်မှု နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ အချက်အလက်များသည် အများပြည်သူ၏စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖော်ပြပြီး လက်တွေ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့် အပြောင်း အလဲကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန်၊ ချမှတ်ရန်နှင့် ထိန်းသိမ်းရန် အရေးပါ သည့် လက်တွေ့ဖြစ်ပျက်နေသည့် အတွေ့အကြုံများကို ဖော်ပြထားသောကြောင့် လက်တွေ့မျက်မြင်ကို အခြေခံ သည့်၊ လက်တွေ့ကွင်းဆင်းထားမှုအပေါ် အခြေ

ပြုသည့် အချက်အလက်သည် မူဝါဒ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အများ ပြည်သူ၏ သဘောထားများချမှတ်ရာတွင် များစွာတန်ဖိုးရှိပါသည်။(Merry 2009) အဆိုပါ အသိရှိမှုကို မကြာခဏ ဆိုသလို အင်အားရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများက အသံမထွက်စေရန်ဖြစ်စေ(သို့)ဥပဒေကိုကျော်လွန်ကာဖြစ်စေ ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါသိနားလည်မှုကို မကြုံဆိုပါ (သို့) အရေးမကြီးဟု မှတ်ယူ ထားပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သောသိနားလည်မှုများကိုသိအိရီအရဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတကာသုတေသန စံသတ်မှတ်ချက်များ အရ ဖြစ်စေ ရရှိလာနိုင်ပါသည်။

စာတမ်းလေးခုနှင့်မိတ်ဆက်ခြင်း

ယခုအချက်အလက်ကောက်ယူမှုတွင် ဖော်ပြသည့်ဆောင်းပါးတစ်ခုစီကို သီးခြားစီ ဖတ်ရှုနိုင်ပြီး အထောက်အကူပြု သည့် အကြောင်းအချက်အလက်များပါဝင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန် အထောက်အကူ ပြုပါသည်။ ယင်းတို့သည် အောက်ပါအကြောင်းအရာများဖြင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။

မတူညီသည့်နေရာအမျိုးမျိုးရှိ ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုအလေးအကျင့်များ

ယခုစာတမ်းသည် ရဲအချုပ်၊ တရားရုံး အချုပ်၊ အကျဉ်းထောင်များနှင့် အလုပ် စခန်းများတွင် သွားရောက်တွေ့ဆုံမှုများကို နှိုင်းယှဉ်ထားပါသည်။ နေရာ အမျိုးမျိုး အပေါ်မူတည်ကာ သွားရောက်တွေ့ဆုံသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ကွဲလွဲသည်ကို ဖော်ထုတ်ထားသည့် အဆိုပါဆောင်းပါးသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဝေးကွာသည့် အဆိုပါနေရာများ၏ အသေးစိတ်ကို စာဖတ်သူအားတင်ပြ ထားသဖြင့် ချုပ်နှောင် ထားသည့်နေရာများကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ထားခြင်းအားဖြင့် လက်ရှိ စာပေဆိုင်ရာ သုံးသပ်မှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပါသည်။ ဒေါ်နွယ်နီက အဆိုပါ ချုပ်နှောင်ထားသည့် နေရာများ၏လုပ်ဆောင်မှုတာဝန်သည် တစ်သတ်မတ်တည်းမဟုတ်သဖြင့် ရရှိသည့် အတွေ့အကြုံများသည် မတူညီကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်း၏တန်ဖိုး - အကျဉ်းထောင်များကို သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်း၏ အရည်အသွေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိစေသည့် အချက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း

အဆိုပါစာတမ်းက အကျဉ်းထောင်သို့ သွားရောက်တွေ့ဆုံမှုပုံစံများကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပုံ၊ စီစဉ်ပုံနှင့် အတွေ့အကြုံ ရရှိပုံကို ဆန်းစစ်ထားပါသည်။ စကော့တလန်၊ ယူကေနှင့် ရုရှားသို့သွားရောက်လေ့လာခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံကို ဖော်ပြထားသည့် စာပေဆိုင်ရာ သုံးသပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းသားများ၏ ရှုထောင့်အမြင်မှ ကြည့်လျှင် နေရာ၊ အချိန်နှင့် ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှုတို့၏ အရေးပါမှုက သွားရောက် တွေ့ဆုံမှု၏ အရည်အသွေး အပေါ်သက်ရောက်မှု ရှိစေသည့် အချက်များဖြစ်သည်ဟု ဦးအောင်လင်းဦးက ဆွေးနွေးထားပါသည်။ အကျဉ်း ထောင်များနှင့် အကျဉ်းထောင်သို့ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ လူများပြည့်ကျပ်နေသည့်၊ ခဏတာတွေ့ဆုံရ သည့်၊ သီးသန့်တွေ့ဆုံမှုမဟုတ်သည့် အတွေ့အကြုံများအပေါ်အခြေပြုကာ လာရောက်တွေ့ ဆုံမှု၏ အရည်အသွေးကို တိုးတက်စေရန် လိုအပ်ကြောင်း ဦးအောင်လင်းဦးက ထောက်ပြဆွေးနွေးခဲ့ပြီး လာရောက်တွေ့ဆုံမှုများကို ဆန္ဒရှိသည့် အပြုသဘော သက်ရောက်မှုများရရှိစေလိုလျှင် ဖော်ပြပါ အချက်များကို အလေးပေးသင့်ကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။

လာရောက်တွေ့ဆုံမှုမရရှိသည့် အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေများ -
ယခုစာတမ်းသည် ကျယ်ပြန့်သည့် စာပေ ဆိုင်ရာသုံးသပ်မှုတွင် လျစ်လျူပြုထားသည့် တွေ့ဆုံမှုများကို အလေးပေးဖော်ပြထားပါသည်။ အကြောင်း အမျိုးမျိုးကြောင့်

လာရောက်တွေ့ဆုံမှု မရရှိသည့်သူများအပေါ် အာရုံစိုက်ထားပါသည်။ ယခု စာတမ်း၏ ထူးခြား သည့်အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လာရောက်တွေ့ဆုံမှု ကိုလက်မခံနိုင်သည့် အခြေအနေများ ((သို့) အတိတ်တွင် မရှိခဲ့သည့်အခြေအနေများကို ဖော်ပြရန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိခိုက်နစ်နာလွယ်သည့် အကျဉ်းသားများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ယခင်ကတည်းက ရှိသည့် စာပေသုံးသပ်မှုကို တင်ပြမှုနှင့် အဆိုပါ အခြေအနေများကို သုံးသပ်မှုကို ဦးသန်းထိုက်က ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ဟူသည့် အချက်ပေါ်တွင် အလေး ပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ အကျဉ်းထောင်အတွင်းတွင် မည်သူ့ကို မဆို ထိခိုက်အားနည်း လွယ်စေသည့် အခြေအနေများကို အလေးထားဖော်ပြပါသည်။

အကျဉ်းထောင်သို့လာရောက်တွေ့ဆုံမှုကို မမျှမတခွင့်ပြုပေးခြင်းအား ဆန်းစစ်ခြင်း - အဆိုပါစာတမ်းသည် အကျဉ်းသားအားလုံးကို အကျဉ်းထောင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို လက်လှမ်းမီစေရန် တူညီစွာ ခွင့်ပြုပေး ထားခြင်းမရှိပဲ မည်သူက ထောင်ဝင်စာလက်ခံနိုင်ပြီး မည်သူက ထောင်ဝင်စာလက်မခံနိုင်ဟူသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်သည့် အချက်များကို လေ့လာဆန်းစစ်ပါသည်။ ပြစ်ဒဏ်ကာလ ကြာမြင့်မှု၏ သက်ရောက်မှုနှင့် လွှမ်းမိုးမှု၊ အကျဉ်းသား/ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူ၏ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းသည့်ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်ဆံရေး အရည်အသွေးတို့သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းအား လက်လှမ်းမီ နိုင်မှု နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံဖြစ်နေသည့် အခြေအနေကို သိနားလည်စေရန် ဦးကျော်လင်းနိုင်က သုံးသပ်ပါသည်။

သွယ်ဝိုက်ပါဝင်ပတ်သတ်မှုများနှင့် လေ့လာသိရှိရသည့် သင်ခန်းစာများ

အဆိုပါမိတ်ဆက်ခြင်းနှင့်အတူ ယခုကောက်ယူထားသည့်အချက်အလက်များက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားစီရင်မှု မူဝါဒနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြောင်းလဲလာသည့် သွင်ပြင်အနေအထားကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် လက်ရှိမျက်မှောက်ခေတ်နှင့် ဆီလျော်သည့် ပြဿနာကို မီးမောင်းထိုးဖော်ပြပါသည်။ ထိုအချက် သည် အချက်အလက်များတင်ပြသည့်ဆောင်းပါးများအား ဖော်ပြခြင်းနှင့် သုံးသပ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ကျွန်ုပ်တို့ အနေ ဖြင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးလိုသည့် အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ပါသည်။

မူဝါဒနှင့် လက်တွေ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတွက် ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ ပေးခြင်း သည် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ထောက်ခံအကြံပြုချက်များသည် သဘော သဘာဝအားဖြင့် ရံဖန်ရံခါ ယေဘုယျဆန်နိုင်ပြီး ကမ္ဘာ့ နေရာအသီးသီးမှ အစီရင်ခံစာ များကို ကြည့်ရှုသည့်အခါ ယင်းတို့ကြားရှိ တူညီမှုများစွာကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်သည့်ဖြစ်ရပ်သည် လက်တွေ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို စီမံသည့် သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် စံနှုန်းများဖြင့် အဆိုပါလုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို နှိုင်းယှဉ်ကာ သီအိုရီနှင့် လက်တွေ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကြားရှိ (ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သည့် ကွာဟချက်ထက်) သမားရိုးကျကွာဟချက်ကို ဖော်ပြရာ အဆိုပါ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း သည်ဖြစ်သင့်သည့်နည်းလမ်းနှင့် ဖြစ်နေသည်နည်း လမ်းကြား အနေအထားဖြစ်ပါ

သည်။(Feldman 2009) ယခုဖြစ်ရပ် လေ့လာမှုသည် သတ်မှတ်ချက်များ နှင့် စံနှုန်းများကို လေ့လာခြင်းမဟုတ်ဘဲ အကျဉ်းကျနေစဉ်အတွင်း ဆက်ဆံရေးများကို ထိန်းသိမ်းသည့် လူအများ၏ အတွေ့အကြုံများကို ဖော်ပြသည့် ပါဝင်လုပ်ဆောင်သူကို အလေးပေးသည့် (actor-oriented) လေ့လာမှုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အချက်အလက်များအပေါ်အခြေပြုသည့် ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ မဖော်ပြမီ အဆိုပါ ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှုမှ ရရှိလာသည့် သင်ခန်းစာများ (သို့) သွယ်ဝိုက်ပတ်သတ်နေမှုများကို ဆွဲထုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

အနည်းဆုံး နည်းလမ်းနှစ်ခုဖြင့် အခင်းအကျင်းသစ်ကို ထုဆစ်ထားသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ယုံကြည်ပါသည်။ ပထမ တစ်ခုမှာ များစွာပြောလေ့မရှိသည့်အာဘော်တစ်ခုကို ဖြေရှင်းခြင်းဖြစ်ပြီး ဒုတိယတစ်ခုမှာ ပြည်တွင်းသုတေသီများ ပါဝင်သည့် အဖွဲ့က ကွင်းဆင်းကာ ကြည့်ရှုလေ့လာပြီး လူအများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးသည့် နည်းလမ်း တစ်ခုကို ချမှတ်အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာ မှုတွင် ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာသည့် အဆိုပါ အကြောင်းအရာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ကြုံရသည့် သူများ၏ အသံများကို ကြားနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ လေ့လာမှု ကို နားထောင်သည့် လေ့ကျင့်ခန်းတစ်ခုအဖြစ် နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ပါသည်။ လူအများကို ဆယ်စု နှစ်များစွာ နှုတ်ဆိတ်စေသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာနှင့် လုံးလုံးလျားလျား ကွဲပြားပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် နားထောင်ရုံ၊ ကြားသမျှပြန်ပြောရုံမဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သူများ မျှဝေသည့် အတွေးအမြင်များနှင့် ရှုထောင့်များကို သုံးသပ်၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုကာ သရုပ်ဖော်အောင်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ ယခုတင်ပြသည့် အဆိုပါစာတမ်းတစ်ခုစီ၏ ခေါင်းစဉ်များကို ကြိုတင် တွေးဆကာ အမည်ပေးထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်မှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအကြောင်းအရာများက ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့တွေ့ဆုံမေးမြန်း စကား ပြောဆိုခဲ့သူများ၏ အဓိက အလေးထား ဖော်ပြမှုများမှ ပေါ်ထွက်လာသည့် ထင်ဟပ်မှုဖြစ်ပါသည်။

သက်ဆိုင်သူများနှင့် ကနဦးချိတ်ဆက်နိုင်ရန် ကူညီရာတွင် *Justice For All* ကွန်ယက်ကို အသုံးပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။ သက်ဆိုင်သည့်သူများနှင့် တွေ့ဆုံ စကားပြောနိုင်ရန် မြေပြင်အခြေအနေရှိ နေရာအမျိုးမျိုးမှ ဆိုင်ရာ တံခါးမှူး များနှင့် ချိတ်ဆက်ရာတွင် JFA မှ အဖွဲ့ဝင်များသည် အကောင်းဆုံး ကူညီလုပ်ဆောင် ပေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့သည် တွေ့ဆုံရန်လိုအပ်သည့်သူများနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင် သည့် အနေအထားနှင့် မိတ်ဆွေဟောင်းများနှင့် ဆွေးနွေး ပြောဆို ခြင်းဟူသည့် ရင်းနှီးလွန်းသည့်အနေအထားတို့ကြားတွင် ညီမျှသည့်ဟန်ချက်ညီမှုကို ထိန်းထားနိုင် သူများ ဖြစ်ပါ သည်။

ယခုလေ့လာမှုကို အသိအမှတ်ပြုလေးစားသည့်ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် စမ်းသပ်ထားပါသည်။ ယခုလေ့လာမှုသည် ပါဝင်သည့် သုတေသီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့နှင့်မရင်းနှီးသည့် အခြေအနေတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် အနေအထားကို ကျွန်ုပ်တို့က စမ်းသပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာသုတေသီများအား နည်းလမ်းသစ်ကို မိတ်ဆက်ပေးပါသည်။ လူမှုရေးသိပ္ပံ ဆိုင်ရာသုတေသနနည်းလမ်းကို ရှေ့နေအဖွဲ့နှင့် မိတ်ဆက်ပေးခြင်းသည် စိန်ခေါ်မှုများ ပြည့်နှက်နေမည်ဟု ထင်မြင်နိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဖြစ်ရပ်တွင် စိန်ခေါ်မှုသည် ဘာသာစကားအခက်အခဲ၊ အဝေးမှ ကြီးကြပ်ရသည့် လိုအပ်မှုကြောင့် ပိုမိုဆိုးရွား ခက်ခဲခဲ့သော်လည်း အဖွဲ့တစ်ခုလုံး၏ စိတ်ပါဝင်စားမှု၊ သန္နိဋ္ဌနှင့် လေ့လာသင်ယူလို သည့်စိတ်ဓာတ်တို့ကြောင့် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် မော်ဒယ်ပုံစံသည် ကျွမ်းကျင်မှု၊စိတ်ရှည်မှုအားထုတ်မှုစသည် လိုအပ်သည့် မော်ဒယ်ပုံစံဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာ သုတေသီများက ရေရှည်ဆောင်ရွက်ခြင်း ထက် ထိရောက်မြန်ဆန်သည့်သုံးသပ်မှု (hit and run) အတွက် ရုတ်တရက်ရောက်ရှိလာကာ လုပ်ဆောင်သည့် မကြာခဏ အသုံးပြုသည့် မော်ဒယ် ကဲ့သို့ အလားအလာရှိသည့် မော်ဒယ်ပုံစံနောက်တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်း သုတေသီများနှင့် နိုင်ငံတကာသုတေသီများကြား ကာလရှည် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း သည် အသိပညာ ထုတ်လုပ်မှုအတွက် များစွာအလားအလာကောင်းသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့က ခံယူပါသည်။

စာတမ်းလေးခုသည် ပြစ်မှုဗေဒပညာရပ်နယ်ပယ်မှ အကျဉ်းထောင်သို့ သွားရောက် လည်ပတ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လက်ရှိစာပေနှင့် အတိုင်းအတာအကန့်အသတ်

တစ်ခုချိတ်ဆက်ထားပါသည်။ ယခုစာပေဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်တွင် အခြားသော နိုင်ငံများမှ မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် တွေ့ရှိမှုများနှင့် ကိုက်ညီစွာ ယခုဖြစ်ရပ်လေ့ လာမှုက အကျဉ်းသားများနှင့် အကျဉ်းထောင်ပြင်ပကြား ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု၏ ထိရောက်မှုကို ထပ်လောင်းဖော်ပြထားပါသည်။ မိသားစုဝင်များက မိမိတို့ ချစ်ခင်ရ သည့် အကျဉ်းကျနေသူများထံ သွားရောက်တွေ့ဆုံရန်သွားရသည့် ခရီးအကွာ အဝေးကို စဉ်းစားကြည့်ရှုဖြင့်ပင် လွန်စွာခက်ခဲသည့်အခြေအနေများတွင် ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှုကို ထိန်းသိမ်းထား နိုင်ရန်မည်မျှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားရသည်ကို တွေ့မြင်နိုင် ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏လေ့လာမှုသည် အပေါ်ယံမျက်နှာပြင်ကို ထိတွေ့မိရုံသာရှိပြီး ထပ်မံသုတေသနပြုမှုရန်လိုအပ်ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍများသည် ထပ်မံ အာရုံစိုက် သင့်သည့် ကဏ္ဍများဖြစ်သည်ကို အကြံပြုလိုပါသည်။

- လက်ရှိထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအခြေအနေ နှင့် ယခင်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုအခြေအနေ မည်သည့်အရာက ပြောင်းလဲသွားပါသနည်း။ မည်သည့်အရာက ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စေရန် လုံ့ဆော်ပေးပါသနည်း။
- အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်တွင် ICRC က ပံ့ပိုးပေးထားသည့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့မှုအဆောက်အဦသစ်များ၏ ထိရောက်မှုအဆင့်
- အကျဉ်းသားများကို မိမိတို့နေရပ်နှင့် နီးသည့်နေရာများ (သို့) ဝေးသည့် နေရာများတွင် အကျဉ်း ချထားမှုအတိုင်းအတာ

ထပ်မံ သုတေသနပြုရန် အတွက် အဆိုပါ ဆိုလိုရင်းအဘော်များကို

မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် အရာရှိများ၏ အာရုံ စိုက်မှုရရှိစေရန်

ချဉ်းကပ်စည်းရုံးရမည့်အချက်များနှင့်တွဲဖက်ထားပါသည်။

1. မူဝါဒချမှတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအတွက် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အပြောင်း အလဲ၊ သက်ရောက်ခံရသူများ၏ တုန့်ပြန်ချက်များနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဒေသခံများ ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုကို သိနားလည်ရန်ဖြစ်ပါသည်။
2. ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးထားသည့် အထောက် အကူများကို ကြိုဆိုရမည်ဖြစ်ပြီး အသုံးပြုသူ၏ ရှုထောင့်မှ ယင်းတို့၏ ရည်ရွယ်သည့်နောက်ဆက်တွဲများနှင့် မရည်ရွယ်သည့် နောက်ဆက်တွဲများကို မှတ်တမ်းတင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။
3. အခြေခံအဆောက်အအုံသည် လူအများအတွက်အရေးပါသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာသိရှိထားပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့ သည့်အခန်းအများစုသည်လက်ခံတွေ့ဆုံသည့်အခန်းများ) အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် အဓိပ္ပါယ်ရှိသဖြင့် ကြိုဆိုပါသည်။ သို့ရာတွင် မြို့ပေါ်ရှိ အကျဉ်းထောင်များ အတွက်သာမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ အကျဉ်း ထောင်များတွင် ထိုကဲ့သို့သောအခြေခံ အဆောက်အအုံများ ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေရပါမည်။

4. မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းသားများ၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ အကျဉ်းသားများကို မိမိတို့ မိသားစု နေထိုင်သည့် နီးစပ်သည့် နေရာများရှိ အကျဉ်းထောင်များတွင် အကျဉ်းချထားလေ့ရှိပါသည်။ အကျဉ်းသားများအား ဝေးလံသည့် နေရာများသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းကို (တရားဝင်ဖြစ်စေ (သို့) အလွတ်သဘောဖြစ်စေ) စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းမှု သဘောတူညီချက်အဖြစ် မည်သို့မျှ မလုပ် ဆောင်ရပါ။
5. အကျဉ်းသားများကို ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံစေခြင်း၏ အရေးပါမှုအရ အချို့သောသူများတွင် ထိုကဲ့သို့ တွေ့ဆုံမှုမျိုး လိုအပ်နေရခြင်း နောက်ကွယ်ရှိ အကြောင်းပြချက်များကို ပိုမိုနားလည် သဘောပေါက်စေရန် အရေးကြီးပါသည်။ သို့မှသာ ထိုအခြေအနေကို ကိုင်တွယ်ရန် အစီအစဉ် များ ချမှတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။
6. အကျဉ်းစခန်းပုံစံအမျိုးမျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းသည် နေရာ၊ အချိန်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖော်ပြ ပါသည်။ ဥပမာ - ရဲအချုပ်တွင် လာရောက်တွေ့ဆုံသည့်နေရာသည် ပြည့်စုံမှုအားနည်းသော် လည်း ဖမ်းဆီးသည့်အချိန်တွင် မိသားစုကို အကြောင်းကြားပေးပြီး လာရောက်တွေ့ဆုံရန် အခွင့် အရေးပေးခြင်းသည် ကောင်းမွန်သည့် အလေ့အကျင့်ဖြစ်ပါသည်။ နှိုင်းယှဉ်မှုသည် အကောင်းဆုံး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ဖော်ပြနိုင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကောင်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

7. အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားသူများအား ဆက်သွယ်ခွင့် မပြုခြင်းကိုရှောင်ကြဉ်သင့်ပြီး အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း အဖြစ် ဖမ်းဆီးခံရသူ၏ မိသားစုဝင်များကို ဖမ်းဆီးခံရသည့်အကြောင်း စောစီးစွာအကြောင်းကြားပေးသည့် မူဝါဒများကို အကောင်အထည် ဖော်သင့်ပါသည်။
8. လာရောက်တွေ့ဆုံမှုမရရှိသည့် အကျဉ်းသားအမျိုးအစားကို ကောင်းစွာသိရှိခြင်းအားဖြင့် အကျဉ်းထောင် အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် ထောင်ကျနေသည့် အဆိုပါအကျဉ်းသားအုပ်စုများ၏ ထိခိုက်နစ်နာလွယ်မှုကို လျော့ချပေးသည့် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကြောင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့နိုင်သည့် ဆင်းရဲသားအကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုအတွက် ဝင်ငွေရှာပေးသူများကို အကျဉ်းကျစေခြင်းကြောင့် ၊ ထောင်မှ ထွက်လာသည့်အခါအလုပ်ရနိုင်ခြေ နည်းပါးသွားသဖြင့် အကျဉ်းသားဟောင်းများအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်း မရှိခြင်း နှင့်ရှက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ခြင်းတို့ကြောင့် ဆင်းရဲတွင်း ပိုနက်သွား သည့် အခြေအနေများကို ကျွန်ုပ်တို့တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။
9. လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပိုဆင်းရဲသူများအား အကျဉ်းထောင်တွင် ပိုပြီး ကိုယ်စားပြုဆောင်ရွက်ပေး သင့်သည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် သိနားလည်သည့်အခါ ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံရေး

ခံယူချက်အပေါ်မေးခွန်းများပိုမေးဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်မှ လွတ်ပေးခြင်းကို အလေးပေးခြင်းထက် အခွင့်အရေးရရှိနိုင်ခြင်း၊ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့နေမှုကိုကုစားခြင်းကို အဓိက ထားစဉ်းစားပေးခြင်း (decarceration) ကို ပိုမိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အကြံပြုလိုပါသည်။

10. ကျွန်ုပ်တို့၏ အချက်အလက်ကောက်ယူမှုတွင် လက်ရှိတွင် အလုပ်စခန်းများက အကောင်းအဆိုး ခွန်တွဲနေပါသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် လုပ်အားခေါင်းပုံဖြတ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အချို့သော အချက်အလက်များက အကျဉ်းထောင်အလုပ်စခန်းများ၏ နှမ်းပါးသည့် ဂုဏ်သိက္ခာ ကို သမိုင်းစဉ်လာအရ ဖော်ပြလျက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အချို့သောအပိုင်းများတွင် တိုးတက်မှုများ ရှိလာပြီး ဥပမာ အားဖြင့် အိမ်ထောင်သည်များ အချိန်ကြာကြာလာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်ပါသည်။ ခေါင်းပုံဖြတ်မှုများ ဆက်လက်မလုပ်ဆောင်သင့်ပါ။ တိုးတက်လာသည့် မူဝါဒများက အချို့သော ထိန်းသိမ်းရေး စခန်းများတွင် မိသားစုဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် အရည်အသွေးကောင်းမွန်သည့် ပံ့ပိုးကူညီပေး မှုများ လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။
11. လာရောက်တွေ့ဆုံမှုကို စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ဖြစ်ပြီး ရံဖန်ရံခါ သမားရိုးကျမဟုတ်ဘဲ ရပိုင်ခွင့်များကို မမျှမတပေးခြင်းကို ဦးတည်သည့် ခေါင်းပုံဖြတ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

များများပေးနိုင်သူက မပေးနိုင်သူများထက် အကျဉ်းထောင်ပြင်ပနှင့် ပိုမိုထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်အတွင်း အလုပ်လုပ်ရာတွင် အလွတ်သလော ဆောင်ရွက်မှုများ အမြဲရှိသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ သိနားလည်ပြီး ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် အားလုံးတွင် သာတူညီမျှမှု ရှိသည်ဟူသည့်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အရေးကြီးပြီး လာရောက်တွေ့ဆုံမှု အခွင့်အရေးများကို လူတိုင်းကို သာတူညီမျှမှုရှိရှိဖြင့် ပေးသင့်ပါသည်။

12. ကျွန်ုပ်တို့၏အမြင်ရ ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုအတွက် အချိန်သည် ၁၅ မိနစ် (သို့) မိနစ် ၂၀ ခန့်သည် မလုံလောက်ပါ။ အနည်းဆုံး ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်သတ်မှတ်ပေးရန်လိုအပ်ပြီး ဖြစ်နိုင်လျှင် အချိန်ကြာကြာပိုပေးသင့်ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုများသည် ရပိုင်ခွင့်တစ်ရပ် ဖြစ်သင့်ပြီး အထူး အခွင့် အရေးမဟုတ်ဘဲ ခွင့်ပြုချက်တောင်းရသည့် အရာမဟုတ်ဘဲ (သို့) စည်းကမ်းထိန်း သိမ်းရေး ကိရိယာအဖြစ် အသုံးမပြုသင့်ပါ။

13. တရားမျှတမှုဟူသည့် မူများနှင့် ကိုက်ညီသည့်ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် သာတူညီမျှမှုကို ချဉ်းကပ် စည်းရုံးသည့်အခါ အကျဉ်းသားများကို ပိုင်းခြားသိမြင်ရန် အရေးကြီးသည်ဟု ထင်မြင်ပါသည်။ အန္တရာယ် အရှိဆုံးသူများ၏ နေထိုင်မှုအခြေအနေများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်သည့် အခြေအနေ များကို သတ်မှတ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် အမြင့်ဆုံး

သတ်မှတ်ထားသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာအန္တရာယ်ကို စဉ်းစားပြီးမှ အကျဉ်းထောင်စီမံခန့်ခွဲသူများကဖော်ပြသည့်အန္တရာယ်ရှိနိုင်ခြေရှိပါသည်။ အကျဉ်း သား အများစုသည် များစွာအန္တရာယ်မရှိပါ။ လုံခြုံရေးအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ် မဟုတ်ပါ။ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများက အဆိုပါ အချက်ကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြသင့်ပါသည်။

14. အိုဟောင်းနေသည့်ဥပဒေများကိုပြန်လည်သုံးသပ်ရပါမည်။ ဥပဒေဆိုင်ရာသုံးသပ်မှုကို ဖတ်ရှုပါ။

ဤဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုသည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ဆောင်မှုဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ရှိချက်များကို သုတေသနစာတမ်းများပုံစံဖြင့် ရေးသားဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် အသိပညာကို ထုတ်လုပ်ပေးခြင်း နှင့် အဆိုပါ အသိ ပညာကို လက်တွေ့ဖော်ဆောင်နိုင်စေရန် ကတိကဝတ်ပြုခြင်းကို ဖော်ပြခြင်းလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤဖြစ်ရပ် လေ့လာ မှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သည့် *Legacies of Detention* စီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း နှင့် တက္ကသိုလ်အဝန်းအဝိုင်းစသည့် အမျိုးမျိုးသောသက်ဆိုင်သူများကြား ဆွေးနွေး သည့် နေရာတစ်ခုကို ဖန်တီးရန်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုထုတ်ဝေမှုကို သက်ဆိုင်သည့်

ပါဝင်သူများကြား ဆွေးနွေးမှုကို ထဲထဲဝင်ဝင်ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဖိတ်ကြားသည့်
 ဖိတ်စာတစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့က မျှော်လင့်ပါသည်။

အဖွဲ့နှင့် ဆက်သွယ်ရန်မှာ

JUSTICE FOR ALL Law firm

No 2, Room 105, Aung Myay Thar Ze Housing

Kamaryut Township

Yangon, Myanmar

Email: Kyaw Min San: kyawminsann@gmail.com

DIGNITY - Danish Institute Against Torture

Bryggervangen 55

DK-2100 Copenhagen Ø

Tel: +45 33 76 06 00

E-mail:

Andrew Jefferson: amj@dignity.dk

Tomas Max Martin: tm@dignity.dk

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေများအရ အကျဉ်းသားများ၏
ထောင်ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်မှုအပေါ် ဥပဒေရေးရာ
သုံးသပ်လေ့လာခြင်း

ဦးသန်းထိုက်နှင့် နွယ်နီအောင်

(အာဂုဏ်းဂျပ်ကယ်လ်၏ ကူညီသည်)

၁.၂ ကန့်သတ်ချက်နှင့် အတိုင်းအတာ

ဤသုံးသပ်ချက်သည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Home Affairs (MOHA)) ၏ အုပ်ချုပ်စီမံမှုလက်အောက်ရှိ အကျဉ်းဦးစီးဌာနတွင် တည်ထောင်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြသည့် အလုပ်စခန်းများနှင့် အကျဉ်းထောင်များရှိ အကျဉ်းသားများ၏ ဆက်သွယ်ပိုင်ခွင့်များ အပေါ်သာ မူတည်ထားပါသည်။ ယာယီရဲစခန်းအချုပ်၊ တစ်ဦးချင်းအချုပ် (အခန်းကျဉ်းတိုက် အချုပ်) ၊ ရဲစခန်းရှိ အချုပ်ခန်းများထဲတွင် ချုပ်နှောင်သည့် အချုပ်၊ စစ်ဘက်အချုပ်နှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အကျဉ်းထောင်များတင်သာမက တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်အောက်မှ အချုပ်များရှိ လွတ်လပ်မှုခံစားခွင့်မပေးဘဲ ပိတ်ပင်ထားသည့်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေ များသည် ဤသုံးသပ်ချက်တွင် ပါဝင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ အဓိကဦးတည်ချက်မှာ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံအား သက်ရောက်နေသည့် ပြည်တွင်းဥပဒေများအပေါ်တွင် ဖြစ်ပြီး ဒုတိယဦးတည်ချက်မှာ နိုင်ငံတကာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများ ဖြစ်ပါသည်။ အထက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အကိုးအကားများ အတွက် အထောက်အကူပြုသည့် ဒေသဆိုင်ရာအသိပေးအကြောင်းကြားချက်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် နည်းဥပဒေများကို အသုံးပြုပါမည်။

မတူညီသည့်အပိုင်းအမျိုးမျိုးတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြချက်နှင့် အတွင်းကျကျ ဖော်ပြချက်များ ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။ မြန်မာအကျဉ်းထောင်လက်စွဲကို သက်ဆိုင်ရာမှ ပြန်လည်ထုတ်ပြန်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ် ကန့်သတ်မှုများကြောင့် လက်ရှိစာရွက်စာတမ်းသည် ပြည့်စုံစေ့စပ်သော သုံးသပ်ချက်ဖြစ်သည်ဟု မဆိုလိုသည်ကို သတိထားရပါမည်။ သို့သော်လည်း ငှလိုအပ်ချက်များကို အချိန်မီ ဖော်ပြထည့်သွင်းနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် သုံးသပ်ချက်သည် စာရေးသူ၏ လေ့လာချက်များ၊ အကြံပြုချက်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ကောက်ချက်ချဖော်ပြမှုများ ပါဝင်ပါမည်။

၁.၃ ဝေါဟာရနှင့် အချက်အချာစကားလုံးများ

ဆက်သွယ်မှု အဆက်အသွယ်ပြုခြင်း၊ တွေ့ဆုံခြင်း၊ ထောင်ဝင်စာနှင့် ဧည့်တွေ့ခြင်း၊ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခြင်း၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း

မိသားစု မိဘများ၊ ကလေးများ၊ ဆွေမျိုးများ၊ ခင်ပွန်းသည်၊ ဇနီး၊ ညီအစ်ကို၊ မောင်နှမ၊ သားချင်းများ

ဥပဒေ အသိပေးအကြောင်းကြားချက်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် နည်းဥပဒေ များ၊ အမိန့်စာ

ပြင်ပ ပြင်ပလောက။ လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပ

အကျဉ်းထောင် ထောင်၊ ရဲဘက်စခန်း

ထောင်အာဏာပိုင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ၊ အကျဉ်းဦးစီးဌာန၊ အကျဉ်းထောင်အရာရှိများ၊ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်း

အကျဉ်းသား အကျဉ်းသား၊ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသူ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ၊ စွပ်စွဲခံရသူ

အဓိကစကားလုံးများ - အကျဉ်းထောင် အလုပ်စခန်း ထောင်ဝင်စာ ဧည့်တွေ့ခြင်း၊ အကျဉ်းထောင်ဥပဒေ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ နိုင်ငံတကာ သဘော တူညီချက်များနှင့်

နိုင်ငံတော်ဥပဒေများ နှိုင်းယှဉ်မှု၊ အကျဉ်းသားများ
 အတွက် ဥပဒေရေးရာ အခွင့်အရေးနှင့် လူ့အခွင့်
 အရေး။

အပိုင်း ၂ - အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

၂.၁ မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ‘ အကျဉ်းသား’ ဝေါဟာရကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

တရားရုံးတွင် အမှုရင်ဆိုင်နေသော အစွပ်စွဲခံသူများ၊ စီရင်ချက်ချမှတ်ပြီးသည့် အကျဉ်းကျ တရားခံများ သို့မဟုတ် လူများကို ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းထားသည့် နေရာများအား ရည်ညွှန်းရန် မတူညီသော ဝေါဟာရများကို အသုံးပြုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဥပမာအနေဖြင့် မြို့နယ် သို့မဟုတ် ခရိုင်တရား ရုံးများတွင် အမှုရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနေရသော အစွပ်စွဲခံ အချုပ်သားများအား ထိန်းသိမ်းထားသည့် နေရာများ သို့မဟုတ် မတူကွဲပြားသော ရာဇဝတ်မှုများကြောင့် စီရင်ချက်ချ ခံရသည့် အကျဉ်းသား/သူ များအား ထိန်းသိမ်းထားသည့် နေရာများကို အကျဉ်းထောင်များနှင့် အလုပ်စခန်းများအဖြစ် ရည်ညွှန်း လေ့ရှိပါသည်။ ယခင်ကလေးသူငယ်ဥပဒေအရ အသက်တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်အောက် ပြစ်မှု ကျူးလွန်သူ အကျဉ်းသားများအား ထိန်းသိမ်းထားသည့် နေရာများကို လေ့ကျင့်ရေးကျောင်းနှင့် ယာယီထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးစခန်းများဟု ခေါ်ပါ သည်။ တရားရုံးမှ စီရင်ချက်မချမီနှင့် တရားရုံးစီရင်ချက် ချပြီးနောက် ရာဇဝတ်မ ကျူးလွန်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသည့် ကလေးများကို ရမန်ချုပ်မိန့်ဖြင့် ထိန်းသိမ်း ထားသည့်နေရာကို ယာယီထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး စခန်းဟု ခေါ်ပြီး ၎င်းနေရာ သည် ကလေးသူငယ် တရားရုံးများ သို့မဟုတ် မြို့နယ်တရားရုံးများက ဆုံးဖြတ်ပါသည်။

အကျဉ်းထောင်များ အက်ဥပဒေ၏ အပိုဒ် ၃ (၁) အရ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်မှာ—

အကျဉ်းထောင် ဟူသည်မှာ အကျဉ်းသားများအား ချုပ်နှောင်ရန်အလို့ငှာ မြန်မာ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အထွေထွေ (သို့) အထူးညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ယာယီ (သို့) အမြဲချုပ်နှောင်ထားသော အကျဉ်းထောင် သို့မဟုတ် နေရာကို ဆိုလိုပြီး ထိုသို့ခေါ်ဆိုရာတွင် ယင်းနေရာဌာနနှင့် ပက်သက်၍ သက်ဆိုင်သောနယ်မြေများ၊ အဆောက်အဦများအားလုံး အကျုံးဝင်သည်။ သို့သော် အောက်ပါ နေရာများ မပါဝင်ပါ -

(က) တရားခံများကို ချုပ်နှောင်ထားရှိသော ရဲစခန်းအချုပ်များ၊

(ခ) ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၅၄၁အရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အထူးသတ်မှတ်ထားရှိသည့် နေရာ၊

(ဂ) နိုင်ငံတော်သမ္မတက အထွေထွေနှင့် အထူးအမိန့်ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော အချုပ်ထောင်၊

အကျဉ်းသားများ အက်ဥပဒေ အပိုဒ် ၂ (ခ) တွင်မူ ‘အကျဉ်းထောင်’ သတ်မှတ်ချက်တွင် အချုပ်ထောင်တစ်ခုဖြစ်စေရန် သမ္မတက အထွေထွေ သို့မဟုတ် အထူးအမိန့်ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် မည်သည့် နေရာမဆို အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၀၁၅ ဇူလိုင်တွင် ထုတ်ပြန်သည့် အကျဉ်းထောင်ဥပဒေမူကြမ်း အပိုဒ် ၂ (က) မှ အကျဉ်းထောင်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ

“ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီချက်အရ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်သည့် အမိန့်ဒီဂရီဖြင့် အမြဲ သို့မဟုတ် ယာယီ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည့်နေရာ ဖြစ်ပြီး ၎င်းတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် နယ်နိမိတ်များ၊ နယ်မြေများ၊ အဆောက်အဦများနှင့် အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများနှင့် ရဲစခန်းအချုပ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့် အဆောက်အဦအစိတ်အပိုင်းများ အားလုံး ပါဝင်ပါသည်။”

သတိပြုရမည့်အချက်မှာ အကျဉ်းဦးစီးဌာန၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် မတည်ရှိသော မည်သည့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုမျိုးကိုမဆို ဤ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ထဲတွင် မထည့်သွင်းထားပါ။

အကျဉ်းထောင် ဆိုသည့် ဝေါဟာရကို ဖော်ပြပြီးသောအပိုင်းတွင် ပါဝင်သည့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှု အမျိုးအစားအားလုံးအတွက် အသုံးပြုပါသည်။ အကျဉ်းသားများအက်ဥပဒေ ၃ (၁-က-ဂ) အရ အကျဉ်းထောင်များတွင် ရဲဘက်စခန်း (ရဲဘက်အလုပ်စခန်းများ)၊ ထောင်တွင်း လက်မှုပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ရေးဌာနများ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း သင်တန်းများ စသည့် အဖွဲ့မျိုးစုံ ပါဝင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားရုံးအချုပ် နှင့် ရဲစခန်းအချုပ် (ရဲအချုပ်) သို့မဟုတ် ဥပမာ KNU, KIA, TNLA စသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် သောင်းကျန်းသူများ၏ ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားသည့် နေရာများ မပါဝင်ပေ။ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းထားသော သီးခြားအဆောက်အအုံများ တည်ရှိပါသည်။

၂.၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ‘အကျဉ်းသား’ ဝေါဟာရကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

တရားရုံးမှစီရင်ချက်ချမှတ်ခံရပြီးသော ပြစ်မှုအကျဉ်းသားများ (အကျဉ်းထောင်များ အက်ဥပဒေ၏ အပိုင်း ၃ (၃) ကို ကြည့်ရန်) နှင့် တရားမမှု အကျဉ်းသားများ (အပိုင်း ၃ (၄)) ဟူ၍ ခွဲခြားထားသည်သာမက အကျဉ်းထောင်လက်စွဲသည် စီရင်ချက်ချခံရပြီးသော အကျဉ်းသားများ သို့မဟုတ် စီရင်ချက်မချရသေးသည့် အစွပ်စွဲခံ အချုပ်သားများကို ပြစ်မှုအကျဉ်းသားများ၊ တရားမမှု အကျဉ်းသားများ၊ နာမကျန်းအကျဉ်းသားများ၊ စိတ်ရောဂါသည် အကျဉ်းသားများ၊ အနာကြီး ရောဂါသည် အကျဉ်းသားများ စသဖြင့် အကျဉ်းသားများအကြား စေ့စပ်စုံလင်စွာ အသေးစိတ် ခွဲပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာ့အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၇၅ တွင် အကျဉ်းသား အရာရှိများ၏ အဆင့်အတန်းသုံးမျိုးကို ညကင်းစောင့်၊ အလုပ်ကြပ်နှင့် ရုံးဝါဒါများဟု အမည်သတ်မှတ်၍ အသေးစိတ် ဖော်ပြ ထားပါသည်။ အပိုင်း ၄၂၀ တွင် ပြစ်ဒဏ်ကျခံ အကျဉ်းသားများကို အမျိုးအစားသုံးမျိုးခွဲခြားထားပါသည်။ ယခင်က အေ ၊ ဘီ ၊ စီ သုံးမျိုးတွင် စီကို ရံဖန်ရံခါ (တစ်ခါတစ်ရံ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများနှင့် အမြဲကျူးလွန်လေ့ရှိသူများဟု ထပ်ခွဲခြား ထားပါသည်။

အကျဉ်းထောင်များအက်ဥပဒေ အပိုင်း ၃ တွင် အကျဉ်းသားများ၏ အဆင့် အတန်းခွဲခြား သတ်မှတ်မှု များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

(ခ) ‘ပြစ်မှုအကျဉ်းသား’ (ရာဇဝတ်အကျဉ်းသား) ဆိုသည်မှာ တရားရုံး (သို့မဟုတ်) ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း (သို့မဟုတ်) စစ်ခုံရုံးမှ ဝရမ်း (သို့မဟုတ်) အမိန့်တို့ဖြင့် ချုပ်နှောင်ခံစေသည့် မည်သည့် အကျဉ်းကျပုဂ္ဂိုလ်ကိုမဆို ဆိုလိုသည်။

(ဂ) 'ပြစ်ဒဏ်ကျအကျဉ်းသား' ဆိုသည်မှာ တရားရုံး (သို့မဟုတ်) စစ်ခုံရုံးမှ ချမှတ်သော ပြစ်ဒဏ်ကိုကျခံနေသည့် ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားကို ဆိုလိုသည်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်များအနက် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ အခန်း(၈)ပါ ဥပဒေများအရ အကျဉ်းထောင်တွင် ထိန်းသိမ်းခံပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်လည်း သက်ဆိုင် အကျုံးဝင် ပေသည်။

(ဃ) 'အရပ်ဘက်အကျဉ်းသား' ဆိုသည်မှာ ပြစ်မှုအကျဉ်းသား မဟုတ်သည့် အခြား အကျဉ်းသားများကို ဆိုလိုသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၂၄ တွင် အရပ်ဘက်အကျဉ်းသား အမျိုးအစား ခြောက်မျိုးကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ ၁၉၀၈ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၂ (ဃ) အရ တရားမတရားရုံး၏ အမိန့်ဖြင့် တရားမ အကျဉ်းထောင်သို့ ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်း ခံရသည့် အကျဉ်းသားများ၊

၂။ စီရင်ချက်အမိန့်မချမီ ဖမ်းဆီးပို့ဆောင်ခြင်းခံရသည့် တရားပြိုင်များ၊

၃။ ဒီဂရီအရ စွပ်စွဲခံရမှုနှင့် ပတ်သက်၍ တရားမတရားရုံး၏ အမိန့်အရ ချုပ်နှောင်ခံရသော တရားခံများ၊

၄။ ၁၈၇၆ ခုနှစ် အက်ဥပဒေ ၂ နှင့် ၁၈၈၉ ခုနှစ် ကြေညာချက်အမှတ် ၃ အရ အခွန်တော် ပေးဆောင်ရန် ပျက်ကွက်သူများ၊

၅။ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၁၈၊ ၃၃၂ နှင့် ၅၁၄ အရ ရာဇဝတ်တရားရုံးအမိန့်ဖြင့် အကျဉ်း ချထားခြင်းခံရသူများ၊

၆။

၂.၃ အကျဉ်းသားများကို အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်း နှင့် ခွဲခြားခြင်း

၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ မေလ ၄ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သော ကြေညာချက်^၄ အမှတ် ၁၂၁ အရ အကျဉ်းသားများကို အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားထားပါသည်။

၁။ ‘အကျဉ်းသား အမျိုးအစား တစ်’ တွင် လူဆိုးလူမိုက်များ၊ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲ၍ ကျူးလွန်သော သူခိုးဓားပြ သို့မဟုတ် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအရ မျိုးရိုးဆက်ခံမှုအရ သို့မဟုတ် အထူးသဖြင့် အနကြမ်းစီးဓားပြတိုက်ခြင်းကဲ့သို့ ရည်ရွယ်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပုံဖော်လုပ်ဆောင်သည့် အန္တရာယ်ရှိသော ပြစ်ဒဏ်ကျအကျဉ်းသားကို ဆိုလိုပါသည်။

၂။ ‘အကျဉ်းသား အမျိုးအစား နှစ်’ တွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအရ မျိုးရိုးဆက်ခံမှုအရ မဟုတ်ဘဲ အနကြမ်းစီးဓားပြတိုက်မှု သို့မဟုတ် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပုံဖော်လုပ်ဆောင်သဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရသူ အထူးသဖြင့် အန္တရာယ်ရှိသော ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားကို ဆိုလိုပါသည်။

၃။ ‘အကျဉ်းသားအမျိုးအစား သုံး’ သည် အမျိုးအစား တစ်နှင့် နှစ် အကျဉ်းသား မဟုတ်သည့် အခြားသော အကျဉ်းသားတစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းထောင်များဥပဒေ၏ အပိုင်း ၂၇ အရ အကျဉ်းသားများကို အောက်ပါအတိုင်း ပိုင်းခြားထားပါသည်။

၁။ အကျဉ်းသူနှင့် အကျဉ်းသားဟူ၍ ချုပ်နှောင်ထားရှိသော အကျဉ်းထောင်တွင် အကျဉ်းသူများကို သီးခြားအဆောက်အအုံ သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံတစ်ခုတည်းတွင် သီးခြားအကန့်ခွဲ၍ ချုပ်နှောင်

^၄ ဤအမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းများကို ယခုအခါတွင် အသုံးမပြုတော့ပါ။

ထားရှိရပါမည်။ ဤကဲ့သို့ ခွဲခြားချုပ်နှောင် ထားရှိခြင်းမှာ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်အချင်းချင်း မြင်တွေ့ခြင်း၊ စကားပြောဆိုခြင်း၊ ဆက်သွယ်ခြင်း မဖြစ်ပေါ်စေရန် ဟန့်တားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၂။ အသက် ၂၁နှစ် အောက်ရှိ အကျဉ်းသားများကို အသက် ၂၁နှစ် အထက် အကျဉ်းသားများနှင့် ခွဲခြားချုပ်နှောင်ထားရမည်။ အသက် ၂၁ နှစ်အောက် အကျဉ်းသားအုပ်စုတွင်းမှ အရွယ်ရောက် ချိန်မတိုင်သေးသည့် သူများကို ခွဲခြားချုပ်နှောင်ရမည်။ (၁၄ နှစ်အောက် ကလေးလူငယ်များကို ခွဲခြားချုပ်နှောင် ထားရမည်)

၃။ အပြစ်ဒဏ်မကျခံရသေးသော ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားများကို ခွဲခြား ချုပ်နှောင် ထိန်းသိမ်းရမည်။

၄။ ရာဇဝတ်မဟုတ်သည့် အကျဉ်းသားများကို ရာဇဝတ် အကျဉ်းသားများနှင့် ခွဲခြား ချုပ်နှောင်ရမည်။

(အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ ပုဒ်မ ၂ ၊ အကျဉ်းသားများ အမျိုးအစား သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် ခွဲခြားခြင်း ကိုလည်း ကြည့်ရှုရန်)

‘စီရင်ချက်ခံယူရန် အမှုရင်ဆိုင်နေဆဲ’ အကျဉ်းသား အမျိုးအစား နှစ်ခုအကြား မြန်မာ့အကျဉ်းထောင် လက်စွဲ၏ အပိုင်း ၆၉၄ သည် အထူးနှင့်ရိုးရိုး သာမန်ဟူ၍ နေထိုင်မှုပုံစံအနေအထားဟောင်းပေါ်သာ မူတည်ပြီး အမျိုးအစားနှစ်ခု သီးခြားစီ နေရာတကျဖြစ်အောင် ခွဲခြားပေးထားပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေအဆင့် အတန်း သီးခြားသတ်မှတ်ထားခြင်းကို အရပ်သားအကျဉ်းသားများ အကြား တွင်လည်း ရေးဆွဲဖော်ပြ ထားပါသည်။ (ပုဒ်မ- ၇၂၁-၇၂၃)

နိုင်ငံတကာနယ်ပယ်တွင် နယ်လ်ဆင်မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်းများ၏ စည်းမျဉ်း ၁၁ တွင် ဖော်ပြထား သည်မှာ -

မတူညီသောအကျဉ်းသားအမျိုးအစားများကို ၎င်းတို့၏ လိင်၊ အသက်ရွယ်၊ ပြစ်ဒဏ်ကျ သို့မဟုတ် အမှုမှတ်တမ်း၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရမှု၏ ဥပဒေ အကြောင်းပြချက်နှင့် ၎င်းတို့ ပြန်လည်ကုစားရေး အတွက် လိုအပ်ချက်များ စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ သီးခြား အဆောက်အအုံများ သို့မဟုတ် အဆောက်အအုံငယ်များဖြင့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသင့်ပါသည်။

က။ အမျိုးသား နှင့် အမျိုးသမီးများကို တတ်နိုင်သမျှ သီးခြား အဆောက်အအုံများတွင် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းရမည်။ အဆိုပါ သီးခြား အဆောက်အအုံနှင့် ဥပစာ ဘေးပတ်ဝန်းကျင် သည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအကြား လုံးဝ ခွဲခြားချုပ်နှောင်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်ရပါမည်။

ခ။ ပြစ်ဒဏ်မချမှတ်ရသေးသော အကျဉ်းသားများကို ပြစ်ဒဏ်ကျအကျဉ်းသား များနှင့် ခွဲခြား၍ ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းထားရပါမည်။

ဂ။ ကြွေးမြီအမှုကြောင့် ထောင်ကျသူများနှင့် အခြားအရပ်ဘက်အကျဉ်းသား (တရားမမှု အကျဉ်းသား)များကို ရာဇဝတ်ပြစ်မှုကျူးလွန်၍ ထောင်ကျသူ များနှင့် ခွဲခြား ထိန်းသိမ်းထား ရပါမည်။

ဃ။ သက်ငယ်အကျဉ်းသားများကို လူကြီးအကျဉ်းသားများနှင့် ခွဲခြား၍ ထိန်းသိမ်းထားရပါမည်။

အပိုင်း ၃ - မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေမူဘောင်

၃.၁ မိတ်ဆက်

အောက်ပါ ဥပဒေစာရွက်စာတမ်းအချက်အလက်များသည် အကျဉ်းထောင်စနစ်ကို အုပ်ချုပ်နေသည့် ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေ နှင့် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မူဘောင်များကို နားလည်မှုရှိလာစေရန် ရည်ရွယ်သည့် အဓိကရင်းမြစ်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

၃.၂ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈)

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုကင်းစင်ရေး^၅၊ ကျားမရေးရာ တန်းတူညီမျှမှု၊ အသက်အိုအိမ်နှင့် လွတ်လပ်ခွင့်ကို လေးစားမှု၊ လွတ်လပ်စွာ စည်းရုံးပိုင်ခွင့်နှင့် စုဝေးပိုင်ခွင့်၊ ဘာသာရေးလွတ်လပ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် အကျဉ်းထောင် ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ယန္တရားများ အပါအဝင် အရံအတားများ စသည်တို့ ပါဝင်သည့် နိုင်ငံသားများ၏ မူလ အခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များ၊ အခန်း ၈ တွင် ရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများကို ပံ့ပိုးဖြည့်ဆည်းပေးရပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်မှ ပြည်ထောင်စု၏ မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းမဆို သို့မဟုတ် တစ်ခုလုံး နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စု

⁵ ပြည်ထောင်စုဟုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ မည်သည့်နိုင်ငံသားကိုမျှ လူမျိုးဇာတိ၊ ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာ၊ ရာထူးဌာနန္တရ၊ အဆင့်အတန်းယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ဆင်းရဲချမ်းသာတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေရ။ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၈)

အဆင့်ဥပဒေပြုရေးစာရင်း၏ ဖော်ပြပါ ဇယားတစ်အရ အကျဉ်းထောင်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပိုင်ခွင့် ရှိစေရေးအတွက် ဖော်ပြထားပါသည်။

၃.၃ ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေ (၁၈၆၁)

ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ (၁၈၆၁)သည် ထောင်ဒဏ်၊ သေဒဏ်၊ တစ်သက်တစ်ကျွန်း ကဲ့သို့ နှစ်ကြီး ထောင်ဒဏ် (အလုပ်ကြမ်းလုပ်ရသော)နှင့် သာမန် (ထောင်အလုပ် ကြမ်းမပါ)နှင့် ဒဏ်ငွေ ရိုက်ခြင်းကဲ့သို့ အချုပ်အနှောင်မလိုအပ်သည့် ပြစ်ဒဏ်များ အပါအဝင် အမျိုးမျိုးသောရာဇဝတ်မှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ စီရင်ချက်ချမှုများကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ရာဇဝတ်မှု အမှု ရင်ဆိုင်စစ်ဆေးချက်များ၊ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ဒဏ်ငွေများကို ရာဇသတ် ကြီး ဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းထားပါသည်။

၃.၄ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ (၁၈၇၃)

မြန်မာရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ တွင် အခန်း ၄၆ ခန်း နှင့် အပိုဒ် ၅၆၉ ပိုဒ် ပါရှိပြီး တရားသူကြီးများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ (prosecutors)၊ ရဲနှင့် ရှေ့နေများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ၊ စိတ်ပေါ့သွပ်သူများ၊ အရွယ် မရောက်သေးသူများ စသည်တို့အား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ထောင်ချခြင်း၊ အာမခံပေးခြင်း၊ အယူခံဝင်ခြင်း၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခြင်း တို့နှင့် သက်ဆိုင် သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတွင် ပြင်ဆင်ချက် ပြုလုပ်ထားသည့် အပိုဒ်များ၏ နောက်ဆက်တွဲဖော်ပြချက်များလည်း ပါဝင်ပါ သည်။ ဤရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေကို ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ (၂၀၀၆) အရ ပြင်ဆင်ခဲ့ပါသည်။

၃.၅ အကျဉ်းထောင်များအက်ဥပဒေများ (၁၈၉၄-၁၉၂၀)

အကျဉ်းထောင်များအက်ဥပဒေများတွင် အကျဉ်းထောင်များအက်ဥပဒေ (အိန္ဒိယ အက် ၉ ၊ ၁၈၉၄)၊ အကျဉ်းသားများ အက်ဥပဒေ (အိန္ဒိယအက် ၃၊ ၁၉၀၀)နှင့် အကျဉ်းသားများအား သတ်မှတ်ခွဲခြားခြင်း အက်ဥပဒေ (အိန္ဒိယအက် ၃၃၊ ၁၉၂၀) တို့ပါဝင်ပြီး အကျဉ်းထောင်များအား စီမံအုပ်ချုပ်သည့် စည်းကမ်းများ ပါဝင်ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အဆိုတင်သွင်းမှုများ ဆောင်ရွက်ထားသော်လည်း ဖော်ပြထားသည့် ဥပဒေများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်^၆ သက်ရောက်လျက် ရှိနေဆဲ ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် အဆိုပါဥပဒေများကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ အကျဉ်းထောင်ဥပဒေမူကြမ်း (၂၀၁၅) အဖြစ် တင်သွင်းထား သော်လည်း ယခုတိုင် အတည်ပြုခြင်း မရှိသေးချေ။

၃.၆ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ (၁၉၀၈)

^၆ဤဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ တင်သွင်းထားပြီး အခန်း၆ခန်းနှင့် အပိုင်း၆၂ပိုင်း ပါဝင်ပါသည်။ အကယ်၍ဤဥပဒေကို တင်သွင်းအတည်ပြုရန် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေ ၃ ဖြင့်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဥပဒေကြမ်းသည် လက်ရှိဥပဒေထက်ပိုမိုကောင်းမွန် သော်ငြားလည်း အားနည်းချက်များပါဝင်နေသေးပြီး မြန်မာပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင် လက်ရှိဆွေးနွေးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်မှ ထုတ်ဝေသည့် 'မြန်မာ-အကျဉ်းသားများ အခွင့်အရေးရရှိရေး'တွင် မူကြမ်းဥပဒေ၏ အသုံးဝင်သော တိုးတက်မှုတစ်ရပ်ကို တွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါမူကြမ်းတွင် အပိုင်း ၃၀-၃၅ ကဲ့သို့ အကျဉ်းသားပြင်ပလောကဖြင့် ဆက်သွယ်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်၍ ပါဝင်ဖော်ပြ ထားပါသည်။

ဤဥပဒေတွင် တရားမကိစ္စများ - ဥပမာ လျော်ကြေးပေးရန်ပျက်ကွက်မှု (စာချုပ်စာတမ်း ဖောက်ဖျက်မှု)နှင့် တရားမမှုဖြင့် ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အမိန့်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် နည်းဥပဒေများ ၄၉ ခု ပါဝင်ပါသည်။ ဤဥပဒေသည် အရပ်သားအကျဉ်းသားများနှင့် တရားမအကျဉ်း ထောင်များအတွက် ကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် အရေးပါသည့် အချက်မှာ တရားမအကျဉ်းထောင်များမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် တရားမမှုဖြင့် ချုပ်နှောင် ဖမ်းဆီးခံရသူ မည်သူမဆို ရာဇဝတ်မှုဖြင့် ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးခံရသူများနှင့်အတူတူ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မကြာသေးမီကာလက ယင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြင်ဆင်ချက် များစွာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး ပြည်ထောင်စု တရားစီရင်ရေးဥပဒေဖြင့် အချို့တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်များကို ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။

၃.၇ ရဲလက်စွဲ (၁၈၆၁-၂၀၀၁) နှင့် ရဲ အက်ဥပဒေများ (၁၉၄၅)

ရဲလက်စွဲတွင် အတွဲလေးတွဲ ရှိပြီး ပထမတွဲ (၁၈၆၁)၊ ဒုတိယတွဲ(၁၉၄၅) ၊ တတိယတွဲ(၂၀၀၁) နှင့် စတုတ္ထတွဲ (၂၀၁၃) တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမတွဲ နှင့် စတုတ္ထတွဲကို ပေါင်း၍ ပထမတွဲအဖြစ် မွမ်းမံပြင်ဆင်ထားပါသည်။ အဆိုပါ အတွဲများတွင် ရဲဝန်ထမ်းများအတွက် တာဝန်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ နှင့် နည်းဥပဒေများ ကိုဖော်ပြထားပါသည်။ ဥပမာ- ရဲစခန်းရှိအချုပ်ခန်းများ (ရဲအချုပ်)၊ ၎င်းမှ တရားရုံးအချုပ်သို့ ပို့ဆောင်ခြင်းနှင့် အကျဉ်းထောင်များရှိ ထိန်းသိမ်း ချုပ်နှောင်ခံထားရသူကို စုံစမ်းမေးမြန်းခြင်းနှင့် စစ်ကြောခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေနှင့်နည်းဥပဒေများအရ ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ခံရသူအနေဖြင့် ရှေ့နေ၊ မိသားစုဝင်များနှင့် တရားရုံးအချုပ်နှင့် ရဲစခန်းရှိ အချုပ်ခန်းများ (ရဲအချုပ်)တို့တွင် တွေ့ဆုံခြင်းကိုလည်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြ ထားပါသည်။

ရဲအက်ဥပဒေများတွင် ရဲအက်ဥပဒေ (၆။၁၉၄၅) ၊ ရန်ကုန်ရဲအက်ဥပဒေ (အိန္ဒိယ အက် ၂၊ ၁၉၂၀) တို့ ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါ ရဲအက်ဥပဒေများသည် စည်းကမ်းများ၊ အထွေထွေလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ထောင်ချဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို အခြေခံ ဖော်ပြထား ပါသည်။

၃.၈ မြန်မာနိုင်ငံတော် အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ (၁၈၉၄)

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ (၁၈၉၄)သည် အထက်ပါ ဥပဒေနှင့် ကျင့်ထုံးဥပဒေများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ (အရာရှိများအပါအဝင်) အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများနှင့် အကျဉ်းသားများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆင့်ပွားဥပဒေတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကို အကျဉ်းထောင်ဟု အမည်သတ်မှတ် ထားသည့် ထောင်၊ အကျဉ်းထောင်၊ ရဲဘက်စခန်းနှင့် တစ်ဦးချင်း သီးသန့်ထိန်းသိမ်းမှုများ ဖြစ်သည့် အကျဉ်းထောင်စနစ်တစ်ခုလုံးတွင် အသုံးပြုပါသည်။ အချို့ အပိုင်းများ၊ ဥပမာ - တရားဝင် တာဝန်ခံမှုမရှိခြင်း ကဲ့သို့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအချို့နှင့် ဝေါဟာရ စာလုံးများကို လက်တွေ့အသုံးပြုခြင်း မရှိသဖြင့် ၎င်းတို့ကို သတင်းအချက် အလက်ပေးရန် အတွက်သာဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ဤလက်စွဲသည် ခေတ်မီဥပဒေစကားရပ်များ ထက်စာလျှင် ရှေးဟောင်းအင်္ဂလိပ်စာဖြင့် အကျဉ်းသား သည် ပြင်ပလောကနှင့် တွေ့ဆုံမှုကို ဆက်စပ်ဖော်ပြ ထားပါသည်။

၃.၉ တရားရုံးလက်စွဲ (၁၉၄၆)

တရားရုံးလက်စွဲသည် တရားမမှုများနှင့် ရာဇဝတ်မှု (ပြစ်မှု)များ ကြားနာခြင်း အပေါ် သတိပေးအကြောင်းကြားချက်များနှင့် အမိန့်များထုတ်ပြန်ခြင်း၊ ရှေ့နေများ၊ ဥပဒေအရာရှိများနှင့် တရားသူကြီးများ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ စသည့် တရားရုံး

လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတွင် အကျဉ်းထောင်များ၊ တရားစီရင်ချက်များ၊ ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မှုများကို အမျိုးအစားခွဲခြားထားပါသည်။ ၁၉၄၆၊ ၁၉၅၇ နှင့် ၁၉၇၀ ရက်စွဲများတွင် စိစစ်တည်းဖြတ်ပြီး မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် ပြန်လည်ဖော်ပြထားသော မူများလည်း ရှိပါသည်။

၃.၁၀ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအတွက် ရမန်ထုတ်ခြင်း နှင့် ကတိခံဝန်ချက်ဖြင့်လွှတ်ခြင်း ဥပဒေ (၁၉၆၁)

ဤ အက်ဥပဒေ (၁၂၊ ၁၉၆၁) တွင် အထူးသဖြင့် တရားရုံးစီရင်ချက်မချမှတ်မီကာလနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူနှင့် အကျဉ်းသားကို လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပြုရန် ပြင်ဆင် ချမှတ်ခြင်းတို့တွင် ရမန်ထုတ်ခြင်း နှင့် ကတိခံဝန်ချက်ဖြင့် ပြန်လွှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများအား တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းများကို ထားရှိသည့်နေရာအရ ဆောင်ရွက်ပါသည်။

၃.၁၁ ကလေးသူငယ်ဥပဒေ (၁၉၉၃)

ကလေးသူငယ်ဥပဒေ (နအဖ။ ၁၉၉၃) သည် အခြားကိစ္စများထဲမှ လူငယ်တရားမျှတမှုကိစ္စရပ်များ ၊ အထူးသဖြင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံထားရသည့် ကလေးသူငယ်များနှင့်ကိုက်ညီသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်ပါသည်။ အကျဉ်းသားများ ပြင်ပလောကနှင့် တွေ့ဆုံမှုကဲ့သို့ အကျဉ်းသား အက်ဥပဒေများသည်လည်း ဤဥပဒေအပေါ်သက်ရောက် ပါသည်။ အခန်း ၁၂ - ရဲစခန်းချုပ်နှောင်မှု နှင့် ကလေးသူငယ်နှင့် လူငယ်များ အကျဉ်းထောင်အတွင်း စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းမှု အပိုဒ်(၅) အရ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံထားရသည့် ကလေးများအတွက် ‘မိဘ၊

အုပ်ထိန်းသူ၊ ဆွေမျိုးနှင့် အသိမိတ်ဆွေများဖြင့် တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် တည်ဆဲ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအရ ဖော်ပြထား သည့် ဥပဒေပုဒ်မများ အတိုင်း အစားအသောက်ပို့ဆောင်ခွင့်' တို့ကို ခွင့်ပြုထား ပါသည်။

၃.၁၂ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၀)

ဤ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေး ဥပဒေ (၂၈ ၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၀)တွင် တရားစီရင်ရေး၊ တရားစီရင်တည်ဆောက်ပုံ လုပ်ငန်းစဉ် နှင့် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်တို့ ဖြင့် ပတ်သက်သည့် စုစုပေါင်း အခန်း ၇ ခန်း၊ ပုဒ်မ ၇၄ ခု ပါဝင်ပါသည်။ ဤဥပဒေတွင် တရားဝင်ထောင်ဝင်စာတွဲဆုံမှုများ၏ သဘောတရားများကို အကျဉ်းသားများ ပြင်ပလောကဖြင့်တွေ့ဆုံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၆၇၊ ၆၈ တို့ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအပိုင်းများသည် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၊ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားသူကြီးများ၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်းတရားရုံး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသတရားရုံး တရားသူကြီး များ၊ ခရိုင်တရားရုံးတရားသူကြီးများသည် အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်း များနှင့် အလုပ်စခန်းနှင့်အချုပ်ခန်းများကို ၎င်းတို့ တရားစီရင်ချက်ကာလတွင် အဆိုပါ စွပ်စွဲ ပြောဆိုခံသူအတွက် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရချိန်အတွင်း ၎င်းတို့ ရသင့်ရထိုက်သည့် အခွင့်အရေးများ ရရှိစေရန်နှင့် ပြည်ထောင်စု၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်၊ ကိုယ်တိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်း၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်များရှိ အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများနှင့် ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများတွင် တရားရုံးကိစ္စများ ဆောင်ရွက်မှု နှောင့်နှေးကြန့်ကြာ ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် အဆိုပါ တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားသူကြီးများက စစ်ဆေးကြရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၃.၁၃ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေ (၂၀၁၄)

ဤဥပဒေတွင် အခန်း ၈ ခန်း နှင့် အပိုင်း ၇၀ ပိုင်း ပါဝင်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ- နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်၊ လူသမဂ္ဂကထုတ်ပြန်သော ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အသိအမှတ်ပြုသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်လာရန်၊ လူ့အခွင့်အရေးများအား မြှင့်တင်ရန်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်သည် အကျဉ်းထောင်များသို့ သွားရောက်ခြင်းနှင့် လေ့လာစောင့်ကြည့်ခြင်းများ ပြုလုပ် ရာတွင် လွှတ်တော်၊ သမ္မတနှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများသို့ အကြောင်းကြားရပါသည်။

ဤကိစ္စရပ်များကို အပိုင်း ၄၃ နှင့် ၄၅ အထိ အကျဉ်းထောင်၊ အကျဉ်းစခန်း၊ အချုပ်ခန်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစခန်းများသို့ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်းခေါင်းစဉ် အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

၄၃။ မည်သူမဆို အကျဉ်းထောင် အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၅၉)ကို ကျူးလွန်၍ အကျဉ်းထောင်တစ်ခုမှ အပြင်သို့ လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းထောင် တစ်ခုအတွင်းသို့လည်းကောင်း တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသော ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို ထုတ်သွင်းသည်ဖြစ်စေ ထုတ်ယူသည်ဖြစ်စေ (သို့) တစ်နည်းနည်းဖြင့် ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရန် ကြံစည်ကြိုးစားသည်ဖြစ်စေ၊ ထို့ပြင် အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အပြင်တွင် အကျဉ်းသား တစ်ဦး တစ်ယောက်အား ထိုတားမြစ်ပိတ်ထားသော ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို ပေးသည် ဖြစ်စေ ပေးရန်ကြံစည်ကြိုးစားခြင်း ပြုလုပ်သည် ဖြစ်စေ၊ ထို့ပြင် မည်သည့် အကျဉ်းထောင် အမှုထမ်းမဆို အဆိုပါ ဥပဒေကို ကျူးလွန်၍ တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသော ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို အကျဉ်းထောင်တစ်ခုမှ အပြင်သို့သော်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းထောင်တစ်ခုအတွင်းသို့ သော်

လည်းကောင်း၊ သွတ်သွင်းခြင်း၊ ထုတ်ယူခြင်း၊ အကျဉ်းသားတစ်ဦးလက်ဝယ် ရောက်ရှိစေခြင်း (သို့) အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ် ပြင်ပတွင် အကျဉ်းသားတစ်ဦး တစ်ယောက်ထံ ရောက်ရှိစေခြင်း ပြုလုပ်သည်ကို သိလျက်နှင့် တားဆီးခြင်း၊ အရေးယူခြင်း၊ မပြုလုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ထို့အပြင် မည်သူမဆို အဆိုပါ ဥပဒေကို ကျူးလွန်၍ အကျဉ်းသား တစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့် ကမ်းလှမ်း ဆက်သွယ်သည် ဖြစ်စေ၊ ထို့အပြင် အထက်ပါဥပဒေအရ အပြစ်ရှိသော မည်သည့်ပြစ်မှုမျိုးကိုမဆို အားပေးကူညီလျှင် ဖြစ်စေ တရားရုံးတော်၏ ရှေ့မှောက်တွင် အပြစ်ပေးခြင်း ခံရလျှင် ထောင်ဒဏ် (၆)လအထိ သို့တည်း မဟုတ် ဒဏ်ငွေ ၂၀၀၀/အထိ (သို့)ထောင်ဒဏ်နှင့် ငွေဒဏ် နှစ်ရပ်စလုံးကို ကျခံရမည်။

၄၄။ ပုဒ်မ (၄၃) ပါ တားမြစ်ချက်များကို ကျူးလွန်က အပြစ်ဒဏ်များကို တာဝန်ခံအရာရှိအနေဖြင့် အကျဉ်းထောင်၏ ပြင်ပတွင် ထင်ရှားသော လူမြင် ကွင်း၌ အင်္ဂလိပ် မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ရေးသား ဖော်ပြကာ အသိပေးထားရမည်။

၄၅။ အောက်ဖော်ပြပါ ပုဒ်မခွဲများမှာ အကျဉ်းသားတို့နှင့် ပတ်သက်သော အကျဉ်းထောင်ပြစ်မှုများ ဖြစ်ပေသည်-

- (၁) အကျဉ်းထောင် အက်ဥပဒေ ပုဒ် (၅၉)အရ ပြုလုပ်ထားသော နည်းဥပဒေများတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို သိရှိ ကျူးလွန် မလိုက်နာခြင်း၊
- (၂) ရိုက်နှက်ထိုးပတ်ခြင်း (သို့) မတရားသဖြင့် အင်အား အသုံးပြုခြင်း၊
- (၃) သူတစ်ပါးစိတ်ကို နာကျင်ထိခိုက်စေသော (သို့) ခြောက်လှန့် သော စကားကို ဆိုခြင်း၊

- (၄) ကိုယ်ကျင့်တရားကင်းသော၊ ယုတ်မာသော၊ မဖွယ်မရာ စည်းကမ်းမဲ့သော အပြုအမူ များကို ပြုမူခြင်း၊
- (၅) အလုပ်တစ်စုံတစ်ရာကို မလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် မိမိကိုယ်မိမိ ထိခိုက်နာကျင်စေခြင်း၊
- (၆) အလုပ်ပြုတ်ရန် အစဉ်မပြတ် ငြင်းဆန်ခြင်း၊
- (၇) အာဏာပိုင်အရာရှိ၏ အမိန့်မရရှိဘဲ ခြေကျင်းများ၊ လက်ထိပ်များ တိုက်ဖျက်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်းနှင့် ချွတ်ထုတ်ခြင်း၊
- (၈) အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ရရှိသော အကျဉ်းသားသည် အလုပ်၌ ပျက်စီးချို့ယွင်း စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၉) အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ရရှိသော အကျဉ်းသားသည် အလုပ်၌ ပျက်စီး ချို့ယွင်းစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၁၀) အကျဉ်းထောင်ပစ္စည်းများကို တရားမဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်း၊
- (၁၁) အကျဉ်းသား မှတ်တမ်းစာအုပ်များ၊ စာစောင်များတို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း ပွတ်ဖျက်ခြင်း၊
- (၁၂) တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသော ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို လက်ခံခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊
- (၁၃) မကျန်းမာယောင် ဆောင်ခြင်း၊
- (၁၄) အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းနှင့် ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းသား တစ်စုံ တစ်ယောက်နှင့် ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း မတရားစွပ်စွဲခြင်း၊
- (၁၅) မီးဘေး၊ ရေဘေး ကိစ္စပေါ်ပေါက်သဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ထကြွသောင်းကျန်းရန် ကြံစည် သဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ထွက်ပြေးရန် ကြံစည်ကြိုးစားသဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းသား တစ်စုံတစ်ယောက်ကို သော်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်း တစ်ဦး တစ်ယောက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ နာကျင်ထိခိုက်မှု ပြုလုပ်သဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပြုလုပ်ရန် အားထုတ်သဖြင့် ဖြစ်စေ

မိမိသိလျှင်သိခြင်း တိုင်ကြားရန် ပျက်ကွက် ခြင်းနှင့် တိုင်ကြားရန် ငြင်းပယ်ခြင်း၊

- (၁၆) ထွက်ပြေးရန် ကြံစည်ကြိုးစားခြင်း၊ ကူညီရန် ကြိုးစားခြင်း၊ ထွက်ပြေးခြင်း၌ အကူအညီ ပေးခြင်း၊ အခြား ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာကို ကျူးလွန်ရန် ကြံစည် ကြိုးစားခြင်း၊

၃.၁၄ မြန်မာ့လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၁၆)

အဆိုပါ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် အခန်း ၇ ခန်းနှင့် ပုဒ်မ ၇၁ ပိုင်း ပါဝင်ပါသည်။ အရေးကြီးဆုံးအပိုင်းအနေဖြင့် ကော်မရှင်အား စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းခွင့် အာဏာနှင်းအပ်ထားပြီး အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲစခန်းအချုပ်များနှင့် ရဲဘက်စခန်းများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခွင့်ပြုထားပါသည်။ ကော်မတီရှင်သည် အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲစခန်းအချုပ်များ၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးစခန်းများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာပြီးနောက် အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးပါရန် အစိုးရထံသို့ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းရပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၁ မှ ၄၈ အရ၊ အကျဉ်းထောင်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာနေစဉ် ကော်မရှင်၏ စစ်တမ်းကောက်ယူချက်ကို နယ်ဆင်မန်ဒဲလား စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် မူတည်ဆောင်ရွက်ရပါသည်။

၃.၁၅ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးဥပဒေ (၂၀၁၆)

ဤဥပဒေသည် (၂၆ မေ ၂၀၁၇ တွင် ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး) အခန်း ၁၄ ခန်း နှင့် ပုဒ်မ ၄၈ ခု ပါဝင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တရားရုံးများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ နှင့် တရားလိုဘက်မှ အာဏာပိုင်များ၊ ရှေ့နေများနှင့် ရှေ့နေမဟုတ်သည့် ဥပဒေရေးရာ အထောက်အကူပေးသူများအကြား ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၊

ကလေးသူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် မသန်စွမ်းပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့အား အာမခံ ထုတ်ပေးခြင်း၊ ကတိခံဝန်ချက်ဖြင့် လွှတ်ပေးခြင်း နှင့် အယူခံဝင်ခြင်းကိစ္စရပ်များကို^၇ အခမဲ့ ထောက်ပံ့ပေးရန် အတွက် ပူးပေါင်းမှု လိုအပ်ပါသည်။ ရှေ့နေများနှင့် ရှေ့နေမဟုတ်သော ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူ ပေးသူများသည် အထောက်အကူ ယူသူထံမှ လက်ဆောင်များ သို့မဟုတ် အခကြေးငွေ၊ အကျိုးအမြတ်တစုံတရာ လက်ခံ ရယူခြင်းမပြုလုပ်ရပါ။ ပုဒ်မ ၃ (c) အရ ၎င်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များအနက် တစ်ခုမှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာစုံစမ်း ထောက်လှမ်းမှုနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်စဉ် ကာလအတွင်း ရဲအချုပ်နှင့် အကျဉ်းထောင်များ၌ မလိုလားအပ်သော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်သည့် ကာလလျော့ကျ စေရန်နှင့် ဥပဒေနှင့် မညီသော ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုများ ပပျောက်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။

^၇ ပုဒ်မ ၃၈ - တရားရုံးများ၊ ဥပဒေအရာရှိများ၊ မြန်မာ့ရဲအကျဉ်းဦးစီးဌာန နှင့်တရားရေး လုပ်ငန်းစဉ် အဖွဲ့အစည်း များသည် ဥပဒေအထောက်အကူပြုမှု ရယူလိုသည့်သူအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအထောက်အကူပြု အဖွဲ့အစည်း များဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

အပိုင်း ၄ - ပြည်တွင်းဥပဒေအောက်မှ အကျဉ်းသား ဆက်သွယ်မှု အခွင့်အရေးများ

၄.၁ မိတ်ဆက်

ဤသုံးသပ်ချက် အပိုင်းသည် လတ်တလောစီရင်ချက်ချမှတ်ခံထားရသည့် အကျဉ်းသားများ၊ ကျူးလွန်ဝန်ခံထားသည့်အကျဉ်းသားများ၊ တစ်သက်တစ်ကျွန်းကဲ့သို့ နှစ်ကြီးပြစ်ဒဏ် ပေးခံရသူများ၊ သေဒဏ်ချမှတ်ခံရသည့် အကျဉ်းသားများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ထောင်ဝင်စာ ဧည့်တွေ့ခွင့် အခွင့်အရေးများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ အောက်ပါ ဆွေးနွေးချက်သည် အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ပြင်ပလောကဖြင့် ဆက်သွယ်ရန် - ဧည့်တွေ့ခြင်း၊ စာပေးစာယူခများ၊ စာအုပ်များ၊ သတင်းစာများ၊ အသံလွှင့်မီဒီယာများနှင့် အလားတူစွာ မတူညီသည့် ဆက်သွယ်မှုအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြသွားပါမည်။

ကျယ်ပြန့်စွာ ဖော်ပြရလျှင် ဧည့်သည်နှစ်မျိုး နှစ်စားရှိပါသည်။ ဌာနဆိုင်ရာ လာရောက်တွေ့ဆုံမှုနှင့် လူမှုရေးဧည့်တွေ့မှု ဖြစ်ပါသည်။ ဌာနဆိုင်ရာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် အကျဉ်းထောင် လက်စွဲနှင့် အခြားဥပဒေများ ဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေ၊ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေ ၊ ရဲလက်စွဲနှင့် ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဥပဒေ ကဲ့သို့ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများတွင် ရည်ညွှန်းထားသည့် သူများ ဖြစ်ပါသည်။ လူမှုရေးဧည့်တွေ့ သူများမှာ မိသားစုဝင်များ (အိမ်ထောင်စုဇယားတွင် ပါဝင်ပြီး အမျိုးသား မှတ်ပုံတင်ကတ် ကိုင်ဆောင်ထားသူများ) ပါဝင်ပါသည်။

၄.၂ ဌာနဆိုင်ရာ လာရောက်တွေ့ဆုံမှုများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းထောင် ဧည့်တွေ့ဆုံခြင်းစနစ်တွင် ဌာနဆိုင်ရာများ လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ တွေ့ဆုံပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် စုံစမ်းစစ်ဆေးသူများ၊ အမှုစစ်ဝန်ထမ်း၊ တရားသူကြီးများ၊ ကောင်စစ်ဝန်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်များနှင့် ရဲဘက်စခန်းများတွင် ဖော်ပြပါ တရားဝင်လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအား (ဌာနဆိုင်ရာလာရောက်တွေ့ဆုံသူများ အား) ၎င်းတို့ သက်ဆိုင်ရာစီရင်ချက်အတွင်း^၈ အကျဉ်းထောင်များနှင့် အကျဉ်း စခန်းများကို လာရောက်နိုင်ရန် အာဏာပေးအပ်ထားပါသည်။

- တရားသူကြီးချုပ်
- ဘုရင်ခံ၏ အတိုင်ပင်ခံ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဝင်များ (ယခုပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး)
- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအပါအဝင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး
- တိုင်းမင်းကြီး
- ပြည်သူ့ဆေးရုံများမှ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
- ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားရေးမှူး
- ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လက်ထောက် ဒါရိုက်တာ
- စက်ရှင် တရားသူကြီးများ
- ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းတရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးများနှင့် ခရိုင်တရားသူကြီးများ^၉

^၈ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ အပိုင်း ၂၄

^၉ MNHRC၏ အပိုင်း ၃.၁၅ ကိုကြည့်ရှုပါ

၄.၃ လူမှုရေးဧည့်တွေ့မှုများ - တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ နှင့် ဆက်သွယ်မှုများ

မြန်မာ့အကျဉ်းထောင်လက်စွဲသည် အကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို စည်းမျဉ်းများချမှတ်ထားပါသည်။ ၎င်းသည် များသောအားဖြင့် ပြင်ပလောကဖြင့် ဆက်သွယ်မှုနှင့် ပို၍ သက်ဆိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်ဥပဒေ၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် ကျန်ရစ်လျက်ရှိနေသောကြောင့် ခေတ်နှင့် လျော်ညီမှု မရှိတော့ပေ။ ဥပမာ- ဆက်သွယ်ရေးတွင် အီးမေးလ်၊ စကိုက်ပ်၊ အင်တာနက်၊ ဖက်စ်၊ မိတ္တူကူးစက်၊ တယ်လီဖုန်း^{၁၀} ကဲ့သို့ လျှပ်စစ်နည်းပညာမဟုတ်သည့် ဆက်သွယ်ရေးပုံစံများ လိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

၄.၃.၁ မိသားစုဧည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိသားစုသည်^{၁၁} ရာဇဝတ်မှု အကျဉ်းသားနှင့် တရားမမှု အကျဉ်းသားများ၊ အခြား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူများအတွက် ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်ရန် အလွန်အရေးပါလှပါသည်။ များသောအားဖြင့် စည်းမျဉ်း

¹⁰ 'tele tune အသံထုတ်လွှင့်ချက်' ကို ရေဒီယို၊ တီဗွီများမှထုတ်လွှင့်ချက်များကို နားထောင် သို့မဟုတ် ကြည့်ရှုခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ တစ်ယောက်ယောက်၏ ခံစားချက် သို့မဟုတ် အခြေအနေတစ်ခုကို ထုတ်လွှင့်ချက်အနေဖြင့် နားထောင်ရန် အသံထုတ်လွှင့်ချက်ဖွင့်ခြင်း။

¹¹ မိသားစုဆိုသည်မှာ အချင်းချင်းထိမ်းမြား၍ တော်စပ်သူ၊ ၎င်းတို့၏မိဘများကလေးများ၊ ယခင်က နေထိုင် တော်စပ်ခဲ့သူများ၊ အိမ်ထောင်စုတစ်စုတည်း အတူတူနေထိုင်သူများ၊ မိဘနှင့်သားသမီး၊ ခင်ပွန်းနှင့် ဇနီးစသဖြင့်၊ ယေဘုကျအမျိုးဆက်စပ်တော်သူများကို ဆိုလိုပါသည်။ အမှန်စင်စစ် အိမ်ထောင်စုဇယားဝင် မိသားစုကို ဆိုလိုပါသည်။

စည်းကမ်းများအရ မိသားစုဧည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို တစ်လလျှင် နှစ်ကြိမ် ခွင့်ပြုထားပြီး အဆိုပါ ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်တွင် အထုပ်အပိုးများ၊ အစားအသောက်များ၊ အဝတ်အထည်များ စသဖြင့် အလားတူပစ္စည်းများကို မိသားစုဝင်များက ယူဆောင်နိုင်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်သို့လည်း ပါဆယ်အထုပ်အပိုးများ ပို့နိုင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် နည်းဥပဒေများအရ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် အကြမ်းဖျဉ်းသဘောဖြစ်ပြီး အောက်ပါပုဒ်မများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အချို့နေရာများနှင့် အချို့အခြေအနေများတွင် အပြည့်အဝ လွတ်လပ်မှုမရှိပေ။ နည်းဥပဒေများကို အောက်တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၇၀ (၉) အရ-

ဧည့်တွေ့ရန်အတွက် လျှောက်လွှာကို ထောင်ပုံစံ (၆)ဖြင့် ပြုလုပ်ရမည်။ ဧည့်တွေ့ခွင့်ကို (၂)ပတ်လျှင် တစ်ကြိမ် ခွင့်ပြုမည်။ ဧည့်တွေ့ရာတွင် အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ ရှေ့မှောက်တွင် (သို့) ဤကိစ္စအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် ၎င်းမှ လွှဲအပ်ထားသူ အရာရှိ၏ ရှေ့မှောက်တွင် တွေ့ဆုံရမည်ဖြစ်ပြီး ကိုယ်ရေးကိစ္စနှင့် အိမ်တွင်းရေးများကိုသာ ပြောဆိုရန် ကြပ်မတ်ရမည်။ နိုင်ငံရေးကိစ္စများ ဆွေးနွေးခြင်းကို ခွင့်မပြုရ။ သာမန်အားဖြင့် (၂)ဦးထက် မပိုစေရ။ သို့သော် အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံသည် အထူးအကြောင်း အခြေအနေများရှိသည်ဟု ယူဆလျှင် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်အား လျော့ပေါ့ပေးမည်။ ဧည့်တွေ့ရာတွင် ပြောဆိုသည့် စကားအကြောင်းအရာများကို အများသိစေရန် ပျံ့နှံ့ စေခြင်း ဖြစ်ခဲ့လျှင် ယင်းပျံ့နှံ့မှုသည် တစ်နည်းနည်းဖြင့် အကျဉ်းသား၏ ပြုလုပ်မှု (သို့) ချွင်းချန်မှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ ယုံကြည်နိုင်ရန် အကြောင်းရှိလျှင် ယင်းသို့ ပျံ့နှံ့မှုသည်

ဧည့်တွေ့ခွင့်ကို ရုပ်သိမ်းနိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သော အကြောင်းပြချက် ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၀ အရ-

- (၁) ပြစ်ဒဏ်ကျခံသည့် အကျဉ်းသားသစ်အား ၎င်း၏မိတ်ဆွေများ (သို့) ဆွေမျိုးများတို့နှင့် တွေ့ဆုံခြင်း (သို့) ဆက်သွယ်ခြင်းပြုလုပ်ပြီး အယူခံတင်သွင်းရန်အတွက် စီရင်ရန် (သို့) အာမခံရရှိ စေနိုင်ရန် အတွက် စီရင်ရန်သင့်တော်သော ခွင့်ပြုမှုပေးရမည်။ ၎င်းအား မိတ်ဆွေများနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း (သို့) စာရေးခြင်းကို တစ်လလျှင် တစ်ကြိမ် (သို့) နှစ်ကြိမ် ခွင့်ပြုမည်။ ၎င်း၏ ပစ္စည်းပစ္စယများအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်အတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်ဟု အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ ထင်မြင် ယူဆလျှင် မကြာခဏ တွေ့ဆုံဆက်သွယ်ခွင့် ပြုမည်။
- (၂) ဒဏ်ငွေ မဆောင်နိုင်သည့်အတွက် (သို့) ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေအခန်း(၈)အရ ခံဝန်သူ မရှိ၍ အကျဉ်းထောင်သို့ ပို့ဆောင်ရသည့် အကျဉ်းသားများအား ဒဏ်ငွေဆောင်ရန်အတွက် စီရင်နိုင်ရန် ခံဝန်ပြုလုပ်ပေးရေး စီစဉ်နိုင်ရန်တို့အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများ (သို့) မိတ်ဆွေများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း တွေ့ဆုံခြင်းတို့ကို သင့်လျော်သော အချိန်တွင် တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရမည်။
- (၃) တစ်သက်တစ်ကျွန်း ကျခံရသည့် အကျဉ်းသားများ (သို့) ကျွန်းပို့ရန် စီစဉ်နေဆဲ အကျဉ်းသားများအား ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်စဉ်က ချုပ်နှောင်ထားရှိသည့် အကျဉ်းထောင်မှ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမပြုမီ ဆွေမျိုးများ (သို့) မိတ်ဆွေများနှင့် တစ်ကြိမ် (သို့) တစ်ကြိမ်ထက် ပို၍ ခွင့်ပြုရမည်။

(၄) သေဒဏ်ကျခံရသော အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများ မိတ်ဆွေများနှင့် ရှေ့နေများတို့အား တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် အခြား ဆက်သွယ် ခွင့်တို့ကို အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ သင့်တော်သည်ဟု ယူဆလျှင် ခွင့်ပြုရမည်။

အတိုချုပ်အားဖြင့် စီ အဆင့်အတန်း အကျဉ်းသားများအား တစ်လလျှင်တစ်ကြိမ် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခြင်းကို ခံယူခွင့်နှင့် ဆက်သွယ်ခွင့် ပေးရမည်။ သို့သော် လက်ရှိအချိန်တွင် စီ အဆင့်အတန်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော အကျဉ်းသား မရှိပါ။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၂ အရ-

အစောင့်အကျဉ်းသားများနှင့် အကျဉ်းသား အလုပ်ကြပ်များအား ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေများနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း၊ စာရေးခြင်း၊ လက်ခံခြင်းတို့ကို နှစ်လလျှင်တစ်ကြိမ် ခွင့်ပြုမည်။

ထောင်မှူးသည် သူ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ သို့မဟုတ် စာများ ပေးပို့ခြင်းနှင့် လက်ခံရရှိခြင်းများကို အပိုဒ် ၇၈၁ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ထက် ပို၍တိုတောင်းသော ကြားကာလများတွင် အကျဉ်းသား၏ လက်မခံနိုင်ဖွယ် အပြုအမူရှိသော်ငြား ထိုကဲ့သို့သော လိုက်လျောမှုအတွက် အထူး တလည် သို့မဟုတ် အရေးတကြီးအကြောင်းပြချက် ရှိနေသည်ဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ် မိပါက ဥပမာအနေဖြင့် ထိုအကျဉ်းသား အပြင်းအထန်ဖျားနာခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးအရင်းအချာ တစ်ဦး သေဆုံးမှုဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေများ သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးများ အဝေးမှလာရောက်လည်ပတ်ပြီး တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုကို ငြင်းဆိုခြင်းကြောင့် ထိုသူတို့အပေါ် အခက်အခဲဒုက္ခ လွန်စွာဖြစ်စေခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် ထိုအကျဉ်းသားသည် ထောင်မှလွတ်ရန် ရက် နီးကပ်လာနေပြီး

အလုပ်အကိုင် ရယူလိုခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် အခြားလုံလောက်သော အကြောင်းအရာ အတွက် ဖြစ်လျှင် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ ဆွေမျိုးတစ်ဦး သေဆုံးခြင်းကဲ့သို့ အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များကို အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏ မိတ်ဆွေများက ထောင်မှူးထံသို့ အချိန်မရွေး အသိပေးအကြောင်းကြားနိုင်ပြီး ထောင်မှူးက သင့်လျော်သည်ဟု ထင်လျှင် ထိုအကြောင်းကြားချက်၏ ကိစ္စရပ်အကြောင်း အသိပေးလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၃ အရ လိုအပ်သည့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုများအတွက် ထောင်မှူး၏ ခွင့်ပြုချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍

- (၁) အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံသည် ၎င်း၏ဆန္ဒ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ဧည့်တွေ့ခြင်းများ (သို့) စာပေးစာယူ ခွင့်ပြုချက်များကို အပိုဒ် ၇၈၁ တွင် ပြဆိုထားသည်ထက် တိုတောင်းသော ကာလများဖြင့် ခွင့်ပြုနိုင်သည် (သို့) အကျဉ်းသားတွင် အကျင့်ဖောက်ပြန်မှု ရှိနေသော်လည်း အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံအနေဖြင့် အထူး (သို့) အရေးပေါ် အကြောင်းကိစ္စ ရှိနေ၍ ယင်းသို့ တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရန် လိုအပ်လျှင် (ဥပမာ) အကျဉ်းသားမှ လွန်စွာ နာမကျန်းဖြစ်ခြင်း (သို့) နီးစပ်သော ဆွေမျိုးသားချင်းထံမှ သေဆုံးခြင်း (သို့) မိတ်ဆွေများ ဆွေမျိုးများမှ ဝေးလံသော အရပ်ဒေသများမှ လာရောက်ရပြီး တွေ့ခွင့်မပြုပါက ၎င်းတို့အတွက် ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု ဖြစ်မည်စိုးရခြင်း (သို့) အကျဉ်းသားမှ လွတ်ရက်နီးပြီး အလုပ်အကိုင်အတွက် လိုအပ်ခြင်း (သို့) အခြား လုံလောက်သော အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်လျှင် တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရမည်။ အရေးတကြီး ကိစ္စများဖြစ်သော အကျဉ်းသားမှ ဆွေမျိုးများမှ သေဆုံးခြင်းကို အကျဉ်းသား၏ ဆွေမျိုးများမှ အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံသို့ အချိန်မရွေး ဆက်သွယ်ပေးနိုင်ပြီး ၎င်းမှ လိုအပ်သည်

ဖြစ်လျှင် ယင်းဆက်သွယ်မှု အကြောင်းကို အကျဉ်းသားအား အသိပေးရမည်။

- (၂) မည်သည့် ထောင်ကျအကျဉ်းသားကိုမျှ အကျဉ်းတောင်တာဝန်ခံ၏ စာဖြင့် ရေးသား မှတ်တမ်းတင်ထားရမည့် ခွင့်ပြုချက်မရရှိဘဲ ဧည့်တွေ့ခြင်း (သို့) စာရေးခြင်း၊ စာလက်ခံခြင်း ခွင့်မပြု။
- (၃) အကျဉ်းသားဖြင့် တွေ့ဆုံရန်အတွက် လျှောက်ထားခြင်းကို စာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံ၏ ဆန္ဒဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။ အကျဉ်းသားမှာ ဧည့်တွေ့ရန် ရပိုင်ခွင့်မရှိသူ ဖြစ်လျှင် လျှောက်ထားသူအား ချက်ချင်း အကြောင်းကြား အသိပေးရမည်။

၄.၃.၂ အိမ်ထောင်ဖက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း

အကျဉ်းသားများအနေနှင့် မိသားစုသံယောဇဉ်ခိုင်မြဲစေရန်နှင့် ပြန်လည် ပေါင်းစည်းမှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန်အတွက် သံဝါသပြုလိုက ပြုနိုင် စေရန်အတွက် အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ သီးသန့်မြင်ကွယ်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ အိမ်ထောင်ဖက်များနှင့် တွေ့နိုင်သော ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံမှု မျိုးလည်းရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့တွေ့ဆုံမှုမျိုးကို ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း နိုင်ငံအတွင်းရှိ အလုပ်စခန်းများတွင် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ အကျဉ်းသားများ အနေနှင့် ၎င်းတို့၏ အိမ်ထောင်ဖက်နှင့် တစ်လလျှင် ၃ရက် ညအိပ်ညနေ အတူနေခွင့်ပြုထားသည်။ သို့သော်လည်း ထိုအချက်သည် အမျိုးသား အကျဉ်းသားများကိုသာ ပေးခြင်းဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီး အကျဉ်းသူများကို ပေးခြင်းမျိုး မရှိသလောက်ရှားကာ LGBT အကျဉ်းသားများအတွက်မူ လုံးဝမရှိသောကြောင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု တစ်ခုကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။

၄.၄ သတ်မှတ်ကြာချိန်နာရီများနှင့် အကြိမ်အရေအတွက်

ပုံမှန်အားဖြင့် အောက်ပါ ကြာချိန်နှင့် အချိန်ဇယားတို့အတိုင်းဖြစ်သည်။ (၁) အနည်းဆုံး တစ်ပတ်လျှင် တစ်ကြိမ် (၂) စနေ၊ တနင်္ဂနွေ တွေ့ဆုံခွင့် (၃) တစ်ခါ တွေ့ဆုံလျှင် အနည်းဆုံး နာရီဝက်တွေ့ဆုံခွင့်။ နောက်ဆုံးတွင် မြန်မာ့ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ အခန်း ၉ တွင် တွေ့ဆုံနိုင်သော အချိန်တို့ကို အတိအကျ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် သေဒဏ်ကျ အကျဉ်းသားများ၊ ထောင်ပြောင်းရန်အတွက် အမိန့်ကျသူများ၊ ရမန်ယူထားသော အကျဉ်းသားများနှင့် တရားမမှု အကျဉ်းသားများနှင့် ပြစ်မှုထင်ရှားကြောင်း စီရင်ချက်ချမှတ်ထားခြင်း ခံထားသော အရာရှိများအနေနှင့် နှစ်လလျှင်တစ်ကြိမ် ထောင်ဝင်စာတွေ့နိုင်သည်။ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းအရ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်သည် မိနစ် ၂၀ ဖြစ်သော်လည်း အကျဉ်းထောင်အရာရှိအနေနှင့် မိနစ် ၃၀နှင့်အထက်သို့ တိုးမြှင့်ပေးနိုင်သည်။ အကျဉ်းထောင်တွင်း လူအလွန်အမင်းများပြားနေသော အခြေအနေမျိုးမှအပ အကျဉ်းသားများနှင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားခြင်း ခံရသူများအတွက် ထောင်ဝင်စာ တွေ့နိုင်သော ရက်များမှာ တနင်္လာနေ့မှ စနေနေ့အတွင်းဖြစ်သည်။ အလုပ် စခန်းများတွင် ၎င်းတို့အား ဇနီးမယားတို့နှင့် တစ်လလျှင် သုံးကြိမ်နေခွင့် ပြုထားသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၁) အရ-

ဧည့်တွေ့ရန် ခွင့်ပြုထားသည့်နေ့များနှင့် အချိန်များကို အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ သတ်မှတ်ရမည်။ အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ အထူးခွင့်ပြုချက် မရရှိဘဲ မည်သည့် ဧည့်တွေ့ခြင်းကိုမျှ အခြားအချိန်တွင် ခွင့်မပြုရ။

အကျဉ်းသားများအား ဧည့်တွေ့နိုင်ရန် အချိန်နာရီ စာရင်း ကြေညာချက်ကို အကျဉ်းထောင်၏ ပြင်ပတွင် စိုက်ထူထားရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၅) အရ-

သာမန်အားဖြင့် ဧည့်တွေ့ခြင်းအတွက် ခွင့်ပြုချိန်အား မိနစ် ၂၀ ထက် မကျော် လွန်စေရ။ သို့သော် အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံ၏ ဆန္ဒဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် တိုးမြှင့်ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၅) အရ-

ပြစ်ဒဏ်ကျ အကျဉ်းသားများနှင့် ပြစ်ဒဏ်မကျခံရသေးသော အကျဉ်းသားများအား ဧည့်မတွေ့မီနှင့် ဧည့်တွေ့ပြီးနောက် သေချာစွာ ရှာဖွေ စစ်ဆေးရမည်။

၄.၅ လိုအပ်သော အထောက်အပံ့များ ချမှတ်ပေးမှု

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၂) အရ-

ဧည့်တွေ့ရန် နေရာကို ဤကိစ္စအတွက် ထားရှိသော အကျဉ်းထောင်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုတွင် ဖြစ်စေရမည်။ တတ်နိုင်လျှင် တံခါးမကြီး၏ အနီးတွင် ဖြစ်ရမည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသား များနှင့် ဧည့်တွေ့ရန်နေရာကို ရနိုင်လျှင် အမျိုးသမီးအကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ ဖြစ်စေရမည်။ ထို့အပြင် အကျဉ်းသားမှာ လွန်စွာ မနာမကျန်းဖြစ်နေလျှင် ထောင်ဆေးရုံတွင်း၌ ဧည့်တွေ့ရန် အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံမှ ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ သေဒဏ်ကျခံရမည့် အကျဉ်းသားမှာ

ဧည့်တွေ့ခြင်းကို ၎င်း၏ တိုက်အတွင်း ပြုလုပ်ရမည်။ ထို့အပြင် အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံသည် အထူးအကြောင်း ကိစ္စများအရ စာဖြင့် ရေးသားမှတ်ထားပြီးနောက် ဧည့်တွေ့ခြင်းကို အကျဉ်းထောင်၏ မည်သည့်နေရာ၌မဆို ခွင့်ပြု နိုင်သည်။

၄.၆ ပြင်ပနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ကန့်သတ်ခြင်း

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၄ အရ-

ထောင်မှူးကြီးသည် အပြင်ဘုတ်သို့သွားရောက် အလုပ်လုပ်နေသူ အကျဉ်းသား များ၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန် နှင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ကို သိရှိရန် တာဝန်ရှိသည်။ ထို့အပြင် တာဝန်ကျ ဝန်ထမ်းများ၏ စာရင်း အသေးစိတ်ကို ဖော်ပြထားရှိရမည်။ ထောင်မှူးကြီးသည် ယင်းစာရင်းမှနေ၍ ထောင်တွင်းသို့ ဝင်သူ၊ ထွက်သူ အကျဉ်းသားများ၏ အမည်စာရင်းကို စစ်ဆေးရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၅(၁) အရ-

တံခါးမှူးသည် အကျဉ်းထောင်တွင်းသို့ ဝင်ရန် (သို့) ထွက်ရန်အတွက် အခြေ အနေကိုလိုက်၍-

- (က) ရာထူးအလျောက်နှင့် ရပ်မိရပ်ဖ ဧည့်သည်တော်များ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းဌာန အရာရှိများ၊
- (ခ) တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန်လာသော တာဝန်ချိန်ပြီးဆုံး၍ ထွက်သော အကျဉ်းထောင် အမှုထမ်းများ၊

(ဂ) ဝင်ထွက်ခွင့်ပြုကြောင်း တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အကျဉ်းသားများကို ဝင်ထွက်ခွင့် ပြုရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၅(၂) အရ-

အထက်အပိုဒ် (၁)တွင် ဖော်ပြထားသူများမှလွဲ၍ ထောင်တွင်းသို့ အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံ၏ ရေးသားထားသော ခွင့်ပြုချက် (သို့) အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံနှင့် အတူ ဝင်ရောက်သူမှလွဲလျှင် အကျဉ်းထောင်တွင်းသို့ ဝင်ခွင့်မပြုရ။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၅(၃) အရ-

ဝင်ခွင့်ရရှိသော ရာထူးအလျောက်နှင့် ရပ်မိရပ်ဖ ဧည့်သည်တော်များ၏ အမည် စာရင်းကို တံခါးပေါက်ကြီးများ အကြားတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် မြန်မာဘာသာ တို့ ရေးသားချိတ်ဆွဲ ထားရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၆(၁) အရ-

ရာထူးအလျောက်နှင့် ရပ်မိရပ်ဖ ဧည့်သည်တော်များအား အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံ၏ ခွင့်ပြုအမိန့်ဖြင့် လာရောက်သော အခြားဧည့်သည်၊ လေးစားထိုက် သော ဂုဏ်သရေရှိ ကုန်သည်ကြီးများ (သို့) တာဝန်ဖြင့် လာရောက်သော အခြားဌာနများမှ အရာရှိကြီးငယ်များ၊ ရွေးချယ်တပ်သားနှင့် ၎င်းအဆင့်ထက် မြင့်သော အကျဉ်းထောင် အရာရှိများအား သာမန်အားဖြင့် ရှာဖွေ စစ်ဆေးခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၆(၂) အရ-

အကယ်၍ သာမန်အားဖြင့် ရှာဖွေစစ်ဆေးခြင်းမပြုရန် ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိသော လူများထံမှ တစ်ဦးဦးက တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသော ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို သွင်း၊ ထုတ်ယူသည်ဟု သင်္ကာမကင်း ဖြစ်ရန် အကြောင်းခိုင်လုံလျှင် ၎င်းလူအား တံခါးများအတွင်း ခေါ်ထားပြီး ထောင်မှူးကြီးထံသို့ သတင်းပို့ အကြောင်းကြား ရမည်။ ထောင်မှူးကြီးသည် လိုအပ်လျှင် ကိုယ်တိုင် ရှာဖွေခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၆(၃) အရ-

အမျိုးသမီးများအား အမျိုးသားများ၏ မြင်ကွင်းအကွယ်တွင် အမျိုးသမီးဝန်ထမ်း များဖြင့်သာ သီးခြား ရှာဖွေစစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၆(၄) အရ-

တစ်ခါတစ်ရံနှင့် အနည်းဆုံး တစ်ပတ်လျှင် တစ်ကြိမ်ကျ မမျှော်လင့်သော အချိန်များတွင် သာမန်အားဖြင့် ရှာဖွေခြင်းခံရသည်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရသူများ၊ ၎င်းထက် အဆင့်နိမ့်သော အကျဉ်းထောင် အရာရှိများ၊ ဝန်ထမ်းများအား အကျဉ်း ထောင်မှ အထွက် (သို့) အဝင် (သို့) ထောင်အတွင်း ရှိနေစဉ် ရှာဖွေ စစ်ဆေးနိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ကြောင်းကို ၎င်း၏ အစီရင်ခံစာအား စာအုပ်တွင် ဖြစ်ပေါ်သည့် ရလဒ် အဖြေနှင့်တကွ ရေးသွင်း မှတ်သားထားရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၆(၅) အရ-

အရွေးချယ်ခံ အရာရှိများ၊ တပ်သားများနှင့် အထက်အရာရှိများအား ထောင်မှူးကြီးမှသာ ရှာဖွေ စစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။ ရှာဖွေစစ်ဆေးမှုကို တတ်နိုင်သရွေ့ သီးသန့် သိုသိုသိပ်သိပ် ပြုလုပ်ရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၂၀၆(၆) အရ-

ထောင်ဝန်ထမ်း (သို့) အကျဉ်းသားမှလွဲလျှင် မည်သူမဆို ရှာဖွေခြင်းကို ငြင်းဆန်လျှင် (သို့) ၎င်း၏ လက်ဝယ်၌ရှိသော လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည့် ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို တံခါးမှူး၏ လက်ဝယ်သို့ ခေတ္တ ပေးအပ်ထားခဲ့လျှင် တောင်းဆိုသည်ကို ငြင်းဆန်လျှင် ၎င်းအား ဝင်ခွင့်မပြုဘဲ ထားရှိနိုင်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၄၁(၁) အရ

ထောင်စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးမှူးအနေနှင့် အကျဉ်းသားတစ်ဦးအား လာရောက်တွေ့ဆုံသော မည်သူ့ကိုမဆို နာမည်နှင့် လိပ်စာမေးမြန်းကောင်း မေးမြန်းမည်ဖြစ်ပြီး စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေးမှူး အနေနှင့် သံသယဖြစ်ဖွယ် တစ်ခုခုအား တွေ့ရှိပါက မည်သည့် ဧည့်သည်ကိုမဆို ရှာဖွေမည် သို့မဟုတ် ရှာဖွေစေမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မည်သည့်အကျဉ်းသားရှေ့မဆို အခြားဧည့်သည်တစ်ဦးတစ်ယောက် ရှေ့တွင်မဆို ရှာဖွေခြင်းမလုပ်ပါ။ (၂) မည်သည့် ဧည့်သည်မဆို ရှာဖွေခွင့် မပေးပါက စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးမှူးမှ ဝင်ခွင့်မပြုဘဲ ငြင်းဆန်နိုင်ပြီး ထိုဖော်ပြပါ အချက်အလက် များနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်သော အဆင့်များသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတမှ ညွှန်ကြားနိုင်သော မှတ်တမ်းထဲတွင် ထည့်သွင်းထားရမည်။

သက်ဆိုင်ရာအရာရှိမှ စာများကို ဖတ်ရမည်။ ပြီးနောက် ထိုစာများကို အကျဉ်းသားအားပေးရမည် သို့မဟုတ် အကျဉ်းသားမှ လိပ်မူသောသူ (ဥပမာ- မိသားစုဝင်) သို့ ပေးသင့်မပေးသင့်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် မည်သည့် အခြေအနေတွင်မဆို စာများအားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ထားရမည်။ အကျဉ်းသားမှ ပို့သည့်စာဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းသားထံ ပို့သည့်စာဖြစ်စေ အကျဉ်းထောင် လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၂ အတိုင်းဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုပုဒ်မမှ ဖွင့်ဆိုသည်မှာ-

အကျဉ်းသားသို့ သို့မဟုတ် အကျဉ်းသားမှ ရေးသော စာတိုင်းအား ဖတ်ရမည် သို့မဟုတ် တစ်ဦးဦးအား ဖတ်ခိုင်းကာ စာအားလုံးအား ထိုသူ၏ နာမည် အတိုကောက်စာလုံးဖြင့် မှတ်ထားရမည်။ အကျဉ်းသားထံသို့ ဆက်သွယ်သည့် သို့မဟုတ် အကျဉ်းသားထံတွင်ရှိနေသည့် စာများထဲတွင် ပါဝင်သော အကြောင်း အရာများကို သေချာစွာ စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ပြီး မှတ်တမ်းစာအုပ်ထဲတွင် စာရင်းသွင်းရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၇၀(ဂ) အရ

စာများ - သာမန်အားဖြင့် ရက်သတ္တပတ် (၂)ပတ်လျှင် တစ်ကြိမ် ၎င်းတို့သည် စာရေးသား ပေးပို့ခွင့်နှင့် လက်ခံပိုင်ခွင့် ရရှိမည်။ အရေးကြီးကိစ္စရပ်များတွင် (ဥပမာ) မိသားစုတွင်း၌ သေဆုံးမှု (သို့) ပြင်းထန်စွာ နာကျန်မှုဖြစ်နေလျှင် အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ၏ သဘောတူ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် စည်းကမ်းချက်များအား လျော့ပေါ့ပေးနိုင်မည်။ စာများအားလုံးတွင် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိစ္စရပ် သက်သက်သာ ပါဝင်စေရမည်။ အကျဉ်းထောင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အကျဉ်းသား များအပေါ် စည်းကမ်းချက်များ (သို့) နိုင်ငံရေးများ မပါဝင်စေရ။

အနှစ်ချုပ်ဆိုရလျှင် အကျဉ်းသားအနေနှင့် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စတို့ကို မည်သည့် စာမဆို လက်ခံနိုင်၊ ရေးနိုင်သည်။ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အခြားသော ထိရလွယ်သော ကိစ္စတို့ကိုမူ ကန့်သတ်ထားသည်။ လက်ရှိတွင် စာရေးနိုင်သော နေ့မှာ တနင်္ဂနွေနေ့ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၃ အရ-

အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံသည် ငြင်းဆိုရန် လုံလောက်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆလျှင် ဧည့်တွေ့ခွင့်ရသည့် အကျဉ်းသား၏ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများအား ဧည့်တွေ့ခွင့်ပြုရန် ငြင်းဆိုနိုင်သည်။ ယင်းကိစ္စကို အမိန့်စာအုပ်တွင် အဘယ့်ကြောင့် တွေ့ခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်းကို အကြောင်းပြချက်နှင့်တကွ ရေးသွင်း ထားရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၉ အရ-

အကျဉ်းသားများထံ လာရောက်တွေ့ဆုံ ဧည့်သည်များ၏ အမည်နှင့် လိပ်စာများကို ထောင်မှူးမှ တောင်းဆိုနိုင်သည်။ ယင်းအနေဖြင့် ဧည့်သည်တစ်စုံတစ်ယောက်သည် တားမြစ်ထားသော ပစ္စည်းများကို အကျဉ်းသားထံ ယူဆောင်လာသည်ဟု သင်္ကာမကင်းဖြစ်နိုင်ရန် လုံလောက်သော အကြောင်းရှိလျှင် အကျဉ်းထောင်တွင်းသို့ ဝင်ခွင့်မပြုမီ (သို့) အကျဉ်းသားအား တွေ့ဆုံခြင်း မပြုမီ ၎င်းကို ရှာဖွေနိုင်သည်။ (သို့) ၎င်းကိုဖြစ်စေ၊ ၎င်းသူမကိုဖြစ်စေ၊ ရှာဖွေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သို့သော် ရှာဖွေခြင်းကို အခြားသူများ၏ ရှေ့မှောက်တွင် (သို့) အခြားအကျဉ်းသား၏ ရှေ့မှောက်တွင် မပြုလုပ်ရ။ ဧည့်သည်သည်

အမျိုးသမီးဖြစ်လျှင် အမျိုးသမီးနှင့် ရှာဖွေရမည်။ ဧည့်သည်မှ ရှာဖွေခြင်းကို ခွင့်မပြုဘဲ ငြိမ်းဆန်လျှင် အကျဉ်းသားနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ကို ခွင့်မပြုဘဲ ငြိမ်းဆန်နိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဧည့်သည်အား ရှာဖွေသည့်အခါ (သို့) အချုပ်အကျဉ်းသားနှင့် တွေ့ဆုံခွင့် ပိတ်ပင်လိုက်သည့်အခါတွင် ထောင်မှူးသည် အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာ အခြေအနေများနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ရသည်။ အကြောင်းပြချက်များကို ၎င်း၏အစီရင်ခံစာအုပ်တွင် ချက်ချင်း အကြောင်းကြားရေးသွင်းပြီး ၎င်းအစီရင်ခံစာကို အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံသည် အကျဉ်းထောင်သို့ နောက်တစ်ကြိမ် လာရောက်သည့်အခါတွင် တင်သွင်းရမည်။

အနှစ်ချုပ်ဆိုရလျှင် အဆိုပါစည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးမှူးအနေနှင့် မည်သည့် ဧည့်သည်မဆိုတို့၏ အမည်နှင့် လိပ်စာတို့ကို တောင်းယူထားရန်လိုအပ်ပြီး ဧည့်သည်ကို ရှာဖွေပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဧည့်သည်သည် အမျိုးသမီးဖြစ်ပါက အမျိုးသမီးချင်းသာ ရှာဖွေရမည်။ ဧည့်သည်မှ ရှာဖွေခံရန်ငြင်းဆိုပါက စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးမှူးမှ တွေ့ဆုံခွင့်ကို ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေးမှူးအနေနှင့် အဆိုပါ ဖြစ်ရပ်နှင့် အခြေအနေကို မှတ်တမ်းတင်ထားရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၅(၁) အရ-

အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ၏ စစ်ဆေးခြင်း (သို့) ထောင်မှူး၏ စစ်ဆေးခြင်း (သို့) အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံ၏ အမိန့်ဖြင့် အခြားသူအရာရှိတစ်ဦးမှ စစ်ဆေးခြင်း မပြုဘဲ ထောင်ကျ အကျဉ်းသား၏ စာပေးပို့ခြင်း (သို့) အကျဉ်းသားအား စာပေးအပ်ခြင်းကို မပြုလုပ်ရ။ သို့သော် စာပေးအပ်ခြင်း စာပေးပို့ခြင်းတို့တွင် မလိုလားအပ်သည့် နှောင့်နှေးမှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရ။

အကယ်၍ စာမှာ အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ နားမလည်သည့်ဘာသာ ဖြစ်နေလျှင် ၎င်းသည် ပေးအပ်ခြင်း မပြုမီ ဘာသာပြန်ကြားပေးရန် နည်းလမ်းရှာဖွေ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ‘လျှို့ဝှက်နည်းဖြင့် ရေးသား ထားသည့် မည်သည့်စာကိုမဆို လက်ခံခြင်း မပြုရ’။

အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံအနေဖြင့် မည်သည့်စာကိုမဆို တစ်နည်းတစ်ဖုံအားဖြင့် မူမမှန် ကန့်ကွက်တားမြစ်သင့်သောစာဟု မှတ်ယူလျှင် မပေးဘဲ ထားရှိနိုင်သည်။ (သို့) မူမမှန်သည့်အပိုဒ်များ (သို့) တားမြစ်ကန့်ကွက်သင့်သည့် စာပိုဒ်များကို ဖျက်ထုတ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၅(၂) အရ-

အကယ်၍ နည်းဥပဒေများအရ လက်ခံနိုင်ခွင့်မရှိသော အကျဉ်းသားများထံသို့ လိပ်မူထားလျှင် အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ ပေးအပ်စေရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းပြုသည် မဟုတ်လျှင် အပိုဒ်ခွဲ (၃)အရ သိမ်းဆည်းထား၍ အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံထံတွင် အကျဉ်းသားမှ လက်ခံနိုင်ခွင့်ရရှိသည်အထိ (သို့) လွတ်သည့်အချိန်အထိ ထားရှိပြီး မူမမှန်သော (သို့) တားမြစ်ပိတ်ပင် စာမဟုတ်လျှင် ပေးအပ်ရမည်။ (သို့) ပေးပို့သူထံသို့ အကျဉ်းသားမှ လက်ခံခွင့်မရှိကြောင်း ဖော်ပြ လျက်ပြန်လည်ပေးပို့ရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၅(၃) အရ-

အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ အခြားနည်း ညွှန်ပြထားခြင်းမရှိလျှင် (သို့) အကျဉ်းသားအား ၎င်းအတွက် သိမ်းဆည်းထားပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း မရှိလျှင်

အကျဉ်းသား တစ်ဦးသည် ၎င်းထံသို့ တရားဝင် အသိအမှတ်ပြု ပေးအပ်သည့် စာကို ၎င်းထံ သိမ်းဆည်းထားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ထောင်မှူးမှ စာကို စစ်ဆေးပြီးသောအခါ ထောင်သားထံသို့ တတ်နိုင်သမျှ စောစီးစွာ ပို့လိုက်မည် ဖြစ်သည်။ ထောင်မှူးမှ ရေးထားသော စာများကို နားမလည်လျှင် ဆိုင်းငံ့ထားခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့လုပ်ဆောင် နိုင်ပါသည်။ ထောင်မှူးမှ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ လုပ်ရသည်ဟူသော သူ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ရှင်းပြရပါမည်။ လက်တွေ့တွင် စာများမှာ အနည်းဆုံး သုံးပတ်ခန့် နောက်ကျလေ့ ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၇ အရ-

သာမန်အားဖြင့် ဤနည်းဥပဒေအရ ဧည့်တွေ့ခွင့်ရှိသော အကျဉ်းသားအား အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံသည် ဧည့်တွေ့ခွင့်ပြုရန် ငြင်းဆန်နိုင်သည်။ သို့သော် ယင်းကိစ္စရပ်တိုင်းတွင် အကျဉ်းသားအား ထိုသူနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားကို အထောက်အပံ့မပြုဟု ၎င်းထင်မြင်ယူဆလျှင် (သို့) အခြားလုံလောက်သည့် အကြောင်းပြချက်ရှိလျှင် ထိုသို့ငြင်းဆန် ပိတ်ပင်ခြင်း အကြောင်းပြချက်များကို ၎င်း၏ ဂျာနယ်တွင် မှတ်တမ်းပြုထားရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၃) အရ-

ထောင်ကျအကျဉ်းသားနှင့် ဧည့်တွေ့မှု အားလုံးကို အကျဉ်းထောင်အရာရှိ ရှေ့မှောက်တွင်သာ ဆောင်ရွက် စေရမည်။ မမှန်မကန်မှုများ ဖြစ်ပေါ်မလာစေရန် ၎င်းအရာရှိတွင် တာဝန်ရှိစေရမည်။ ၎င်းအရာရှိအား တွေ့ဆုံသူနှင့် အတွေ့ခံ

ရသူများကြားတွင် ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာ ပေးကမ်းခြင်း မပြုလုပ်နိုင်အောင် မြင်သာကြားသာသောနေရာတွင် ရှိစေရမည်။ နိုင်ငံရေးကိစ္စများကို ဧည့်တွေ့ရာ၌ ဆွေးနွေးပြောကြားခြင်း မပြုရ။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၄) အရ-

တာဝန်ရှိသူအရာရှိမှ အကြောင်းအရာ ခိုင်လုံသည်ဟု ယူဆလျှင် မည်သည့် ဧည့်တွေ့မှုကိုမဆို မည်သည့် အချိန်၌ဖြစ်စေ ရပ်ဆိုင်းခွင့် ရှိသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ပျက်မှုအားလုံးတွင် ဧည့်တွေ့ခြင်း ရပ်ဆိုင်းလိုက်ရသည့် အကြောင်းပြချက်ကို အကျဉ်းထောင်တွင်းရှိ အထက်အရာရှိထံသို့ ဆုံးဖြတ်ချက် ပေးရန် အစီအရင်ခံသတင်းပို့ရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄(၆) အရ-

ထောင်ကျ အကျဉ်းသားများနှင့် ထောင်ဒဏ်မကျခံရသေးသော အကျဉ်းသားများအား ဧည့်မတွေ့မီနှင့် ဧည့်တွေ့ပြီးနောက် သေချာစွာ ရှာဖွေစစ်ဆေးရမည်။

၄.၇ စာအုပ်များနှင့် ဆေးလိပ်ရယူနိုင်မှု

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၄၅ အရ-

အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ၏ ခွင့်ပြုချက်ရရှိသော စာအုပ်များအား မည်သည့်စာရေးတတ် ဖတ်တတ်သည့် အကျဉ်းသားကိုမဆို ၎င်းဖတ်လိုသည့် စာအုပ်များ ပေးနိုင်သည်။ ယခင်က ဆေးလိပ်သောက် တတ်သော အကျဉ်းသားအား ဆေးလိပ်သောက်ဆေး ပေးနိုင်သည်။ ရှေ့နေများ၊ မိတ်ဆွေများ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် တွေ့ဆုံရန်အတွက်လည်း လိုက်လျောရန် အကျိုးအကြောင်း

သင့်တော်သော ကိစ္စများအတွက် ခွင့်ပြုသည်။ အကျဉ်းထောင်တွင် ပူးတွဲထားရှိပေးသည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဆရာသည် ယင်း အကျဉ်းသားအား နေ့စဉ်သွားရောက် ဖျောင့်ဖျခြင်း ပြုလုပ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ၎င်းအကျဉ်းသားမှ အခြား အသိအမှတ်ပြု ဘာသာရေးတရားဟောဆရာအား တွေ့ဆုံလိုလျှင် ယင်းတောင်းဆိုချက်ကို ပြန်ကြားချက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၇၀(၆) အရ-

စာအုပ်စာတမ်းများထောက်ပံ့ခြင်း - အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ၎င်းတို့အား အကျဉ်းထောင် စာကြည့်တိုက်မှ စာအုပ်များကို အသုံးပြု ဖတ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အပြင်မှ စာအုပ်များ၊ မဂ္ဂဇင်းများ (၎င်းတို့၏ စရိတ်ဖြင့်) ဝယ်ယူဖတ်ရှုနိုင်သည်။ ဘီအတန်းအစားမှ အကျဉ်းသားများနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အေအတန်းအစား အကျဉ်းသားများအတွက် စာဖတ်ရန် စာအုပ်စာတမ်းများကို ပိုမိုထောက်ပံ့မှု ပေးရမည်။

မှတ်ချက်။ ဇန်နဝါရီလ ၁၅ ရက်၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် တရားစီရင်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ RC (၂၁၆၄) အရ အမျိုးအစား အေ နှင့် ဘီ ဟု မသုံးနှုန်းတော့ပါ။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၇၀(၇) အရ-

သတင်းစာများ - အကျဉ်းထောင်သို့ အပတ်စဉ် ပေးဝေနေသော ‘ရွှေပြည်တော်’စာစောင်အပြင် အထူး အခြေအနေများအရ အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်

သတင်းစာများအား အရေးကြီးသည့်ကိစ္စ အကြောင်း အရာများကို အကျဉ်းထောင် အာဏာပိုင်များမှ စစ်ဆေးဖြတ်တောက်ပြီး ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

မှတ်ချက်အနေဖြင့် ထောင်အာဏာပိုင်များက အကျဉ်းသားများကို သတင်းစာ ဖတ်ခွင့် ပြုရမည်။ ယနေ့ခေတ်အခါတွင် မြန်မာပြည်၌ သတင်းစာများကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိသည်သာမက ဒစ်ဂျစ်တယ် သတင်းစာလည်း ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ‘ရွှေပြည်တော်’ သတင်းစာ ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခြင်းကို ရပ်တန့် လိုက်သော်လည်း အခြား နေ့စဉ်ထုတ်၊ အပတ်စဉ်ထုတ် သတင်းစာ သို့မဟုတ် မဂ္ဂဇင်းများကို ထောင်ထဲတွင် ဖြန့်ဝေလျက်သည်။ အစိုးရမှလည်း အပတ်စဉ် သတင်းစာဖြန့်ဝေခွင့်ကို ပေးထား ပြီးဖြစ်သည်။ ထောင်မှူးက ဖြန့်ဖြူးခွင့်နှင့် သတင်းစာပါ အချက်အလက်များကို ထိန်းသိမ်းခွင့် ရှိသည်။

၄.၈ အကျဉ်းထောင်စာကြည့်တိုက်ထူထောင်ခြင်းနှင့်
ဖတ်ရှုရယူမှု

စာအုပ်များ

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၁၂၄၄ အရ-

အကျဉ်းထောင်တိုင်းတွင် စာကြည့်တိုက်တစ်ခု ထားရှိပေးရမည်။ ယင်းစာကြည့် တိုက်တွင် အကျဉ်းသားများ အသုံးပြုရန်အတွက် အကျဉ်းထောင်မှ ဝယ်ယူသည့် (သို့) အကျဉ်းထောင်သို့ လှူဒါန်း ပေးအပ်သည့် စာပေစာအုပ်များ (အင်္ဂလိပ် (သို့) မြန်မာ) ထားရှိပေးရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၁၂၄၅ အရ-

စာတိုမှတ်တမ်း မှတ်ပုံတင်စာအုပ် ထားရှိပြီး စာအုပ်များ၏ အမည်။ ဝယ်ယူသည့် နေ့စွဲ (သို့) မည်သူမှ လှူဒါန်း ပေးအပ်ကြောင်းကို ဖော်ပြရမည်။ အကယ်၍ ဝယ်ယူသည့်စာအုပ်ဖြစ်လျှင် ဈေးနှုန်းတန်ဖိုးကို သတ်မှတ်ထားသည့် ကော်လံစာ တိုင်၌ ရေးသွင်းရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၁၂၄၆ အရ-

စာအုပ်တစ်ခုခြင်း (သို့) အချိန်မှန်ထုတ်ဝေသည့် စာအုပ်များအား မှတ်ပုံတင် စာအုပ်တွင် ရေးသွင်းသည့် အစီအစဉ်အတိုင်း နံပါတ်စဉ် တပ်ပေးရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၁၂၄၉ အရ-

အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံသည် ရပ်မိရပ်ဖ ဧည့်သည်တော်များ အနေဖြင့် အကျဉ်း ထောင် စာကြည့်တိုက်အား အခါအားလျော်စွာ သင့်တော်သည့် စာဖတ်ရန် ပစ္စည်း များ ပေးလှူစေရန်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး စိတ်ဝင်စားမှု ရှိစေရန်ကို ကြိုးစား ဆောင်ရွက်ရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၁၂၄၉ အရ-

အလုပ်ဖွင့်သည့်နေ့ရက်များတွင် စာဖတ်ချင်သည့် အကျဉ်းသားများအား စာဖတ်ရန် စာအုပ်များ အသုံးပြုခွင့်ကို ညနေစာစားပြီးနောက်ည ၉ နာရီတွင် အိပ်ဆောင်အား တာဝန်ယူရသော အကျဉ်းသား အရာရှိသည် စာအုပ်များကို ပြန်လည် သိမ်းဆည်းပြီး ကင်းလှည့် လခစား ဝန်ထမ်းများအား ပေးအပ် ရမည်။ ၎င်းတို့မှ နောက်တစ်နေ့ နံနက်စောစောတွင် စာကြည့်တိုက် တာဝန်ခံထောင်မှူးထံသို့ စာအုပ်များ ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်။

၄.၉ စာရေးကိရိယာများ အသုံးပြုခွင့်

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၆ အရ-

စာရေးသားခွင့်ရရှိသူ မည်သည့်အကျဉ်းသားကိုမဆို စာရေးကိရိယာများ သင့်တော် သလောက် ထုတ်ပေးရမည်။ စာများကို အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံမှ သတ်မှတ် ပေးသည့် အချိန်နှင့် နေရာတွင် ရေးသားရမည်။ ရက်သတ္တပတ်၏ သတ်မှတ်ထား သော နေ့တစ်နေ့ တနင်္ဂနွေနေ့ဖြစ်နိုင်လျှင် ပို၍ ကောင်းမွန်သော စာရေးသားရန် အတွက် ခွဲခြားသတ်မှတ်သင့်သည်။ ပို့စာခေါင်းများနှင့် စာပို့ကဒ်များ အသုံးပြု နိုင်လျှင် စာပို့ကဒ်များကို အကျဉ်းသား၏ ဆက်သွယ်မှုအတွက် ထုတ်ပေးရမည်။

၄.၁၀ စာပေလေ့လာခွင့်

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၆ အရ-

စာမဖတ်တတ်သော အကျဉ်းသားများအတွက် အကျိုးရှိစေလိုခြင်း အလို့ငှာ စာတတ်သော အကျဉ်းသား တစ်ဦးကို အရာရှိမှ ရွေးချယ်ပြီး ၎င်းတို့အတွက် စာဖတ်ပေးခိုင်းနိုင်သည်။

၄.၁၁ ထောင်ဝင်လာတွေ့ဆုံခွင့်ကို ချိုးဖျက်ခြင်း

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၈ အရ-

ဧည့်တွေ့ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သော အခွင့်အရေးကို တရားမဲ့ ချိုးဖောက်လျှင် (သို့) စာရေးသားခြင်း (သို့) အကျဉ်းထောင်ပြင်ပရှိသူနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း ပြုလုပ်လျှင် ယင်းအခွင့်အရေးမှ ကာလအတန်ကြာသည် အထိ ပယ်ထုတ်ခြင်းခံရမည်။ ထို့အပြင် အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

၄.၁၂ အမျိုးသမီး အကျဉ်းသူများ

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၆၁၂ အရ-

အကျင့်စာရိတ္တကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်သော အမျိုးသမီး အကျဉ်းသားများအား မိတ်ဆွေများနှင့် တွေ့ဆုံရန် တစ်လတစ်ကြိမ် ခွင့်ပြုရမည်။

မှတ်ချက်။ ။ အမျိုးသား အကျဉ်းသားများနှင့် မတူဘဲ စည်းကမ်းလိုက်နာသော အမျိုးသမီး အကျဉ်းသူများကိုသာ ၎င်းတို့၏ မိတ်ဆွေများနှင့် တစ်လလျှင် တစ်ကြိမ်တွေ့ခွင့်ပေးသည်။ ဧည့်သည်များတွင် မိသားစုများ၊ ဆွေမျိုးများနှင့် မိတ်ဆွေများ ပါဝင်သည်။

၄.၁၃ တိုက်ပိတ်အကျဉ်းသားများ

သီးခြားအခန်းတွင် တိုက်ပိတ်အကျဉ်းချခံရသော အကျဉ်းသားများသည် ထို တိုက်ပိတ်ကာလအတွင်း မည်သူနှင့်မျှ တွေ့ခွင့်မရှိပေ။

၁၈၉၄ ထောင်အက်ဥပဒေ ၄၆ (၈) အရ ထောင်ဖောက်ပြေးရန်ကြိုးပမ်းသော အကျဉ်းသားကို ၃ လထက်မပိုဘဲ သီးခြား တိုက်ပိတ်ခွင့်ရှိသည်။ ထောင်အက်ဥပဒေ အပိုင်း ၄၆ (၁၀) တွင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားချက်အရ တိုက်ပိတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ သီးခြားအခန်းတွင် အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ကျခံ ရသူဖြစ်စေ၊ အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ်ကျခံရသူဖြစ်စေ အခြားထောင်ကျဖော်များထံမှ ထိုအကျဉ်းသားကို သီးသန့်ခွဲထုတ် ချုပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုတိုက်ပိတ်ခံရစဉ် အတောအတွင်း၌ မည်သူနှင့်မျှ တွေ့ခွင့်မရှိပေ။

၄.၁၄ တရားမမှုအကျဉ်းသား

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၉၀ အရ-

- (၁) အချုပ်အကျဉ်းသားများနှင့် တရားမ အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများနှင့် ရှေ့နေများကို တွေ့ဆုံခွင့် (သို့) စာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်တိုင်နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဆက်သွယ်ရန်အတွက် သင့်တော်သော အခွင့်အရေးအားလုံးကို သင့်တော်သည့်အချိန်နှင့် သင့်တော်သည့် စည်းကမ်းချက် အောက်တွင် ခွင့်ပြုရမည်။
- (၂) အချုပ်အကျဉ်းသားနှင့် ၎င်းရှေ့နေတို့၏ တွေ့ဆုံခွင့်ကို အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများ မျက်မှောက်တွင် ဆောင်ရွက်စေရမည်။ သို့သော် မကြားသာ နိုင်သည့်နေရာတွင် ရှိနေရမည်။ အလားတူ လျော့ပေါ့ခွင့်ပြုမှုကို

နီးစပ်သည့် ဆွေမျိုးများနှင့် အချုပ်အကျဉ်းသားတို့ တွေ့ဆုံရာ တွင်လည်း အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံမှ ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

(၃) မည်သူမဆို အချုပ်အကျဉ်းသားနှင့် တွေ့ဆုံရန် အကျဉ်းသား၏ ရှေ့နေအဖြစ်ဖြင့် လာရောက်လျှင် ၎င်းသည် စာဖြင့်ရေးသား၍ ၎င်း၏ အမည် နေရပ်လိပ်စာနှင့် မည်သည့် ဥပဒေအကျိုးဆောင် အတန်းအစား တွင် ပါဝင်ကြောင်းနှင့် ၎င်းလာရောက်တွေ့ဆုံလိုသော အကျဉ်းသားအား သဘောရိုးဖြင့် လာရောက်သော ဥပဒေအကျိုးဆောင်ဖြစ်ကြောင်းကို အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံအား ကျေနပ်အောင်တင်ပြရမည်။ ထို့အပြင် ၎င်းအကျဉ်းသားနှင့် တရားဝင်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရန် ရှိကြောင်းကို ဖော်ပြရမည်။

(၄) အကျဉ်းသားမှ ဥပဒေအကျိုးဆောင်ထံသို့ ညွှန်ကြားချက်များအနေနှင့် သဘောရိုးဖြင့် အတွင်းစကား အနေဖြင့် စာဆက်သွယ်မှု ပြုစုရေးသား ထားသည့် စာများကို အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံမှ မပေးအပ်မီ စစ်ဆေး ခြင်း မပြုလုပ်တော့ဘဲ ထိုဥပဒေအကျိုးဆောင်လက်ဝယ်သို့ ကိုယ်တိုင်ပေး အပ်မည်။ ဤနည်းဥပဒေအလိုငှာ ဥပဒေ အကြံပေးဆိုရာတွင် အက်ဥပဒေ အမှတ် ၃၈/၁၈၇၉ တွင် ဖော်ပြပါရှိသော ရှေ့နေကို ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ တရားခွင်တွင် ရင်ဆိုင်နေရသော အကျဉ်းသားများသည် ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေ၊ ဥပဒေအကြံပေးများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းရာတွင် နှုတ်ဖြင့်သာမက စာဖြင့်ပါ ရေးရမည်။ တရားခွင်တွင် အမှုရင်ဆိုင်နေရသော အကျဉ်းသားနှင့် ၎င်း၏ ဥပဒေအကြံပေးတို့တွေ့ဆုံမှုကို ထောင်မှူး၏ မျက်မှောက် မကြား နိုင်သောနေရာတွင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဆွေမျိုးများနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင်လည်း ထိုအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ရှေ့နေသည် ယင်းအမှုအတွက် ညွှန်ကြားချက်များကို ရရှိရမည်ဖြစ်သဖြင့် ထောင်အရာရှိများကို စာတင်ပြီးလျှောက်ရမည်။ ထောင်မှူးက စာကို မစစ်ဆေးဘဲ ရှေ့နေကိုပေးရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၉၁ အရ-

တရားမ အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ မိတ်ဆွေများနှင့် ဆွေမျိုးများကို အကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံမှ ချမှတ်ထားသည့် အချိန်များနှင့် စည်းကမ်း သတ်မှတ်ခြင်းများအတိုင်း တွေ့နိုင်သည်။ အကျဉ်းထောင် အရာရှိ ရှေ့မှောက်တွင် တွေ့ဆုံရန် မလိုအပ်ပေ။

၄.၁၅ ရှေ့နေလာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်

၁၈၉၄ အကျဉ်းထောင်အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀ အရ သင့်လျော်သောအချိန် သင့်လျော်သော ကန့်သတ်ချက်များဖြင့် ဝင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များကို ထားရှိရန်လိုသည်။ အရပ်သားဖြစ်စေ တရားရင်ဆိုင်နေသူ အကျဉ်းသားဖြစ်စေ ပြောဆိုဆက်သွယ်လိုပါက တရားမျှတရေးအတွက် တသမတ်တည်းဖြစ်သော ဥပဒေအတိုင်းလိုက်နာရမည်။ တရားရင်ဆိုင်နေသူ အကျဉ်းသားသည် ဖြောင့် မှန်သော အရည်အသွေးရှိသော ဥပဒေအကြံပေးများကို အခြားသူများ ရှိမနေဘဲ တွေ့ဆုံခွင့် ရှိသည်။

၄.၁၆ ဘာသာရေးဆိုင်ရာဧည့်တွေ့ခြင်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ အစ္စလာမ်ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူ ဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာနှင့် အခြားသက်ဝင်ယုံကြည်မှုများကို အသိအမှတ် ပြုသည်။ အမျိုးမျိုးသော သတ်မှတ်ပြဌာန်းချက်များအရ (စာ ၃၆၁၊ ၃၆၂ နှင့် ၃၆၃) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်သောလူဦးရေ အချိုးအစားအရ ဦးစားပေးထားကာ အခြားဘာသာများဖြစ်သော အစ္စလာမ် ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာ၊ နတ်ကိုးကွယ်မှုနှင့် အခြား သက်ဝင်

ယုံကြည်မှုများကိုလည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက လက်ခံပြီး ကိုးကွယ်ရာဘာသာများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းကာကွယ် သွားမည် ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ ဘာသာရေးလိုအပ်ချက်များကို ထောက်ပံ့ပေးပြီး အကျဉ်းသားများ၏ အခမ်းအနားနှင့် ဝတ်ပြုဆုတောင်းခြင်းအတွက် ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ကို ခွင့်ပြုသည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၈၀၅ အရ-

အကျဉ်းထောင်တည်ရှိရာ ခရိုင်၏ ခရိုင်ဝန်မှ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများအား တနင်္ဂနွေ (သို့) အခြား ရုံးပိတ်ရက်များ တွင်ပုဋ္ဌဘာသာအကျဉ်းသားများအား တရားဓမ္မဟောကြားရန် အတွက် ထောင်သွင်းသို့ လက်ခံနိုင်သည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၈၀၆ အရ-

ဘုန်းကြီး အချုပ်အကျဉ်းသားများနှင့် ရိုးရိုးပြစ်ဒဏ် ခံယူနေသော အကျဉ်းသား များအား တစ်လလျှင် (၂)ကြိမ် သံဃဥပုသ်သီလ စောင့်ထိန်းရန် (ဆိုလိုသည်မှာ- လပြည့်နေ့နှင့် လကွယ်နေ့) ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်ဖြင့် ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ဆက်ဆံမည်ဆိုလျှင် ခရိုင်ဝန်မှ ခွင့်ပြုထားသော ဂိုဏ်းတူ အခြား ဘုန်းတော်ကြီးများအား တရားဓမ္မပေးရန်အတွက် လာရောက်ရန် ခွင့်ပြုမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၈၀၇ အရ-

အထူးဆောင်တွင် ချုပ်နှောင်ထားရှိသည့် ခရစ်ယာန်အကျဉ်းသားတိုင်းအား စာဖတ်တတ်သူဖြစ်လျှင် ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်သော ဘာသာဂိုဏ်းမှ ဓမ္မကျမ်း စာအုပ်နှင့် ဘုရားရှိခိုးစာအုပ်တစ်အုပ်စီ ထုတ်ပေး ရမည်။ ယင်းတို့ကို ၎င်း၏ တိုက်ခန်းတွင် ဖြစ်စေ (သို့) အဆောင်တွင်ဖြစ်စေ ထားရှိရမည်။

အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ ၇၉၂-၈၀၄ အပိုင်းတွင်လည်း ကြည့်ပါ။

အပိုင်း ၅ - နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအရ အကျဉ်းသားများ၏ ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်မှုအခွင့်အရေး

အကျဉ်းသားနှင့် လွတ်လပ်မှုခံစားခွင့်ကို ပိတ်ပင်ထားသူများ၏ ဆက်သွယ်မှု အခွင့်အရေးကို လွှမ်းမိုးထားသည့် နိုင်ငံတကာဥပဒေစံနှုန်းများ၊ ကန့်သတ်ချက်ရှိ သော၊ ကန့်သတ်ချက်ကင်းမဲ့သော ဥပဒေစံနှုန်းများ၊ ကမ္ဘာနှင့် ဒေသအတွင်းရှိ ဥပဒေစံနှုန်းများသည် အများအပြား တည်ရှိပါသည်။ ဤအပိုင်းတွင် လူမှုရေး၊ ဥပဒေ၊ ဘာသာရေးနှင့် မီဒီယာဧည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုများအပါအဝင် မတူညီသော ဆက်သွယ်မှုကဏ္ဍအမျိုးမျိုးနှင့် ပတ်သက်သည့် သက်ဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များနှင့် သဘောတရားများကို ပထမဦးစွာ သုံးသပ်ဖော်ပြသွားပါမည်။

အခြေအနေအရ အကျဉ်းသားများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် နှိပ်စက် ကျူးလွန်မှုများ၊ အခြားသော ကြမ်းတမ်းစွာ နှိပ်စက် ပြုမူမှုများ မဖြစ်ပေါ်အောင် ထိန်းသိမ်းရေး အတွက် ဆက်သွယ်မှု

အခွင့်အရေးများ၏ အရေးပါမှုကို မီးမောင်းထိုးဖော်ပြရန် အရေးကြီးပါသည်။ မည်သည့်ရာဇဝတ်မှုတွင်မဆို ထိုကဲ့သို့ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းသည် ရာဇဝတ်မှု တစ်ခုအား အခွင့်ကောင်းယူခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်းသားတစ်ယောက်၏ ဆက်သွယ်ခွင့် အခွင့်အရေးကို ငြင်းဆိုဖယ်ရှားလိုက်မှုသည် နှိပ်စက်ကျူးလွန်သူ၏ အခွင့်အရေးကို ပိုမိုအားပေးတိုးမြှင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၏ စည်းမျဉ်း ၂ (၁) သည် ဤအခွင့်အရေးများအားလုံး၏ ကဏ္ဍအားလုံးကို မည်သည့်မြေပြင်အခြေအနေ တွင်မဆို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေဘဲ ဆောင်ရွက်ရန် ဖော်ပြထားပါသည်။

၅.၁ မိသားစုဧည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများ

ဧည့်တွေ့ခွင့်နှင့်ထောင်ဝင်စာများသည် လူမှုရေးဆက်သွယ်မှုများကို ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာနှင့် မိသားစုဘဝ အခွင့်အရေးခံစားခွင့်အတိုင်း ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပါ သည်။ UDHR ၏ ပုဒ်မ ၁၂ ကို ပြန်လည်သုံးသပ်သကဲ့သို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် (International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)) ၏ ပုဒ်မ ၁၇(၁) တွင်ဖော်ပြထားသည်မှာ ‘မည်သူတစ်ယောက်မဆို ၎င်း၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ၊ မိသားစု၊ အိမ်နှင့် အဝေးရောက်နေထိုင်မှု တို့နှင့် ပတ်သက်၍ တရားဥပဒေ နည်းမကျသော နှောင့်ယှက်မှုမျိုးကိုမျှ ခံတရားရုံးသို့ တိုက်တွန်းပိုင်ခွင့်မရှိပေ’။ အဆိုပါနည်းလမ်းကို ကုလသမဂ္ဂ၏ လူပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းအောက်တွင် အကာအကွယ်ပေးခြင်း ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများ Body of Principles for the Protection of All

Persons under Any Form of Detention or Imprisonment, တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံထားရသူ သို့မဟုတ် အကျဉ်းချခံရသူသည် ဧည့်လာရောက် တွေ့ဆုံပိုင်ခွင့်နှင့် ပြင်ပလောကဖြင့် ဆက်သွယ်ခွင့်၊ မိသားစုဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံခွင့် အခွင့်အရေးများကို ရရှိစေရမည်။ ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ရန် လိုအပ်သည့် သင့်တော်သော အခွင့်အလမ်းများ၊ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အခြေအနေများနှင့် တားမြစ်ချက်များကို ဥပဒေသို့မဟုတ် ဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် ပေးအပ်ရမည်။ (စည်းမျဉ်း - ၁၉)

အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ထောင်ဝင်စာတွေ့ပိုင်ခွင့်သည် အကျဉ်းသားများ အတွက်သာမက မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများအတွက်ပါ အရေးပါပါသည်။ Dynamic Security နှင့် ပတ်သက်သည့် UNODC လက်စွဲ အရ ၎င်းတို့ကို အခွင့်ထူးခံစားခြင်းအစား ခံစားပိုင်ခွင့်^{၁၂}၊ အဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ဆုပေး ဒဏ်ပေး ဝေါဟာရမျိုး အဖြစ် မသုံးသင့်ပေ။

ကုလသမဂ္ဂ၏ အနိမ့်ဆုံးစည်းမျဉ်းစံနှုန်းများကို မကြာမီက ပြန်လည်ပြင်ဆင် ထားသည့်နောက် ယခုအခါ မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဟု ရည်ညွှန်း ပြောဆိုသော စည်းမျဉ်းများတွင် အနိမ့်ဆုံး ကန့်သတ်ချက်ဘောင်နှင့်

¹² ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာရုံး (UNODC) အကျဉ်းထောင်စစ်ဆေးရေး နှင့် ဘက်ပေါင်းစုံ လုံခြုံရေးအတွက်လက်စွဲ၊ နယူးယောက် ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၂၂ (ဘက်ပေါင်းစုံလုံခြုံရေးလက်စွဲ)

ပတ်သက်သော လမ်းညွှန်ချက်များသည် မည်ကဲ့သို့သော တွေ့ဆုံခွင့်အခွင့်အရေးများ ဖြစ်သည်ကို နားလည်အောင် Essex ပညာရှင်အဖွဲ့က လေးနက်စွာ သုံးသပ်ပေးထားသည်။

အကျဉ်းသားများကို ထိန်းသိမ်းထားသည့် ပထဝီမြေအနေအထားသည်လည်း လက်လှမ်းမီ တွေ့ဆုံရေးအတွက် ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်းများ၏ စည်းမျဉ်း ၅၉ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသော စည်းမျဉ်း ၂၀ ဖြင့် ချိတ်ဆက်၍ ဖော်ပြထားသည်မှာ ‘အကျဉ်းသားများသည် အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ဖြစ်နိုင်သမျှ ၎င်းတို့၏ အိမ် သို့မဟုတ် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး နေရာများနှင့် နီးသည့် အကျဉ်းထောင်များတွင် နေရာချထားရပါမည်။’ ၎င်းကို စည်းမျဉ်း ၁၀၆ နှင့် ၁၀၇ တွင်လည်း ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်လည်တွေ့မြင်ရပြီး ဖော်ပြထားသည်မှာ -

စည်းမျဉ်း ၁၀၆ - အကျဉ်းသားနှင့် ၎င်း၏ မိသားစုအကြား နှစ်ဘက်စလုံး၏ အကျိုးကျေးဇူးအလို့ငှာ အချင်းချင်းကြား ဆက်ဆံရေး တိုးတက်ရန်နှင့် ထိန်းညှိရန် အထူး အာရုံစိုက်မှုပေးသင့်သည်။

စည်းမျဉ်း ၁၀၇ - အကျဉ်းသားပြစ်ဒဏ်ခံရချိန်မှ စတင်၍ လွတ်မြောက်မည့်အခါ ၎င်း၏ အနာဂတ်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးသင့်ပြီး လွတ်မြောက်ပြီးနောက် ၎င်းတို့ကို အကျဉ်းထောင်ပြင်ပရှိ အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် လူများနှင့် ဆက်သွယ် ရေးတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သော အထောက်အကူပေးခြင်း၊ အားပေး ကူညီခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အကျဉ်းသား၏

ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို တိုးမြှင့်ပေးပြီး မိသားစုအတွက် အကျိုးကျေးဇူး အများဆုံး ဖြစ်စေပါသည်။

မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်းများ (Mandela Rules) သည် ဤအခွင့်အရေး၏ နည်းလမ်း ကောင်းများကို စည်းမျဉ်း ၅၈ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁။ အကျဉ်းသားများအား ချမှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းအရ မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများနှင့် တစ်ကြိမ်နှင့်တစ်ကြိမ် ပုံမှန်သတ်မှတ်ထားသော ကြားကာလ တစ်ခုအတွင်း တွေ့ဆုံဆက်သွယ်ရန် ခွင့်ပြုရပါမည်။

(က) ရနိုင်ပါက ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေး၊ လျှပ်စစ်ဆက်သွယ်ရေး၊ ဒီဂျစ်တယ်ဆက်သွယ်ရေး နှင့် အခြားနည်းလမ်းများဖြင့် စာရေးသားခြင်း နှင့် အသုံးပြုခြင်း

(ခ) ထောင်ဝင်စာနည်းလက်ခံတွေ့ဆုံခြင်း

စည်းမျဉ်းများသည် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ဥပမာ- ဧည့်တွေ့ချိန်ကို အချိန်တိုးပေးခြင်း၊ အသံလွှင့်ချိတ်ဆက်ပြောဆိုခြင်းများအတွက် ဖြည့်ဆည်း ပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် တယ်လီဖုန်း ပြောဆို ခွင့်များ တိုးမြှင့်ခြင်း တို့ကို ဒေသ ဝေးကွာသောကြောင့် လာရောက်မတွေ့နိုင်သော မိသားစုများ အတွက် ပံ့ပိုးပေးသင့်ပါသည်။ အလားတူစွာ ‘မိသားစု’ ဆိုသည့် ဝေါဟာရကို သတ်မှတ် ထားသည့် မတူညီသောယဉ်ကျေးမှု သဘောတရားများအရ လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိစွာနှင့် အစွဲကင်းစွာ ရှုမြင်ပေးရပါမည်။

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ ၆၈ နှင့် ၇၀ သည် အကျဉ်းသားများအခွင့်အရေး နှင့် သက်ဆိုင်၍ မိသားစုထံသို့ ၎င်းတို့ ထောင်ဒဏ်ကျခံခြင်း၊ နာမကျန်းဖြစ်ခြင်း နှင့် သေဆုံးခြင်းများကို အကြောင်းကြားရန် ဖြစ်ပါသည်။

၅.၂ အိမ်ထောင်ဖက်ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ စည်းမျဉ်း ၅၈ (၂) တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ -

အိမ်ထောင်ဖက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ခွင့်ပြုရာတွင် အခွင့်အရေးကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိအောင် အသုံးချရမည်ဖြစ်ရာ အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများ အနေဖြင့်လည်း အမျိုးသားများ ရသည့် အဆိုပါ အခြေခံအခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးနိုင်သင့်ပါသည်။ လုံခြုံရေးနှင့်ဂုဏ်သိက္ခာကို ဦးစားပေး၍ လုပ်ငန်းစဉ် များနှင့် တွေ့ဆုံရန်နေရာကိစ္စများကို နေရာတကျ မျှတညီမျှစွာ တွေ့ဆုံကြရန် စီစဉ်ပေးသင့်ပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ဗန်ကောက်စည်းမျဉ်းများ၏ ၂၇ တွင် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများနှင့် ပတ်သက်၍ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

၅.၃ ဘာသာရေးဆိုင်ရာနည်းထောင်ဝင်စာများ

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ စည်းမျဉ်း ၆၅ အရ

(၁) အကယ်၍ အကျဉ်းထောင်တွင် ကိုးကွယ်ရာဘာသာတူသော အကျဉ်းသား အရေအတွက် လုံလောက်စွာရှိပါက ၎င်းကိုးကွယ်ရာဘာသာ၏ သတ်မှတ် ကိုယ်စားပြုသူ တစ်ယောက်အား ခန့်အပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အတည်ပြုခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရပါမည်။ အကယ်၍ အကျဉ်းသား အရေအတွက် အသင့်အတင့် ရှိပြီး အခြေအနေပေးမည်ဆိုလျှင် စီစဉ်မှုကို အချိန်ပြည့် လုပ်ဆောင် ပေးသင့်ပါ သည်။

(၂) စည်းမျဉ်း၏ အပိုဒ်တစ်အရ ခန့်အပ်ထားသည့် သို့မဟုတ် အတည်ပြုထားသည့် သတ်မှတ်ကိုယ်စားပြုသူအား ပုံမှန်လုပ်ငန်းစဉ် ဝန်ဆောင်မှု များကို ဆောင်ရွက်ရန် ခွင့်ပြုသင့်ပြီး သင့်လျော်သည့်အချိန်တွင် အကျဉ်းသား ထံသို့ သီးသန့်သွားရောက်၍ ဘာသာရေး ဧည့်တွေ့ဆုံနိုင်ရ ပါမည်။

(၃) မည်သည့်ဘာသာရေးမှ သတ်မှတ်ကိုယ်စားပြုသူနှင့်မဆို တွေ့ဆုံပိုင်ခွင့်ကို တောင်းဆိုသည့် မည်သည့်အကျဉ်းသားကိုမျှ ငြင်းပယ်ခြင်းမပြုရပေ။ တဖန် အကယ်၍ အကျဉ်းသားသည် မည်သည့် ဘာသာရေးမှမဆို သတ်မှတ် ကိုယ်စားပြုသူ၏ ဧည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုကို ငြင်းပယ်လျှင် ၎င်း၏ ခံယူချက်ကို အပြည့်အဝ လေးစားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ စည်းမျဉ်း ၆၆ တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ

ယခုအချိန်ထိ ကျင့်သုံးနိုင်သည့်အချက်မှာ - အကျဉ်းသားတိုင်းအား အကျဉ်းထောင်မှ စီမံပေးသည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူခြင်း နှင့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာမှ ညွှန်ကြားချက်၊ ဘာသာရေးစာအုပ်များ ကိုယ်ပိုင် လက်ဝယ်ရှိခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့ ဘာသာရေး ဘဝ လိုအပ်ချက်များကို ကျေနပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

၅. ၄ သတင်းစာများ နှင့် စာအုပ်များ ဖတ်ရှုရယူမှု

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ ၆၃ အရ ဖော်ပြထားသည်မှာ

အကျဉ်းသားများသည် သတင်းစာများ၊ လစဉ်အပတ်စဉ်ထုတ်ဝေသော စာစောင်များ သို့မဟုတ် ဌာနမှ အထူးထုတ်ဝေသော စာစောင်များဖတ်ရှုခြင်း၊ ပိုင်ယာလက်စ် ထုတ်လွှင့်မှုများကို နားထောင်ခြင်း၊ သင်ကြားခြင်းများ သို့မဟုတ် ၎င်းနှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူသည့် အကျဉ်းထောင်အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း (ထောင်အာဏာပိုင်)၏ ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲမှုဖြင့် ထုတ်ဝေသည့် စာများကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် အရေးကြီးသော သတင်းအကြောင်းအရာများ ကိုပုံမှန်သိရှိခွင့်ရသင့်ပါသည်။

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ ၆၄ တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ

အကျဉ်းထောင်တိုင်းတွင် အကျဉ်းသားအမျိုးအစားအားလုံး အသုံးပြုနိုင်ရန် စာကြည့်တိုက် ထားရှိရမည် ဖြစ်ပြီး အပန်းဖြေစရာ ရသ သုတ စာအုပ်များဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ဖြည့်တင်းထားရမည် ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသားများကိုလည်း ၎င်းစာကြည့်တိုက်အား အပြည့်အဝ အသုံးပြုရန် တိုက်တွန်း အားပေးရပါမည်။

၅.၅ ဥပဒေနှင့် သံတမန်ကူညီစောင့်မမှု ရရှိရေး

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ ၆၁ အရ ဖော်ပြထားသည်မှာ -

၁။အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်ထားသည့် သို့မဟုတ် ဥပဒေအထောက်အကူပြုရေးပိုင်းမှ ဥပဒေအကြံပေးတစ်ယောက်နှင့် တွေ့ဆုံအကြံဉာဏ်ယူရာတွင် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာမှု၊ ကြားဖြတ်ဝင်ရောက်မှု သို့မဟုတ်

ကန့်သတ်တားမြစ်မှု မရှိဘဲ မည်သည့်ဥပဒေ ကိစ္စများကိုမဆို ကျင့်သုံးနေဆဲ ပြည်တွင်းဥပဒေများနှင့်အညီ ယုံကြည်ချက် အပြည့်အဝဖြင့် လက်ခံ ဆွေးနွေးနိုင်မည့် အခွင့်အရေး၊ အချိန်နှင့် ဖြည့်ဆည်းကူညီမှု အပြည့်အဝ ရရှိသင့် ပါသည်။ အကြံဉာဏ်ယူဆွေးနွေးခြင်းများကို ထောင်ဝန်ထမ်း၏ မျက်စိ ရှေ့မှောက်တွင် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း ကြားသိနိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထား မဖြစ်ရပေ။

၂။ ဒေသသုံးဘာသာစကားကို မပြောဆိုတတ်သည့် အကျဉ်းသားများအတွက် အကျဉ်းထောင် အုပ်ချုပ်ရေးက လွတ်လပ်၍ ကျွမ်းကျင်မှုရှိသည့် စကားပြန် ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိအောင် ဖြည့်ဆည်း ပေးရပါမည်။

၃။ အကျဉ်းသားများသည် ထိရောက်မှုရှိသော ဥပဒေအထောက်အကူပြုမှုကို ရရှိသင့်သည်။

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်း၏ ၆၂ အရ ဖော်ပြထားသည်မှာ-

၁။ နိုင်ငံရပ်ခြားသား အကျဉ်းသားများကို ငှတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်နိုင်ငံမှ သံတမန် နှင့် ကောင်စစ်ဝန် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆက်သွယ်ရန် သင့်တင့်သော ဖြည့်ဆည်းမှုများ ခွင့်ပြုရရှိသင့်ပါသည်။

၂။ ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်နိုင်ငံမှ သံတမန်နှင့် ကောင်စစ်ဝန် ကိုယ်စားလှယ်များ မရှိသည့် အကျဉ်းသားများနှင့် ဒုက္ခသည်အဖြစ်ခိုလှုံလာသူများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ငှတို့ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့်၊ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် မည်သည့် ပြည်တွင်းပြည်ပတာဝန်ရှိသူများ ကိုမဆို အကျိုးပြုဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည့် နိုင်ငံများမှ သံတမန် ကိုယ်စားလှယ် များနှင့် ဆက်သွယ်ရန် အလားတူ သင့်တင့်သော ဖြည့်ဆည်းမှုများ ခွင့်ပြုရရှိ သင့်ပါသည်။

၅.၆ အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများ

ဤကဏ္ဍတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အားနည်းချက်များကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြင့် ဗန်ကောက်စည်းမျဉ်းများ (၂၆ မှ ၄၃) သည် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများအတွက် ပို၍ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံတကာဥပဒေစံနှုန်းများ အပေါ် ပို၍နားလည်မှုရှိရန်အတွက် တိကျပြတ်သားသည့် လမ်းညွှန်ချက်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အကြမ်းဖျဉ်းအားဖြင့် အမျိုးသားများနှင့်ယှဉ်လျှင် အမျိုးသမီးအကျဉ်းထောင်များသည် အရေအတွက်ပို၍ နည်းပါးပြီး မိသားစု ထောင်ဝင်စာ ဧည့်တွေ့မှုကို ခက်ခဲစေသည့် အကွာအဝေးပြဿနာလည်း ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကလေးသူငယ်များ ရှိသော အကျဉ်းသူများနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ဖြည့်ဆည်းကူညီပေးရပါမည်။

မန်ဒဲလ်လား စည်းမျဉ်းကို ယခင်တင်ပြခဲ့သော ဥပဒေစံနှုန်းများဖြင့် လက်တွေ့အသုံးချရာတွင် ဘန်ကောက်စည်းမျဉ်းများသည် (စည်းမျဉ်း ၄၃) အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးနှင့် ထောင်မှလွတ်မြောက်ပြီးနောက် လူမှုရေးအခြေအနေများအတွက် ထောင်ဝင်စာ ဧည့်တွေ့ခြင်းများ၏ အရေးပါပုံကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။ စည်းမျဉ်း ၄၄ တွင် ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြထားသည့်အချက်မှာ အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများကို ထိခိုက်နစ်နာစေ၍ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု အခြေအနေသို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သွားစေသည့် အနေအထားမျိုး ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမရှိစေသည့် ဧည့်သည်များနှင့် တွေ့ဆုံ စေရပါမည်။

၅.၇ တိုက်ပိတ်အကျဉ်းသားများ

မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်း၏ ၄၄ အရ သီးသန့်ခွဲထုတ်၍ ချုပ်နှောင်ထားခြင်းကို ‘၂၂ နာရီ သို့မဟုတ် တစ်ရက်ထက် ပို၍ လူသားအဆက်အသွယ်မရှိဘဲ အကျဉ်းသားကို ချုပ်နှောင်ထားခြင်း’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းကဲ့သို့သော သီးသန့်ခွဲထုတ်၍ ချုပ်နှောင်ရသည့် အကြောင်းရင်းများစွာ ရှိပါသည်။ အောက်ပါအပိုင်းများတွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြချက်များအရ ၎င်းတားမြစ်ခြင်းများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကဲ့သို့သော ပြင်ပလောကနှင့် တွေ့ဆုံမှုအတွက် သက်ဆိုင်ရာအကျဉ်းသားကို ငြင်းပယ်ရန် မလိုအပ်ပေ။ ပုံစံတကျ ဘက်လိုက်ထားသော တားမြစ်ချက်များသည် သတ်မှတ်ထားသည့် တရားဥပဒေရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီရန်သာ လိုအပ်ပါသည်။ အခြားထောင်ကျဖော်များနှင့် အကျဉ်းသားကို လုံးဝ သီးခြားခွဲထုတ်ထားခြင်းနှင့် ပြင်ပလောကဖြင့် တွေ့ဆုံခွင့်မပေးခြင်းသည် နှိပ်စက်မှု၊ ရက်စက်မှုနှင့် လူသားမဆန်မှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသည့် အပြုအမူအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်ဟု နိုင်ငံတကာဥပဒေရေးရာ တရားစီရင်ရေးစနစ်က ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။

၅.၈ တွေ့ဆုံမှုအား တားမြစ်ချက်များ

မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်း၏ စည်းမျဉ်း ၅၈(၁)၌ ‘လိုအပ်သည့်ကြီးကြပ်မှုအောက်’တွင် ဆက်သွယ်ပိုင်ခွင့်သည် အမြင်အာရုံဖြင့် ထိန်းချုပ်သည့် အနေအထားကို ဆိုလိုသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ အလားတူ သတ်မှတ်ဖော်ပြချက်မျိုးကို ကုလသမဂ္ဂစည်းမျဉ်း ၁၉ တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပြီး ‘ဥပဒေ သို့မဟုတ် နည်းဥပဒေများဖြင့် အသေးစိတ် သတ်မှတ်ထားသည့် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်သော အခြေအနေနှင့် တားမြစ်ချက်များ’ ဖြင့် ဆက်သွယ်ခွင့်ကို ပေးရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ လုံခြုံရေးကိစ္စများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထောင်အာဏာပိုင်များသည်

ထောင်ဝင်စာဧည့်တွေ့ခွင့် တောင်းသည့်သူအပေါ် ထိန်းချုပ်ပိုင်ခွင့်လည်း ရှိပါသည်။ ၎င်းကို မန်ဒဲလ်လားစည်းမျဉ်း၏ စည်းမျဉ်း ၆၀ တွင် တွေ့ရှိရပါသည်။

စည်းမျဉ်း ၄၃ (၃) အရ၊ မိသားစုတွေ့ဆုံမှုကို တားမြစ်ခြင်းမပြုနိုင်သော်လည်း ‘ကန့်သတ်အချိန် အတိုင်းအတာနှင့် လုံခြုံရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းရန် တင်းကြပ်စွာသတ်မှတ်မှု’ ကဲ့သို့ တားမြစ်မှုမျိုး ရှိနိုင်ပါသည်။ Essex ပညာရှင်များအဖွဲ့၏ တွေ့ရှိချက်အရ အကျဉ်းထောင်အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ဆောင်ရာ တွင် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်မှု နည်းပါးမှုသည် တည်ရှိနေပါသည်။

ဘန်ကောက်စည်းမျဉ်းများ၏ စည်းမျဉ်း ၂၃တွင် မိသားစုတွေ့ဆုံမှု အထူးသဖြင့် ကလေးများနှင့် တွေ့ဆုံမှုကို အတင်းအကြပ်ကန့်သတ်ထားခြင်းများအား တားမြစ် ထားပါသည်။

အပိုင်း ၆ - နိဂုံးချုပ် မှတ်ချက်များ

ဤဥပဒေသုံးသပ်ချက်သည် အကျဉ်းသား၏ ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်မှု၏ မတူညီသော ပုံစံများနှင့် ရှုထောင့်များအား ကျင့်သုံးရာတွင် သက်ဆိုင်သည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေမူဘောင်များကို ကျယ်ပြန့်စွာသုံးသပ်ဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ အခွင့်အရေးများကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် ကန့်သတ်ထားခြင်းတို့ ပါဝင်သည့် ပြည်တွင်းဥပဒေများက မျှော်မှန်းထားသော အချက်အလက်များသည် ၎င်းတို့၏ ကဏ္ဍထဲတွင်ပင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အသုံးဝင်လျက်ရှိပါသည်။ အကျဉ်း ထောင်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အာဏာကျယ်ပြန့်မှုနှင့် သင့်လျော်သလို လုပ်ဆောင်မှုများ သည် တစ်ခုတည်းသော အရေးပါသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ အရေအတွက်များစွာသော ပြည်တွင်းဥပဒေများဖြင့် သမိုင်းကြောင်းအရ ချိတ်ဆက်ခိုင်တွယ်ထားခြင်းနှင့် ဘောင်ခတ် သတ်မှတ်ထားခြင်းသည်လည်း နောက်ထပ် စိတ်ဝင်စားစရာ အချက်တစ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။

သုံးသပ်ချက်ကို ရေးသားသတ်မှတ်ထားချက်များထက်ကျော်လွန်၍ ရည်ရွယ်ချက် ရှိရှိ မလုပ်ဆောင်ရသေးသဖြင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း အပိုင်းတွင် ချန်လှပ်၍ ထားခဲ့ပါသည်။ သုံးသပ်ချက်၏ တည်ဆောက်ပုံအရ ပြည်တွင်းဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်အပိုဒ်များသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေများကို သိသာထင်ရှားစွာ ထင်ဟပ်ပြနေသည့်အတွက် နှိုင်းယှဉ်ပြသရန် မဖြစ်နိုင်သည့် တည်ဆောက်ပုံ အနေအထားရှိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ နှိုင်းယှဉ်မှုအတွက် သေချာစွာ ပြုစုထားသည့် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းချက်များပါ လိုက်ပါထည့်သွင်းပေးရပါမည်။ ထို့အပြင် သုတေသနစာတမ်းများဖြင့် စုစည်းတင်ပြထားသည့် သုံးသပ်ချက်သည် ပြည်တွင်းဥပဒေများကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်းအား ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းအတွက် အသုံးတည့်အောင် ဆောင်ရွက် နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ယခုလေ့လာမှုတွင် အချိန်ပေးခဲ့ကြသည့်၊ ယုံကြည်ပေးခဲ့ကြသည့်၊ သဘောထားအမြင်များကို ဖော်ပြပေးကြ သည့်၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးသည့် သူများအားလုံးကို ကျွန်ုပ်တို့က ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ သုတေသနအခြေပြု အသိပညာ ထုတ်လုပ်မှုတွင် ပူးတွဲပါဝင်ထုတ်လုပ်နိုင်ရန် အကျိုးများသော၊ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွစေသည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ကြိုးစားအားထုတ်မှုအတွက် JFA/DIGNITY အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့လုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ယခုလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်တွင် အကြံပြုပေးခဲ့သော Nick Cheesman ကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ယခုထုတ်ဝေမှုကို ဒိန်းမိတ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ အကြံပေး သုတေသနကော်မတီနှင့် DIGNITY – Danish Institute Against Torture တို့က ပံ့ပိုးပေးထားပါသည်။

အကျဉ်းသားများ၏ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်အား
ဥပဒေလေ့လာခြင်း

- သုံးသပ်ချက်

အာဂန် ကပ်မယ်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေသည် ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသည့် နယ်ချဲ့တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အတွေးအခေါ်များက ဥပဒေနှင့် လက်ခံကျင့်သုံးမှုများတွင် စွဲကျန်ရစ်နေသော ၎င်း၏ ကိုလိုနီခေတ်အမွေများကို ထင်ရှားစေသည့် အမှတ်လက္ခဏာများကို

လက်ခံထားသည်။ အကျဉ်းသားများက ထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ခြင်း (prisoner contact with the outside world (PCWOW))သည် ဥပဒေမူဘောင်နှင့် ဆက်စပ်နေသော ဥပမာကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ၁၈၆၀ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၂၀ခုနှစ် အတွင်းတွင် ကိုလိုနီခေတ် အက်ဥပဒေများနှင့် နည်းဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ၎င်း၏ လက္ခဏာရပ်များကို အများအပြား တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ ဥပဒေစနစ်များသည် အကျဉ်းသားများ၏ ရပိုင်ခွင့်များဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားထားချက်များဖြင့် ပြည့်နှက်နေလျက်ရှိပြီး ထိုအထဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် လည်း ခြွင်းချက်မရှိ ပါဝင်ပါသည်။ ဤ သုတေသနစာတမ်းများတွင် ပါဝင်သော ဥပဒေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်သည် ဥပဒေတွင် ဖွင့်ဆိုထားချက်များဖြစ်သော တိုက်ရိုက် ဆက်နွှယ်နေသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အတူစုစည်းထားသဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်၍ ရနိုင်ပါသည်။ ဤသုံးသပ်ချက်သည် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အလေ့အထလုပ်ဆောင်မှုများ နှင့် ထိုနေရာသို့ ရောက်ရှိခဲ့ရသည့် လက်တွေ့ အတွေ့အကြုံများကို သုတေသန ပြုထားသည့် ဆက်စပ် သုတေသနစာတမ်းများနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အား နှိုင်းယှဉ် နိုင်မည့်၊ ချဉ်းကပ်လေ့လာနိုင်မည့် ကနဦး အားထုတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ကိုယ်စားပြုပါ သည်။

နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် မြန်မာဥပဒေတွင် ပါဝင်သော စံနှုန်းများသည် နိုင်ငံတကာတွင် တွေ့ရသလို မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်သည့် အကျဉ်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာများကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ဝင်စာအခွင့်အရေးနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်တို့မှာ ကျယ်ပြန့် လှသော ဘာသာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအရ ဥပဒေတွင် သီးခြားစီ အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ ထို့ပြင် အရပ်သားများအား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း၊ တရားခွင့်မတင်မီ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ပြစ်မှုထင်ရှားသည်ဟု ဆုံးဖြတ်

ခံရခြင်းတို့တွင် ရှေ့နေများနှင့် မိသားစုတို့အား 'အခြားသူများ ရှိမနေဘဲ'¹³ ဆက်သွယ် ပြောဆိုခွင့်ကို အနည်းဆုံးတော့ ဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းထားပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင် နိုင်ငံတကာ အနည်းဆုံးစံနှုန်းများကိုပင် မီခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်နေသော အခြေအနေကို ဆွေးနွေးရမည် ဖြစ်သည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းများကကိုယ်စားပြုထားသော သုတေသနတွင် မိသားစုဝင်များ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်းကိုသာ အဓိက အာရုံစိုက်ထားပြီး ရှေ့နေများ သို့မဟုတ် အခြားပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မသက်ဆိုင်ပါ။ အရေးကြီးအချက် တော်တော် များများကို ဤနေရာတွင် ညွှန်ပြနိုင်ပါသည်။ ဤအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးအကြီးဆုံးမှာ ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံသည့် အချိန်ကာလနှင့် အကြိမ်ရေ တို့အား ဝေဝါးစွာ ပြဌာန်းထားခြင်းနှင့် ကန့်သတ်ထားခြင်းများ¹⁴ ရှိနေသေးခြင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ အသေးစိတ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာထားပါသည်။ ထောင်မှူးများကို အပ်နှင်းထားသည့် အလွန်ကျယ်ပြန့်၍ လိုရာဆွဲဆုံးဖြတ်နိုင်သော ဥပဒေတို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အလေ့အထသည် ထောင်အလိုက် အလွန် ကွဲပြားခြားနား နေပြီး မိသားစုများ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် အလေ့အထနှင့် တွေ့ကြုံရမှုများသည် ရှုပ်ထွေးမှုများ၊ ကန့်သတ်ချက်များကို ပိုဆိုးစေသည်။ ဝန်ခံရမည်မှာ ဥပဒေကို လိုရာဆွဲသုံးနိုင်ခြင်းသည် အင်မတန် ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်

¹³ မန်မာနိုင်ငံ အက ဦးထောင်လက်စ ` ပုဒ်မ ၇၉၈ကို ကည့်ရန်။ (၁) အဓိစစ်ဆေးနေစဉ်ပဲ ငှ် အရပ်ဘက် အက ဦးသားမ ခးအား ကျွဲကြောင်းဆီလေ ခ်သော လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းအထောက်အပံ့မ ခးကို သင့်လေ ခ်သည့် အခါနီတ ငှ် ပေးအပ်ရမည် ဖစ်ဝီး မေးခ န်းမေး မန်း ခင်း သိုမြဲဟုတ် ၎င်းတို၍ ဆေ မ်းမြဲ ခး မိတ်ဆေ မ ခးပဲ ငှ် ဥပဒေအွက်ပေးမ ခးအား ခီတ်အား ဖင့် ဖစ်စေ၊ စာ ဖင့် ဖစ်စေ ဆက်သ ယ်ခ ငှ်တို၍ သင့်လေ ခ်သော ကန်ခြွတ်ခ က်မ ခး ဖင့် ပေးအပ်ရမည်။

¹⁴ အက ဦးထောင်အက်ဥပဒေ အပိုဒ် ၄၈။ အက ဦးထောင်အတ င်းသို၍ အရပ်သား သိုမြဲဟုတ် အက ဦးသား ဖစ်စေ ဆက်သ ယ်လိုသော ဆွေရီ ပ က ဥပဒေပဲ ငှ် ညီည တ်နေသမ သင့်လေ ခ်သည့် အခါနီ၌ သင့်လေ ခ်သည့် ကန်ခြွတ်ခ က်မ ခးအရ ဝင်ခ ငှ်ပေး ခင်းအတ ကျက်ကြင် ပင်ဆင်ခီမ ခးကို လုပ်ဆောင်ထားရမည်။ တရားရင်ဆိုင်ဆဲ အခ ကြာ နေသူမ ခးသည် ၎င်းတို၍ သတ်မ တ်ခ က်ပ ငှ်ကိုက်ညီသော ဥပဒေအွက်ပေး ပုဂ္ဂိုလ်မ ခးအား မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်မ ရီ နေ ခင်းမရီ ဘဲ တေ ခြံ့ပိုင်သည်။

ဖြစ်သော်လည်း ရဲဘက်စခန်းများသို့ အိမ်ထောင်ဖက်များ သွားရောက်တွေ့ဆုံခွင့် ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို¹⁵ ကြည့်လျှင် စည်းကမ်းလမ်းညွှန်ချက်များ မရှိသလို ဥပဒေကို လိုရာဆွဲအသုံးပြုနိုင်သည့် ဟာကွက်များ ရှိသည်မှာလည်း ထင်ရှားသည်။

အခြားဟာကွက်အချို့ကိုလည်း အလွယ်တကူ ဖော်ထုတ်နိုင်သည်။ တရားမဝင် အကြောင်းပြချက်များကို အခြေခံပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုကို တားမြစ်ခြင်းများ၊ အထူးသဖြင့် တိုက်ပိတ်ခံအကျဉ်းသားများ၊ သေဒဏ်ကျအကျဉ်းသားများနှင့် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများကဲ့သို့သော သီးသန့်သတ်မှတ်ထားသည့် အကျဉ်းသား အတန်း အစားများအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုအား တားမြစ်ခြင်းများမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှသည်။ ထို့ပြင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေတွင် ပြဌာန်းထားသည့် မိသားစုနှင့် ပုဂ္ဂလိကဘဝမှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ခံစားချက်များကဲ့သို့သော အတွင်းရေး ကိစ္စများ၊ 'မိသားစု'ဟူသော ကျယ်ပြန့်သည့် ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်း မပြုရဟူသော အချက်များကိုလည်း လိုက်နာသည့်ပုံမပေါ်ပါ။ ဥပဒေဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ မရှိသောကြောင့် အကျဉ်းသားများအား နေရာချထားခြင်းနှင့် ဝေးကွာလှသော နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းထိန်းသိမ်းခြင်းတို့သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန် မဖြစ်နိုင် ခြင်း သို့မဟုတ် အလွန်အမင်း ခက်ခဲခြင်း၏ လက္ခဏာတစ်ရပ်အဖြစ် လက်တွေ့ ပြဿနာလည်း ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ အကျဉ်းသားတစ်ယောက်အား မရွှေ့ပြောင်းမီ မိသားစုဝင်များ တွေ့ဆုံခွင့်ကို ပြဌာန်းထားသော်လည်း လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု မရှိခြင်းက အလားတူ ပြဿနာတစ်ရပ်သဖွယ် ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အမြင်တွင် ဥပဒေနှင့် ကျင့်သုံးမှုအကြားမှ ကွာဟချက်များမှာ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အလေ့အထကို

¹⁵ အိမ်ထောင်ဖက် သွားရောက်တွေ့ဆုံခွင့်များကို တရားစီရင်ရေးတွင် ပြဌာန်းထားခြင်း မရှိသကဲ့သို့ အကျဉ်းထောင်များတွင်လည်း ခွင့်ပြုထားပါ။ လက်တွေ့တွင် (အမျိုးသား အကျဉ်းသားများ အတွက်သာ) ရဲဘက်စခန်းများ၌သာ ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ဘန်ကောက်စည်းကမ်းများ၏ စည်းကမ်းအမှတ် ၂၇တွင် အမျိုးသမီး အကျဉ်းသူများအား အမျိုးသား အကျဉ်းသားများကဲ့သို့ အခြေခံတူညီချက်အဖြစ် အိမ်ထောင်ဖက် သွားရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ကို ခွင့်ပြုရန် လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဆန်းစစ်ချက်အား မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် အရေးတကြီး ပံ့ပိုးရမည့် အချက်ဖြစ်သည်။

လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု (အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ)

ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု၊ အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့အား တွေ့ဆုံသူများ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် မကြာခဏ ကွာခြားလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားနေရာများကဲ့သို့ပင် ဥပဒေများနှင့် စံနှုန်းများသည် 'တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ပုံစံသဘောအရ ပြောရလျှင် အဓိပ္ပာယ်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်း မရှိဘဲ အကြမ်းရေးဆွဲထားသလို'¹⁶ ဖြစ်နေတတ်သည်။ သို့မဟုတ် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိုကဲ့သို့ဖြစ်နေတတ်သည်။ ဆက်စပ်နေသော နိုင်ငံတော်ဥပဒေအရ မျှော်လင့်နိုင်သည်မှာ ထိုမျှသာ ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ အကျဉ်းသားများက ထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ခြင်း(ထောင်ဝင်စာ) (PCWOW))ကို တားမြစ်ထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း ထောင်နှင့် ဆက်စပ်နေသော မည်သည့် အကြောင်းအရာကိုမဆို စိတ်ကူးထဲရှိရာ ကျင့်သုံးနေခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ပြောစရာပင် မလိုပါ။ ဒီဇင်ဘာ၏ အဆိုအရ ဥပဒေဘာသာစကားတွင် ယေဘုယျသော ရေးဆွဲထားခြင်းသည် လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာတွင် 'ဥပဒေအထက်ရှိ စည်းမျဉ်းများနှင့် မူဝါဒများ'¹⁷ ကိုသာ ကျင့်သုံးလာစေသည့် အဖြစ်မျိုး ရောက်ရှိလာနိုင်စေသည်။ ဤနေရာတွင် သုတေသနက အကြံပြုထားသည်မှာ(ထောင်ဝင်စာ) PCWOW လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် 'လုံလောက်

¹⁶ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြက်ခြေနီကော်မတီ (ICRC)၊ ကရှုကာ ထားရှိသော အကျဉ်းထောင်များဆီသို့ - အကျဉ်းထောင် ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် ဒီဇိုင်းသို့ စည်းကမ်းတကျနှင့် ပါဝင် ဆောင်ရွက် ချဉ်းကပ်မှုတစ်ခု (၂၀၁၈)၊ နှာ. ၉။

¹⁷ ရော်နယ်ဒီဇင်ဘာ၊ အခွင့်အရေးများကို လေးနက်စွာ ရယူခြင်း (ဒပ်စ်ဒေါ့သ် ၁၉၇၇)၊ နှာ. ၂၈။

သော¹⁸ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ 'ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော'¹⁹ အထောက်အပံ့များနှင့် ခွင့်ပြုအသုံးစရိတ်များကိုလည်း ထိုနည်းတူစွာ ရေးဆွဲထားသည်။ သို့သော် ဥပဒေအတိုင်း ကျင့်သုံးခြင်းမရှိသော အခြားနေရာများကဲ့သို့ပင် လိုအပ်သော အထောက်အထားက ကင်းမဲ့လျက်ရှိသည်။

¹⁸ ထိန်းသိမ်းခံ သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ်ကျခံရသူများ၏ အကာအကွယ်အတွက် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ စည်းမျဉ်းများ (၁၉၈၈)၊ စည်းမျဉ်းအမှတ် ၁၉၊ ထိန်းသိမ်းခံ သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ်ကျခံရသူတစ်ဦးသည် အထူးသဖြင့် မိသားစုဝင်များ လာရောက်တွေ့ဆုံဆံ့ပိုင်ခွင့်နှင့် စာရေးဆက်သွယ်ခွင့် ရှိသလို ပြင်ပကမ္ဘာသို့ ဆက်သွယ်ရန် လုံလောက်သော အခွင့်အရေးကို ပေးရမည်။ ဥပဒေ သို့မဟုတ် တရားဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများက ဖော်ပြထားသည့် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အခြေအနေနှင့် တားမြစ်ချက်များကို ပြောပြထားရမည်။ မန်ဒီလားစည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၆၁ (၁)တွင် တရားရေးဆိုင်ရာ မည်သည့်ကိစ္စအတွက် ဖြစ်စေ၊ အကျဉ်းသားများအား လာရောက် တွေ့ဆုံရန်၊ ဆက်သွယ်ရန်နှင့် သူတို့ကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်ထားသော ဥပဒေအကြံပေးတစ်ဦး သို့မဟုတ် ဥပဒေဆိုင်ရာ အကူအညီပံ့ပိုးသူနှင့် ဆွေးနွေးရန်အတွက် နှောင့်နှေးခြင်း၊ ကြားဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဆင်နာဖြတ်ခြင်း မရှိဘဲ၊ လျှို့ဝှက်မှု အပြည့်အဝဖြင့် လုံလောက်သော အခွင့်အလမ်း၊ အချိန်နှင့် လိုအပ်သော ထောက်ပံ့မှုများကို ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြည်တွင်းဥပဒေများနှင့်အညီ ပံ့ပိုးပေးရမည်။ ဆွေးနွေးမှုသည် ထောင်ဝန်ထမ်း၏ မျက်မြင်အောက်တွင် ရှိနေကောင်း ရှိနေမည် ဖြစ်သော်လည်း ကြားနိုင်လောက်သော အကွာအဝေးတွင် မရှိနေရ။ မန်ဒီလား စည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၁၀၆၊ အကျဉ်းကျနေသူတစ်ဦးနှင့် သူ သို့မဟုတ် သူမ၏ မိသားစုအကြား နှစ်ဘက်စလုံးအတွက် အကောင်းဆုံး အကျိုးရလဒ်ကို လိုလားသည့်အလျောက် ထိုဆက်ဆံရေးများကို ထိန်းသိမ်းမှုနှင့် တိုးတက်မှုအတွက် အထူး အာရုံစိုက်ရမည်။ မန်ဒီလား စည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၁၀၇၊ အကျဉ်းသားတစ်ယောက်အား အမိန့်ချချိန်မှစ၍ လွတ်မြောက်သည့် သူ သို့မဟုတ် သူမ၏ အနာဂတ်အထိ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ အကျဉ်းသား၏ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် သူ သို့မဟုတ် သူမ၏ မိသားစု၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးရလဒ်ကို မြှင့်တင်ပေးမည့် အကျဉ်းထောင်ပြင်ပရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် တည်ဆောက်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးခြင်းနှင့် အကူအညီပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်။ အမျိုးသမီး အကျဉ်းသူများနှင့် ချုပ်နှောင်ထားခြင်းမခံရသော ဗြစ်မှုကျူးလွန်သူ အမျိုးသမီးများအား ဆက်ဆံခြင်းအတွက် ကုလသမဂ္ဂစည်းကမ်းများ (ဘန်ကောက်စည်းကမ်း၊ ၂၀၁၀)က "ထောင်အာဏာပိုင်များသည် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများထံသို့ လာရောက် တွေ့ဆုံခြင်းများကို ၎င်းတို့၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးအတွက် အရေးပါသော လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ် အားပေးရမည်ဖြစ်ပြီး တတ်နိုင်သမျှ ပံ့ပိုးပေးရမည်" ဟု ဖော်ပြထားသည်။ (စည်းကမ်းအမှတ် ၄၃)

¹⁹ မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ ပုဒ်မ ၇၈၀ (၁) ကို ကြည့်ရန်။ အကျဉ်းကျသူအသစ်တိုင်းအား အယူခံဝင်ရန် ပြင်ဆင်ခြင်း သို့မဟုတ် အာမခံတင်ခြင်းအတွက် သူ၏ ဆွေမျိုးများ သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေများနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း သို့မဟုတ် ဆက်သွယ်ခြင်း ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများအား ခွင့်ပြုရမည်။ အကယ်၍ ထောင်အာဏာပိုင်များက သူ၏ ပိုင်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် အခြားမိသားစုရေးရာများအား စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် စီစဉ်ရန် သူ့အတွက် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆလျှင် သူ့အား အင်တာဗျူးများ ဖြေဆိုရန် သို့မဟုတ် သူ၏ မိတ်ဆွေများသို့ စာရေးသားရန် တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် နှစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် ထိုထက်ပို၍ မကြာခဏ ခွင့်ပြုရမည်။

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကျင့်သုံးမှုများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများ၏ လက်တွေ့အတွေ့အကြုံများအပေါ် ချဉ်းကပ်ထားသည့် သုတေသနစာတမ်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည်များကို ဖတ်ရသောအခါ ဥပဒေတို့ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် အခွင့်အရေးများကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းဟု ခေါ်ရမည့် ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေများကို ပိုမိုထင်ရှားစွာနားလည်စေနိုင်ရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ မိသားစုမှ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းကဲ့သို့သော အခွင့်အရေးများကို ငွေကြေးအခြေအနေပေါ်မူတည်ပြီး အခွင့်အရေးပေးသည့် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို ပုံဖော်ထားသည်။

ဥပဒေနှင့် ထိုဥပဒေအား လက်တွေ့နိုင်ယှဉ်လိုက်သောအခါ ထောင်ဝင်စာ တွေ့နိုင်ခွင့်၊ အကြိမ်ရေ²⁰နှင့် ကြာချိန်တို့အရ သတ်မှတ်သော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှု၏ အရည်အသွေးကို မဖြစ်မနေရှိရန် သတ်မှတ်ထားသော ယာယီနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ လိုအပ်ချက်များနှင့် အဆိုပါ ကြားဝင်စွက်ဖက်မှုများနှင့်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များအတွက် သက်ရောက်မှုမရှိသော သို့မဟုတ် ဝေဝါးစွာသာ ဖွင့်ဆိုထားသော အသက်မဝင်သည့် ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်နေသော ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ရှုမြင်ရမည့်

²⁰ ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ အသက်မပြည့်သေးသူများအား ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ခွင့် ရုပ်သိမ်းခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်းအတွက် ကုလသမဂ္ဂ စည်းကမ်းများ၏ ခြွင်းချက် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်မှာ ကလေးသူငယ်များကို 'စည်းမျဉ်းအရ တစ်ပတ်တစ်ကြိမ်နှင့် တစ်လလျှင် တစ်ကြိမ်ထက်မနည်း' လာရောက်တွေ့ဆုံရန် လိုအပ်ပြီး (စည်းကမ်းအမှတ် ၆၀) ဖုန်းသို့မဟုတ် စာရေးသား ဆက်သွယ်ခြင်းကို 'သူ သို့မဟုတ် သူမ ရွေးချယ်သည့် သူနှင့် အနည်းဆုံး တစ်ပတ်လျှင် နှစ်ကြိမ်' လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။ အာဏာပိုင် မဟုတ်သော်လည်း ကုလသမဂ္ဂစီမံကိန်းဝန်ဆောင်မှုရုံး၏ အကျဉ်းထောင်စီစဉ်ခြင်းအတွက် နည်းပညာဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်၊ ဆက်ဆံရေးအတွက် အနှိမ့်ဆုံး စံစည်းကမ်းများအပေါ်တွင် အခြေခံထားသော နည်းပညာဆိုင်ရာနှင့် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားစရာများတွင် 'ဤလက်စွဲစာအုပ်၏ စာရေးသူများ၏ ကျွမ်းကျင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် တွေ့ဆုံမှုများအတွက် ထောက်ပံ့ပေးထားသည်များသည် အကျဉ်းသားတစ်ဦးသို့ ရက်သတ္တနှစ်ပတ်တိုင်းတွင် တစ်နာရီကြာ တွေ့ဆုံမှုအတွက်ထက် မလျော့နည်းသင့်၊ ဖြစ်နိုင်သမျှ အတိုင်းအတာအထိ ပိုမို တွေ့ဆုံနိုင်ရန်အတွက် သင့်လျော်အောင် ကြိုးစားစီစဉ်ပေးသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် အရေအတွက်အားဖြင့် ပိုနည်းပြီး မိသားစုနှင့် ဝေးကွာသော နေရာများတွင်ရှိသည့် အမျိုးသမီးအကျဉ်းထောင်များကိစ္စတွင် တွေ့ဆုံချိန်နာရီကို ပိုကြာအောင် ကြိုးစားစီစဉ်ပေးသင့်သည်' ဟု ဖော်ပြထားသည်။ (နာ. ၁၂၇)

အချက်ကို ပေါ်လွင်လာစေသည်။ ။ ထိုနည်းတူ ပထဝီအနေအထား၊ နည်းပညာနှင့် ရင်းမြစ်များအပေါ် အခြေခံထားသည့် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ကွာဟချက်များနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အခြေအနေများက ပထဝီဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ၊ လေဝင်လေထွက်စနစ်၊ အနံ့အသက်၊ အပူချိန်၊ သီးသန့်လွတ်လပ်မှု (ဆိုလိုသည်မှာ လူဦးရေ ထူထပ်ခြင်း၊ အခြားအကျဉ်းသားများ၊ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများနှင့် ထောင်အစောင့်များ ရှိနေခြင်း)နှင့် ဆူညံသံတို့၏ အရေးပါမှုတို့ကို ညွှန်ပြထားသည်။

ကြာချိန်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ မိတ်ဆွေများအကြား လုံလောက်သည့် မကြာခဏ လာရောက်တွေ့ဆုံသော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများနှင့် ဆက်သွယ်မှုများ ရှိရန် လိုအပ်သည်။²¹ နယ်လ်ဆင်မန်ဒီလား စည်းမျဉ်းအရ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများနှင့် စာရေးဆက်သွယ်မှုများသည် တစ်ကြိမ်နှင့် တစ်ကြိမ်အကြား ပုံမှန်ကာလတစ်ခု ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။ ဤသုံးသပ်ချက်သည် ထိုကိစ္စများအား အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဖော်ပြထားသော ဥရောပ လူ့အခွင့်အရေးတရားရုံး၏ တရားစီရင်မှုပေါ်တွင် ချဉ်းကပ်ထားသည်။ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥရောပသဘောတူညီချက်၏ အပိုဒ်နှင့် ၎င်း၏ တရားဝင်ရည်ရွယ်ချက်များအား အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ခြွင်းချက်များအရ ထိုကဲ့သို့ ကန့်သတ်ထားသော အကဲဖြတ်မှုများအား

²¹ နယ်လ်ဆင်မန်ဒီလား စည်းကမ်းများ၏ စည်းကမ်းအမှတ် ၅၈။ (၁) အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများကို ပုံမှန် ဆက်သွယ်နိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သော ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ခွင့်ပြုရမည်။ ... မစ်ဂယ်အိန်ဂျယ် အက်စထရယ်လာနှင့် ဥရူဂွေးနိုင်ငံ Comm. No. 74/1980, U.N. Doc. CCPR/C/OP/2 at 93 (1990)၊ စာပိုဒ် ၉၊ 'အထူးသဖြင့် အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ မိသားစုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော မိတ်ဆွေများကို ပုံမှန် အချိန်အတိုင်းအတာတိုင်းတွင် စာရေးသားဆက်သွယ်နှင့် တွေ့ဆုံခြင်းအတွက် လုံလောက်သော ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ခွင့်ပြုရမည်။'

ပုဂ္ဂလိကနှင့် မိသားစုဘဝဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးဟူသော ဘောင်အတွင်း၌ အဓိက အားဖြင့် အကဲဖြတ်ထားသည်။²² မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာအကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ ပုဒ်မ ၇၈၄ (၅)က ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအား မိနစ် ၂၀ထက် ပို၍ တွေ့ဆုံခွင့်မပေးထားပါ။ သို့သော် ထောင်အာဏာပိုင်များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ကြာချိန်ကို တိုးမြှင့်ကောင်း တိုးမြှင့်နိုင်ပါသည်။ အကြိမ်ရေနှင့် ကြာချိန်သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အနိမ့်ဆုံး စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီခြင်း မရှိပါ။²³

ဥရောပမှ အမှုတစ်ခုဖြစ်သော ခိုရိုရှ်ကို နှင့် ရုရှားနိုင်ငံ (၄၁၄၁၈/ ၀၄၊ ၃၀ ဇွန် ၂၀၁၅)အမှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ဒေသတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ယနေ့ထိတိုင် ခြေခြေမြစ်မြစ်အဖြစ်ဆုံးသော အမှုစစ်ဆေးခြင်း ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးချက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤအမှုတွင် တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်နှုန်းဖြင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ကို အသနားခံခြင်းဖြစ်စဉ် ပါဝင်သည်။ ဥရောပစံနှုန်းများကို လေ့လာပါက တရားရုံးအနေဖြင့် ဥရောပအကျဉ်းထောင်စည်းကမ်းများသည် “တတ်နိုင် သမျှ မကြာခဏနှင့် ပုံမှန် အခြေအနေအတိုင်း တတ်စွမ်းသမျှ” ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံ ပြုရန် လိုအပ်ကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ (စာပိုဒ် ၁၃၄) ဥရောပနိုင်ငံများ ကောင်စီ (Council of Europe states)၏ အလေ့အထများအား စစ်တမ်းကောက်သော

²² လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥရောပ သဘောတူညီချက်၏ အပိုဒ် ၂။ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သော အခြေအနေအတိုင်း ထိုအခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးရာတွင် အာဏာပိုင်တစ်ယောက်ကမျှ စွက်ဖက်ခြင်း မပြုလုပ်ရ။ အမျိုးသားနိုင်ငံရေး အကျိုးစီးပွား၊ လူထုလိုခြံရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကောင်းမွန်မှုတို့တွင် မနာခံမှု သို့မဟုတ် ပြစ်မှုကို တားဆီးရန်အတွက်၊ ကျန်းမာရေးနှင့် စာရိတ္တကို ကာကွယ်ရန်အတွက်၊ သို့မဟုတ် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်မှုများကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ဒီမိုကရက်တစ် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် လိုအပ်သည်။ မက်စီနာနှင့် အီတလီနိုင်ငံ (အမှတ် ၂)၊ ၅၄၉၈/၉၄၊ ၆၂။ ဥရောပလူ့အခွင့်အရေးကွန်ဗင်းရှင်း ၂၀၀၀X။

²³ မှီငဲ့ဆေးယက်ခံနှင့် ရုရှားနိုင်ငံ ၆၂၉၃၆/၀၀၊ ၉ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၈။ အဖမ်းခံရပြီး ပထမကိုးလအတွင်း မည်သည့် လာရောက်တွေ့ဆုံမှုမျှ မရှိ။ ထို့နောက် တစ်လလျှင် တွေ့ဆုံကြိမ် နှစ်ကြိမ်၊ တစ်ကြိမ်လျှင် တစ်နာရီ၊ မှန်များဖြင့် ခြားထားသော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတားအဆီး၏ မမှန်ကန်သော စည်းကြပ်မှု၊ တစ်ခုစီသည် ပုဒ်မ ၈၈၈ ပြဌာန်းချက်ကို ချိုးဖောက်နေသည်။

အခါ အနိမ့်ဆုံး တွေ့ဆုံခွင့်သည် တစ်လတစ်ကြိမ်ထက် မလျော့နည်းသင့်ကြောင်းကို ယေဘုယျအားဖြင့် လက်ခံထားကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ (စာပိုဒ် ၁၃၅)

ထိုအမှုတွင် ကန့်သတ်ချက်များ၏ သက်ရောက်မှုအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး "သူ့မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည် ပါဝင်သူအားလုံးအတွက် အလွန်အရေးကြီးချိန်တွင် သူ၏ သားနှင့် သက်ရွယ်ကြီး မိဘများအား ဆက်သွယ်မှုများကို အချိန်တစ်ချိန်အတွင်း ထိန်းသိမ်းရန်"မှာ လျှောက်ထားသူအတွက် ခက်ခဲကြောင်းကို တရားရုံးက လက်ခံခဲ့သည်။ (စာပိုဒ် ၁၄၇) တရားရုံးက အောက်ပါ အကဲဖြတ်ချက်များကို မူတည်မှုမရှိဟု ဆက်လက် စွဲကိုင်ထားခဲ့သည်။

လျှောက်ထားသူနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်မှုအား လုံးဝ တားမြစ်ထားခြင်းနှင့် တွေ့ဆုံချိန်အတွင်း ကြားနိုင်လောက်သော အကွာအဝေး တွင် အစောင့်တစ်ယောက် ရှိနေခြင်းမှာ လျှောက်ထားသူအတွက် သူ့သားဖြစ်သူ၏ ငယ်ရွယ်သော ဘဝအချိန်တွင် အရေးပါသော အချိန်အတွင်း သားဖြစ်သူနှင့် ရင်းနှီးမှုတည်ဆောက်ရန် မဖြစ်နိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သူ၏ သက်ရွယ်ကြီးဖခင်ဖြစ်သူကိုယ်တိုင် ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်ချိန်တွင် ဖခင်ဖြစ်သူနှင့် ဆက်သွယ်မှုများအပေါ် အဆိုးသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အရွယ်ရောက်ပြီးသော ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ အရေ အတွက်ကို ကန့်သတ်ထားခြင်းနှင့် တရားဝင် လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် အကြိမ်ရေ နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် ထိုအချိန်ကာလတစ်လျှောက်တွင် သူ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် မိသားစုဝင်များသည် သူ့ထံသို့ လာရောက်တွေ့ဆုံရန် မဖြစ်နိုင်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။

တရားသူကြီးများ ဖြစ်ကြသော ပင်တို ဒီ အယ်လ်ဘာကာရက်နှင့် တပ်ကိုဗစ်စ်တို့သည် သူတို့၏ ပူးပေါင်း သဘောတူညီကြောင်း ဖော်ပြချက်တွင် ထိုအကြောင်းပြချက်ကို

အကျယ်ချဲ့ ရှင်းပြထားကြသည်။ လူမှုဘဝထဲသို့ ပြန်လည်ဝင်ဆန့်ခြင်း၏ သက်ဆိုင်မှုကို ထောင်တစ်သက် ပြစ်ဒဏ်ကျခံရသည့် အကျဉ်းသားများ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်အဖြစ် ဆွေးနွေးရာတွင် (စာပိုဒ် ၄) တရားသူကြီးများက ညွှန်ပြသည်မှာ ထိုမူဝါဒများသည် အကျဉ်းသားမိသားစု၏ ဘဝများကိုလည်း နက်ရှိုင်းစွာ ထိခိုက်စေပြီး ဆက်ဆံရေးများသည်လည်း အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ဆက်သွယ်မှုမရှိသောကြောင့် ဆိုးရွားလာသည်။ (စာပိုဒ် ၁၅) တရားသူကြီးများက အထူးသဖြင့် ပြတ်ပြတ်သားသား ဖော်ပြထားသည်မှာ “အကျဉ်းသားများအား မိသားစုက ခြောက်လတစ်ကြိမ်သာ လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ပြုသည့် စည်းကမ်းမှာ လူမဆန်သည့် စည်းကမ်းသာ ဖြစ်သည်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ (စာပိုဒ် ၁၃)

တွေ့ဆုံခွင့် အကြိမ်ရေအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍ တရားသူကြီးများသည် “တိုင်းပြည်အများအပြားတွင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပြီးသော အကျဉ်းသားများအား လစဉ် မိသားစုတစ်စုထက်ပို၍ တွေ့ဆုံခွင့်ပြုထားပြီး နိုင်ငံ ဆယ့်တစ်နိုင်ငံတွင် ဆွေမျိုးရင်းခြာများကို အပတ်စဉ် တွေ့ဆုံခွင့်ပြုကြောင်း (စာပိုဒ် ၁၉)၊ ဥရောပနိုင်ငံအများစုက သဘောတူညီမှုတိုးပွားလာသည်မှာလည်း အကျဉ်းသားများအား မိသားစုက လတိုင်း တစ်ကြိမ်မှ လေးကြိမ်အကြား လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ပေးထားကြောင်း (စာပိုဒ် ၂၀)” ကို ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ဥရောပနိုင်ငံများ၏ စည်းမျဉ်းများကို သဘောတူညီသော တရားသူကြီးများက ရှင်းပြသည်မှာ—

ပုဒ်မ ၈အရ မိသားစုက ပုံမှန်လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်းသည် အကျဉ်းသားနှင့် မိသားစုဝင်များ၏ ရပိုင်ခွင့်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အထူးအခွင့်အရေးတစ်ခု မဟုတ်။ ဥပဒေသည် မိသားစု လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်သည့် အနည်းဆုံး အကြိမ်အရေအတွက်ကို ပြဋ္ဌာန်းသင့်သည်။ သို့သော် အများဆုံး အကြိမ်အရေအတွက်ကို မပြဋ္ဌာန်းသင့်။ ထောင်တစ်သက် သို့မဟုတ် ကာလရှည်ထောင်ဒဏ်ကျခံရသော အကျဉ်းသားများနှင့် အခြား ပြစ်ဒဏ်ကျ

အကျဉ်းသားများအကြား သက်ဆိုင်ရာ မိသားစုများ လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ ကွဲပြားခြားနားမှု မရှိသင့်။ ထို့ပြင် မိသားစုများ လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ဟူသည့် အကျဉ်းသားတစ်ယောက်၏ အခွင့်အရေးသည် အကျဉ်းသား တစ်ယောက်ချင်းစီနှင့် စပ်ဆိုင်သော ဆက်ဆံမှုနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများအပေါ်တွင် အထူးအလေးပေးပြီး အခြေခံသင့်သည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံမှု အပေါ် ကန့်သတ်ထားချက်များသည် မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်သည့်တိုင်အောင် ကန့်သတ်ချက်များသည် မိသားစုဘဝအား ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု အနည်းဆုံးဖြစ်အောင် ဖန်တီးသင့်သည်။ မိသားစုနှင့် စကားပြောခြင်းနှင့် စာရေးဆက်သွယ်ခြင်းကဲ့သို့သော အခြားနည်းလမ်းများကို ခွင့်ပြုသင့်သည်။ (စာပိုဒ် ၁၇)

ဆန့်ကျင်ဘက်မှာ အထူးသဖြင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရာတွင် ထောင်အရာရှိများ ရှိနေခြင်း က ၎င်းတို့အတွက် အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း အချိန်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စီစဉ်မှုများအရ 'လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်မှု'သည့် အခြေအနေ ဖြစ်သည်။²⁴ မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်သည့် အချက်မှာ အဖွဲ့အစည်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မည်သူက လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်သည်၊ အကြိမ်ရေ မည်မျှ တွေ့ဆုံနိုင်သည်၊ ကြာချိန် မည်မျှ

²⁴ ဥရောပလူ့အခွင့်အရေးကွန်ဗင်းရှင်း၏ အပိုဒ် ၈.၂ကို ကြည့်ရန်။ ဇီဝမစ်နှင့် စနက်ကန်၊ ဥရောပအကျဉ်းထောင် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒ၏ စည်းမျဉ်းများ (OUP ၂၀၀၉)၊ နာ. ၂၃၇။ 'ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန် စီမံထောက်ပံ့ပေးရသည် အကျဉ်းထောင် အုပ်ချုပ်သူများအား လေးလံလှသော အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ဖန်တီးကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည်။' ကုလသမဂ္ဂစီမံကိန်းဝန်ဆောင်မှုရုံး၏ အကျဉ်းထောင်စီစဉ်ခြင်းအတွက် နည်းပညာဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်၊ ဆက်ဆံရေးအတွက် အနိမ့်ဆုံး စံစည်းကမ်းများ စာအုပ်တွင် ကြည့်ရန်။ 'တွေ့ဆုံသည့်နေရာများအတွက် စဉ်းစားသည့် မူလဒီဇိုင်းသည် ထောင်ဝန်ထမ်းများက အကျဉ်းသားများအား စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် လုံခြုံရေး ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်နေစဉ် အကျဉ်းသားများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိန်းသိမ်းပေးမည်ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းထောင်၏ တွေ့ဆုံသည့်နေရာများသည် အကျဉ်းထောင်၏ လုံခြုံရေးလိုအပ်ချက်များနှင့် အကျဉ်းသားနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအကြား အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ခြင်းအတွက် အပြုသဘောဆောင်သော ပံ့ပိုးချက်များအကြားတွင် မျှခြေ ရှိရမည်။' (နာ. ၁၂၆)

တွေ့ဆုံနိုင်သည်တို့ကို ကန့်သတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည် တော်တော်များများ ကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အကျဉ်းထောင်အရာရှိများက ခွင့်ပြုထားသည်များမှာ အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းများအောက်ပင် လျော့နည်းနေသည်။ ဆွေးနွေးခဲ့သလိုပင် ဥပဒေ၏ ကျယ်ပြန့်မှုသည် (အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ကိစ္စများကို ကြုံခဲ့ဖူးသော အတွေ့အကြုံများ အရ) ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအကျိုးအမြတ်အတွက် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းနှင့် ထောင်ဝန်ထမ်းများ၏ (စိတ်နေစိတ်ထားနှင့် အဆက်အသွယ်များအပေါ် မူတည်ပြီး တွေ့ဆုံမှုများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့်) စိတ်ထင်ရာ ဆုံးဖြတ်ပြီး လုပ်ဆောင်မှုနှင့် ဧည့်သည်များ၊ အကျဉ်းသားများအား အလွဲသုံးစားလုပ်ခြင်းများအတွက် အလွန်ဝေဝါး လှသောကြောင့် ဥပဒေအနေနှင့် နေ့စဉ်ဖြစ်ပျက်နေသော အသေးအဖွဲ့ ကိစ္စများအား ဖြစ်သို့ဖြစ်မည်ကို ခန့်မှန်းရန်နှင့် စည်းမျဉ်းတကျ ထိန်းချုပ်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။

အငြင်းပွားဖွယ်ရာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏ အပိုဒ် ၇၈၃ (၂)တွင် ထိုအာဏာအားလုံးအား ကန့်သတ်မထားဘဲ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုအားလုံးသည် ထောင်မှူး၏ ခွင့်ပြုချက် လိုအပ်သည်ဟုသာ ဖော်ပြထားသည်။ ဥရောပနိုင်ငံများရှိ အမှုများတွင်လည်း အလားတူပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ကန့်သတ်မထားသော ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ကို ပေးထားပြီး ၎င်းတို့၏ ကျင့်သုံးနေမှုပါဝင်သော ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက် များသည် ရှင်းလင်းမှု ကင်းမဲ့လျက် စိတ်ထင်ရာလုပ်မှုများအား လုံလောက်သော ကာကွယ်မှုကို မပံ့ပိုးထားပေးဟု ယူဆခံရသည်။ ထို့ကြောင့် အလားတူပြဋ္ဌာန်းချက်များ သည် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်။²⁵

ဤနေရာတွင် အဓိကစည်းမျဉ်းမှာထောင်ဝင်စာ PCWOWနှင့် စပ်ဆိုင်သော အခွင့်အရေးများအား ရပိုင်ခွင့်များဟု ရှုမြင်ရန်နှင့် အထူးအခွင့်အရေးများ၊ ဆုပေးခြင်း

²⁵ လူပိတ်ဆာနှင့် ရှိမေးနီးယားနိုင်ငံ အမှတ် ၁၀၃၃၇/၀၄၊ ၆၆ ၃၂နှင့် ၃၄၊ ဥရောပလူ့အခွင့်အရေးကွန်ဗင်းရှင်း ၂၀၀၆နှင့် အယ်လ်နာရှစ်နှင့် ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ၊ အမှတ် ၅၀၉၆၃/၉၉၊ ၆ ၁၁၉၊ ၂၀ ၉၆၂ ၂၀၀၂။

များ သို့မဟုတ် ဒဏ်ပေးခြင်းများဟု မမြင်ရန် ဖြစ်သည်။²⁶ အကျဉ်းသား တစ်ယောက်သည် ထောင်စည်းကမ်း ချိုးဖောက်ပါက တွေ့ဆုံခွင့် ပယ်ချခံရခြင်း၊ အချိန်ကြာကြာ တွေ့ဆုံနိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် နေရာကောင်းကောင်းတွင် တွေ့ဆုံနိုင်ခွင့် အတွက် လာဘ်ထိုးရခြင်းနှင့် အများဆုံး တွေ့ရသည်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံရန်အတွက် အထွေထွေ အခကြေးငွေကို ကောက်ခံခြင်းတို့ကို ယခင် ကတည်းက သို့မဟုတ် လက်ရှိ အသုံးပြုလျက်ရှိသော နည်းလမ်းများအဖြစ် ထောင်ဝင် စာတွေ့ဆုံခွင့် အခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးရာတွင် အသုံးပြုနေကြောင်း ဤ သုတေသနက ဖော်ပြထားသည်။

တွေ့ရသည့် အခြားကန့်သတ်ချက်မှာ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် ဧည့်သည်များသည် အိမ်ထောင်စုစာရင်းဝင် ဖြစ်ရန် လိုအပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုစာရင်းတွင် အမည် မပါသော်လည်း မိသားစုဝင် ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်သူများအား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် စိတ်ကူးယဉ် ဆန်လွန်းစွာ ကန့်သတ်ထားသည်။²⁷

ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိစ္စများ သို့မဟုတ် ပြောရခက်သော အကြောင်းအရာများအကြောင်းကို လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုရန် ခက်ခဲခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်မှ လွတ်မြောက်ပြီးသည့် နောက် လူမှုဘဝတွင်နေသားကျမှုကို တားဆီးရန်ဟုလည်း တွေးနိုင်သည်။ ဖော်ပြ ခဲ့သော အတားအဆီးများနှင့် ပေါင်းစပ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၏

²⁶ ကုလသမဂ္ဂ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာရုံး၊ လျင်မြန်သော လုံခြုံရေးနှင့် အကျဉ်းထောင် ထောက်လှမ်းရေးဆိုင်ရာ လက်စွဲစာအုပ် (၂၀၁၅)၊ နာ - ၂၂။ အပြစ်ပေးမှုအနေဖြင့် တားမြစ်ချက်များအတွက် မန်ဒီလာ စည်းကမ်းများ၏ စည်းကမ်းအမှတ် ၄၃.၄ နှင့် ဘန်ကောက်စည်းကမ်းများ၏ စည်းကမ်းအမှတ် ၂၁ ကို ကြည့်ရန်။

²⁷ နယ်လ်ဆင်မန်ဒီလာစည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၅၈ (၁) နှင့် ဥရောပအကျဉ်းထောင်စည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၂၄.၁ သည် 'မိတ်ဆွေများ' သို့မဟုတ် 'အခြားသူများ'ကို အသီးသီး ရည်ညွှန်းသည်။ ကေယိုရပ် နှင့် မော်လဒိုဗာနိုဇ်၊ ၁၂/၆/၀၂၊ ၁၉ ဇွန် ၂၀၀၇၊ စာပိုဒ် ၁၀၇။ ဥရောပအကျဉ်းထောင်စည်းကမ်းများအတွက် သုံးသပ်ချက် (နာ. ၅၂)က "မိသားစုများသို့ ရည်ညွှန်းခြင်းမှာ မိသားစုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက တရားဝင် မဟုတ်သော ဆက်ဆံရေးဖြစ်သော်လည်း အကျဉ်းသားက ထူထောင်လိုသော ရင်းနှီးမှုတစ်ခုဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုသင့်သည်"ဟု ရှင်းပြထားသည်။

အပိုဒ် ၇၈၃ (၂)က ခွင့်ပြုထားချက်အရ ထောင်ဝန်ထမ်းများ ရှိနေခြင်းသည် ထင်ရှားသော အခြား အတားအဆီးတစ်ခု ဖြစ်သည်။

နေရာများနှင့် နည်းပညာများ

သေချာသည်မှာ လူမှုဘဝဆက်နွယ်မှုများမှ ခွဲခြားထားခြင်းနှင့် တားမြစ်ခြင်းများကို ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း၏ သဘောသဘာဝအဖြစ် မျှော်မှန်းထားသည်။²⁸ 'တားမြစ်ခံရခြင်းနှင့် တားမြစ်သည့်နေရာတို့တွင် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံသည့် နေရာလည်း ပါဝင်သည်'ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံထားကြသည်။ ဆက်သွယ်မှုကို ခွင့်ပြုသော်လည်း 'အလွန်ကွဲပြားခြားနားသည့် အခြေအနေများအောက်တွင်သာ မိသားစုဝင်များနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့် ရသည်။'²⁹ နယ်လ်ဆင်မန်ဒဲလားစည်းမျဉ်းများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ထိုအချက်ကို အမိန့်ပြန်တမ်းဖြင့် လျှော့ချထားသည်မှာ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခြင်း (လွတ်လပ်ခွင့် ဆုံးရှုံးခြင်း) ကိုယ်တိုင်ကပင်လျှင် ပြစ်ဒဏ်ဖြစ်သဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ထပ်တိုးခြင်း မပြုသင့်တော့ပါ။ ပို၍ တိတိကျကျ ဆိုရသော် 'အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ အိမ်များနှင့် သို့မဟုတ် လူမှုဘဝတွင် ပြန်လည်ဝင်ဆန့်နိုင်မည့်နေရာနှင့် နီးကပ်သော ထောင်များတွင်သာ နေရာချထားရမည်'³⁰ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

²⁸ နယ်လ်ဆင်မန်ဒဲလားစည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၃။ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းနှင့် အခြားအစီအမံများသည် လူများအား ပြင်ပလောကနှင့် အဆက်အသွယ် ဖြတ်တောက်ထားခြင်းမှာ ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်မှုကို ရုပ်သိမ်းကာ ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ကို ထိုသူများထံမှ ယူဆောင်ခြင်းဖြင့် ဒုက္ခခံစေခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းထောင်စနစ်သည် သင့်လျော်သော ခွဲခြားထားခြင်း သို့မဟုတ် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းခြင်းမှအပ ထိုအခြေအနေမျိုးကို ထပ်မံတိုးစေခြင်း မဖြစ်သင့်ပါ။

²⁹ လိုဒင်။ 'မြန်မာနိုင်ငံရှိ သွားရောက်ခဲ့သည့် အကျဉ်းထောင်များ၏ အရည်အသွေး - အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၏ အမြင်များ။'

³⁰ နယ်လ်ဆင်မန်ဒဲလား စည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၅၉။ ဥရောပအကျဉ်းထောင် စည်းကမ်းများ၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၁၇.၁ကို ကြည့်ရန်။ ကုလသမဂ္ဂ စည်းမျဉ်းများအဖွဲ့၊ စည်းကမ်းအမှတ် ၂၀။

X and Y နှင့် အာဂျင်တီးနား၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာ အမှတ် ၃၈/၉၆၊ အမှုအမှတ် ၁၀.၅၀၆၊ Merits၊ ၁၅ အောက်တိုဘာ ၁၉၉၆၊ တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က အသိအမှတ်ပြုထားသည်မှာ 'ထိုအခွင့်အရေးကို မဆိုးဝမ်းထားသော်လည်း ကျင့်သုံးမှုနှင့် အပြည့်အဝ ခံစားနိုင်စွမ်း တို့အား ရှောင်လွှဲမရနိုင်အောင် ထိခိုက်စေခဲ့ကာ' မိသားစုဘဝနှင့် ပတ်သက်၍ တရားဝင် ကန့်သတ်ချက်များသည် အမှန်တကယ် ရှိခဲ့သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ (စာပိုဒ် ၉၇) အဆက်အသွယ်လုပ်ပိုင်ခွင့်များသည် မိသားစုဘဝရပိုင်ခွင့်အဖြစ် သက်သေပြထား ချက်တစ်ခုဟု ယူဆထားသည်။ ၎င်းက ဆက်လက်စွဲကိုင်ထားသည်မှာ _

ထောင်ချခြင်းသည် မိသားစုဝင်တစ်ယောက်အား မိသားစုမှ ခွဲခွာထားခြင်းဖြင့် မိသားစုဘဝအား အပြည့်အဝခံစားမှုကို ကန့်သတ်ရန် လိုအပ်သော်လည်း နိုင်ငံတော်သည် အကျဉ်းချထားခံရသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအကြား ဆက်သွယ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရန်၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းပေးရန်နှင့် နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများက စိတ်ကြိုက်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် အာဏာအလွဲ သုံးစားပြုပြီး စွက်ဖက်ခြင်းများမှ လူအားလုံးကို ကာကွယ်သည့် အခြေခံအခွင့် အရေးများကို လေးစားရန် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင် ပေးရမည်။

အော်စကာအီလီယာစ်ဘွကက်နှင့် အခြားသူများနှင့် ကျူးဘားနိုင်ငံ၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာ အမှတ် ၆၇/၀၆၊ အမှုအမှတ် ၁၂.၄၇၆၊ Merits၊ ၁ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၆၊ တွင် အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ မိသားစု များနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမှ တားဆီးရန်အတွက် တမင်ကြံရွယ်ချက်ဖြင့် ဝေးကွာသော

ထောင်တွင် နေရာချထားခြင်းမှာ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုတစ်ရပ်ဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြောင်း အမေရိကန်နိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။³¹

ဤနမူနာဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်အတွက် မေးမြန်းခဲ့သော မိသားစုဝင်များ၏ အတွေ့အကြုံအရ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံမှုများအတွက် ခရီးသွားရန် လိုအပ်သည့် အကွာအဝေးများမှာ ခက်ခဲမှုများကို မြင့်တက်စေခဲ့ကြောင်း သက်သေပြထားသည်။ ဤနေရာတွင် မည်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလမ်းညွှန်မှုမှ ရှိမနေပါ။ သို့သော် ဝေးကွာသောဒေသသို့ မဖြစ်မနေ ခရီးသွားရမည်ဆိုပါက သွားရောက်တွေ့ဆုံမှုများအတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းကဲ့သို့ သေချာသော အနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက အဆိုပြုတိုက်တွန်းလျက်ရှိသည်။³² သာဓကတစ်ခုမှ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ညွှန်ပြသည်မှာ ပြစ်ဒဏ်ကာလ တိုတောင်းလေ၊ အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ အိမ်များနှင့် နီးကပ်နေသော ထောင်များတွင် နေရာချထားရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိလေ ဖြစ်သည်။

³¹ အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ လွတ်လပ်မှုဆုံးရှုံးနေရသောလူပုဂ္ဂိုလ်များအား ကာကွယ်ခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့် အကောင်းဆုံး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (၂၀၀၈)၊ ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ လွတ်လပ်မှုကို ဆုံးရှုံးနေသူများအား စာဆက်သွယ်ခြင်းကို လက်ခံရန်နှင့် ခွင့်ပြုရန် အခွင့်အရေး ရှိရမည်။ ထိုကန့်သတ်ချက်များသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီသည်။ ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ ဥပဒေကိုယ်စားလှယ်များ၊ အထူးသဖြင့် မိဘများ၊ သားသမီးများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ လက်တွဲဖော်များအား တိုက်ရိုက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်သွယ်မှုကို ထိန်းသိမ်းပေးရမည်။ သူတို့အနေဖြင့် ပြင်ပကမ္ဘာ၏ သတင်းများအား ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းများ သို့မဟုတ် ဥပဒေနှင့်အညီ ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်သော အခြားနည်းလမ်းများမှတစ်ဆင့် သိခွင့်ရှိသည်။

³² CPTသည် ယခင်ကတည်းက အာရုံစိုက်ခဲ့သလို အဝေးတွင် နေထိုင်သော မိသားစုများအတွက် 'ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် စည်းကမ်းများနှင့် တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်မှုများသည် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။' CPT၏ ဒုတိယအစီရင်ခံစာ၊ အပိုဒ် ၅၁။ လင်းဆေး၊ မဲယားစ်၊ ကော့ချ်ရန်၊ ဘေးလ်၊ စတော့စ်။ 'နေအိမ်မှ ဝေးကွာသော အကျဉ်းထောင်၊ အကျဉ်းသားများ၏ အကျဉ်းဆုံးအပေါ် သက်ရောက်မှု အကွာအဝေး' ရာဇဝတ်မှုနှင့် သက်ငယ်ပြစ်မှု ၂၀၁၇၊ အတွဲ ၆၃ (၉) ၁၀၄၃ - ၁၀၆၅ တွင် ထိုစရိတ်များ (အကွာအဝေး၊ အလုပ်မှ လာရသော အချိန်၊ နေထိုင်စရာနှင့် ခရီးသွားလာရေး စရိတ်များ) သည် 'ရေရှည်တွင် လျော့ချနိုင်ပြီး မိသားစုများ၊ မိတ်ဆွေများ လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်းနှင့် လူမှုဆက်သွယ်မှုများကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်မည်' ဟု ဖော်ပြထားသည်။ (နာ . ၁၀၅၈)

ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံပိုင်ခွင့်အပေါ် အသေးစိတ်စီစဉ်ထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အက်ဆက်စာတမ်းအမှတ် ၃ မှ ထိုနေရာတွင် 'အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများ၏ ဆက်သွယ်မှုအတွက် အပြုသဘောဆောင်သော နေရာကို ပြဋ္ဌာန်းပေးရန်' လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။³³ ထိုနည်းတူ ဘန်ကောက်စည်းကမ်းများ၏ စည်းကမ်းအမှတ် ၂၈က ကလေးသူငယ်များအပါအဝင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများအတွက် "ဝန်ထမ်းများ၏ စိတ်နေစိတ်ထား အပါအဝင် အပြုသဘောဆောင်သော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှု အတွေ့အကြုံ ဖြစ်စေရန်နှင့် ပွင့်လင်းစွာ တွေ့ဆုံမှုကို ခွင့်ပြုပေးရန် ပံ့ပိုးပေးမည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု" လိုအပ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤနေရာတွင် လက်ခံနိုင်ဖွယ်ရာရှိသော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် ပတ်ဝန်းကျင်များ ဆိုသည်ကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန်အတွက် ရှင်းလင်းမှု မရှိသည့် 'အပြုသဘော'ဟူသော စကားလုံးကို ကျွန်ုပ်တို့အား ပေးထားသည်။ ၎င်းသည် 'လုံလောက်သော' နှင့် 'ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှု ရှိသော' ဟူသည့် စကားလုံးများကဲ့သို့ပင် အလွန်ဝေဝါးသော သတ်မှတ်ချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ဥရောပအဆင့်တွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ (သံဇကာကွက်များ၊ မှန်ခန်းငယ်များ) ကဲ့သို့သော အချို့သော ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ စွက်ဖက်မှုများအား တရားမျှတမှန်ကန်မှုမရှိဟု ယူဆလျက်ရှိသဖြင့် ထိုအတားအဆီးများအား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဘဝအခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်ခြင်းများဟု ယူဆလျက် ရှိသည်။³⁴ လူဦးရေ များပြားလွန်းခြင်းနှင့် ဆူညံသံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်သည့် အခြေအနေများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေတွင် လေးလေးနက်နက် ပြောဆိုထားခြင်း မရှိသေးပါ။

³³ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇသတ်ကြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အဖွဲ့အစည်းနှင့် အက်ဆက် လူ့အခွင့်အရေးစင်တာ၊ အက်ဆက်စာတမ်းအမှတ် ၃။ နယ်လ်ဆင်မန်ဒီလား စည်းကမ်းများကို ကုလသမဂ္ဂက စကားပြန်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့အတွက် ကနဦးလမ်းညွှန် (၂၀၁၇)၊ နာ - ၄၈။

³⁴ ကေယျီရပ် နှင့် မော်လီဒိုဗာနိုင်ငံ၊ ၁၂/၆/၀၂၊ ၁၉ ဇွန် ၂၀၀၇၊ ၆ ၀၇၊ မှန်ခန်းသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်ခွင့် ကင်းမဲ့ပြီး 'ဝေးကွာလွန်းသည်'ဟု တွေ့ရှိရသည်။ CPT ပေါ်တူဂီနိုင်ငံ အလည်အပတ် ၁၉၉၂၊ CPT Inf (၉၄) ၉၊ ၆ ၁၄၇ ကို ကြည့်ရန်။ မှီငြမ်းယက်ဝ်နှင့် ဂျာနယ်တို့ကိုလည်း ကြည့်ရန်။

ဤနမူနာဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်နှင့် အခြားနေရာများတွင် လေ့လာရသည်မှာ တွေ့ဆုံသူများသည် မကြာခဏ 'ဆိုးဆိုးရွားရွား' ခံစားရခြင်း၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် အကျဉ်းသားများ ဖြစ်သွားကဲ့သို့ ခံစားရခြင်း၊ 'ပြင်းထန်ပြီး အသက်ရှူကြပ်သော လေထု'ကို ခံစားရခြင်း၊ အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအကြား 'လူမှုဆက်နွယ်မှုကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် အဆိုးသဘောဆောင်သော ဂယက်ရှိက်မှု' ရှိခြင်းကြောင့် 'စိတ်ပျက်စရာ စိတ်ဖိစီးမှု'ကို ဦးတည်သော ဖိအားများသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ခံစားရခြင်းတို့ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ 'ထောင်ကျခြင်း၏ ဝေဒနာ' လက္ခဏာသဘောများကို အကျဉ်းသားများရော ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကပါ မျှဝေခံစားရခြင်းနှင့် တွေ့ဆုံသူများ၏ 'အကျဉ်းသားအဖြစ် ထပ်ဆင့် ခံစားလိုက်ရခြင်း' တို့ကို စာတမ်းထဲတွင် ဆွေးနွေးထားသည်။

တားမြစ်ချက်များနှင့် အခြေအနေများက ဖြစ်ပေါ်စေသည့် 'စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်စေသော သက်ရောက်မှုများ'သည် သုတေသနတွင် သက်သေများ ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် မိနစ် ၂၀သာ ကြာမြင့်သည့် တိုတောင်းသော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်များသည် ထိုကဲ့သို့သော စိန်ခေါ်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်များက ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် ပတ်ဝန်းကျင်များနှင့် ဆက်စပ်နေသော ယေဘုယျ အခက်အခဲများကို အသိအမှတ်ပြုထားပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော တွေ့ဆုံရာနေရာကို နေရာချပေးစေလိုသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူများအတွက် ထိုအခက်အခဲများကို ဈေးဆစ်စရာ အချက်အလက်တစ်ခုအနေဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

နိဂုံးမှတ်စု

လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် သုတေသနစာစောင်များအား အနှစ်သာရအားဖြင့် တွဲဖက်ပေးခြင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိသားစုများ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ရှုထောင့်များကို အခြေခံထားပြီး ထိုအချက်များမှာ စေ့စပ်သေချာစွာ အဆင့်အမျိုးမျိုး ခွဲထားခြင်းနှင့် နောက်ထပ် ထိခိုက်အနာတရ ဖြစ်ခြင်းတို့ကို သတိပေးသည့်

ရှုထောင့်များကို ညွှန်ပြထားခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ စကားစမြည် ပြောဆိုခွင့်များကဲ့သို့သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအခြေခံစံနှုန်းများက သိသိသာသာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေချိန်တွင် ဤသုံးသပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွေ့ရသော ချို့ယွင်းချက်များနှင့် အပေါ်ယံဆန်လှသော အချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

**ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း - နေရာအမျိုးမျိုးတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း
အလေ့အထ ကွာခြားချက်များ**

အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းသားများ ပြင်ပလောကနှင့် ထိတွေ့ခြင်းအကြောင်း ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှုတစ်ခုအတွက် စုဆောင်းရရှိထားသော အချက်အလက်များကို အသုံးပြုပြီး၊ ဤဆောင်းပါးတွင် ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများ၊ တရားရုံး အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်များနှင့် ရဲဘက်စခန်းများ စသည့် ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ထားသည့် နေရာ (၄)မျိုးသို့ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အတွေ့အကြုံများကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်။ ရှေ့နေ တစ်ယောက်၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံ၊ အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များကို အခြေပြု၍ ထောင်ဝင်စာ အလေ့အထများ ကွဲပြားပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့မည့်သူ၏ အိမ်နှင့် အကျဉ်းသား၏ အကွာအဝေး နီးစပ်မှုနှင့် အကျဉ်းသားသည် မြို့ပြတွင် အကျဉ်းချခံရသည်လား (သို့) မြို့ပြမဟုတ်သည့် ဒေသတွင် အကျဉ်းချခံရသည်လား ဟူသည့် အဓိက ကွဲပြားမှု (၂) မျိုးကို အလေးပေး ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူ တွေ့ကြုံရသည့် နေရာအမျိုးမျိုးရှိ ဝန်ထမ်းများ၏ စိတ်နေ သဘောထားများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်။ ကိုယ်တွေ့ အဖြစ်အပျက်များပေါ် အခြေခံ၍ နေရာအမျိုးမျိုးတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများ၏ မတူညီသည့် အတွေ့အကြုံ များကို ဆောင်းပါးတွင် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

ရေးသားသူ - နွယ်နီအောင်

အဓိက စကားလုံးများ

ရဲစခန်း၊ အချုပ်ခန်း၊ တရားရုံး၊ အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်၊ ရဲဘက်စခန်း၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း။

မိတ်ဆက်

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် လူများသည် တည်နေရာအမျိုးမျိုးတွင် ချုပ်နှောင် ထိန်းသိမ်းခံထားကြရသည်။ ကွဲပြားသည့် နေရာဒေသမျိုးစုံတွင် တရားစွဲဆိုခံနေရစဉ် နှင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း ခံရလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေး စနစ်များတွင် လူတို့သည် ဖမ်းဆီးခံရသည့် နေရာ၌ပင် ချုပ်နှောင် ထိန်းသိမ်းခြင်း ခံကြရသည်။ ဤဆောင်းပါးတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း အလေ့အထများအကြောင်းကို ဦးတည်၍ ရဲစခန်း၊ အချုပ်ခန်း၊ တရားရုံး၊ အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများမှ တိကျသော အကိုးအကားများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကွဲပြားသော နေရာဒေသအချို့ကို နှိုင်းယှဉ် ဖော်ပြ ထားသည်။

ဆောင်းပါးသည် အကျဉ်းသားများ၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများနှင့် ရှေ့နေများ၏ ထောင်ဝင်စာနှင့် ပတ်သက်သည့် အခြေအနေများနှင့် အတွေ့အကြုံများ၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများကို ထိန်းချုပ်ထားသည့် ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေတည်ထားသည်။ ဤဆောင်းပါးသည် မြို့ပြနှင့် မြို့မဟုတ်သည့် ဒေသများရှိ ရဲစခန်း၊ အချုပ်ခန်း၊ တရားရုံး၊ အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများ၏ မတူညီသည့် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ဖော်ပြထားပြီး၊ သတင်းအချက်အလက်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စိတ်ပိုင်းနှင့်ငွေကြေးဆိုင်ရာ အခက်အခဲများနှင့် ပတ်သက်၍ အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုဝင်များ၏ မတူညီသည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် အခက်အခဲများကို ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသည်။

ဆောင်းပါးကို အောက်ပါအတိုင်း စီစဉ်တင်ပြထားသည်။ ပထမဦးစွာ နေရာ (၄) ခု၏ ကနဦး နောက်ခံအခြေအနေအချို့ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် အကျဉ်းထောင်တွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းများအကြောင်း လူမှုသိပ္ပံဆိုင်ရာ စာပေ အချို့နှင့် ဆက်စပ်သည့် လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ထားသည်။ ထို့နောက် မတူညီသည့် နေရာများမှ လူအများ၏ အတွေ့အကြုံများကို စူးစမ်းလေ့လာထားသည့် အချက် အလက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ တင်ပြထားပါသည်။

နောက်ခံအခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ခြင်း (၉) မျိုး ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများ၊ စစ်ကြောရေးစခန်းများ၊ တရားရုံး အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်း ထောင်များ၊ ရဲဘက်စခန်းများ၊ လူငယ်လေ့ကျင့်ရေးကျောင်းများ၊ လူငယ်ပြုပြင်ရေး စင်တာများ၊ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရေး ဌာနများ၊ စစ်တပ်အကျဉ်းထောင်များတို့ ဖြစ်ကြ သည်။ ဤစာတမ်းအတွက် အသုံးပြုသည့် အရာများသည် အထက်ပါ ဆိုခဲ့ပြီးသည့် နေရာ (၄)မျိုးကို ထုတ်ဖော်ရေးသားရန်အတွက်သာ လုံလောက်သည်။ သို့သော် ဆွေးနွေးချက်၏ အကြောင်းခြင်းရာကို ဖော်ညွှန်းရန် ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်မှု (၉)မျိုး၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာရပ်များကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြသွားပါမည်။

ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများသည် အချုပ်သားများအား ပထမဦးစွာ အဖမ်းခံရချိန်တွင် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းထားသည့် နေရာ ဖြစ်သည်။ ထိုနေရာများသည် တရားရုံးတွင် စွဲချက်တင်ခြင်း မခံရမီ သံသယရှိသူကို ချုပ်နှောင်ထားသည့် နေရာများဖြစ်သည်။ စစ်ကြောရေးစခန်းများသည် အထူး အလေးအနက် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း (သို့) နိုင်ငံတော် ပုန်ကန်မှု (သို့) သစ္စာဖောက်မှုကျူးလွန်သူများအဖြစ် နိုင်ငံရေးအရ စွဲချက်တင်သည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ထားရှိသည့် နေရာများဖြစ်သည်။ တရားရုံး အချုပ်ခန်းသည်

ရုံးတင်စစ်ဆေးခြင်း (သို့) စီရင်ချက်ချခြင်းတို့ ပြုလုပ်နေစဉ် ရုံးတွင် တရားစွဲဆိုသည့် နေ့၌ အချုပ်သားကို ထားရှိသည့် တရားရုံးတွင်ရှိသည့် နေရာဖြစ်သည်။ အကျဉ်း ထောင်များသည် အကျဉ်းသားများကို စီရင်ချက်မချမီနှင့် ချပြီးနောက် ထိန်းသိမ်း ချုပ်နှောင်ထားသည့် နေရာများဖြစ်သည်။

မြို့ပြရှိ အကျဉ်းထောင်များတွင် ရုံးတင်စစ်ဆေးနေသူများနှင့် စီရင်ချက်ချမှတ် ခံရပြီးသူများအတွက် နေရာများ ခွဲဝေချထားပေးသော်လည်း၊ မြို့ပြမဟုတ်သည့် ဒေသများတွင် စီရင်ချက် ချမှတ်ခံရပြီးသော အကျဉ်းသားများကိုသာ အကျဉ်း ထောင်တွင် ထားရှိသည်။ ရဲဘက်စခန်းများသည် အကျဉ်းသားများအား ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအောက်တွင် ပြစ်ဒဏ်ပုံစံတစ်ခုအနေဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ခိုင်းစေသည့် အခြေခံ ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်သည့် နေရာများ ဖြစ်ကြသည်။ ရဲဘက်စခန်းများကို ခေါင်းပုံဖြတ်သည့် နေရာများအဖြစ် အများက ရှုမြင်ကြသည်။

လူငယ်လေ့ကျင့်ရေးကျောင်းများကို ၎င်းတို့၏ အမှုကိစ္စများ ရင်ဆိုင်နေစဉ်၊ စီရင်ချက်မချမီ အချိန်အတွင်း ဥပဒေချိုးဖောက်သူ လူငယ်များကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် ချုပ်ထိန်းထားရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။ လူငယ်ပြုပြင်ရေး ဌာနများသည် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သည့် အသက် (၁၆) နှစ်အောက် ကလေးများကို ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ထားရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုရေးဌာနများသည် နာမကျန်းဖြစ်နေသည့် အချုပ်သားများနှင့် အကျဉ်းသားများ ထိခိုက်ဒဏ်ရာများ (သို့) နာမကျန်းခြင်းများအတွက် ကုသမှု ခံယူနိုင်သည့် ပြည်သူ့ဆေးရုံများရှိ လုံခြုံစိတ်ချ ရသည့် နေရာများဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတစ်ခုဖြစ်သော စစ်တပ်အကျဉ်းထောင်များ သည် စစ်တပ်၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ဖောက်ဖျက်သည့် စစ်သားများအတွက် နေရာဖြစ်သည်။ ထိုအကျဉ်းထောင်များသည် စစ်တပ်၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။

အချို့သော ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်သည့် အကျဉ်းစခန်း အမျိုးအစားများမှာ အခြားသော အမျိုးအစားများထက် ဝင်ထွက်ရန်နှင့် အချက်အလက်များ ကောက်ယူ စုဆောင်းရ လွယ်ကူသည်။ ဤဆောင်းပါးတွင် ပါရှိသည့် စိစစ်သုံးသပ်ချက်များသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အချက်အလက်များတွင် ဖော်ညွှန်းပြဆိုထားသည့် အကျဉ်းစခန်း အမျိုးအစား (၄) ခုကို ဦးတည်အခြေပြုထားပြီး၊ အမည်အားဖြင့် ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများ၊ တရားရုံး အချုပ်ခန်းများ၊ အကျဉ်းထောင်များနှင့် ရဲဘက်စခန်းများ ဖြစ်သည်။³⁵ 'အကျဉ်းထောင်များ၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်' ကို Pallot (၂၀၀၅) က မြေပုံဆွဲပြီး၊ အကျဉ်းချထားခံရခြင်း အတွေ့အကြုံများကို နားလည်စေရန်အတွက် အထူးအရေးကြီးသည့် အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီးသည့် နေရာ (၄) ခုကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

ထိုနေရာများတွင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းနှင့် ထောင်ဝင်စာ လက်ခံခြင်း အခွင့်အရေးများ ရှိသည်။ ထိုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေများတွင် ဖော်ပြထားပြီး၊ ထိုနေရာများသို့ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့မည့်သူကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကျဉ်းထောင် အက်ဥပဒေနှင့် မြန်မာပြည် အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ (၁၈၉၄) ပုဒ်မ (၂၄) သည် အရာရှိနှင့် အရာရှိ မဟုတ်သော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူများနှင့် မိသားစုဝင်များ၊ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများ၏ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများကို ခွင့်ပြုထားသည်။³⁶ ဥပဒေအရ ရှေ့နေများသည်လည်း ထိုနေရာများရှိ အကျဉ်းသားများ (သို့) အချုပ်ကျသူများထံ သွားရောက်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြက်ခြေနီကော်မတီ (ICRC) အဖွဲ့ဝင်များသည်လည်း အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေ၊ ၎င်းတို့ ကြုံတွေ့နေရသည့် အခက်အခဲများနှင့် ၎င်းတို့၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် (အထူးသဖြင့် မိသားစုဝင်များနှင့် အဆက်အသွယ်မပြတ်စေရန်) မည်သို့ကူညီမည် စသည်တို့အကြောင်းကို လေ့လာရန်

³⁵ ချုပ်နှောင် ထိန်းသိမ်းထားသည့် အခြားသော စင်တာအမျိုးအစားများကို ဆက်လက်လေ့လာသင့်သည်။ သို့သော် ဤဆောင်းပါးတွင် ပါဝင်သည့် နယ်ပယ်များ၌ အကျုံးမဝင်ပါ။

³⁶ မြန်မာပြည်အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ - ၁၈၉၄၊ ပုဒ်မ ၂၆ (အခန်း ၄၊ နာ ၂၇ - ၂၈)

အကျဉ်းထောင်ရှိ အကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ လာမည့်အပိုင်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့ သွားရောက်စုံစမ်းခဲ့သည့် နေရာ (၄)ခုကို ပိုမို အသေးစိတ်ကျကျ လေ့လာစစ်ဆေး တင်ပြထားသည်။

ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများ

ရဲစခန်းအချုပ်ခန်းသည် ဖမ်းဆီးခံရပြီးနောက် အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်သွယ်ရမည့် ဦးဆုံးနေရာ ဖြစ်သည်။³⁷ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားဝင် သတင်းရင်းမြစ်များ³⁸အရ ပြည်နယ် ရဲစခန်း (၁၅) ခု၊ ခရိုင် ရဲစခန်း (၇၄) ခု၊ မြို့နယ် ရဲစခန်း (၃၀၀) ကျော်၊ ဒေသတွင်း၊ ကျေးရွာအဆင့် ရဲစခန်းများနှင့် မြို့နယ် ရဲစခန်း (၃၀၀) ကျော် ရှိသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု သံသယရှိသည့်အတွက် အဖမ်းခံရသည့် လူတစ်ဦးကို အမှုစုံစမ်းနေစဉ်အတွင်း ရဲစခန်းသို့ ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ သူ (သို့) သူမကို ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းတွင် ထည့်ထားသည်။ ထိုအချိန်တွင် အချုပ်သားသည် ရဲအရာရှိ၏ သဘောထားနှင့် အမှု၏ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ မိသားစု (သို့) မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများနှင့် တွေ့ဆုံမှု ပြုလုပ်နိုင်သည်။ စွပ်စွဲခံရသူသည် ၎င်း၏ မိသားစုနှင့် အဆက်အသွယ် ပြုလုပ်လျှင်၊ မိသားစုသည် ရှေ့နေနှင့် အဆက်အသွယ်ပြုနိုင်ပြီး ဥပဒေဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်များ ရယူနိုင်သည်။ ဤသို့ပြုခြင်းဖြင့် အချုပ်သားသည် အာမခံရယူနိုင်ခြင်း (သို့) ထိုနေ့တွင်ပင် အချုပ်ခန်းမှ လွတ်ပေးခံရခြင်းတို့ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ဖြစ်နိုင်ရန် ပြစ်မှု၏ အနေအထားပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ပုန်ကန်မှု ကျူးလွန်သူများအတွက်

³⁷ ဤစာတမ်းတွင် အဖမ်းခံပြီးနောက် ရဲအချုပ်ကားဖြင့် ပို့ဆောင်ခြင်းခံရသောသူများနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများ မပါဝင်ပါ။

³⁸ နေပြည်တော်ရဲဌာနချုပ်ရှိ အဆင့်မြင့်အရာရှိနှင့် တယ်လီဖုန်းဖြင့် ဆက်သွယ်မေးမြန်းခြင်း

ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့် မပြုချေ။ ယခင်အချိန်များက အချုပ်ကျသူအချို့သည် ငွေကြေးပေးနိုင်လျှင် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်သည်။ ယခုအခါတွင် အချုပ်သားများသည် ငွေကြေးတစ်စုံတစ်ရာ ပေးစရာမလိုဘဲ မိသားစုဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံရန် ပိုမိုလွယ်ကူလာသည်။ ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများသည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံရန်အတွက် ဒီဇိုင်းပြုလုပ်ထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ ပုံမှန်အားဖြင့် အဆင်မပြေသော၊ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် မရှိသော နေရာများဖြစ်သည်။ မိသားစုဝင်များသည် တခါတရံ တွင် တွေ့ဆုံရန်အတွက် ကြာမြင့်စွာ စောင့်ဆိုင်းကြရပြီး ပုံမှန်အားဖြင့် စကားပြောဆို နေစဉ်အတွင်း ရဲများက အနီးကပ် စောင့်ကြည့်ခြင်း ခံကြရသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားစွဲဆိုခြင်းကို ရင်ဆိုင်ရချေရှိသည့်အတွက် အချုပ်ကျနေသည့် အချိန်သည် အချုပ်သားများနှင့် မိသားစုများအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်ရသည့် ကာလတစ်ခုဖြစ်သည်။ စွပ်စွဲခံရသူသည် တရားစွဲဆိုခြင်း မခံရမီ (၂၄) နာရီ ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းခြင်း ခံရနိုင်သည်။ မြို့ပြမဟုတ်သည့် ဒေသရှိ ရဲစခန်းနှင့် မြို့ပြရှိ ရဲစခန်းများ၏ အလေ့အထများတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုအချို့ ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကျဉ်းထောင်များသည် အများအားဖြင့် မြို့ကြီးများတွင်သာ ရှိသည့်အတွက် မြို့ပြ မဟုတ်သည့် ဒေသများတွင် တရားရင်ဆိုင်နေရစဉ် တစ်လျှောက်လုံး အချုပ်သားများ ကို အကျဉ်းထောင်များသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းမပြုဘဲ ရဲစခန်းအချုပ်ခန်းတွင်သာ တစ်နှစ်ခွဲခန့် ချုပ်နှောင်ခံထားရနိုင်သည်။ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံအရ မြို့ပြမဟုတ် သည့် ဒေသများရှိ ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများသည် အများအားဖြင့် အလင်းရောင်နည်းပါး၊ ကျဉ်းမြောင်း၍ လေဝင်လေထွက် မကောင်းဘဲ အမျိုးသမီး အချုပ်သားများအတွက် သီးခြား အခန်းများ မရှိသော၊ သက်တောင့်သက်သာမရှိသည့် အခန်းငယ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး၊ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့်လည်း မရှိချေ။ မြို့ပြရှိ ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ကျယ်ပြန့်၊ လေဝင်လေထွက်ကောင်းမွန်ပြီး၊ အလင်းရောင် ပိုမိုရရှိသည်။ သို့သော်လည်း အချုပ်ကျသူများနှင့် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သူများအတွက် သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် နည်းပါးနေဆဲဖြစ်သည်။ မြို့ပြဒေသများ

တွင် အချုပ်သားများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ကာလတိုသာ အချုပ်ခံကြရသည်။ ဥပမာ တရားစီရင်စဉ်က ၎င်းတို့ ချထားခံရသည့် အကျဉ်းထောင်သို့ မလွှဲပြောင်းမီ အချုပ်ခန်း တွင် (၂) ရက်၊ (၃) ရက်ခန့်သာ နေကြရသည်။

တရားရုံး အချုပ်ခန်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်တရားလွှတ်တော်ချုပ် (၁) ခု၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး တရားရုံး (၁၄) ခု၊ ခရိုင်တရားရုံး (၇၂) ခုနှင့် မြို့နယ်တရားရုံး (၃၃၀) ရှိသည်။³⁹ မြို့နယ်တရားရုံးများသည် (၇) နှစ်အထိ ပြစ်ဒဏ်ကျခံရမည့် ရာဇဝတ်မှုများ၊ ကျပ်ငွေ (၁၀) သန်းထက် မကျော်လွန်သည့် အရေးကိစ္စ တရားမမှုများနှင့် အသက် မပြည့်သေးသည့် လူငယ်များ ကျူးလွန်သည့် အမှုများကို ဦးစွာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည့် တရားရုံးများ ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်တရားရုံးများတွင် တရားစွဲဆိုသည့် ရာဇဝတ်မှု ဥပမာများတွင် ပြည့်တန်ဆာ၊ လောင်းကစားနှင့် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်မှုများ ပါဝင်သည်။ အထူးတရားရုံးများသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေထဲတွင် သီးခြားအမည် ရှိသည် မဟုတ်ချေ။ သို့သော် လူငယ်တရားရုံးများ၊ စည်ပင်သာယာဆိုင်ရာ ပြစ်မှု တရားရုံးများ၊ ယာဉ်စည်းကမ်း လမ်းစည်းကမ်းဆိုင်ရာ ပြစ်မှု တရားရုံးများ အပါအဝင် “ဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသည့် အခြား တရားရုံးများ” အဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာမည်။ ထိုတရားရုံးများမှာ မူလ၊ အယူခံနှင့် “ပြန်လည် ကြားနာစစ်ဆေး ခြင်းဆိုင်ရာ” တရားစီရင်ခြင်း၏ တရားရုံး နှစ်မျိုးစလုံးပင် ဖြစ်သည်။ ခရိုင်တရားရုံးများ တွင် “ပြင်းထန်သည့်” ရာဇဝတ်မှုများ၊ ဥပမာအားဖြင့် လူသတ်မှု၊ မုဒိန်းမှု၊ ဓားပြမှုနှင့် အချို့သော တရားမမှုများအား ဦးစွာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ပြည်နယ်နှင့်

³⁹ ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာပုဒ်မများ၊ ပုဒ်မ ၂၀ နှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၂၉၃

တိုင်းဒေသကြီးတရားရုံးများသည် ဦးစွာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်၊ အယူခံနှင့် “ပြန်လည် စစ်ဆေးကြားနာခြင်းဆိုင်ရာ” တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိပြီး၊ ကျပ်သန်း (၅၀၀) ထက်ပိုသော အရေးကိစ္စ တရားမမှုများကို ဦးစွာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည့် တရားရုံးများဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများမှအပ တရားရုံးများ၏ နောက်ဆုံး အယူခံဝင်ရာ ရုံးဖြစ်သည်။ တရားရုံး တစ်ခုစီတွင် တရားရုံး ရှေ့မှောက်တွင် အချုပ်သားကို ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသည့်၊ ပုံမှန်အားဖြင့် တရားရုံး အချုပ်ခန်းဟု သိရှိထားကြသည့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းရန်နေရာများ ရှိကြသည်။

စူးစမ်းလေ့လာထားသည့် အချက်အလက်များအရ တရားရုံး အချုပ်ခန်းများ၏ အရည်အသွေးသည် အပြောင်းအလဲ ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြို့နယ်နှင့် ခရိုင်တရားရုံးများ၏ အဆောက်အအုံများမှာ ကွဲပြားခြားနားသည်။ ခရိုင်တရားရုံးများ သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် နေရာ၊ အဆောက်အအုံ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ၊ အလင်းရောင်၊ လေဝင်လေထွက်၊ မိလ္လာ ရေဆိုး သန့်ရှင်းရေးစနစ်များ အစရှိသည် တို့တွင် အထူးသဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ တည်ဆောက်ထားသည်။ ခရိုင်တရားရုံးများ တွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်နေရာသည် စွပ်စွဲခံရသူများ လွတ်လပ်စွာ တွေ့ဆုံနိုင် လောက်အောင် ကျယ်ပြန့်သည်။ ခရိုင်တရားရုံးများ၏ အခြေအနေသည် မြို့နယ် တရားရုံးများထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည်။ ရဲများက ဖမ်းဆီးခံရပြီးနှင့် တရားစွဲဆိုခြင်း ခံရပြီးနောက် သံသယရှိခြင်း ခံရသူသည် တရားရုံး ရှေ့မှောက်သို့ တက်ရောက်ရမည် ဖြစ်သည်။ စွပ်စွဲခံရသူသည် တရားရုံး အချုပ်ခန်းတွင် ရှိနေလျှင် မိသားစုဝင်များသည် ၎င်းတို့ကို အချုပ်ခန်းမှ တရားရုံးသို့ ခေါ်ဆောင်သွားသည့်အခါ လက်ကိုင်ခြင်း၊ ပွေ့ဖက်ခြင်းအားဖြင့် စွပ်စွဲခံရသူနှင့် လူချင်း ထိတွေ့ဆက်သွယ်မှု ပြုနိုင်သည်။ မိသားစုများသည် အချုပ်ခံရသူအား အစားအစာများ ပေးနိုင်သည့် အခွင့်အရေးလည်း ရှိသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရှေ့နေ ငှားရမ်းထားပါက ရှေ့နေက အချုပ်သားဆီသို့ ဝင်ထွက်နိုင်သည်။ သို့သော် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်တရားရုံး နှစ်မျိုးစလုံးတွင်

ရှေ့နေများအတွက်ဖြစ်စေ၊ မိသားစုများအတွက်ဖြစ်စေ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသည့် ဆွေးနွေးပြောဆိုရန် အခန်းများ မရှိပါ။

ကျွန်ုပ်တို့ ထည့်သွင်းလေ့လာထားသည့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသည့် တတိယနှင့် စတုတ္ထ နေရာများမှာ အကျဉ်းထောင်များနှင့် ရဲဘက်စခန်းများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူတစ်ဦးသည် ထောင်ဒဏ်တစ်မျိုးတည်း (သို့) အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း ခံရနိုင်သည်။

ဤသည်မှာ တရားသူကြီး၏ အမြော်အမြင်ပေါ်တွင် မူတည်သည်။ နှစ်မှုစလုံးတွင် အကျဉ်းသားကို အကျဉ်းထောင်သို့ ဦးစွာ ပို့လိမ့်မည်။ ထို့နောက်တွင်သာ သူ (သို့) သူမကို ရဲဘက်စခန်းတစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးလိမ့်မည်။

အကျဉ်းထောင်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းထောင် (၄၇) ခု ရှိသည်။ စွပ်စွဲခံရသူကို တရားရုံးမှ စီရင်ချက်ချပြီးသည့်နောက်တွင် သူ (သို့) သူမသည် အကျဉ်းထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း ခံရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အကျဉ်းထောင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ညွှန်ကြားချက်များကို လိုက်နာရမည်။ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲအရ အကျဉ်းသားသည် ၎င်း၏ မိသားစုနှင့် တစ်ပတ်လျှင်တစ်ကြိမ် တွေ့ဆုံနိုင်သည်။ ပုဒ်မ ၇၈၄ (၅)တွင် တွေ့ဆုံမှုအတွက် ခွင့်ပြုချိန်သည် ပုံမှန်အားဖြင့် မိနစ် (၂၀) ထက် မပိုရန် ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် ထောင်မှူး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ထပ်တိုးနိုင်သည်။ ပုဒ်မ ၆၇၀ (၉) တွင် တွေ့ဆုံမှုအတွက် လျှောက်လွှာကို အကျဉ်းထောင် ပုံစံ နံပါတ် (၆) တွင် ဖြည့်သွင်း ရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့သည် ထောင်မှူး သို့မဟုတ် လက်ထောက်ထောင်မှူး၏ ရှေ့တွင် တွေ့ဆုံရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ပြောဆိုသော စကားများကို တစ်ကိုယ်ရေ ကိစ္စများနှင့် အိမ်တွင်းရေးများသာ ဖြစ်ရန် ကန့်သတ်ထားသည်။ နိုင်ငံရေးကိစ္စများ

ဆွေးနွေးခြင်းကို ခွင့်မပြုပါ။ မူလက ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူ အရေအတွက်ကို (၂) ယောက်ထက် မပိုစေသော်လည်း ထောင်မှူးက စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ လျော့ချရန် အထူးအခြေအနေဟု စဉ်းစားလျှင် သူ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ခြွင်းချက်ထားရှိနိုင်သည်။ အကျဉ်းသား၏ အပိုင်းတွင် မည်သည့်လုပ်ရပ် (သို့) ထိမ်ချန်မှုကြောင့်မဆို၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ ထိုကဲ့သို့ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ ရှိခဲ့သည်ဟု ထောင်မှူးတွင် ယုံကြည်ရန် အကြောင်းပြချက် ရှိခဲ့လျှင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အရေးကိစ္စများအား ထုတ်ဝေခြင်းကို အခွင့်ထူးများ ရုပ်သိမ်းရန် လုံလောက်သည့် အကြောင်းရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ယူဆခြင်း ခံရနိုင်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အချက်အလက်များနှင့် လေ့လာထားချက်များက အကျဉ်းထောင် တည်ရှိသည့် မြို့ကြီး (သို့) မြို့ပြမဟုတ်သည့် မြို့ငယ်ပေါ် မူတည်၍ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံသည့် အခန်းများသည် အကျဉ်းထောင်များအလိုက် အတန်အသင့် ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိကြသည်ဟု အဆိုပြုထားသည်။ ဥပမာ ရန်ကုန်နှင့် ပဲခူးရှိ အဆောက်အအုံများမှာ များစွာ ကွဲပြားခြားနားသည်။ အများအားဖြင့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံသည့် နေရာသည် ကျဉ်းမြောင်းပြီး၊ လေဝင်လေထွက်နှင့် အလင်းရောင် ကောင်းစွာ မရရှိပါ။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အခန်းများသည် ပုံမှန်အားဖြင့် အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများ တွေ့ဆုံရန်အတွက် ဘေးဖယ် ချန်ထားသည့် သတ်မှတ်နေရာများ ဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားခြင်း မဟုတ်ချေ။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြဋ္ဌာန်းသည့်အခါ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ၎င်းတို့ ယုံကြည် ကြောင်း အကျဉ်းထောင် အမှုထမ်းများက ရှင်းပြသည်။ ဥပမာ - အကျဉ်းထောင်သို့ လာရောက်သော မိသားစုဝင်များသည် ရပ်ဝေးဒေသများမှ လာရောက်ရလျှင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အချိန်ကို တိုးရန် တစ်ခါတရံ ခွင့်ပြုပေးသည်။

အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် စီရင်ချက် ချခံရသော အကျဉ်းသားများသည် အလုပ်ကြမ်း စီမံကိန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ရဲဘက်စခန်းများသို့ နောင်တွင် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း ခံရမည်ဖြစ်သည်။

ရဲဘက်စခန်း

ကျွန်ုပ်တို့ ထည့်သွင်းလေ့လာခဲ့သော ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်သည့် နောက်ဆုံး နေရာမှာ အဝေးပြေးလမ်းများ၊ ဆည်များ၊ တူးမြောင်းများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ အထူး စိုက်ပျိုးရေး စီမံကိန်းများနှင့် ကျောက်မိုင်းများ စသည်တို့တွင် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သည့် ရဲဘက်စခန်းများ ဖြစ်သည်။ အတိတ်ကာလတွင် ထိုလုပ်ဆောင်ချက် များမှ အချို့ကို အကျဉ်းသားများ၏ “အကျင့်စာရိတ္တကို မြှင့်တင်” ပေးရန် ရည်ရွယ် သည့် “ဘဝသစ်စီမံကိန်းများ” ဟု ရည်ညွှန်းခဲ့သည်။ အစီရင်ခံစာ တစ်စောင် (ကိုးကားချက်) အရ ကျောက်မိုင်းစခန်း (၁၈) ခုနှင့် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးစခန်း (၃၀) အပါအဝင် ရဲဘက်စခန်း (၄၈) ခု ရှိသည်။ စခန်းများတွင် လုပ်ရသော အလုပ်သည် ပြင်းထန်ဆိုးရွားပြီး အကျဉ်းသားများသည် တနင်္ဂနွေနေ့မှအပ တစ်နေ့လျှင် (၈) နာရီ လုပ်ကြရသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အလုပ်ကြမ်းစခန်းများတွင် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းကို ထုံးစံအရ ပိုမိုကြာမြင့်စွာ ခွင့်ပြုထားသည်။ ဥပမာ - မိသားစုဝင် တစ်ဦးသည် တစ်နေ့လုံး ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံနိုင်ပြီး၊ အိမ်ထောက်ဖက် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ရဲဘက်စခန်းများသည် ၎င်း၏ ဆိုးရွားစိတ်ပျက်ဖွယ်ရာ အသက်အန္တရာယ်ရှိသော အခြေအနေများအတွက် မကောင်း သတင်း ကျော်စောခြင်းကြောင့် စစ်အစိုးရ အုပ်ချုပ်စဉ်ကာလအတွင်း ပြင်းထန်စွာ ဝေဖန်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့အတွက် အံ့အားသင့်စရာမှာ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းကို ဖြေဆိုသူများသည် စခန်းများအကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ထောင်ဝင်စာအတွက် တင်းကြပ်မှု ပိုမို ဖြေလျော့ပေးသော အုပ်ချုပ်မှုအကြောင်း

အကောင်းဘက်မှ ဖြေကြားကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ရဲဘက်စခန်းရှိ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရာနေရာသည် အကျဉ်းသားများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူများအတွက် လွတ်လပ်စွာ တွေ့ဆုံနိုင်ရန် လုံလောက်အောင် ကျယ်ပြန့်ပြီး၊ လေဝင်လေထွက်လည်း ကောင်းမွန်သည်။ ထိုစခန်းများတွင် ဘဝ၏ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းမှုများနှင့် အလုပ်ကြမ်းများ၏ဒဏ်ကို ကြုံကြုံခံနေရစေကာမူ အကျဉ်းသားများ၏ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုပေးထားသည်။

အထက်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ရာနေရာများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း အလေ့အထများနှင့် ပတ်သက်၍ နေရာအလိုက် ကွဲပြားမှုများ ရှိနေကြသည်။ အလေ့အထများ ကွဲပြားခြင်း၏ ဖြစ်နိုင်သည့် ရှုထောင့်တစ်ခုမှာ တည်နေရာဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းခံရသည့် နေရာများသည် မြို့ပြတွင် ဖြစ်ခြင်း (သို့) မြို့ပြမဟုတ်သည့် ဒေသများတွင် ဖြစ်ခြင်းဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းအရာကို အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုဝင်များ၏ အမြင်များကို စိစစ်လေ့လာ သုံးသပ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပြန်လည် ဆွေးနွေးပါမည်။ တည်နေရာအရနှင့် လူမှုရေးအရ သီးခြားခွဲထားခြင်း နှစ်မျိုးစလုံးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကျဉ်းထောင်များအကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထားသည့် ရွေးချယ်ထားသော စာပေများကို ဦးစွာ တင်ပြပါမည်။

ထောင် ခွဲထားခြင်း

အကျဉ်းထောင်များကို အစဉ်အလာအားဖြင့် လူများအား လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ခွဲခြားထားသော နေရာဌာနအဖြစ် နားလည်ထားကြသည်။ (Spierenberg ကို ကြည့်ပါ) ဥပမာ - Goffman က 'အလုံးစုံ အဖွဲ့အစည်း' ကို သိသာသည့် အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအတွင်း ပိုမို ကျယ်ပြန့်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ဖယ်ထုတ်ထားသည့်၊

အရေအတွက်များပြားစွာ တူညီစွာ တည်ရှိကြသည့် လူများ နေထိုင် လုပ်ကိုင်ကြသည့် နေရာတစ်ခုအဖြစ် ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။ (၁၉၆၁၊ ၁၁) သို့သော် အကျဉ်းထောင်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား သီးခြားဖြစ်မှု၏ နှိုင်းရ အတိုင်းအတာကို ပညာရှင်များ အခြေအတင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ (fx Schliehe ကို ကြည့်ပါ) Farrington (၁၉၉၂ : ၇) က Goffman ၏ အကျဉ်းထောင် အယူအဆအား အစားထိုးစရာတစ်ခုကို

‘ဖွဲ့စည်းပုံ၏ သိသာထင်ရှားပြီး စိမ့်ဝင်နိုင်သည့် အလွှာအတွင်း ထည့်သွင်းထားသည့် ‘သိပ် မစုံလင်သည့် အဖွဲ့အစည်း’ ၏ သီအိုရီဆိုင်ရာ အယူအဆတစ်ခုနှင့် ‘အလုံးစုံ အဖွဲ့အစည်း’၊ ယန္တရားများနှင့် မူဝါဒများအားလုံးက အများဆုံး ထိန်းသိမ်းထားသည့်၊ ထောင်နံရံများ အလွန်နှင့် ထောင်အတွင်း တည်ရှိသည့်အရာများကြား သီးခြားဖြစ်မှု၏ ရွေးချယ်မှုနှင့် မစုံလင်သည့် အတိုင်းအတာတစ်ခု အဖြစ် အကြံပြုခဲ့သည်။’

Farrington (၁၉၉၂) က အကျဉ်းထောင်နှင့် ပိုမို ကျယ်ပြန့်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ပတ်သက်ဆက်ဆံကြခြင်းမှတစ်ဆင့် ‘စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့သည့် အချက်များ’ ကို သတ်မှတ် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ Baer နှင့် Ravneberg (၂၀၀၈) က အကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ အထွေထွေ လူမှုရေး ဖွဲ့စည်းပုံစနစ် ရှိနေသေးသော်လည်း၊ ပြင်ပလောကနှင့် မတူကွဲပြားသည့် နေရာများအဖြစ်နှင့် အခြားသော နေရာများနှင့် ခြားနားသည့် နေရာများအဖြစ် မှတ်ယူမည့်အစား၊ ‘အတွင်း’ နှင့် ‘အပြင်’ ကြား သိသာသည့် ခြားနားခြင်း (၂) ရပ် အခြေခံအယူအဆကို ဖြေရှင်းရမည့် ပြဿနာအဖြစ် ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ (Baer နှင့် Ravneberg ၂၀၀၈၊ ၂၁၄) ထိုအချက်များသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အကျဉ်းထောင်နှင့် ပတ်သက်၍ နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်နေမှုများအကြောင်း ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်စွမ်းသည့် စူးစမ်းလေ့လာမှုများ ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းကျသူများတွင် အနည်းနှင့်အများဆိုသလို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းချထားသည့် လက္ခဏာရပ်ဖြစ်သော၊ ငြင်းဆို၍ မရနိုင်သည့် သီးခြားခွဲထားခြင်း

အတွေ့အကြုံများရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့၏ လေ့လာမှုတွင် တွေ့ရှိရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း ထိုမိသားစုဝင်များသည် ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးဖြစ်သူ အကျဉ်းသားနှင့် ဝေးလံသောအရပ်တွင် သီးခြားခွဲထားခြင်းကို ကျော်လွှားရန်အတွက် အင်အားများစွာ ကုန်ဆုံးကြရသည်။

အကျဉ်းထောင်သုတေသန အများအပြားကို အနောက်ကမ္ဘာတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်သည့် နေရာနှင့် မိသားစုဝင်များ နေထိုင်သည့်နေရာကြား အလွန်အမင်း ဝေးကွာခြင်းကို မီးမောင်းထိုးပြနေသော ရရှိနိုင်မှုနှင့် ဦးတည်ပတ်သက်သည့် စိတ်ဝင်စားစရာ အချက်အလက်အချို့ ရှိသည်။ (Moran, Piacentini and Pallot, ၂၀၁၁) Moran နှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသည် အကျဉ်းသားများကို တရားစွဲဆိုစဉ် ထုံးစံအတိုင်း မြို့ပြဌာနများတွင် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းထားသော်လည်း၊ စီရင်ချက်ချသည့်အခါ ၎င်းတို့နေထိုင်သည့် နေရာများနှင့် လွန်စွာဝေးကွာသော ပြစ်ဒဏ်ပေးသည့် နယ်မြေများသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း ခံကြရသည်ဟူသော အချက်ကို အလေးပေးခဲ့ကြသည်။ ဤသည်က ရှည်လျားသော ခရီးစဉ်များအတွက် အစီအစဉ်ဆွဲရန်၊ ငွေကြေးရှာဖွေရန် ပြုလုပ်ရသောအခါ မိသားစုများအတွက် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများ ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဆင်တူသည်။

“အကျဉ်းသားများကို သူတို့၏ စီရင်ချက်ကို ကျခံစေရန် ဝေးကွာသည့်နေရာများသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းကို အကျဉ်းချထားခံရခြင်း၏ သိရှိပြီးသား ဖြစ်သည့် နာကျင်မှုများအပြင် ထပ်၍ ပြစ်ဒဏ်ခတ်ခြင်းအဖြစ် နားလည်နိုင်သည်ဟု ပြစ်မှုဆိုင်ရာ လူမှုဗေဒပညာရှင်များက ဆွေးနွေးထားသည်”

ဟူ၍ Pallot (၂၀၁၅) က ရေးသားခဲ့သည်။

ထိုနားလည်ခြင်းတွင် အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ မွေးရပ်မြေမှ ကွာဝေးသည့် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသည် ပြစ်ဒဏ်ခတ်ခြင်းနှင့် အကျဉ်းသားနှင့် မိသားစုများကို

အကျဉ်းချထားခံရခြင်း၏ နာကျင်မှုများကို ခံစားစေခြင်းအဖြစ် မှတ်ယူနိုင်သည်။ ရှည်လျား၍ အကုန်အကျများသော ခရီးများက အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကြား အဆက်အသွယ် ပြတ်တောက်စေနိုင်သည်။ Piacentini နှင့် Pallot (၂၀၁၂ : ၁၂ - ၁၃) က ရှုရ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေက လူများကို ၎င်းတို့၏ ဒေသ၌ပင် အကျဉ်းချထားသင့်သည် ဟု ဆိုကြောင်း ထပ်၍ ဖော်ပြထားသည်။ သို့ရာတွင် အမှန်တကယ်အားဖြင့် ဤစည်းမျဉ်း၌ ခြွင်းချက် အများအပြား ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် စိတ်ကူးယဉ် စံပြကမ္ဘာတွင် အကျဉ်းသားသည် ၎င်း၏ မိသားစုများ အလွယ်တကူ ရောက်ရှိနိုင်သည့် အကွာအဝေးတွင် နေရာချထား ခံရမည်ဟူသည့် သဘောတူညီချက်တစ်ရပ် ရှိသော်လည်း၊ လက်တွေ့ အခြေအနေများကမူ အတော်ပင် ကွဲပြားခြားနားသည်။

အကျဉ်းသားအား ၎င်းတို့ ဇာတိမြို့များနှင့် ဝေးကွာသည့်နေရာများတွင် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည် ရုရှနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာ မဟုတ်ချေ။ Christian (၂၀၀၅) ၏ အမေရိကန် အကျဉ်းထောင်များအား စိစစ်လေ့လာခြင်းတွင် -

“မိသားစုနှင့် နေရာဒေသ သီးခြားခွဲထားခြင်းသည် အကျဉ်းချထားခြင်း၏ အကျိုးဆက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်ပေါ်မူတည်၍ အကျဉ်းထောင်များသည် များစွာသော အကျဉ်းသားများ လာခဲ့သည့် မြို့ပြအချက်အချာနေရာများနှင့် ဝေးကွာသော မြို့ပြမဟုတ်သည့် ဒေသများတွင် တည်ရှိတတ်သည်” ဟု လေ့လာ မှတ်ချက်ချထားသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် အကျဉ်းထောင်များကို သီးခြားဝေးကွာစေသည့် နေရာ အဖြစ် မှတ်ယူသဘောပေါက်နိုင်သည်။ Breen က ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အလေ့အထများသည် “အလွန် ကွဲပြားခြားနားသည့် ကမ္ဘာနှစ်ခုကြားရှိ အကွာအဝေးကို ပေါင်းကူးပေးခြင်း” နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ညွှန်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။ နောက်အပိုင်းတွင် အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် မိသားစုဝင်များ ၎င်းတို့၏

ဤအကွာအဝေးများကို မည်သို့ ပေါင်းကူးခဲ့သည်၊ အဆက်အသွယ်များကို မည်သို့ ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်ဟူသည့် အတွေ့အကြုံများအကြောင်း ပြောပြထားသည်ကို လေ့လာနိုင်သည်။

သုတေသန အကြောင်းရပ်နှင့် နည်းစနစ်

ဤဆောင်းပါးသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇွန်လမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော လူမျိုးနှင့်ယဉ်ကျေးမှု သရုပ်ခွဲပညာရပ်ဆိုင်ရာ ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းမှ အချက်အလက်များ ကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ စူးစမ်းလေ့လာမှုများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကဲ့သို့ အရည်အသွေးအခြေပြု နည်းစနစ်များမှတစ်ဆင့် အချက်အလက်များကို စုဆောင်း ကောက်ယူထားသည်။ အချက်အလက်များကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကွဲပြားခြားနားသည့် အပိုင်း (၄) ပိုင်းတွင် စုဆောင်းကောက်ယူထားပြီး၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု (၇၅) ခု ပြုလုပ်ထားသည်။ (ကျား ၄၃ ယောက်နှင့် မ ၃၂ ယောက်) ကျွန်ုပ်တို့သည် အဓိကအားဖြင့် ယခင်အကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ မိသားစုဝင် (၂) ဦး၊ ယခင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦး၏ မိသားစုဝင် (၁) ဦး၊ အကျဉ်းသားဟောင်း (၅) ဦး (ယင်းတို့ထဲမှ (၃) ဦးမှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ဖြစ်သည်။) အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရှေ့နေများနှင့် ဦးတည်အုပ်စု ဆွေးနွေးချက်များမှ အချက်အလက်များကို ရယူထားသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာရေး ခရီးစဉ်အတွင်း သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ (သို့) ဖြေဆိုမည့်သူများ၏ ပြန်လည်ပြောပြရန် ခက်ခဲသည့် ခါးသီးလွန်းသော အတွေ့အကြုံများကြောင့်ဖြစ်စေ တစ်ခါတရံတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် မလွယ်ကူလှသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ရဲစခန်း အချုပ်ခန်း၊ တရားရုံးနှင့် တရားရုံး အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်နှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့်နေရာနှင့် ရဲဘက်စခန်းများတွင် စုံစမ်းလေ့လာမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အရာရှိများ၏ သဘောထား၊ အခွင့်အာဏာနှင့်

မတူညီသည့် အကျဉ်းထောင်များ၏ တည်နေရာများပေါ် မူတည်၍ အချို့သော နေရာများသို့ ဝင်ရောက်ရန် မလွယ်ကူလှပါ။

စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း - မတူညီသည့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသည့် နေရာများတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်း

ဤကဏ္ဍတွင် မတူညီသည့် နေရာများသို့ ထောင်ဝင်စာသွားရောက် တွေ့ဆုံခဲ့သူများ၏ ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်အပျက်များပေါ် အခြေခံ၍ ကွဲပြားခြားနားသည့် အတွေ့အကြုံများကို စူးစမ်းလေ့လာမှု ပြုထားပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံများ သည် စဉ်းစားနေဆဲ ပြဿနာများအပေါ် တမူထူးခြားသည့် သိမြင်နားလည်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ အမျိုးအစားတူပြီး ကွဲပြားသည့် နေရာများနှင့် အမျိုးအစား မတူသော နေရာများ၏ နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို ဤအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။ မတူညီသည့် နေရာများတွင် အတွေ့အကြုံရှိခဲ့ပြီး၊ ရှုမြင်ပုံ မတူညီသည့် ဆောင်ရွက်သူ များ၏ အမြင်များကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများ

မတူညီသည့် ဆောင်ရွက်သူများ၏ အတွေ့အကြုံများအကြောင်း လေ့လာနိုင်ရန်၊ မတူညီသည့် အမျိုးအစားများကို ကိုယ်စားပြုသည့် လူတစ်စု ဥပမာ - သူမ၏ မိခင်ထံသို့ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံသော သမီးနှင့် သမီး၏ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုကို လက်ခံရသော မိခင်၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများထံသို့ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသော မိသားစုများ၊ ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားများထံသို့ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံသော မိသားစုများ စသည်တို့ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းမှ ရရှိသော အချက်အလက် များသည် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းမှု အမျိုးမျိုးကို ခံခဲ့ရသူများ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် အမျိုးအစားတူ နေရာအသီးသီးရှိ အပြောင်းအလဲများအကြောင်း သတင်း အချက်အလက် အသစ်များကို ပေးခဲ့သည်။

၁။ မိသားစုဝင် (သမီး) နှင့် ရာဇဝတ် အကျဉ်းသားဟောင်း (အမေ) တို့နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

ဤသည်မှာ သူမ၏ မိခင်ထံ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန် မတူညီသည့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသည့် နေရာ (၄) ခုသို့ သွားခဲ့သည့် အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ အဖြစ်အပျက်နှင့် လက်ခံတွေ့ဆုံခဲ့သည့် မိခင်၏ အတွေ့အကြုံများအကြောင်း ဖြစ်သည်။ သူမ၏ မိခင်ထံ နေရာတစ်ခုချင်းစီတွင် ထောင်ဝင်စာ သွားတွေ့ရသည့် အခြေအနေနှင့် အခက်အခဲများအကြောင်းကို သမီးက ပြောပြသည်။ လောင်းကစား အက်ဥပဒေအရ သူမ၏ မိခင်သည် ထောင် (၂) နှစ်ခွဲ ကျခံရန် စီရင်ချက် ချခံခဲ့ရသည်။ ဤအဖြစ်အပျက်သည် ၂၀၁၀ ခုနှစ် စစ်အာဏာရှင်လက်ထက်မှ ဒီမိုကရေစီခေတ်သို့ အကူးအပြောင်းကာလ၊ သမ္မတဦးသိန်းစိန် အစိုးရလက်ထက်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းကို အမျိုးသမီး၏ ဆောက်လက်စ အိမ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သူမက သူမ၏ ထောင်ဝင်စာအတွေ့အကြုံများအကြောင်း ဖြေကြားရန် ကျွန်ုပ်တို့အား လှိုက်လှဲစွာ ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မိခင် အကျဉ်းကျနေစဉ် အတွင်း သူမသည် ရဲစခန်း အချုပ်ခန်း၊ တရားရုံး အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်နှင့် ရဲဘက်စခန်းများသို့ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခဲ့သည်။

ဖြေဆိုသူ အမျိုးသမီးသည် (၁၀) ပေခန့်သာ ကျယ်ပြီး၊ အခြားသော အချုပ်ကျသူ (၇) ဦးနှင့်အတူ နေထိုင်ရသည့် သေးငယ်၊ နံစော်၊ မှောင်မိုက်သည့် ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းသို့ သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့သည့် သူမ၏ အတွေ့အကြုံကို ဦးစွာ ပြောပြခဲ့သည်။ ထိုနေရာတွင် ခြင်များစွာ ရှိပြီး၊ အချုပ်ကျသူများ၏ ကျန်းမာရေး အတွက် မကောင်းပါဟု သူမက မကျေမနပ် ပြောဆိုခဲ့သည်။ လာရောက် တွေ့ဆုံသူများနှင့် အချုပ်ကျသူများ နှစ်ဘက်စလုံးအတွက် အလွန်ပင် စိတ်ပျက်စရာ ကောင်းခဲ့သည်။ မိခင်သည် စွပ်စွဲခံရသူတစ်ဦးအနေဖြင့် ရဲစခန်းတွင် ရှက်ရွံ့ စိုးရိမ်မှုများ မည်သို့ခံစားခဲ့ရသည်ကို ပြောပြခဲ့သည်။ တစ်ရက်လျှင် တွေ့ဆုံချိန် (၁၅) မိနစ်သာ

သတ်မှတ်ထားပြီး၊ သမီးနှင့် မိခင် နှစ်ဦးတည်း တွေ့ဆုံခွင့် မရှိခဲ့ပါ။ အချို့သော ပစ္စည်းများကို တားမြစ်ထားသည်။ ဥပမာ - အချုပ်ကျသူသည် သတ္တုဖွန်းအစား ပလပ်စတစ်ဖွန်းနှင့်သာ စားရသည်။ သူမ၏ မိခင်ကို ကနဦး ချုပ်ထားသည့် ရဲစခန်းတွင် အမျိုးသမီးများအတွက် သီးသန့်အခန်း မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် သူမကို ထိုဒေသတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများအတွက် သီးသန့်အခန်းရှိသော အခြားသော ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သူမ၏ မိခင်က ထိုနေရာတွင် စကားပြောဆိုရန်နှင့် လူချင်းထိတွေ့ရန် အခွင့်အရေး ပိုမိုရရှိသည်ဟု အလေးပေး ပြောကြားခဲ့သည်။

ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် တရားရုံး အချုပ်ခန်းသည် နံရံပြတင်းပေါက်များမှတစ်ဆင့် ပြောဆိုဆက်သွယ်ရန်နှင့် မိခင်ဖြစ်သူ အချုပ်ခန်းနှင့် တရားရုံးအခန်းကြား အသွားအပြန်လုပ်ရာတွင်လည်း အပြန်အလှန် ပြောဆိုဆက်သွယ် ရန် ပိုမို အဆင်ပြေသည်။ သို့ရာတွင် တရားရုံးတွင် အမျိုးသမီးအချုပ်သားများအတွက် ပုံမှန် သီးခြားအခန်းမရှိသည့်အတွက် သူမကို အသုံးမပြုသည့် အချုပ်ဧရိယာရှိ နေရာလွတ်တွင် ချုပ်နှောင်ထားခဲ့သည်။

အကျဉ်းထောင်သို့ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ အကျဉ်းထောင်သို့ ရောက်ရှိလျှင် အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းက ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူ၏ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးကဒ်ပြား နံပါတ်ကို မှတ်သားထားပြီး၊ မှတ်ပုံတင်ခအဖြစ် ငွေ (၁၀၀၀) ကျပ် ပေးရသည်။ သူမအနေဖြင့် ငွေပိုပေးပြီး လာဘ်ထိုးလျှင် ပုံမှန်ထက် (၁၅) မိနစ်ပို၍ တွေ့ဆုံချိန် ရနိုင်သည်ဟု ပြောပြခဲ့သည်။

အမျိုးသမီး အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံချိန်တွင် အဖြူရောင် အင်္ကျီနှင့် အညိုရောင် လုံချည်ကို ဝတ်ဆင်ထားရသည့်အတွက် သမီးဖြစ်သူက ထောင်ဝင်စာ မတွေ့မီနှင့် တွေ့ပြီးနောက် မိခင်ကို မည်သို့ ရှာဖွေရပုံကို ပြောပြခဲ့သည်။ အကျဉ်းသား (၅) ယောက်အုပ်စုကို ၎င်းတို့ကို လာရောက်တွေ့ဆုံသူများနှင့် အခန်း

တစ်ခါတည်းတွင် တစ်ချိန်တည်း တွေ့ဆုံကြရန် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများကို စီစဉ်ထားသည်။ ၎င်းတို့ကို ဝန်ထမ်းများက အနီးကပ် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုနေခဲ့သည်။

ပထမဆုံး ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသည့် အတွေ့အကြုံမှာ အလွန်ခက်ခဲသည်ဟု သူမက ပြောသည်။ တစ်ချိန်တွင် အစိုးရအရာရှိများ လာရောက်နေသည့်အတွက် သူမ၏ အမေထံ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် တစ်ပတ်လျှင် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တစ်ရက်သာ ဖြစ်သော်လည်း သမီးဖြစ်သူက မိခင်အတွက် အစားအသောက်များကို ဝန်ထမ်းများဆီသို့ နေ့စဉ် ပေးပို့ခဲ့ပြီး ဝန်ထမ်းများက သူမ၏ မိခင်ထံ ပေးခဲ့သည်။ သူမမိခင်ကို ထောင်ဝတ်စုံနှင့် သံတိုင်များနောက်တွင် တွေ့မြင်ရသည့်အခါ ဝမ်းနည်းခဲ့ရသည်။ သို့သော် တွေ့ဆုံချိန်အတွင်း သူမတို့ စကားစမြည်ပြောရသည့်အတွက် စိတ်သက်သာရာ ရခဲ့သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံစဉ် သံဆန်ခါနစ်ထပ်ဖြင့် ခြားထားပြီး၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး (၂) ပေကွာသည်။

အကျဉ်းထောင်တွင် ထောင်ဝင်စာလက်ခံတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး အခန်းသည် ကျဉ်းမြောင်း၍ လူကြပ်ပြီး၊ သူမနှင့် အခြားသော အကျဉ်းသားများ ထိုင်ရသည့် ခုံများ သေးငယ်သည့်အကြောင်း မိခင်ဖြစ်သူက ပြောခဲ့သည်။ ထိုနေရာသည် ဆူညံ၊ ပူလောင်ပြီး သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့်လည်း မရှိချေ။ တခါတရံတွင် ပြောသည့် စကားအလုံးစုံကို ကြားနိုင်ရန် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အလွန် အာရုံစိုက်၍ နားထောင်ခဲ့ရသည်။ အမျိုးသမီး အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများသည် အနီးတွင် ရပ်ပြီး၊ အကျဉ်းသားဘက်မှ ပြောစကားများကို အာရုံစိုက်၍ နားထောင်နေကြသည်။ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကို နီးကပ်စွာ စောင့်ကြည့်ခြင်း မရှိသော်လည်း၊ အကျဉ်းသားများကိုမူ စောင့်ကြည့်သည်။

ရဲဘက်စခန်းတွင် အကျဉ်းသားများက ကျောက်တုံးများ ခွဲနေသည့် ကျောက်မိုင်းစခန်းတွင် အချိန်ကြာမြင့်စွာ နီးနီးကပ်ကပ် ဆက်သွယ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။

သို့သော် တစ်ရက်စာ ခရီးသွားရသည့် သမီးဖြစ်သူ၏ အိမ်နှင့် ရဲဘက်စခန်းကြားရှိ အကွာအဝေးကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် ခက်ခဲလှသည်။ အကျဉ်းထောင်နည်းတူ ဝင်ပေါက်တွင် မိသားစုဝင်များသည် အကျဉ်းသား၏ အမည်၊ လာရောက်တွေ့ဆုံသူ၏ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးကဒ်ပြားနှင့် အိမ်ထောင်စုစာရင်းကို ပေးရသည်။ သို့သော် အကျဉ်းထောင်နှင့် ခြားနားစွာပင် ထိုနေရာတွင် လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုဆက်သွယ်ရန်၊ အတူတကွ စားသောက်ရန် အခွင့်အရေး ရရှိပြီး၊ မည်သည့် ငွေကြေးမှ ပေးရန် မလိုချေ။ သို့သော် တခါတရံတွင် ငွေကြေးဖြင့် အပေးအယူလုပ်ရခြင်းများ ရှိသည်။ ဥပမာ - အကျဉ်းသားများက ဝန်ထမ်းအား လာဘ်ငွေပေးလျှင် ၎င်းတို့ကို အောက်ထပ်မှာ မနေစေဘဲ အပေါ်ထပ်တွင် နေစေသည်။ အပေါ်ထပ်အခန်းများက အောက်ထပ်အခန်းများထက် ပိုမို ကျယ်ဝန်း၊ လေဝင်လေထွက် ကောင်းမွန်ပြီး၊ လူနည်းသည်။ သူမ၏ မိခင် သုံးထပ်သားအခန်းပေါ်တွင် မသက်မသာ အိပ်စက်ခဲ့ရသည့် အကျဉ်းထောင်နှင့် ခြားနားစွာပင်၊ ရဲဘက်စခန်းတွင် နေရာကျယ်ကျယ်၊ လေကောင်းလေသန့် ပိုမိုရရှိပြီး၊ လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည့်အကြောင်း သမီးဖြစ်သူက ပြောပြခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းနေစဉ် သူမအနေဖြင့် မိခင် ပို၍ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်ပြီး၊ သူမတို့ ထောင်ဝင်စာတွေ့ချင်တိုင်း တွေ့နိုင်သည့် ရဲဘက်စခန်းကို ပို သဘောကျကြောင်း သမီးက ပြောခဲ့သည်။

အကျဉ်းသားဖြစ်သူ မိခင်၏ အမြင်အရ ရဲဘက်စခန်းရှိ မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းက ပို၍ သက်တောင့်သက်သာရှိခဲ့သည်။ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံချိန်မှာ (၃) နာရီဖြစ်ပြီး၊ မိသားစုအနေဖြင့် အပတ်စဉ် လာရောက်နိုင်သည်။ ရဲဘက်စခန်းတွင် ကာယအလုပ်များက ပင်ပန်းသော်လည်း အကျဉ်းသားများသည် မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံရသည့်အတွက် ပျော်ရွှင်ကြသည်။

ဤအဖြစ်အပျက်သည် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကြောင့် မိခင်ဖြစ်သူ ပြောင်းရွှေ့သွားရစဉ် မိခင်နှင့် သမီးဖြစ်သူ၏ အတွေ့အကြုံအချို့ကို

မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံရသူဖြစ်ခြင်း၊ အကျဉ်းသားဖြစ်ခြင်း စသည့် လူတစ်ဦး၏ နေရာနှင့် သူ၏ စိတ်အခြေအနေပေါ် မူတည်၍ အလားတူ နေရာများကိုပင် တူညီသည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် ကွဲပြားသည့် အတွေ့အကြုံများ ရရှိသွားနိုင်သည် ဟူသည့် အချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ဆင်ခြင်မိပါသည်။

၂။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏ မိသားစုဝင်တစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

ဤနေရာတွင် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏ ဆွေမျိုးတစ်ဦး အတွေ့အကြုံ များကို မီးမောင်းထိုးပြလိုပါသည်။ အဖြစ်အပျက်သည် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား အများအပြားရှိသည့် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကာလတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဤကိစ္စတွင် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတစ်ဦးသည် အကျဉ်းကျချိန် (၅) နှစ် ကြာပြီးနောက် ထောင်တွင်း၌ သေဆုံးခဲ့သည်။ ကွဲပြားခြားနားသည့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းခြင်း အမျိုးအစားများအား နှိုင်းယှဉ်ပြခဲ့သည့် အထက်ပါ စိစစ်သုံးသပ်ချက်များနှင့် ခြားနားစွာပင်၊ ဤအဖြစ်အပျက်သည် အကျဉ်းထောင် (၄) ခုရှိ မတူညီသည့် အဆောက်အအုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စယများအကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ မြို့ကြီးများတွင်ရှိသည့် အကျဉ်း ထောင်အများစုမှာ လူဦးရေ များသည်၊ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် မရှိဘဲ၊ တင်းကြပ်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာရပြီး၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန် အကန့်အသတ် ရှိသည်။ မြို့ငယ်များရှိ အကျဉ်းထောင်များတွင် ပိုမို လွတ်လပ်၊ ပြောင်းလွယ်ပြင် လွယ်ရှိပြီး၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် လေဝင်လေထွက်စနစ် စသည်တို့ ရှိသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ကွဲပြားခြားနားစေသည့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံရန် အကြောင်းရင်းများကို အောက်တွင် ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။ အချို့သော ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြက်ခြေနီ ကော်မတီ (ICRC) ကဲ့သို့သော ပြင်ပအဖွဲ့များက အကူအညီပေးသည်။

နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏ ညီမ၊ အမေ၊ အစ်ကိုတို့နှင့် သူတို့၏အိမ်တွင် တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ သူတို့က သူတို့၏ အကျဉ်းသား ထောင်တွင်း၌ သေဆုံးမှုအပေါ်

လွန်စွာ ဝမ်းနည်းကြေကွဲရကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပြီး၊ အမျိုးသမီးများက တွေ့ဆုံ မေးမြန်းအပြီးတွင် ငိုကြွေးခဲ့ကြသည်။ သူတို့မှာ ဆင်းရဲကြသည်၊ အိမ်မှာ သေးငယ် မှောင်မဲ၍ ပူပြင်းသည်။ မိသားစုဝင်များ၏ သားနှင့် အစ်ကို/မောင် ဖြစ်သော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားသည် (၁၀) နှစ် အကျဉ်းချထားခြင်း ခံရသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် အရေးပေါ်စီမံချက် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ (၁) နှင့် မတရားသင်း အက်ဥပဒေ ၁၇ (၁) အောက်မှ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားသူတစ်ဦးအဖြစ် စွဲချက်တင်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ စီရင်ချက် မချမီ စစ်ကြောရေးစခန်းတစ်ခုတွင် သူ့အား ချုပ်နှောင်ထားခဲ့သည်။ မိသားစုက သူ့အား ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့် မရချေ။ စီရင်ချက် အချမခံရမီနှင့် အကျဉ်းထောင်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း မခံရမီအချိန်က သူ မည်သည့်နေရာတွင် ရှိနေသည်ကိုသော်မှ မသိရှိခဲ့ရပေ။

အင်းစိန် အကျဉ်းထောင်သို့ သူတို့ ပထမဆုံးအကြိမ် ထောင်ဝင်စာသွား တွေ့ပုံကို ပြောပြခဲ့ကြသည်။ မိသားစုဝင်များသည် ထောင်ဝင်စာပုံစံတွင် ဦးစွာ ဖောင်ဖြည့်ကြရသည်။ ထို့နောက် အိမ်ထောင်စုစာရင်း မူရင်းနှင့် ကော်ပီ၊ သူတို့၏ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးကဒ်ပြားများ၏ မူရင်းနှင့် ကော်ပီကိုလည်း တင်ပြရသည်။ စာရွက်စာတမ်းများ တင်ပြပြီးနောက် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းသည် အစားအသောက် အထုပ်များကို စစ်ဆေးသည်။ ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုများစွာနှင့် နှစ်နာရီကြာပြီးနောက် သူတို့၏ ပထမအကြိမ် ထောင်ဝင်စာကို တွေ့ဆုံခဲ့ကြရသည်။ အကျဉ်းသားသည် အနက်ရောင် မျက်နှာဖုံး စွပ်နှင့် လက်ထိပ်ခတ်လျက် ထွက်လာပြီး ဝန်ထမ်း (၃) ဦး စောင့်ကြပ်လျက်ရှိသည်။ အခြားသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများမှာ ခြေချင်းခတ်နှင့် ဖြစ်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်မှာ (၁၅) မိနစ်ဖြစ်ပြီး၊ မိသားစုအတွက် ၎င်းအချိန်မှာ မလုံလောက်ခဲ့ပါ။ ထိုနေရာတွင် သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် မရှိချေ။ အခန်းမှာ (၁၀ ပေ x ၅ ပေ x ၁၅ ပေ) သာ ကျယ်ဝန်းပြီး၊ အနံ့ဆိုးများရပြီး၊ အလွန်ပူလောင်သည်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သေချာစွာ မမြင်ရ၊ မထိတွေ့ရပေ။ အကာအရံစည်းရိုးကို ဖြတ်၍ လက်ချောင်းနှင့်ပင် ထိ၍ မရခဲ့ချေ။

မိသားစုဝင်ဖြစ်သူ အကျဉ်းသား အခြားထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခံရလျှင် သူတို့အနေဖြင့် ခရီးရှည်သွားပြီး တွေ့ဆုံကြရသည်ဟု မိသားစုက ပြောကြားခဲ့သည်။ ထောင်ရွှေ့ပြောင်းခြင်းအကြောင်းကို သူတို့၏ ထောင်ဝင်စာခရီးကို ကူညီပံ့ပိုးသည့် နိုင်ငံတကာ ကြက်ခြေနီ ကော်မတီ (ICRC) က သူတို့ကို အကြောင်းကြား ခြင်းဖြစ်သည်။ ပထမဆုံး ခရီးသည် (၂) နာရီ၊ ဒုတိယမှာ (၁၂) နာရီ၊ တတိယမှာ (၆) နာရီ၊ စတုတ္ထမှာ (၁၄) နာရီနှင့် နောက်ဆုံးအကြိမ်မှာ (၈) နာရီ ကြာမြင့်သည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အမျိုးမျိုးဖြင့် သွားခဲ့သည့် ခရီးတစ်ခုလုံး စာအတွက် စုစုပေါင်း (၄၂) နာရီ ကြာမြင့်ပြီး၊ ခရီးစဉ် အကူးအပြောင်းအတွက် မော်တော်ဘုတ်၊ ဆိုက္ကာနှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ် စောင့်ဆိုင်းရချိန်များ မပါဝင်ချေ။ မိုးရာသီတွင် (၃) ရက်ကြာအောင် သွားလာခဲ့ရသည့် ခရီးစဉ် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး ရောက်ရှိသည့်အခါ ထောင်ဝင်စာအတွက် နေရာသည် (၁၀ ပေ x ၁၀ ပေ x ၂၀ ပေ) အကျယ်အဝန်း ရှိသည်။ ၎င်းမှာ သစ်သားအဆောက်အအုံဖြစ်ပြီး၊ အင်းစိန်ထောင်ထက် ပိုမို သက်တောင့်သက်သာရှိသည်။ အကျဉ်းသားနှင့် မိသားစုဝင်များသည် အနီးနားတွင် အစောင့်များမရှိဘဲ စကားပြောဆိုနိုင်ခဲ့သည်။ လေကောင်းလေသန့် ရပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ပိုမို သန့်ရှင်းသည်။ ထိုအကျဉ်းထောင်တွင် လာဘ်စားခြင်းမရှိကြောင်း သူတို့က ပြောသည်။ အကျဉ်းသားများမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နှင့် သက်တောင့် သက်သာရှိပြီး၊ ပိုမို ပျော်ရွှင်နေကြသည်ကို မိသားစုဝင်များ မျှဝေခံစားနိုင်ကြသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်မှာ မိနစ် (၄၀) ဖြစ်ပြီး၊ တစ်ကြိမ်တွင် အစိုးရအရာရှိများ လာရောက်ခြင်းကြောင့် သူတို့၏ ဆွေမျိုးအကျဉ်းသားကို မတွေ့ဆုံခဲ့ရချေ။

မိသားစုသည် ဝမ်းနည်းစရာ အခြေအနေဖြင့် အခြားထောင်သို့ (၃) ကြိမ် သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထို တွေ့ဆုံခြင်းများကိုလည်း နိုင်ငံတကာ ကြက်ခြေနီ ကော်မတီ (ICRC) က ကူညီပံ့ပိုးခဲ့သည်။ သူတို့၏ ဆွေမျိုးအကျဉ်းသား နာမကျန်း ဖြစ်ပြီး၊ အကျဉ်းထောင် ဆေးရုံတွင် တင်ရသည့်အခါ ထိုဆေးရုံသို့ သူတို့ သွားရောက် တွေ့ဆုံခဲ့ကြသည်။ အကျဉ်းထောင် ဆေးရုံတွင် ဆရာဝန်က အစားအစာအားလုံးကို

စစ်ဆေးခဲ့သည်။ အရာရှိများက အချိန်ပြည့် အနီးကပ် စောင့်ကြည့်နေကြသည့်အတွက် သူတို့ လွတ်လပ်ခွင့် မရှိခဲ့ပါ။ ဆေးရုံအခန်းမှာ မကျယ်လွန်း မကျဉ်းလွန်းဘဲ၊ ဆေးအနံ့ဆိုးများ ရနေသည်။ ဝင်ပေါက်မှာ အုတ်၊ သံတို့နှင့် ပြုလုပ်ထားပြီး၊ (၅) ပေ မြင့်သည်။ အမိုးမှာ သွပ်မိုးဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသားကို ဆေးရုံတွင် တစ်ကြိမ်တွေ့ပြီး၊ ဒုတိယအကြိမ်တွင် ထောင်မှူး၏ ရုံးခန်းတွင် တွေ့ခဲ့သည်။ အကျဉ်းထောင်တွင် ဝန်ထမ်းများနှင့် အကျဉ်းသားများကြား (သို့) မိသားစုဝင်များကြား အကောင်းမွန်ဆုံး ဆက်ဆံရေးရှိပြီး၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်မှာ အထူးအခြေအနေများတွင် ထောင်မှူး၏ သဘောထားပေါ် မူတည်ပြီး၊ (၂) နာရီ (သို့) (၃) နာရီခန့် ခွင့်ပြုသည်။

အခြား ပြောင်းရွှေ့ခြင်း မပြုမီ၊ အခြားသော အကျဉ်းထောင်မရောက်မီ ခရီးကိုလည်း နိုင်ငံတကာ ကြက်ခြေနီ ကော်မတီ (ICRC) ကပင် ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ မိသားစုဝင်များသည် တည်းခိုနေထိုင်စရာ ရှာဖွေရာတွင် အခက်အခဲများ တွေ့ခဲ့ပြီး၊ (၈) မိုင်ကွာဝေးသော ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းတွင် တည်းခိုခဲ့ကြရသည်။ ထောင်မှူးက အကျဉ်းသားကို ဆေးဝါးအချို့ ပေးခဲ့သော်လည်း အပရိကရောဂါမှအစ ပြင်းထန်သော ရောဂါအထိ အကျဉ်းသားသည် လိုအပ်သည့် ဆေးဝါးကုသမှုကို မခံယူခဲ့ရချေ။ သို့သော် အကျဉ်းသား၏ ကျန်းမာရေးမှာ တစ်နေ့တခြား ဆိုးရွားလာပြီး၊ သူ့ကို ပြည်သူ့ဆေးရုံသို့ တင်လိုက်ကြရသည်။ သူ၏ အပရိကရောဂါသည် ကုသမှု မခံယူရခြင်းကြောင့် ဆိုးရွားပြင်းထန်လာပြီး နောက်ဆုံးတွင် သေဆုံးခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့မှာ ဝမ်းနည်း ပူဆွေးခဲ့ကြရသည်။ ပြည်သူ့ဆေးရုံတွင် အကျဉ်းသားကို အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများအစား ရဲက စောင့်ကြပ်သည်။

ဤအဖြစ်အပျက်က အကျဉ်းထောင်အတွင်း ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုမှာ မကြာခဏ လုံလောက်ခြင်းမရှိဘဲ၊ ဝမ်းနည်းဖွယ် အကျိုးဆက်များ ဖြစ်စေနိုင်သည် ဟူသော အချက်ကို သတိပေးနေပါသည်။ အကယ်၍ အိမ်နှင့်နီးသော အကျဉ်းထောင် တွင် သူ ကျရောက်ခဲ့မည်ဆိုပါက သူ့သေခြင်းတရားကို ရှောင်လွှဲနိုင်ခဲ့မည်လား။

၃။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

သူတို့၏ ကွဲပြားသည့် မိသားစုနောက်ခံနှင့် ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးပေါ် မူတည်ပြီး၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအားလုံးအနေဖြင့် အကျဉ်းထောင် အတွေ့အကြုံ များကို ထပ်တူ ခံစားခဲ့ကြရသည် မဟုတ်ချေ။ နောက်ထပ် အဖြစ်အပျက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းမှ တိုက်ပိတ်ခံထားရချိန်၌ပင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့် ရနိုင်သည်။ အကျဉ်းထောင်တွင်းမှ သမားတော်ထံက လုံလောက်သော ဆေးဝါးကုသမှု ခံယူနိုင်ခဲ့သည်။ အတန်ပင် အခွင့်ထူးခံနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတစ်ဦး အကြောင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနေဝင်း ခေါင်းဆောင် သည့် တော်လှန်ရေးကောင်စီ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိနေချိန်၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ ၈၈ အရေးတော်ပုံအတွင်းနှင့် နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးကောင်စီကို နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကောင်စီအဖြစ် အကူးအပြောင်း ကာလအတွင်းတွင် သူ အဖမ်းခံခဲ့ရသည်။ သူသည် အကျဉ်းသားတစ်ယောက် ဖြစ်ရခြင်းအပေါ် ဂုဏ်ယူပြောကြားခဲ့ပြီး၊ ထောင်မှူးနှင့် ကောင်းမွန်သည့် ဆက်ဆံရေး ကြောင့် သူ ရရှိခဲ့သည့် အခွင့်ထူးများအကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။ သူ၏ မြေးမလေးမှာ ကျွန်ုပ်တို့အနီးတွင် ဆော့ကစားနေခဲ့ပြီး၊ သူက မြေးမလေးကို ချစ်ခင် ကြင်နာစွာ ကြည့်နေခဲ့သည်။ သူက သူ၏ ဤ ထောင်ဝင်စာအတွေ့အကြုံဇာတ်လမ်းကို ပြောပြခဲ့သည်။

ရဲစခန်းအချုပ်ခန်းတွင် ညနေ (၆) နာရီ လုံခြုံရေး တန်းစီ အစည်းအဝေး အချိန်တွင်းမှအပ မည်သည့်အချိန်မဆို သူ ထောင်ဝင်စာ လက်ခံတွေ့ဆုံနိုင်ခဲ့ကြောင်း ပြောပြသည်။ သူသည် ကျန်းမာရေးအတွက် ဆေးရုံသို့ လွတ်လပ်စွာ သွားနိုင်ခဲ့ပြီး ပြည်သူ့တရားရုံးသို့ သွားရခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၉၇ ခုနှစ် အတောအတွင်း စစ်တပ် စစ်ကြာရေးစခန်းသို့သာ သွားခဲ့ရသည်။

ရဲစခန်းအချုပ်ခန်းတွင် ရှိစဉ် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း လွယ်ကူခဲ့သော်လည်း၊ အကျဉ်းထောင်တွင်မူ ပိုမို ခက်ခဲခဲ့သည်။ တစ်ကြိမ်တွင်မူ သူ၏ မိသားစုဝင်များ သူ့ကိုတွေ့ဆုံရန် (၄) နာရီထိ စောင့်ဆိုင်းခဲ့ရသည်ဟု ပြစ်တင်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်သည် (၂၀) မိနစ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အခန်းမှာ ပူလောင်၊ မှောင်မဲ၊ ဆူညံပြီး၊ ထုံးစံအားဖြင့် တစ်ကြိမ်လျှင် အကျဉ်းသား အယောက် (၂၀) စီ ထွက်၍ တွေ့ဆုံသည်။ အခန်းကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု (၃၆) လက်မ ခြားထားသော သံဆန်ခါနစ်ထပ်ဖြင့် ခြားထားသည်။ သူ နောက်ထပ် ရွှေ့ပြောင်းခံရသည့် အကျဉ်းထောင်၌ တိုက်ပိတ်ခံနေရစဉ်တွင်ပင် တိုက်ပိတ်ခံရသည့် အကျဉ်းသားအတွက် ထောင်ဝင်စာသည် တရားဝင်ခွင့်ပြုထားခြင်း မဟုတ်သည့်အတွက် ငွေကြေးပေး၍ မိသားစုများ၏ ထောင်ဝင်စာကို လက်ခံတွေ့ဆုံနိုင်ခဲ့သည်။ သူ့ဇနီးကို ဝန်ထမ်းများက ပင်မအကျဉ်းထောင်ကို ဖြတ်လျက် တိုက်ပိတ်ခန်းတွင် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် ခေါ်ဆောင် လာခဲ့ကြသည်။ ဝန်ထမ်းများ အနီးနားတွင် ရှိနေသည့်အတွက် သူတို့ လွတ်လပ်စွာ စကားမပြောခဲ့ရပါ။ သူတို့အနေဖြင့် လွတ်လပ်စွာ စကားပြောဆိုလိုပါက ငွေကြေးပိုပေးရမည် ဖြစ်သည်။ သူ့ဇနီးကို ထောင်ဝင်စာ လက်ခံတွေ့ဆုံခဲ့သည့် တိုက်ပိတ်ခန်းမှာ အတန်ပင် ကျဉ်းမြောင်းသည်။ တိုက်ပိတ်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်ရန် သူ့ဇနီးသည် သံတံခါး (၂) ခုကို ဖြတ်ကျော်ပြီး၊ အောက်ထပ်သို့ ဆင်းခဲ့ရသည်။ သူသည် အကျဉ်းထောင် ပြင်ပတွင် ဆေးဝါးကုသမှု မခံယူနိုင်ခဲ့ပေ။ သို့သော် သမားတော်တစ်ဦးက စောင့်ရှောက်ကုသပေးခဲ့ပြီး၊ ထောင်ကြီးကြပ်ရေးမှူးနှင့် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်သည့်အတွက် သူ၏ နှလုံးသွေးကြောပိတ်ရောဂါအတွက် အီးစီဂျီစက်ကို သွင်းယူနိုင်ခဲ့သည်။ ရှေ့တစ်ဦးကို ကုသရန် နှောင့်နှေးခဲ့၍ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် အဖြစ်နှင့် နှိုင်းစာကြည့်လျှင် ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် အကျဉ်းသား ဆေးကုသမှု ကောင်းကောင်း ခံယူနိုင်ရန်အတွက် အလွန် အရေးပါသည့်အချက် ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ရှေ့ဖြစ်ရပ်သည် နောက်ဖြစ်ရပ်ထက် (၁၀) နှစ် စောပြီး၊ မတူညီသည့် အကျဉ်းထောင်များတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွဲပြားခြားနားမှုများသည် အကျဉ်းထောင်စနစ် အပြောင်းအလဲများကြောင့် (သို့) အကျဉ်းသားများ ချထားခံရသည့် အကျဉ်းထောင်များ မတူညီသောကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဖြစ်ရပ်နှစ်ခုတွင် ကျန်းမာရေး ရလဒ်များ အလွန်အလွန် ကွဲပြားစွာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။

၄။ အမျိုးသမီး ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားဟောင်းနှင့် မိသားစုဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

နောက်ထပ် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ လောင်းကစား အက်ဥပဒေအောက်တွင် (၂) နှစ် အကျဉ်းကျပြီးနောက်၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် လွတ်မြောက်လာခဲ့သည့် အမျိုးသမီးတစ်ဦး အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ထပ်မံ၍ သူမ၏ အစ်ကိုဖြစ်သူမှာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မူးယစ်ဆေး ရောင်းဝယ်မှုဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရပြန်သည်။ ဤသည်က မတူညီသည့် အချိန်ကာလများတွင် အကျဉ်းသားနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သူအဖြစ် ကွဲပြားခြားနားသည့် အမြင်များမှတစ်ဆင့် နှိုင်းယှဉ်ချက် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းကို သူမ၏ အိမ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် မိုးရွာထားသောကြောင့် အခင်းမရှိသော ကြမ်းပြင်ပေါ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ အေးနေခဲ့သည်။ သူမ၏ မိသားစုအခြေအနေကြောင့် သူမ ဝမ်းနည်းနေသည်။ သို့သော် အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးနှင့် အစ်ကိုဖြစ်သူအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူတစ်ဦး အဖြစ် သူမ၏ အတွေ့အကြုံများကို ပြောပြခဲ့သည်။ ရဲစခန်းတွင် အမျိုးသမီးများ အတွက် အချုပ်ခန်း မရှိကြောင်း၊ အမျိုးသမီး အချုပ်သားများသည် ရဲစခန်း အချုပ်ခန်း ၏ အသုံးမပြုသော အပိုင်းတွင် နေထိုင်ကြရကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။ နေရာမှာ အတန်ပင် ကျယ်ဝန်းပြီး၊ (၁၅) ပေ မြင့်သည်။ အခန်းမှာ နံရံအပိတ် (၃) ဘက် ကာထားသည်။ အခန်းရှေ့တွင် သံတိုင်များကို ကြမ်းပြင်မှ ဆေးအနက်ရောင် သုတ်ထားသော အမိုးထိ ကာထားသည်။ (၃) ပေမြင့်သည့် ဝင်ပေါက်ငယ်မှာ

သံတိုင်များကြားတွင်ရှိပြီး၊ အခန်းတွင်းသို့ ဝင်နိုင်သည်။ ရေပြွန်ပါသည့် အိမ်သာကို အုတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားပြီး၊ အချုပ်ခန်းအတွင်း၌ ရှိသည်။ အချုပ်သားများသည် ထိုနေရာတွင်ပင် ရေပုံးနှင့် ရေချိုးနိုင်သည်။ အခန်း၏ အခြေအနေမှာ အတော်ပင် ညံ့ပြီး၊ အင်းဆက်ပိုးကောင် အများအပြား ရှိသည်ဟု သူမက ပြောပြခဲ့သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများမှာ အခန်းတွင်းသို့ မဝင်ကြရပါ။ သူတို့သည် သံတိုင်များကို ဖြတ်လျက် အချုပ်သားများနှင့် စကားပြောကြသည်။ ရဲစခန်းအချုပ်ခန်းတွင် သူတို့ကြား (၅) ပေမျှ ကွာဝေးသောကြောင့် သူတို့ကို ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများနှင့် ကျယ်လောင်စွာ စကားပြောကြရသည်။

အချုပ်ခန်း၏ အခြေအနေကို ပြောပြပြီးနောက် သူမက အမျိုးသား အချုပ်သားများနှင့် အမျိုးသမီး အချုပ်သားများကို အကျဉ်းထောင်သို့ ရဲကားဖြင့် အတူတကွ ပို့ဆောင်ပုံကို ပြောပြခဲ့သည်။ အကျဉ်းထောင်သို့ ရောက်ချိန်တွင် သူမ မည်သို့ စိတ်ဓာတ်ကျ၊ စိတ်ရှုပ်ထွေးခဲ့ရသည်ကို ပြောပြသည်။ အပြင်တွင် ကျန်ခဲ့သည့် သူမ၏ ကလေးများအတွက်နှင့် အထဲတွင် မည်သို့ ရှင်သန်နေထိုင်ရမည်ကို စိတ်ပူပန်ခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ အခြေအနေမျိုးတွင် အကျဉ်းသားများအချင်းချင်း နှစ်သိမ့်ပေးကြသည်ဟု သူမက ပြောပြခဲ့သည်။

သူမ၏ အစ်ကိုကို ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသည့် အကျဉ်းထောင်တွင်၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသည့် အခန်းသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု (၁၀) လက်မ ခြားထားသည့် သံဆန်ခါ (၂) ထပ်ဖြင့် ကာထားသည့် ကျဉ်းမြောင်းသည့် အုတ်အဆောက်အအုံ ဖြစ်သည်။ သံဆန်ခါကို ကျော်ပြီး လူချင်း ထိတွေ့၍တော့ ရနိုင်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများအတွက် ထားသည့်အခန်း၏ အပိုင်းမှာ အကျဉ်းသားများ ရှိသည့် အပိုင်းထက် ပို၍ ကျယ်သည်။ တစ်ခါတရံ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူ (၁၀) ဦးထက်ပို၍ ထည့်ထားတတ်သည်။ အခြားသော အကျဉ်းထောင်များကဲ့သို့ပင်

ဝင်ရသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် သက်သေခံစာရွက်စာတမ်းများ တင်ပြခြင်း ပါဝင်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူ တစ်ဦးလျှင် (၅၀၀) ကျပ် ကောက်ခံသည်။

သူမ အကျဉ်းကျနေစဉ်အတွင်း နေ့ရက်တိုင်းကို စိတ်ပူပင်ခြင်း၊ အဆင်မပြေခြင်းတို့နှင့် ဖြတ်သန်းခဲ့ရပြီး၊ တစ်ခါတရံ ကြာမြင့်စွာ စောင့်ဆိုင်းရသောကြောင့် သူမကို ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများနှင့် တွေ့ဆုံရန် အတန်ပင် ခက်ခဲကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူအနေဖြင့် အကျဉ်းထောင်ရှိ သူမ၏ အစ်ကိုနှင့် တွေ့ဆုံချိန်တွင် အစ်ကိုဖြစ်သူအတွက် ဝမ်းနည်းရသည်မှအပ အစစအရာရာ အတန်ပင် အဆင်ပြေသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရခြင်းမျိုး ဖြစ်သည် ခံစားခဲ့ရသည်။

၅။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့မှ ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်အမျိုးသား တပ်ဖွဲ့ (DKBA) ၏ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့တစ်ခုမှ အဖွဲ့ဝင်၏ အတွေ့အကြုံများကို သိရှိနိုင်ရန် ဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦးကို အတူတကွ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းရန် စီစဉ်ထားသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းနေစဉ် ခင်ပွန်းဖြစ်သူက သူ၏ အတွေ့အကြုံများကို ပြောပြခဲ့ပြီး၊ ဇနီးဖြစ်သူကလည်း စကားပိုင်းတွင် ပါဝင်ပြောကြားခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်ကို သူ့ကို တရားမဝင် အသင်းအပင်း ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် တရားမဝင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ခြင်းကြောင့် ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး၊ ထောင် (၃) နှစ် ကျခံရန် စီရင်ချက် ချခဲ့သည်။ သူနေထိုင်ရသော အကျဉ်းထောင်အတွင်းတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့်အခန်းကို ဆန်ခါနှင့် မှန်များ ကာရံထားသည်ဟု သူနှင့် သူ့ဇနီးက ပြောသည်။ ထိုနေရာတွင် အကျဉ်းသားနှင့် ထောင်ဝင်စာလောတွေ့သူသည် တယ်လီဖုန်းဖြင့် စကားပြောရပြီး၊ ဖုန်းမှာ ကောင်းစွာ အလုပ်မလုပ်သည့်အတွက် ဆက်သွယ်ပြောဆိုရာတွင် တစ်ခါတရံ အခက် တွေ့တတ်သည်။ အခန်းမှာ (၄ ပေ x ၇ ပေ) ကျယ်ပြီး၊ အကျဉ်းသား (၇) ယောက်ဖြင့်

ပြည့်ကာ အသံများ ဆူညံနေသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရချိန်မှာ (၁၀) မိနစ်သာဖြစ်ပြီး၊ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများ များပြားနေလျှင် ထို့ထက်ပင် အချိန်ပိုနည်းနိုင်သည်။ တစ်ကြိမ်တွင် ဤအကျဉ်းသား၏ မိသားစုဝင်တစ်ဦးသည် အလွန်ဝေးသောနေရာမှ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန် ရောက်လာခဲ့ပြီး၊ မလုံလောက်သည့် တွေ့ဆုံချိန်ကြောင့် ထိုနေ့တွင်ပင် သူတို့ ထပ်ပြန်လာချင်သေးသော်လည်း သတ်မှတ်ထားသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်ထက် ပိုမို တွေ့ဆုံ၍ မရခဲ့ချေ။ အဓိက ပြဿနာမှာ ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် သတ်မှတ်ချိန်၊ ဆိုးရွားသည့် နည်းပညာနှင့် နှစ်ဘက်စလုံးမှ တွေ့ဆုံရန် စစ်ဆေး ရှာဖွေနေရသဖြင့် အချိန်ကုန်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသား ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ရာဇဝတ်မှု အမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန် ဝင်ရောက်ချိန်ကို မမျှတစွာ ခွဲဝေထားသည်ဟု အင်တာဗျူးဖြေကြားသူက ပြောကြားခဲ့သည်။ လက်ကိုင်ခြင်းနှင့် ပွေ့ဖက်ခြင်းကဲ့သို့ လူချင်း ထိတွေ့နိုင်သည့်နေရာတွင် (၇၀၀၀) ကျပ်တန် အထူး ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်သည်ဟုလည်း ပြောသည်။

အထက်တွင် အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့ထံ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သည့် မိသားစုများ၏ အမြင်များမှတစ်ဆင့် မြင်တွေ့ခဲ့ရသော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အမျိုးမျိုးသော ရှုထောင့်များကို ကျွန်ုပ်တို့ ထည့်သွင်းလေ့လာခဲ့သည်။ ပထမ အဖြစ်အပျက်မှာ ထောင်ဝင်စာတွေ့သူတစ်ဦးနှင့် အကျဉ်းသားတစ်ဦးမှ မြင်သော ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသည့် နေရာ (၄) ခုအကြောင်း ဖြစ်သည်။ ဒုတိယမှာ ဝေးလံလှသော နေရာဒေသတွင် ခွဲထားခြင်းခံရသည့်အတွက် နာကျင်ခံစားရသည့် ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ် အဖြစ်အပျက် ဖြစ်သည်။ တတိယမှာ အကျဉ်းထောင်အတွင်း ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်ထူးခံ နေရာများအကြောင်းနှင့် ထိုနေရာများက ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် အဆက်အသွယ်လုပ်ရာတွင် မည်သို့မည်ပုံ သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ကို သိရှိစေသည်။ စတုတ္ထမှာ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူနှင့် အကျဉ်းသားဖြစ်ရခြင်းကြောင့်

ပူပန်သောကရောက်ခြင်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ ပဉ္စမမှာ နေရာ ပြဿနာနှင့်အတူ တဆက်တည်းရှိနေသည့် နည်းပညာသစ်အကြောင်း မိတ်ဆက် ဖော်ပြထားသည်။

နိဂုံး

ကျွန်ုပ်တို့၏ အချက်အလက်များက ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းသည့် ပုံစံများ ကွဲပြားခြားနားသည့်အလျောက် ပြောင်းလဲနေသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အတွေ့အကြုံနှင့် အဆင့်အတန်းများကို ပြသနေသည်။ ရဲစခန်း အချုပ်ခန်းများတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အဆောက်အအုံ၊ ပစ္စည်းပစ္စယများ မရှိပါ။ သန့်ရှင်းမှု၊ နေရာ၊ လုံလောက်သော လေဝင်လေထွက်၊ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် စသည်တို့ မရှိပါ။ သို့သော် ထိုနေရာများသို့ ဝင်ရောက်လွယ်ကူသည်၊ အများအားဖြင့် စာရွက်စာတမ်းများ မလိုအပ်ချေ။ အချုပ်ခံရသူများအတွက် အစားအစာများ ပေးနိုင်ပြီး၊ ရှေ့နေနှင့် သီးသန့်ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ တရားရုံး အချုပ်ခန်းများတွင် စွပ်စွဲခံရသူက အကျိုးဆောင်ရှေ့နေ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ရှေ့နေအား ပေးအပ်နိုင်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခန်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပိုမိုကျယ်ဝန်း၊ လေကောင်းလေသန့်ရပြီး၊ အစားအစာ ကျွေးမွေးခြင်းနှင့် အကျဉ်းသားများသည် တရားရင်ဆိုင်နေစဉ် မိသားစုနှင့် လူချင်း ထိတွေ့ဆက်သွယ်နိုင်သည်။ အကျဉ်းထောင်တွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အချိန်၊ နေရာ၊ လေဝင်လေထွက် စနစ်၊ စည်းကမ်းများကို လိုက်နာရန် တင်းကြပ်ထားခြင်း စသည်တို့တွင် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်သည် ဝေးကွာသော အရပ်တွင် တည်ရှိသည်၊ (သို့) မြို့ပြဧရိယာတွင် တည်ရှိသည် ဟူသည့်အချက်ပေါ် မူတည်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်ကို ထိန်းချုပ်ထားသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် အချို့ အကျဉ်းထောင်များတွင် တင်းကြပ်၍ အချို့တွင် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသည်။

ရဲဘက်စခန်းများတွင် အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းနှင့် မိသားစုဝင်များ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အဆင်ပြေချိန်တွင် အိမ်ထောင်ဖက်အချင်းချင်းတွေ့ဆုံခြင်းများလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် လေကောင်းလေသန့်၊ နေရာနှင့် သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့်များလည်း ရရှိနိုင်ကြသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများသည် နိုင်ငံရေးအခြေအနေပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားခြားနားသည့် အခြေအနေများကို ကြုံတွေ့ကြရသည်။ ကွဲပြားခြားနားသည့် နေရာများတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းများကို ထိန်းချုပ်ထားသည့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ ရှိသော်လည်း၊ ဝန်ထမ်းများ၏ အမြော်အမြင်နှင့် စိတ်နေသဘောထား သည်လည်း လွန်စွာအရေးကြီးကြောင်း မှတ်သားခဲ့ရသည်။ ကောင်းမွန်စွာ ထောင်ဝင်စာတွေ့နိုင်ခြင်းအတွက် အတားအဆီးများမှာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အချို့သော အဖွဲ့အစည်းများတွင် တွေ့ဆုံချိန် မလုံလောက်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသားသည် ဝန်ထမ်းများ၊ အကျဉ်းထောင်၏ အရာရှိ၊ အခြားသော အကျဉ်းသားများနှင့်ဆက်ဆံရေး ပြေပြစ်ပြီး၊ အကျဉ်းထောင်စနစ်နှင့် အကျွမ်းတဝင် ရှိလျှင်၊ ၎င်းသည် အကျဉ်းထောင်တွင် အတန်ပင် အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ နေနိုင်ပြီး၊ မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်သည်။

ဤစူးစမ်းလေ့လာရေး စာတမ်းသည် ကွဲပြားခြားနားသည့် ချုပ်နှောင် ထိန်းသိမ်းရာ နေရာများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြောင်းလဲနေသည့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းအချို့ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားသည်။ ထို ပြောင်းလဲခြင်းများကို ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှနေ၍ အပြည့်အဝ နားလည်နိုင်ရန် လုပ်ဆောင်စရာများစွာ ရှိနေသေးသည်။ မြို့ပြမဟုတ်သည့် ဒေသနှင့် မြို့ပြဒေသ ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အလေ့အထများနှင့် မတူညီသည့် ချုပ်နှောင်ထိန်းသိမ်းရာ နေရာများကြား သိသာစွာ ကွဲပြားခြားနားပုံကို ကျွန်ုပ်တို့ စူးစမ်းလေ့လာခဲ့သည်။ လေဝင်လေထွက်၊ သန့်ရှင်းမှု၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်၊ နေရာလွတ်၊ သီးသန့်လွတ်လပ်ခွင့် အတိုင်းအတာ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ လိုက်နာရခြင်း၊ အစားအစာ ကျွေးမွေးခြင်း၊ လာဘ်စားမှု အဆင့်၊ အလင်းရောင်၊ ဝန်ထမ်းများ၏ သဘောထား စသည့် အခြေအနေများတွင်

များစွာ ကွာခြားသည်။ ဤစာတမ်းသည် သူတို့ကိုယ်တိုင် ထောင်ဝင်စာ အတွေ့အကြုံရှိသော လူများက သတင်းပေး ပြောကြားသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကွဲပြားခြားနားသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း အလေ့အထများနှင့် အကျဉ်းသားများနှင့် သူတို့၏ မိသားစုများအပေါ် သက်ရောက်သည့် ထိုအလေ့အထများ၏ အကျိုးဆက်များအပေါ် ကျွန်ုပ်တို့ကို ပိုမို သိမြင်နားလည်လာစေသည့် အရေးကြီးသော ရှုထောင့်တစ်ခုကို တင်ပြထားသည်။

အကိုးအကားများ

Dominique Moran. (2013). (အပြင်နှင့် အတွင်း ကြားတွင်လား၊ စည်းခြားထားသည့် ထောင်တွင်းနေရာများကဲ့သို့ အကျဉ်းထောင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အခန်းများ၊ ၁၄) <https://doi.org/10.1007/s10708-9442-6>

Dominique Moran, Laura Piacentini and Judith Pallot. (2011). (စည်းကမ်းတကျ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ခြင်းနှင့် အကျဉ်းထောင်နှင့် သက်ဆိုင်သော ပထဝီဝင် - ရုရှတွင် အကျဉ်းသား ပို့ဆောင်ရေး၊ ၁၆)

Johnna Christian. (2005). (ဘတ်စ်ကားစီးခြင်း - အကျဉ်းထောင်သို့ အတားအဆီးများနှင့် မိသားစု စီမံခန့်ခွဲခြင်း မဟာဗျူဟာများ၊ ၂၁၊ ၁၈) <https://doi.org/10.1177/1043986204271618>

Judith Pallot. (2015). (အကျဉ်းထောင်များ၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင် - ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း၏ အကွာအဝေး ဆက်စပ်မှုနှင့် နှစ်ဆယ်နှင့် နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစု ရုရှနိုင်ငံရှိ အလုပ်ကြမ်းစခန်း၏ အမွေအနှစ်များ၊ ၂၄)

ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုတန်းစီး- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများ၏
အရည်အသွေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်သည့် အကြောင်းအရင်းအမြစ်များကို
ဖော်ထုတ်လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း

ကောက်နုတ်ချက်

အကျဉ်းကျနေစဉ်အတွင်း မိသားစုဝင်များနှင့် ဆက်ဆံရေးကို ဆက်လက်ထိန်း
သိမ်းထားနိုင်ရန် အားထုတ်ရုန်းကန်နေရသည့် အကျဉ်းကျနေသူများအတွက်
မိသားစုဝင်များ၏ ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့ဆုံမှုသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။
အကျဉ်းကျနေသူများ နှင့် မိသားစုများ အကြား ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှောင်ဖွဲ့ဆက်ဆံရေးကို
ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန်အတွက် မိသားစုဝင်များသည် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်
သည့်အရင်းအမြစ်များကို ရင်းနှီး မြှုပ်နှံကာ တွေ့ဆုံရသောကြောင့် ထောင်ဝင်စာသည်
အရေးကြီးသော် အခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုကို အကျိုးသက်
ရောက်စေသောအကြောင်းအချင်းအရာများစွာရှိပါသည်။ ယခုသုတေသနစာတမ်းသည်
အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုဝင်များအနေဖြင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့်အခါ
ထောင်ဝင်စာ အရည်အသွေးကို သက်ရောက်စေသည့် အချက်အလက်များကို
၎င်းတို့၏ ရှုထောင့်အမြင် နှင့် အတွေ့အကြုံများကိုအခြေခံထား ဖော်ပြထားပါသည်။
ထောင်ဝင်စာ အရည်အသွေးကို သက်ရောက်စေသည့်အကြောင်းအရင်းအမြစ်များ
ဖြစ်သော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည် နေရာ၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့အချိန်နှင့် ထောင်ဝင်စာ
တွေ့ဆုံချိန်တွင် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်တို့နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကန်သတ်ထားမှုများကို

အလေးပေးဖော်ပြထား ပါသည်။ မိမိကိုယ်တိုင်သွားရောက်လေ့လာတွေ့ရှိချက်များ နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ရရှိသည့်အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ အဆိုပါသုတေသနစာတမ်းသည် ထောင်ဝင်စာ၏ တန်းဖိုးဖြစ်သော် လေးနက်တည် မြဲသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှောင်ဖွဲ့ဆက်ဆံရေးကို အလေးထားဖော်ပြပြီး ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံသည့်ပုံစံများနှင့် တွေ့ကြုံရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြသွားပါမည်။ ရေးသားသူ ။ ။ အောင်လင်းဦး

အဓိကစကားလုံးများ - ထောင်ဝင်စာအတွေ့အကြုံ၊ မြန်မာ၊

တွေ့ဆုံချိန်၊ထောင်ဝင်စာအခန်းများ

မိတ်ဆက်

ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှောင်ဖွဲ့ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် အတွက် အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုဝင်များအတွက် အလွန်အမင်းအရေးကြီး လှပါသည်။ အဆိုပါအချက်သည် ကမ္ဘာ့ နေရာအနှံ့တွင် လက်ခံထားပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် မိသားစုဝင်များ အထောက်အပံ့မရှိဘဲ အကျဉ်းကျနေသူများသည် အကျဉ်းထောင်အခန်းထဲတွင် အသက်ရှင်ရပ်တည်ရန်ခက်ခဲလှပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိသားစုဝင်များကသာ စိတ်ပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာများကို အဓိကထောက်ပံ့သူများဖြစ်သော်ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရာတွင် မိသားစုဝင်များသည် အကျဉ်းကျနေသူများ ထောက်ပံ့ပေးကမ်းရန် အစားအသောက်

များနှင့် လိုအပ်သည့်အသုံးအဆောင်များကိုယူဆောင်ရာ၍ ၎င်းတို့ အကျဉ်းကျနေသော အကျဉ်းထောင်များကို သွားရောက်ရာတွင် အချိန်၊ အားအင်နှင့် အခြားအရင်းအမြစ်များကိုစုဆောင်း ပေးဆပ်ရပါသည်။ ယခုသုတေသနစာတမ်းသည် လေးနက်တည်မြဲသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှောင်ဖွဲ့မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းသူများ ကြုံတွေ့နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုအချို့ကို အထူးပြုဖော်ပြသွားပါမည်။

လေးနက်တည်မြဲသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် ထောင်ကျပြီး နောက်ပိုင်းတွင် လူမှုအသိုင်း အဝိုင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ရာတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့်သက်ရောက်မှုများရှိသည်အပြင်အကျဉ်း ကျနေသူများ၏ စိတ်ကျန်းမာရေးနှင့် အခြားအကျိုးကျေးဇူးများလည်းရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ အကျဉ်းကျနေသည့် ကာလတစ်လျှောက်တွင် အကျဉ်းကျနေသူများ အသက်ရှင်ကျန်းမာစွာရပ်တည်နိုင်ရန်အတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုသည် အပြင်လောကတွင် လူမိတ်ဆွေအချင်းတွေ့ဆုံချိန် တဒင်္ဂဖြစ်စေ (သို့) မတော်တဆဖြစ်စေ တွေ့ဆုံခြင်းထက် များစွာ အဓိပ္ပါယ်ကျယ်ပြန့်ပါသည်။ အကျဉ်းကျနေသူများအား ဆက်ဆံရာတွင် ရှိရမည့် ကုလသမဂ္ဂ၏ အနည်းဆုံး စံသတ်မှတ်ချက်စည်းမျဉ်းဥပဒေပုဒ်မ ၄၄ အရ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာတစ်ခုခုဖြင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းနေသောအချိန်တွင်ဖြစ်စေ ၊ ကျန်းမာရေးလိုအပ်ချက်များဆောင်ရွက်နေစဉ် အတွင်းတွင်

ထောင်မှာ သတ်မှတ်ခွင့်ပြုပေးထားသော ထောင်ဝင်စာကို မည်သည်နည်းလမ်းမှာ ကန့်သတ်ချုပ်နှောင်ထားခြင်းမပြုလုပ်ရဟုဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေများနှင့် နေရာဒေသကွဲပြားသည့် စကော့တလန်၊ ယူကေနှင့် ရုရှားနိုင်ငံရှိ အကျဉ်း ထောင်များနှင့်ပတ်သက်ပြီးရေးသားထားသော အကျဉ်းထောင် ပညာရှင် သုံးဦး၏ လေ့လာတွေ့ရှိထားသော သီအိုရီ နှင့် လက်တွေ့ကျသော အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ ယခုသုတေသန စာတမ်းရေးသားရန် တွန်းအားများ ဖြစ်စေပါသည်။ အဆိုပါလေ့လာမှုသည် နိုင်ငံအချင်းချင်းများရှိ အကျဉ်းထောင်များကို နှိုင်းယှဉ်ထားပါသည်။ နိုင်ငံများကြားတွင်ရှိသော အကျဉ်းထောင်များ ကြားတွင် ကွဲပြားမှုများပြားသော်လည်း အကျဉ်းကျသူများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၏ တွေ့ကြုံမှုများသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိသော အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုဝင်များ နှင့် ထပ်တူထပ်မျှကျနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းထောင်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ယထာဘူတကျ အခြေခံကာ လက်တွေ့မျက်မြင်လေ့လာဆန်းစစ်ထားသော သုတေသနစာတမ်းများမရှိချေ။ စာရေးသူ၏ သုံးသပ်မှုများသည် မိသားစုဝင်များ၊ အကျဉ်းကျနေသူများ၊ ယခင် ထောင်ကျဖူးသူများ နှင့် အကျဉ်းထောင်မှူးတို့၏ ကိုယ်တွေ့ အတွေ့အကြုံ၊ အမြင်များကို လူကိုယ်တိုင်သွားရောက်တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို အခြေခံထားပါသည်။ အကျဉ်းကျသူများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင်များကြားတွင် လေးနက်တည်ငြိမ်သော

ချစ်ချင်းမေတ္တာနှောင်ဖွဲ့ဆက်ဆံရေးကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရာတွင် အဟန်အတား ဖြစ်နေသည့် အကြောင်းအချက်များကို ပိုမိုသိနားလည်လာစေရန် ယခုစာရေးသူ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များက ပံ့ပိုးကူညီထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ယခုသုတေသနစာတမ်းကို အပိုင်းငါးပိုင်းခြားထားပြီး မိတ်ဆက်၊ စာပေဆိုင်ရာ သုံးသပ်မှု၊ သုတေသန နည်းလမ်း၊ လေ့လာ သုံးသပ်မှုနှင့် တွေ့ရှိချက်များနှင့် နိဂုံး (သုံးသပ်ကောက်ချက်ချခြင်း) ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

စာပေဆိုင်ရာလေ့လာသုံးသပ်ချက်များ

ယခင်စာပေဆိုင်ရာသုံးသပ်မှုတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် အကျဉ်းသား များအား ပြန်လည် ပြစ်မှု ကျူးလွန်ခြင်းကို လျော့ချပေးခြင်း၊ လူမှုဆိုင်ရာဆက်ဆံရေး များကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းနှင့် အကျဉ်းကျပြီးနောက် ပြန်ထွက်လာသည့်အခါ လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းတို့အပေါ် အပြုသဘော ဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများ ရှိသည်ကိုဖော်ပြထားပါသည် (Duwe and Clark 2011; Cochran 2014) ။အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင် များကြားရှိ လူမှုဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းပေးသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် အကျဉ်းကျနေသူများ၏ အမူအကျင့်ကို တိုးတက်စေပြီး အကျဉ်းကျခြင်းမှ ဖယ် ဖြစ်ပေါ်လာသော် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နာကျင်မှုကို လျော့ပါးသက်သာစေပါသည်

(Siennick, P. Mears and Bales 2013)။ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပနှင့် အကျဉ်းထောင်အတွင်း အပြန်အလှန်ချိတ်ဆက်မှုဆက်နွှယ်မှုများကို ပညာရှင်များက မကြာသေးမီက အလေးပေးဖော်ပြခဲ့ကြပြီး သို့ပေမဲ့လည်း မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေကို ထင်ဟပ်သည့် အနေအထားကို ထုတ်ဝေထားခြင်းမရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းကျနေသောသူများသည် အကျဉ်းထောင်တွင် အသက်ရှင်အောင်ရပ်တည် ကြိုးစားအားထုတ်နေရပြီး မိသားစုဝင်များက ဆေးဝါးများ၊ အစားအစာများနှင့် အခြား သောအသုံးအဆောင်များကို အကျဉ်းကျနေစဉ်အတွင်း အကျဉ်းသားများအတွက် ယူဆောင်လာပေးပါ သည် (Aung 2014)။ စာပေဆိုင်ရာသုံးသပ်မှုအရ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အရည်အသွေးအပေါ်တွင် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည် နေရာနှင့်အချိန်အပေါ် ကန်သတ်ထားခြင်းနှင့် တင်းကြပ်သည့် စောင့်ကြည့် ထိန်းချုပ်မှုများအောက်တွင် တွေ့ဆုံရသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော် အကျိုးအဆက်များအကြောင်းအရင်များသည် လူပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ပိုင်းခွင့်နှင့် ဆက်နွှယ်သော် အခြားအကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိကြောင်းကို လေတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ လေ့လာမှုများကို Moran (2013), Foster (2017) နှင့် Hutton (2016) တို့၏ သုတေသနစာတမ်းများတွင် ရေးသားမှုများတွင် တွေ့မြင်ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအကျဉ်းထောင်များ၏ လေ့လာတွေ့ရှိ အချက်အလက်များ ကို မတင်ပြမီ ရုရှား၊ စကော့ တလန်နှင့် အင်္ဂလန်မှ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှုများအပေါ် သုံးသပ်ထားမှုအသေးစိတ် အချို့ကို ဖော်ပြပါမည်။

Moran နှင့် အခြားပညာရှင်များက ထောင်ဝင်စာအခန်းများကို တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက်ဆက်နွယ်ပေးသော (liminal carceral) နေရာများကဲ့သို့ ယူဆဖော်ပြထားပါသည်။ 'အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ ဘဝနှင့် 'အကျဉ်းထောင်ပြင်ပ' (ibid.:339) တွင် ကိုယ်စားပြုသည့်သူများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့သည့် သတ်မှတ်ထားသည့် 'တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ဆက်သွယ်ရာနေရာ' (specific spaces of betweenness) (2013:342) ကို ဆိုလိုပါသည်။ Moran က "liminal" ဟူသည့် စကားလုံးသည် လက်တင်အသုံးအနှုန်း limen ဟူသည့် နယ်နိမိတ် (သို့) တံခါးအဝ ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသည့်စကားလုံးမှ ဆင်းသက်လာပါသည်။ ထောင်ဝင်စာအခန်းသည် အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကြားတွင် နည်းလမ်း အမျိုးမျိုးဖြင့် အစဉ်အမြဲတည်ငြိမ်သော ဆက်ဆံရေးဖြစ်စေရန် နယ်နိမိတ်တစ်ခုဖြစ်သဖြင့် များစွာအရေးပါသည့် နေရာတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ Moran (2013) သည်ရုရှားအကျဉ်းထောင်များ၏ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အကြားဆက်စပ်ပေးသောနေရာများဖြစ်သည်ဟုပြောဆိုထားပါသည်။ ရုရှားအကျဉ်းထောင်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှအကျဉ်းထောင်များကဲ့သို့ပင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအနေဖြင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြသည့် စာရွက်စာတမ်းပြသရပါသည်။

ဥပမာ - နိုင်ငံကူးလက်မှတ်၊ လက်ထပ်စာချုပ်၊ ကလေးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့်ရှိသည် စသည့် သက်သေအထောက် အထားများကို ပြသရမည်ဖြစ်ပြီး တွေ့ဆုံသည့်အခါ မိသားစုဝင်များနှင့် ဆက်နွယ်ပုံကိုလေး ဖော်ပြရပါမည်။ ရုရှားတွင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် အချိန်တိုတောင်းစွာ တွေ့ဆုံခြင်း နှင့်

အချိန်ကြာမြင့်စွာတွေ့ဆုံခြင်း ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိပါသည်။ အချိန်တိုတောင်းစွာ တွေ့ဆုံမှုများသည် အကျဉ်းကျနေသူဆွေမျိုးသားချင်းနှင့် အကျဉ်းသားများသည် ထောင်စာအခန်းတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မျက်နှာချင်းဆိုင် တွေ့ဆုံခွင့်ပေးပြီး ၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဖန်သားပြင်မှတစ်ဆင့် စကားပြော နိုင်ပြီး သို့မဟုတ်လည်း တွေ့ဆုံချိန်ကို ကန်သတ်ထားပါသည်။ တွေ့ဆုံသည့်အခန်းသည် ကျဉ်းသောကြောင့် တွေ့ဆုံများနှင့် အကျဉ်းသား ခြောက်ယောက်တစ်တွဲသာခွင့်ပြုပေးနိုင်သဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအတွက် ထောင်ဝင်စာအခန်းသည် သေးငယ်သောကြောင့် မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းကျနေသူများ တွေ့ဆုံရာတွင်မလွယ်ကူ သည်အပြင် ထောင်ဝင်စာအတွက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလိုက်သည့်ခရီးစရိတ်များသည်လည်း မိသားစုဝင်များအတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေပါသည်။ အချိန်ကြာမြင့်စွာ တွေ့ဆုံမှုသည် များသောအားဖြင့် ဧည့်တွေ့သည့်အိပ် ဆောင်များတွင်ဖြစ်ပြီး လာရောက်တွေ့ဆုံ သူသည် အကျဉ်းသားနှင့် တစ်ခန်းတည်းအတူတူ ရက် တော်တော်ကြာ နေထိုင်ခွင့် ရရှိပါသည်။ အဆိုပါ အိပ်ဆောင်များတွင် ရေချိုးခန်း၊ တီဗွီကြည့် သည့်အခန်း စသည့်အခန်းများ ပါဝင်ပြီး လာရောက်တွေ့ဆုံသူများနှင့် အကျဉ်းကျသူများသည် အတူတကွ ချက်ပြုတ်နိုင်၊ စားသောက်နိုင် ၊ နေထိုင်နိုင်၊ တီဗွီကြည့်နိုင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော နေရာများတွင် အကျဉ်းကျသူကို အကျဉ်းထောင်ဘဝမှ ခေတ္တခဏ ရပ်နားခွင့်ပေးထားပြီး လာရောက်တွေ့ဆုံသူများဖြင့် အချိန်၊ နေရာနှင့် စိတ်ခံစားမှုကို အတူတူမျှပင် နေနိုင်ပါသည်။ အချိန်ကြာမြင့်စွာတွေ့ဆုံမှုအတွက် အခန်းများသည် သက်တောင့် သက်သာရှိသည့် ပုံပိုးဖြည့်ဆည်းပေးသည့် နေရာများဖြစ်ပြီး

အကျဉ်းသားများအား ချစ်ခင်ရသူများနှင့် မိသားစုဘဝကို ခံစားနိုင်စေပါသည်။ အကျဉ်းသားများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင်များသည် အကျဉ်း ကျနေစဉ်အတွင်းမှာပင် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းနိုင်ပါသည်။ အချိန်ကြာမြင့်စွာတွေ့ဆုံမှုအတွက် ဧည့်တွေ့ဆောင် အခန်းများကို ‘အိမ်ကဲ့သို့သောဝန်းကျင်’ (ibid:344) မျိုးကဲ့သို့ ရည်ရွယ်ကာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားပါသည်။ လေးနက်တည်ငြိမ်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ နောင်ဖွဲ့ ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် လူမှုဘဝပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်း စသည် အခွင့်အလမ်းများကို ဧည့်တွေ့ဆောင်အခန်းများသည် အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် မိသားစုဝင်များအတွက် ဖန်တီးပေးပါသည်။

စက္ကော့တလန်တွင် အကျဉ်းထောင်များရှိ ထောင်ဝင်စာအခန်းများ၏ လုပ်ထုံး လုပ်နည်း များ ကိုသုံးသပ်ထားသည့် Foster (2017) တွင် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်အလိုငှာ မိသားစုဝင်များအနေဖြင့် “အချိန်များစွာ (ကုန်ကျစရိတ်နှင့် စိတ်ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်အား (emotional labor)) တို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားမှုပုံစံ” ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ သူမ၏ ကနဦးသုတေသနသည် စက္ကော့တလန်၏ မြို့တော် အေဒင်ဘက် (Edinburgh) တွင်ရှိသည့် အကျဉ်းထောင်နှင့် အဆိုပါ အကျဉ်းထောင်တွင် အကျဉ်းသား များနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများတွေ့ဆုံသည့်ကြားတွင် ထောင်ဝင်စာအခန်းများကို လေ့လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံမှု တွင် စိတ်ဖိစီးမှုနည်းပါးစေရန် ရည်ရွယ်ကာ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထား သည့် မိသားစုများနားနေအဆောင်ရှိပါသည်။ သူမ၏

သုတေသနအရ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် လိုအပ်သည်ပစ္စည်းများကို အဆိုပါမိသားစုနားနေအဆောင်က ကူညီထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ အဆိုပါ မိသားစုနားနေအဆောင်သည် အကျဉ်းထောင်ရှေ့ရှိ ကားရပ် နားရာနေရာတွင် တည်ရှိပြီး အကျဉ်းထောင်နှင့် သီးသန့်ခွဲခြားထားပါသည်။ ဧည့်တွေ့သည့်အဆောင်တွင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအနေဖြင့် တန်ဖိုးရှိသည့် ပစ္စည်း များ ထားသိုရန် ဗီဒီယိုများထားရှိပြီး မိသားစုများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန် နာမည်စာရင်းများလေပေးသွင်းနိုင်ပါသည်။ ထိုအပြင် မိသားစုနားနေအဆောင်ကလေးများအတွက် နေရာနှစ်နေရာရှိပါသည်။ မိသားစုနားနေအဆောင်အဆောက်အဦးအတွင်း တည်ဆောက်ထားသည် ကစားကွင်းနှင့် အဆောက်အဦးပြင်ပတွင် တည်ဆောက်ထားသည် ကစားကွင်းတို့ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆိုပါကဲ့သို့ မိသားစုနားနေအဆောင်မရှိပါ။ သို့ရာတွင် အကျဉ်းထောင်အချို့တွင် သေးငယ်သည့် နားနေအပန်းဖြေရာနေရာများရှိပါသည်။ ထိုနေရာတွင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများက အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် စောင့်စားနေသည်ကာလတွင် ရုပ်မြင်သံကြားမှ ထုတ်လွှင့်သော် ရုပ်ရှင်များနှင့် အခြားအပန်းဖြေအစီအစဉ်များကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ ဆင်းရဲချို့ တဲ့သော် မိသားစုဝင်များကို နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီအဖွဲ့ (ICRC) က ပံ့ပိုးကူညီပေးသည်အပြင် သွားရေးလာရေး အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များကို ပေးပါသည်။ ICRC ၏ အစီရင်ခံစာအရ ထောင်များတွင်

မိသားစုများနားနေအဆောင်များကို မြန်မာ့အကျဉ်းထောင်ဌာနနှင့် ပူးပေါင်းပြီး တည်ဆောက်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။

စကော့တလန်ရှိ မိသားစုနားနေအဆောင်သို့ လာရောက်တွေ့ဆုံမည့်သူများ ရောက်ရှိသည့်အခါ အဆောင်ရှိဝန်ထမ်း များက တွေ့ဆုံရန် တွေ့ဆုံသူ၏ အချက်အလက်များကို စစ်ဆေးပေးပြီး အဆိုပါ အချက်အလက်ကို အကျဉ်းထောင် ဧည့်ကြို ကောင်တာ ဌာန သို့ ပို့လိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် များသောအားဖြင့် ၁၅ မိနစ် (သို့မဟုတ်) အထက် ကြာမြင့်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများသည် လာရောက်တွေ့ဆုံမည့်သူ၏ အမည်ကို အသံချဲ့စက်မှ ကြေညာ လေ့ရှိပြီး မိမိအလှည့်ရောက်ပါက အထဲသို့ဝင်သွားကာ ထောင်ဝင်စာအခန်းများတွင် အကျဉ်းကျသူများနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ပါ သည်။ ထိုသို့မိသားစုနားနေအဆောင်များရှိ ဝန်ထမ်းများက ဆောင်ရွက်ပေးသောကြောင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည်လည်း အကျဉ်းကျသူများနှင့် အချိန်မီတွေ့နိုင်ပြီး ထိုသို့တွေ့ဆုံနေစဉ်အတွင်းတွင်လည်း သက်တောင့်သက်သာ ရှိပါသည်။ Foster ၏ ပြောကြားချက်အရ သို့သော်လည်း ထောင်ဝင်စာအခန်းများမှ အမှန်တကယ် တွေ့ဆုံခြင်းသည် အလွန်အပင် ခက်ခဲ နေဆဲဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အကျဉ်းကျသူများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ကန့်သတ်ထား ပါသည်။ ဥပမာ - တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဖက်ခွင့်မရှိပါ (သို့) အစားအစာပေးခွင့်မရှိပါ။ ထိုအပြင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည်အခန်းတွင် စောင့်ကြည့်ကင်မရာများနှင့် အကျဉ်းထောင်

ဝန်ထမ်းများရှိခြင်းသည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ လွတ်လပ်ခွင့်များကို ကန့်သတ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သက်တောင့်သက်သာရှိသည့် မိသားစုနားနေဆောင်ရွက်သော်လည်း အကျဉ်းထောင်ရှိ ထောင်ဝင်စာအခန်းများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအတွက် အဟန့်အတားများ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်ကာ ခိုင်မာသည့် ဆက်ဆံရေးထိန်းသိမ်းမည်ဟူသည့် အခွင့်အလမ်းကို ထိခိုက်စေပါသည်။ အဆိုပါ မိသားစုနားနေဆောင်ရွက်မှုတစ်ဆင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအား ပံ့ပိုးကူညီပေးစေကာမူ ယေဘုယျအားဖြင့် အကျဉ်းထောင်၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် လေးနက်တည်ငြိမ်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှောင်ဖွဲ့ဆက်ဆံရေးကို အားနည်းစေပါသည်။ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းပြောရလျှင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း၊ ခရီးထွက်ခြင်း၊ စောင့်ဆိုင်းခြင်းနှင့် အိမ်ပြန်ခြင်းတို့အတွက် မိမိတို့ အားအင်များစွာ ကုန်ကျခံထားသော်လည်း စောင့်ကြည့်မှု၊ ကြီးကြပ်ထိန်းချုပ်မှုနှင့် လှုပ်ရှားမှု ကန့်သတ်ခြင်းတို့ကြောင့် မိသားစုဝင်များအပေါ် နာကျင်ခံစားရမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ Foster ၏ ပြောကြားချက်အရ (ရုရှားနိုင်ငံ တွင် အချိန်ကြာကြာ တွေ့ဆုံနိုင်စဉ်ကာလအတွင်း) အကျဉ်းသားသည် အကျဉ်းထောင်ဘဝမှခဏကင်းကွာခွင့်ရသည့်အချိန်ထက် လာရောက်တွေ့ဆုံသူက အကျဉ်းထောင် ဘဝနှင့် ယာယီထိတွေ့ရသည့်အချိန်ဖြစ်ပါသည်။ သူမက ထောင်ဝင်စာအခန်းများတွင် စောင့်ကြည့်ကင်မရာထားခြင်း ကြောင့် အဆိုပါနေရာများကို ဒုတိယ အကျဉ်းထောင်ပုံစံပြုလုပ်ထားခြင်း(secondary prisonization) ဟုသူမက သုံးနှုန်းထားပါသည်။ ဧည့်တွေ့သည့်အခန်းများသည် 'ဆိုးရွားထိတ်လန့်စရာ' ဖြစ်ပြီး

လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကို 'အကျဉ်းထောင်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုကို လက်ခံရရှိသည့်အနေအထား တစ်ခုအတွင်းသို့ အခွင့်အလမ်း သွပ်သွင်းခံရပါသည်။' (ibid 170) ထောင်ဝင်စာအခန်းများ မှရရှိလာသော ဒုက္ခပြဿနာများသည် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည်ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံပြီး ပြန်သွားသည့်အခါ ကာလရှည် စိတ်ခံစားမှုပိုင်း ဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခ ကို ဖြစ်စေပါသည်။ စကော့တလန်မှ အကျဉ်းထောင်များသို့ ထောင်ဝင်စာ သွားတွေ့သူများ ၏ အတွေ့အကြုံကို နားထောင်လာရသည့် Foster ၏ ပြောပြချက်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ အတွေ့အကြုံသည် တူညီပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် စကော့တလန်မှာ အကျဉ်းထောင်များသည် နေရပ်ဒေသကွဲပြားခြားနားသော်လည်း တူညီသည့် ပုံစံမျိုး တွေ့ကြုံနေရပါသည်။

ယူကေတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုကို United Kingdom (2016) တွင် "အကျဉ်းသား များနှင့် မိသားစုဝင်များအပေါ် ကန်သတ်ချက်များကို လက်ရှိထောင်ဝင်စာ တွေ့မှု လုပ်ထုံး လုပ်နည်း၏ ခက်ခဲသည့်သဘောသဘာဝ ထင်ဟပ်စေသည်ကို" Hutton က သုံးသပ်ထားပါသည်။ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်း နှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကြား အပြန်အလှန်ဆက်ဆံမှုအရည်အသွေး၏ အရေးပါမှုကို သူမက အလေးပေး ဖော်ပြပါသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအပေါ် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများက ကန်သန်ချုပ်နှောင်ထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး အကျဉ်းထောင်နှစ်ခုတွင် Hutton က လေ့လာခဲ့ပါသည်။ အချို့သော အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများသည် ကြင်ကြင်နာနာဖြင့်

ပံ့ပိုးကူညီပေးသော်လည်း နှောင့်နှေးမှု များရှိပါသည်။ သံသယဖြင့် ဆက်ဆံခံရပြီး စောင့်ကြည့်ခံရခြင်းတို့သည် မူးယစ်ဆေးဝါးမှောင်ခိုသွင်းသူများ ကဲ့သို့ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခံစားချက်ကိုဖြစ်ပေါ်စေပြီး လာရောက် တွေ့ဆုံသူများအတွက် အခက်အခဲဖြစ်စေပါသည်။ ထိုအပြင် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့စဉ်အတွင်းတွင် အကျဉ်းသားများကို ထိုင်ခုံနေရာ ရွှေ့ခွင့်မပြုခြင်း၊ လာရောက်တွေ့ ဆုံသူများနှင့် ကလေးများကို ထိတွေ့ခြင်း၊ ဖက်ခြင်း ခွင့်မပြုပါ။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိတွေ့မှုနှင့် လှုပ်ရှားမှုအပေါ် အဆိုပါ ကန်သတ်ချက်များသည် အပြုသဘောထက် အပျက်သဘော ဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။

ကန်သတ်ချက်များအပေါ် Hutton ၏ အလေးပေးထားလှုံ့ဆော်မှုဖြင့် ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံသည့်မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းကျနေသူများ ပုံရိပ်ကိုထင်ဟပ်စေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း အပေါ် အဓိက ကန်သတ်ထားသည့် ကန်သတ်ချက် သုံးခုကို ရှင်းပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည်နေရာ၊ အချိန်နှင့် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်မှုတို့ အပေါ် ကန်သတ်ခြင်းသည် လေးနက်တည်မြဲသော် ချစ်ခြင်းမေတ္တာဆက်ဆံရေး ထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေကို ထိခိုက် စေပါသည်။ နည်းလမ်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး မှတ်ချက်အတိုချုပ်ကို ဖော်ပြပါ မည်။

သုတေသန အခြေခံနည်းနာများ

လက်တွေ့လေ့လာမှု နည်းလမ်းကိုအသုံးပြုကာ သုတေသန အချက်အလက်များကို သုံးလတာ ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ သုတေသနအချက်အလက်များမှာ အကျဉ်းထောင်တစ်ခု၊ အလုပ်စခန်းတစ်ခု၊ တရားရုံးအချုပ် လေးခုနှင့် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှု ၇၄ ခုတို့မှ တွေ့ရှိမှုများပါဝင်ပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့သည် တွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုများနှင့် လေ့လာတွေ့ရှိမှုများ ပြုလုပ်နိုင်မည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နေရာလေးခုကို ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ သွားရောက်လေ့လာစဉ်အတွင်း သုတေသီ လေးဦးလျှင် တစ်ဖွဲ့ဖြင့် နှစ်ဖွဲ့ခွဲကာ တစ်ဖွဲ့က ကြီးကြပ်ပါ သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု များကို အကျဉ်းသားများ၏မိသားစုဝင် ၁၇ ဦး၊ အကျဉ်းသားဟောင်း ၄၁ ဦး၊ ထိန်းသိမ်းခံနေရသူ လေးဦးနှင့် ထောင်မှူးတစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပြီး အသက်အားဖြင့် ၂၄ နှစ်မှ ၇၄ နှစ်ကြားရှိသူများဖြစ်ကြပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့သည် အကျဉ်းထောင်မှူးနှင့် တရားသူကြီးများဖြင့် အလွတ်သဘောတွေ့ဆုံမှုများ၊ သီးခြားတွေ့ဆုံမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ကွင်းဆင်းလေ့လာစဉ်အတွင်း မှတ်စုများ ရေးသားထားပြီး တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကိုလည်း အသံဖမ်းယူထားပြီး၊ အမှတ်အသား အကြောင်းအရာအလိုက် သုံးသပ်ထားပါသည်။ လူများဖြင့် ပြည့်ကျပ်နေသည့် နေရာများ၊ တိုတောင်း သည့်အချိန်နှင့် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်မှုမရှိခြင်းတို့သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အရည်အသွေးကို လျော့ပါးစေသည်ဟု အချက်အလက်များ အပေါ် ကနဦး အကြောင်းအရာအလိုက်သုံးသပ်မှုက ဖော်ပြပါ သည်။ အဆိုပါ

သုံးသပ်မှုက နေရာ၊ အချိန်နှင့် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်မှုတို့ကို ရည်ညွှန်းကာ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အရည်အသွေးကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးကူညီပေးပါသည်။

အချက်အလက်များတင်ပြခြင်းနှင့် သုံးသပ်ခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်မှ ဧည့်တွေ့သည့်အခန်းများ

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုကိုဖြေကြားသူများက ဧည့်တွေ့သည့်အခန်းနှစ်မျိုးရှိကြောင်း ပြောပါသည်။ တစ်ခုက အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကြားတွင် သံဇကများ ခြားထားပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် စကားပြောခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အခြားတစ်ခုက မှန်တံခါးပြတင်းပေါက်များဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် မိသားစုဝင်တိုင်းသည် လုံခြုံရေးအရ စစ်ဆေးရန်အလိုငှာ မှတ်ပုံတင်ကဒ်နှင့် သန်းခေါင်စာရင်း ယူဆောင်လာရပါသည်။ အတည်ပြုပြီးသည့်အခါ အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကို ဧည့်တွေ့သည့်အခန်းတွင် တွေ့ခွင့်ပေးပါသည်။ အဆိုပါနေရာများသည် လေးနက်တည်မြဲသော် ချစ်ခြင်းမေတ္တာဆက်ဆံရေး ထိန်းသိမ်းမှုအတွက် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအရ အောက်တွင် တွေ့မြင်ရသည့်အတိုင်းပင် ဧည့်တွေ့သည့်အခန်းသည် များသောအားဖြင့် ဆူညံပြီး လူများပါ သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် အခန်းထဲတွင် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်မည်သည့် နေရာတွင် ရှိသည်ကို ရှာရန်နှင့် တစ်ယောက်စကားတစ်ယောက်ကြားရရန်မှာ အလွန်ပင် ခက်ခဲပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန်အတွက် သွားလာရာခရီးသည့်

များစွာ ရင်နှီးပေးဆပ်ရသော်လည်း ထောင်ဝင်စာတွေဆုံချိန်မှာ အလွန်အပင်
တိုတောင်းလှပါသည်။ ထိုအပြင် တွေ့ဆုံမှုများကို အကျဉ်းထောင်အရာရှိများက
တင်းကြပ်စွာ ထိန်းချုပ်ထား သဖြင့် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကန်သတ်ခံရပါသည်။
အဆိုပါ အကြောင်းအရာများသည် အကျဉ်းသား များနှင့် ယင်းတို့၏
မိသားစုဝင်များကြား တည်မြဲသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်မှုတွင်
ကြီးမား သည့် အဟန့်အတားများကို ဖြစ်စေပါသည်။

နေရာကန်သတ်ချက်

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများမှရရှိလာသောအချက်အလက်အများအရ ထောင်ဝင်စာ
တွေ့ဆုံသည့်အခန်းအမျိုးအစားနှစ်ခုရှိသည်။ သာမန်အခန်းနှင့် အထူးခန်းဖြစ်ပါသည်။
သာမန်အခန်းသည် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ ရံဖန်ရံခါ
အကျဉ်းအကျပ်အတည်းတွင် လူများသည်တစ်ဦးကို တစ်ဦး တိုးပွေ့၍ တွေ့ဆုံ
လေ့ရှိသည့် ထောင်ဝင်စာပုံစံမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ဆန်ကျင်ဘက်အား ဖြင့် အထူးခန်းသည်
ချမ်းသာသူများနှင့် အခွင့်ထူးခံ အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ
တွေ့ဆုံနိုင်သည့် တရားမဝင်အခန်းများဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်းသားများအနေဖြင့်
ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံ ခြင်းမှတစ်ဆင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ
အထောက်အကူ ရရှိနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားဝင်တွေ့ဆုံသည့်အခန်းများသည်
လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ဖော်ပြပါ သည်။

အသက်လေးဆယ်အရွယ် အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အတွေ့အကြုံများကို သူမ၏အိမ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်းသည် နိုင်ငံရေးကြောင့် အဖမ်းခံခဲ့ရပြီး သူမက အောက်ပါအတိုင်းပြောပြပါသည်။

“အစတုန်းက ကျမရဲ့ခင်ပွန်း ဘယ်မှာ အဖမ်းခံရမှန်းမသိဘူး။ နောက်ရက်အနည်းငယ်ကြာတော့ သူ့ကို ဖမ်းထားပြီး ထိန်းသိမ်းထားတယ်လို့ ကျမကို အကြောင်းကြားလာပါတယ်။ ပြီးတော့ ကျမ အကျဉ်းထောင်ကို သွားတယ်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့တဲ့အခန်းမှာ ကျမနဲ့ ခင်ပွန်းသည် တွေ့ဆုံပြီး သံဇကာနှစ်ထပ်ကြား က စကားပြောခဲ့ရပါတယ်။ လူတွေအရမ်းများလို့ ခင်ပွန်းသည် ဘာတွေ ပြောလို့ ပြောနေမှန်းမသိပါဘူး။ ကျမခင်ပွန်းက နှလုံးရောဂါခံစားနေရပြီး နောက်ဆုံးမှာ အကျဉ်း ထောင်ဆေးရုံကို ပိုလိုက်ပါတယ်။ သူနဲ့တွေ့တဲ့အခါ သူမျက်နှာမှာ စိတ်ဓာတ်ကျမှုတွေ တွေ့ရပါတယ်။ “ကျမနဲ့ သမီးကို စိတ်မပူပါနဲ့” လို့ ကျမသေသေချာချာပြောခဲ့ပါတယ်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ပြီး ပြန်မထွက်လာ ခင်မှာ အစားအသောက်တွေနဲ့ အသုံးအဆောင်တွေကို သူ့ကိုပေးခဲ့ပါတယ်။ အဲလိုလုပ်ပေးလိုက်မှသာ ထောင်ကျနေတဲ့အချိန်မှာ ခက်ခဲတဲ့ အခြေအနေ တွေနဲ့ ကြုံခဲ့ရင် ခံနိုင်ရည် ရှိအောင်ပါ။ ”

အဆိုပါဖြစ်ရပ်တွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခန်းတွင် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူ များအတွက် နေရာလုံလုံလောက်လောက်မရှိပါ။ သံဇကာများက

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိတွေ့နိုင်မှုကို တားဆီး ထားသည့်အတွက် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် ဆက်သွယ်ရာတွင် အခက်အခဲရှိပါသည်။ ထိုအပြင် သူမနှင့် သူမ၏ ခင်ပွန်းတို့က တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် စိတ်ပူပန်နေကြပါသည်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တားဆီးထားမှုနှင့် လူဦးရေများပြား သည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခန်းများသည် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက် တွေ့ဆုံသူများအပေါ် များစွာအခက်အခဲ ဖြစ်စေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ အကျဉ်းထောင်များသည် သတ်မှတ်ထားသော်လူဦးရေထက် ယေဘုယျအား ဖြင့် အကျဉ်းသား ပိုမိုလက်ခံပါသည်။ ကမ္ဘာ့အကျဉ်းထောင် လူဦးရေစာရင်းအရ အကျဉ်းသား ၂၆၀၀၀ ဦး (အလုပ်စခန်းမပါပါ။) သာ လက်ခံနိုင်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ အကျဉ်းထောင်တွင် အကျဉ်းသား ၆၀၀၀၀ လက်ခံထားပါသည် (Walmsley 2013)။ အဆိုပါအချက်အလက်သည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့သည့်အခန်းများတွင် လူများစွာနေသည် အကြောင်းအရင်းအမြစ် တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ လူအရေအတွက် များများနှင့် နေရာကျဉ်းကျဉ်းသည် လာရောက် တွေ့ဆုံမှုများအတွက် အခြေအနေကောင်းများ ဖော်ဆောင် ပေးနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ အဆိုပါအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အကျဉ်းထောင်မှူးက ရှင်းပြရာတွင်

“ယခင်က ထောင်ဝင်စာတွေ့တဲ့အခန်းတွေက ခြေချရန်နေရာလပ်မရှိဘဲ ပြည့်ကျပ်နေသဖြင့် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအနေဖြင့်

တစ်ချိန်တည်းတွင် စကားပြော ကြခြင်းဖြစ်ရာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မကြားနိုင်ပါ။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် စကားပြောရန်အတွက် အလွန်အားသုံးကာ အော်ပြောရသဖြင့် စကားပြောပြီးသည့်အခါ မောပန်းနေတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သံဇကာကွက်ကာထားခြင်းမှ မှန်ကာထားသည့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ခန်းပြောင်းလဲလိုက် ပါသည်။ ယခုအခါ အကျဉ်းသားများနှင့် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သူများ မှန်မှတစ်ဆင့် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ပြောဆိုနိုင်ပါပြီ။ ”

ထောင်မှူးက သံဇကာကွက်များနေရာတွင် မှန်တပ်ပြတင်းပေါက်များ အစားထိုးခြင်းဖြင့် ခေတ်မီအောင် ဆောင်ရွက်သူဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထောင်ဝင်စာ တွေ့သည့်အခန်းများသည် မိသားစုဝင်များနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအပေါ် မည်သို့ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများဖြစ်ပေါ်သည်ကို နားလည်သဘော ပေါက်ကြောင်း ပြောဆိုပါသည်။ အကျဉ်းထောင်အတွင်း လေ့လာမှုအရ တွေ့ဆုံသည့် အခန်းသစ်များကို ထောင်မှူးနှင့်အတူ သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအခန်းသည် (L) ပုံစံဖြစ်ပြီး အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကြား မှန်ဖြင့် ခြားထား ပါသည်။ အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံ သူများသည် မှန်မှတစ်ဆင့် စကားပြောနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မှန်တွင် အပေါက်ဖောက် ထားခြင်းမရှိပါ။ ဖုန်းလည်းမရနိုင်ပါ။ သို့ရာတွင် အသံကို မှန်မှဖြတ်ကာ ကြားနိုင်ပါသည်။ ထောင်မှူး၏ ရှုထောင့် အမြင်မှကြည့်လျှင် ထိုသို့ မှန်ခန်းများပေါ်လာခြင်းသည် တိုးတက်မှု

ဖြစ်သော်လည်း မှန်မှတစ်ဆင့် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ စကားအဆင်ပြေစွာ ပြောဆိုနိုင်ခြင်းရှိ မရှိကို မသိရှိချေ။

အချို့အကြောင်းအရာများတွင် ချမ်းသာသည့်အကျဉ်းသားအချို့သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့မှုနှင့် စပ်လျဉ်း ပြီး အထူးဆက်ဆံမှုများ ရရှိခံစားနိုင်ကြပါသည်။ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများကို ငွေပေးပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အထူးခန်းတွင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများနှင့်တွေ့ဆုံနိုင်ပြီး လူပြည့်ကျပ်ညပ်နေသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခန်းများကို ရှောင်လွှဲနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်နှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသည် လက်ဘက်ရည်ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးနှင့်တွေ့ဆုံကာ အကျဉ်းကျစဉ် အတွေ့အကြုံကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်တွင် အကျဉ်းသားများ ကြုံဆုံရသည့် အခက်အခဲများကို ရှင်းပြပါသည်။

"ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံတဲ့အခန်းထဲမှာ တစ်ခါတစ်ရံ ဧည့်သည်များနဲ့ အကျဉ်းသားများစွာ ရှိပါတယ်။ ကျတော့် နှင့် ကျွန်တော်မိန်းမတို့သည် အဆိုပါထောင်ဝင်စာအခန်းတွင် စကားပြောသည်အခါ အကျယ်ကြီးအော်ပြောရပါတယ်။ တွေ့ရတဲ့အချိန်ကလည်း တိုပါတယ်။ အချိန်ပြည့်သွားရင် ကျတော့်အမျိုးသမီးက အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းကို ပိုက်ဆံပေးပါသည်။ လအနည်းငယ်ကြာတော့ ကျတော့်ကို တန်းစီးခန့်ပါတယ်။⁴⁰ ထောင်မှူးရဲ့

⁴⁰ A Tanzi is a prisoner elected by the prison authorities to maintain order among the common prisoners in the prison. As a result, prison authorities give them special treatment when it comes to prison visitation.

ရုံးခန်းဖြစ်တဲ့ အထူးခန်းထဲမှာ ကျတော် အမျိုးသမီး နဲ့တွေ့ဖို့ အထူးအခွင့်အရေးရပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က စပြီး မိသားစုဝင်တွေ အနေနဲ့ ပြည့်ကျပ်ညပ်နေတဲ့ ထောင်ဝင်စာအခန်းထဲကို သွားစရာမလိုတော့ပါ သူ့။ ”

အဆိုပါဖြစ်ရပ်က အကျဉ်းသားများသည် အရင်းမြစ်များ (ဥပမာ-ငွေကြေး) ရှိသူများ (သို့) အာဏာပိုင်များ၏ ယုံကြည်မှုကို ရရှိသူများသည် အကျဉ်းထောင်တွင် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်ဂါစဉ်အရ ရာထူးမြင့်မြင့် ရနိုင်ပြီး အထူးခန်းများတွင် ဆွေမျိုးများနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့နိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို အခြားသော အကျဉ်းသားများထက် ပိုရပါသည်။ ငွေကြေးသည် လာရောက်တွေ့ဆုံမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ခက်ခဲမှု ကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေသည့် အခွင့်ထူးများကို ဝယ်ယူနိုင်ပါသည်။

နေရာကျဉ်းကျဉ်းတွင် အကျဉ်းသားများစွာ ထားခြင်းသည် ကိုယ်သင်းအနံ့ဆိုးများ ထွက်ပေါ်စေပြီး လာရောက် တွေ့ဆုံသူများအား စိတ်ပျက်စေကာ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေပါသည်။ အဆိုပါ အခြေအနေက အကျဉ်းသားများအား ပိုမိုကသိကအောက် ဖြစ်စေပါသည်။ အဆိုပါ နေရာကျဉ်းကျဉ်းတွင် လူအများစုသည် သိပ်သည်းခြင်းနှင့် မွန်းကျပ်ခြင်းများဒဏ်ခံစားရပါသည်။ စာရေးသူ တရားရုံးအချုပ်သို့ သွားရောက် လေ့လာစဉ်အတွင်းတွင် လာရောက် တွေ့ဆုံသူများ ရပ်နေသည့်ထိန်းသိမ်းခံရသည့် သူများနှင့် သံဇကာမှ တစ်ဆင့် အော်ဟစ် ပြောဆိုနေသည့် ဆူညံသည့်နေရာတစ်ခုကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆူညံနေသည့် လူများသည့်နေရာတွင် တစ်ယောက်နှင့်

တစ်ယောက် ဆက်သွယ်ပြောဆိုရန် ခက်ခဲနိုင်ပါ သည်။ အထဲသို့ဝင်သွားသည့်အခါ အကျဉ်းသားအချို့က သံတိုင်များနောက်တွင်ရပ်ပြီး သူတို့အား လာရောက် တွေ့ဆုံသူများနှင့် စကားပြောဆိုနေပါသည်။ တွေ့ဆုံ သည့်နေရာသည် အလွန်ပူ ပါသည်။ လေဝင်လေထွက်မကောင်းပါ။ ထိန်းသိမ်းခံထားရသူများနှင့် လာရောက် တွေ့ဆုံသူများသည် ချွေးတပြိုက်ပြိုက် ကျနေပါသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံသူအချို့ သည် ထိုင်ကာ မိမိကိုယ်မိမိ ယပ်ခတ်နေကြပါသည်။ အချို့က ခေါင်းကိုက်သက်သာစေရန် ရှူဆေးဘူးကို ရှူနေပါသည်။ တွေ့ချိန်ပိုပေး သည့်တိုင်အောင် ထိန်းသိမ်းခံထား ရသည့် အကျဉ်းသားများနှင့် စကား ကြာကြာ မပြောနိုင်ပါ။ တွေ့ဆုံသည့်အခန်း၏ အခြေအနေသည် လေးနက်တည်ငြိမ်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ ဆက်ဆံရေး ထိန်းသိမ်းမှုကို အဟန့် အတားဖြစ်စေပါသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကို အပြည့်အဝ အခြေနေများကို စာရေးသူမှ နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင်ပင် အထိန်းသိမ်းခံရသူ၏ ကိုယ်နံ့ကို မခံနိုင်ပါ။ ချက်ချင်း အသက်ရှူကျပ်လာပြီး ခေါင်းကိုက်လာပါသည်။ ရဲအရာရှိက ကျွန်ုပ်အား ကြာကြာခွင့်ပြုလျှင်တောင်မှ ထိုနေရာတွင် ကြာကြာနေကာ လေ့လာနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏ အတွေ့အကြုံ နှင့် အကျဉ်းထောင်မှ ပြန်လွတ်လာသူတို့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် တူညီပါသည်။ ထိုသူသည် အစိုးရကို ဆန္ဒပြမှုအတွက် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် အဖမ်းခံရပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် အခန်းတွင် ကိုယ်နံ့နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး သူအစ်ကိုနှင့် စကားများရန်ဖြစ်ပုံကို ခုလိုရှင်းပြရာတွင်

“ကျတော့်အဖေနှင့် အစ်ကို က ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဧည့်တွေ တဲ့အခန်းမှာ အကျဉ်းသားတွေအများကြီးရှိပါတယ်။ ကျတော့် အစ်ကို က ‘မင်းနဲ့ တခြား အကျဉ်းသားတွေရဲ့ နံစော်နေတဲ့ ကိုယ်နဲ့ကိုမခံနိုင်ဘူး။ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်တယ်’ လို့ ပြောပါ တယ်။ သူအဲဒီလိုပြောတော့ ကျတော်လည်းဒေါသလည်းထွက်၊ ဝမ်းလည်းနည်း သွားတယ်။ “နောက်တစ်ခေါက်ထပ်လာစရာမလိုဘူး” လို့ သူကို အော်ပြောလိုက်တယ်။ “သူက အကျဉ်းသား တွေ ဒီလိုအခြေအနေမျိုးနဲ့ တွေ့ကြုံရတာကို နားမလည်နိုင်ဘူး” လို့ အဖေ့ကို အော်ပြော လိုက်တယ်။

ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေမျိုးသည် လူအများပြည့်ကျပ်နေသည့် ထောင်ဝင်စာ အခန်းတွင် နံစော်နေမှုက လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအတွက် သည်းခံရန် ခက်ခဲပြီး လူများပြည့်ကျပ်နေသည့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့သည့်အခန်းများ၏ နံစော်နေသည့် အနံများကြောင့် နောက်ပိုင်းတွင် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကို လာချင်စိတ်မရှိစေရန် နှိုးဆွပေးသကဲ့သို့ဖြစ်စေပါသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများနှင့် အကျဉ်းသားများ သည် ထောင်ဝင်စာအခန်းမှ ထွက်လာပြီးသည့်နောက် စိတ်ဖိစီးကာ၊ မပျော်ဘဲ ဒေါသများဖြစ် ကာ ကသိကအောက်ဖြစ်ရပါသည်။ အဆိုပါ

သက်တောင့်သက်သာမရှိသည့်ထောင်ဝင်စာအခန်းများနှင့် စိတ်လှုပ်ရှားထိတ်လန့်စရာ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေသည် လေးနက်တည်ငြိမ်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာဆက်ဆံရေး

ထိန်းသိမ်းမှုထက် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများတွက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေသည် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကြား ခံပြင်းခြင်းနှင့် တင်းမာခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် ထိုကဲ့သို့ စိတ်ပျက်စရာ အကျဉ်းခန်းများနေရာများနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး တူညီသည့် စိတ်ခံစားမှု ရှိကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူများပြည့်ကျပ်နေသည့် ဧည့်တွေ့သည့်အခန်းများသည် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအပေါ် ဆိုးရွားသည့် သက်ရောက်မှုများ ရှိစေပါသည်။

အချိန်ကန်သတ်ခြင်း

ပညာရှင်သုံးဦးသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခန်းများအားလုံးကို 'liminal carceral spaces' အဖြစ် အစောပိုင်းကတည်းက အလေးပေး ရည်ညွှန်းထားပြီး အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ အပေါ် စောင့်ကြည့်ခြင်းကြောင့် ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အဓိက ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတွင် အဓိက အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်သည့် အချိန် ကန်သတ်မှု အတွက် များစွာထင်ဟပ်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။

လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် အချိန်နှင့်ငွေကုန်ခံကာ ဆွေမျိုးများကို သွားရောက်တွေ့ဆုံ ကြသော်လည်း အထူးသဖြင့် ဝေးလံသည့်နေရာများမှ အကျဉ်းထောင်များတွင် နှောင့်နှေးကြန်ကြာမှုများကို ကြုံတွေ့နေရပြီး ထောင်ဝင်စာ တွေ့ချိန်တိုတောင်းသဖြင့် စိတ်ပျက်ကာ မချင့်မရဲဖြစ်ရပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် ကျွန်ုပ်သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် အဖမ်းခံရကာ အကျဉ်းကျခံရပြီး ၁၀ နှစ်ကြာ သည့်အခါ ထောင်ထဲတွင် သေဆုံးသွားသူတစ်ဦး၏ ညီမဖြစ်သူနှင့် သူမ၏အိမ်သို့ သွားရောက်ကာ တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ သူမက မျက်ရည်များကြားမှ ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။

"ကျမအစ်ကို ထောင်ကျတော့ ထောင်ဝင်စာသွားတွေ့တဲ့အခါ အခက်အခဲ အများကြီး တွေ့ခဲ့ရ ပါတယ်။ ကျမနဲ့ ကျမရဲ့မိသားစုက မချမ်းသာပါဘူး။ အကျဉ်းထောင်ကို သွားဖို့ နိုင်ငံတကာ ကြက်ခြေနီ အဖွဲ့ရဲ့ ငွေကြေး အကူအညီကို ယူခဲ့ရပါတယ်။ သူရဲ့ ထောင်က ကျမတို့ရဲ့ မြို့ကနေ ဆိုရင် ဝေးပါတယ်။ ကျမအနေနဲ့ ဘတ်စ်ကားအရင်စီးရတယ်။ ပြီးတော့ သင်္ဘော စီးရတယ်။ ပြီးတော့ အကျဉ်းထောင်ကို ရောက်ဖို့ လေယာဉ်စီးရတယ်။ ကျမတော်တော်ပင်ပန်းပါတယ်။ ပြီးတော့ အကျဉ်းထောင် အရာရှိက ကျမနာမည် ကြေညာတာကို သုံးနာရီကြာစောင့်ရတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဗိုက်စာနေပေမယ့် ကျမနာမည် မခေါ်ခင်အထိ ဘယ်မှမသွားနိုင်ဘူး။ ဘာမှလည်း မလုပ်နိုင်ဘူး။ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တဲ့အခါ ကျမနဲ့ အစ်ကိုနဲ့ ဒီလိုဆိုးဝါးတဲ့ အခြေအနေတွေ ကြောင့် ရံဖန်ရံခါ စကားများကြတယ်။ "

ဝေးလံသည့်နေရာများမှ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်အလိုငှာ အချိန်များစွာအကုန်ခံပြီး ရုပ်အား၊ စိတ်အား ရင်းနှီးကာ လာရောက်ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ ခဏတာတွေ့ ဆုံရမှုများသည် ထိုကြောင့် ခက်ခဲပါသည်။ ယင်းသည် စိတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာစိုးရိမ်ပူပန်မှုကိုဖြစ်စေပြီး အကျဉ်းသားများအား မိမိတို့၏ ဆွေမျိုးများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုကို ဟန့်တားစေနိုင်ပါသည်။

(၁၉၈၆) အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ ပုဒ်မ ၇၉၄ (၅) အရ အကျဉ်းထောင်ကြီးကြပ်သူသည် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကို မိနစ်နှစ်ဆယ်ထက် ပိုမခွင့်ပြုနိုင်ပါ။ ထိုအပြင် အကျဉ်းထောင်အက်ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများကို လည်း ငြင်းပယ်နိုင်သည့် အာဏာရှိပါသည်။ စံအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည့်ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန် မိနစ် ၂၀ ကို ထပ်တိုးနိုင်ပါပြီး အကျဉ်း ထောင်ဝန်ထမ်းကို ငွေပေးလျှင် ချမ်းသာသည့် အထူးအခွင့်အရေးရ အကျဉ်း သားများသည် ဆင်းရဲသည့် အကျဉ်းသားများထက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်ပိုရပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ အချိန် သတ်မှတ်ချက်သည် အကျဉ်းထောင်ကြီးကြပ်ရေးမှူး ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အကျဉ်းထောင် ကြီးကြပ်ရေးမှူး သည် အကျဉ်းထောင်လက်စွဲတွင် ဖော်ပြထားသည့် သတ်မှတ်တွေ့ ဆုံချိန်ထက် အချိန်ပိုပေးပါသည်။ ကြီးကြပ်ရေးမှူးတစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြ ပါသည်။

"တစ်ခါတစ်ရံမှာ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများစွာက အကျဉ်းထောင်ပြင်ပမှာ စောင့်ဆိုင်း နေပါတယ်။ အရမ်းဝေးတဲ့နေရာကနေလာမှန်း ကျတော်သိပါတယ်။

ဒါကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ ချိန်က မိနစ် ၂၀ ဆိုတာသိပေမယ့် သူတို့လာ တဲ့အချိန်လေး အကျိုးရှိသွားအောင် တွေ့ချိန်ကို ခွင့်ပြုချိန်ထက် ပိုပေးပါတယ်။ ”

ထိုကဲ့သို့သောအခြေအနေမျိုးတွင် ထောင်ကြီးကြပ်ရေးမှူးအနေဖြင့် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့ခြင်း နှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ချိန်ကန်သတ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုကို သိရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ သူများ၏ တွေ့ချိန်ကို ပိုပေးခြင်းအားဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ ခရီးဝေးမှ လာရောက်မှုကို လာရ ကျိုးနပ်စေရန် ကူညီပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လူမှုဆက်နွယ်မှုများကို ထိန်းသိမ်းရန် အတူတကွအချိန်ကုန်ဆုံးခြင်းသည် အရေးပါ ပါသည်။ အချိန်ကန်သတ်ချက်သည် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ သုတေသနအဖွဲ့သည် ဥပမာအားဖြင့် တရားရုံး အချုပ်သို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုပါသည်။ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများစွာသည် အကျဉ်းသားများအား သံဆူးကြိုးများကြားမှ စကားပြောနေကြပြီး အချို့သောဝန်ထမ်းများက တွေ့ဆုံချိန်ပြီးဆုံးသွားပြီဖြစ်သဖြင့် စကားဆက်မပြောတော့ရန် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများအား အော်ဟစ်နေပါသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့ရာတွင် လာရောက် တွေ့ဆုံသူများက စကားပြောနေသည်ကို မရပ်ပါ။ နောက်ဆုံးတွင် ရဲက ထိုသူများကို တရားရုံးအချုပ် ပြင်ပ သို့ မောင်းထုတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အချိန်ကန်သတ်ခြင်းသည် ခိုင်မာသည့်ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်း ရာတွင် အဆီးအတားဖြစ်ပါသည်။

ရာဇဂတ်အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးကို သူမ၏အိမ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ သူမသည် တရားမဝင်သည့် နှစ်လုံးထိထိုးခဲ့သဖြင့် လောင်းကစားဥပဒေအရ အကျဉ်းကျခဲ့ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာ တွေ့သည့်အချိန်ကို သူမအနေဖြင့် စိတ်ပျက် မိကြောင်းပြောပြပါသည်။

“ထောင်ကျနေစဉ်မှာ ဒီအကျဉ်းထောင်နှစ်ခုနဲ့ အလုပ်စခန်းမှာ နေရပါတယ်။ ဒီအကျဉ်းထောင် နှစ်ခုမှာ ကျမအတွက်အဆင်ပြေပါတယ်။ မပြေတာက မိသားစုဝင်တွေနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ အချိန် လုံလုံလောက်လောက်မရတာက လွဲလို့ပေါ့။ ပေးထားတဲ့အချိန်မှာ ပြောချင်တာကို မြန်မြန်ပြောရတယ်။ အလုပ်စခန်းမှာတော့ မိသားစုဝင်တွေနဲ့ စကားပြောဖို့ အချိန်ပိုရတယ်။”

ထိုသို့ဖြင့် မိသားစုဝင်များနှင့် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် အချိန်သည် မည်မျှ တန်ဖိုးရှိသည့်အရာ ဖြစ်ကြောင်းကို သူမက ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ အချိန်မရှိသောကြောင့် သတ်မှတ်ချိန်မစေ့ခင် ပြောချင် သည့်အရာကို အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြောရပါသည်။ သူမသည် အကျဉ်းထောင်အမျိုးမျိုး တွင် အဆင်ပြေသော်လည်း ထောင်ဝင်စာ တွေ့သည့်အချိန်သတ်မှတ်မှုအပေါ် သူမအနေဖြင့် စိတ်အနှောင့် အယှက်ဖြစ်မိကြောင်း ပြောပါသည်။ ယင်းက အချိန်ကန်သတ်ထားမှုသည် အပျက်သဘောသက်ရောက်မှု များအပေါ် မည်သို့ဖြစ်စေသည်ကို ဖော်ပြသည့် နောက်ထပ် ဥပမာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ပင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခါ အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းထံမှ အချိန်ပို တွေ့ဆုံချိန်ကို ဝယ်ယူနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် များနှင့်အတူ အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏ မိသားစုဝင်များရှိရာအိမ်သို့ သွားရောက်ကာ မိသားစုဝင်တစ်ဦးကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ သူမကပြောကြား သည်မှာ

“ကျမအစ်ကိုက ထောင်ကျနေတုန်းပဲ။ အစာအိမ်နာတတ်တဲ့အစ်ကိုကို စိတ်ပူတယ်။ အစ်ကိုကို မထောက်ပံ့ရင် သူ့အသက်ရှင်မှာမဟုတ်ဘူး။ အစ်ကိုကလည်း သူ့ဆီမှန်မှန်လာမတွေ့မှာကို အမြဲ စိတ်ပူနေတာ။ ကျမကို ချမ်းသာတဲ့သူမဟုတ်ဘူး။ စားစရာနဲ့ လိုတဲ့အသုံးအဆောင်တွေဝယ်ဖို့ ငွေမလောက်ဘူး။ ဒါကြောင့် ခါတိုင်းလို သွားမတွေ့နိုင်ဘူး။ ထောင်ဝင်စာသွားတွေ့ရင် လူတွေ့တဲ့အခန်းထဲမှာ အကျဉ်းသား တွေ အများကြီးပဲ။ လူများလို့ အရမ်းပူတယ်။ အချိန်လည်း လုံလုံ လောက်လောက်မရဘူး။ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တဲ့သူတွေက အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းကို ငွေပေးရင် တွေ့ချိန်ပိုရတယ်။”

သူမ၏ ဖော်ပြချက်က ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများသည် လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်မှုကို စီမံရန်နှင့် မိသားစုဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် များစွာရင်းနှီးထားရသည်ကို ဖော်ပြပါသည်။ သို့ရာတွင် စိန်ခေါ်မှု များစွာကို ကြုံတွေ့ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သူတစ်ဦးသည် အကျဉ်းကျသူအတွက် ယူလာသည့်ပစ္စည်းများနှင့်သွားရေးလာရေးအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များအပြင်

ထောင်ဝင်စာ တွေ့ချိန်ပိုရရန် လာဘ်ထိုးရသည့် ကုန်ကျစရိတ်ရှိပါမည်။ အဆိုပါ ကုန်ကျစရိတ်များသည် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သူ အတွက်သာမက ဆက်ဆံရေးအပေါ်တွင်လည်း ဝန်ပိုဖြစ်စေပါသည်။

လုံလောက်သည့်အချိန်ပေးမှုသည် အထောက်အကူပြုသည့် ဆက်ဆံရေးဖြစ်စေရန် များစွာ အရေးပါပါသည်။ အချိန်အတူတူကုန်ဆုံးခြင်းသည် အကျဉ်းသားများနှင့် ယင်းတို့၏မိသားစုဝင်များ၏ ဆက်နွယ်မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်စေပြီး တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး အပြန်အလှန်အားပေးစေနိုင်ပါ သည်။ သို့ရာတွင် အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများ၏ အပြုအ မူနှင့် ခွင့်ပြုချိန်တိုတောင်းမှုသည် အကျဉ်းသားများ နှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများကြားရှိ စိတ်ခံစားမှုအပေါ် မကောင်းသည့်ရလဒ်များဖြစ်ပေါ် လာစေပါသည်။

ပု ဂ္ဂ လိက လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကန်သတ်ခြင်း

အကျဉ်းထောင်များသည် ယေဘုယျပုံစံအားဖြင့် လုံခြုံရေးတိုးမြှင့်ထိန်းချုပ်ထားသည် နေရာမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုသို့ထိန်းချုပ်မှုပုံစံကို ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းတွင် ကျင့်သုံး ထားပြီး အကျဉ်းကျခြင်း၏ သက်ရောက်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သူများအနေဖြင့် တွေ့ကြုံရသည့်ပြဿနာများအနက်မှ တစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ အကျဉ်း ထောင်လက်စွဲ၊ ပုဒ်မ ၇၈၄ (၃) အရ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့စဉ်တွင်

နိုင်ငံရေးအကြောင်းပြောဆိုခြင်းကို တားမြစ်ထားပါသည်။ နိုင်ငံရေးအကြောင်းပြောချက်များအရ ဖမ်းဆီးခံရသူများအတွက် ၊ ဥပမာ - ဒီမိုကရေစီ အတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေသူများ (သို့) နိုင်ငံတော်ကို ဆန့်ကျင်သူများအတွက် ထိုကဲ့သို့ တားမြစ်မှုသည် စိတ် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အကျဉ်းသားများအားလုံးအတွက် တူညီသည့် ကြီးကြပ်ထိန်းချုပ်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ချမှတ်ထားပါသည်။ အာဏာပိုင်ဟူသည့် ရပ်တည်ချက်ဖြင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများ၏ စကားပြောဆိုမှုကို သက်ဆိုင်မှုမရှိသည့်သူတစ်ဦးဦးက စောင့်ကြည့်နေခြင်း သည် ဆိုးရွားသည့်၊ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်းသည် ပုံမှန်ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် အားထုတ်ရာတွင် အဟန့်အတားတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် လူခန္ဓာ ကိုယ်ကို ရှာဖွေခြင်းနှင့် တစ်စုံတစ်ဦး၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို ရှာဖွေခြင်းကဲ့သို့သော အရှက်ရ စေသည့်အပြုအမူများကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်နှင့် သုတေသနအဖွဲ့ဝင်များ အကျဉ်း ထောင်သို့ သွားရောက်သည့်အခါ မိသားစုဝင်များစွာသည် ဂိတ်ပေါက်ဝတွင် တန်းစီစောင့်ဆိုင်းနေပြီး အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများက ယင်းတို့နှင့် ယင်းတို့၏ အိတ်များကို ရှာဖွေနေပါသည်။ အကျဉ်းသား များ၏ကိုယ်ကို ရှာဖွေခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်ဘဝတွင် လက္ခဏာရပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး အဆိုပါ အလေ့ အကျင့် ကို မိသားစုဝင်များ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့်အခါ အကျဉ်းသားများ၏ မိသားစုဝင်များ ပေါ်တွင် ကျင့်သုံး ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအစီရင်ခံစာများအရ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများ နှင့် ယင်းတို့ကို လာရောက် တွေ့ဆုံသူများအား ထောင်ဝင်စာ

တွေ့နေစဉ်အတောအတွင်း အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများက အနီးကပ် စောင့်ကြည့်ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်ဂိတ်ပေါက်ဝတွင် စစ်ဆေးပြီးဖြစ်သော်လည်း ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့်အခန်းတွင် ပုဂ္ဂလိကတွေ့ဆုံပြောဆိုနေမှုများကို အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းက နားထောင်ကာမှတ်စုစာအုပ်တွင် ရေးမှတ်ပါသည်။ အဆိုပါ ကန်သတ်တင်းကြပ်မှုများသည် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်မှု အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်စေပါသည်။ တင်းကြပ်သည့်စောင့်ကြည့်မှုသည် စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စရာ ကောင်းပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ကမောက်ကမဖြစ်စေသည်ဟု နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအများစုက ပြောဆိုပါသည်။ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် Hutton (2016) က လုံခြုံရေးနှင့် စောင့်ကြည့်မှု မြင့်မားခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့် ကင်းမဲ့စေပြီး ဆက်ဆံရေးများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းထက် ပြတ်တောက် စေပါသည်။ Hutton ၏ သုံးသပ်မှုအရ အချို့သောအခြေအနေများတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် ကောင်းမွန်သည့် ဆက်ဆံရေး ကို ထိန်းသိမ်းရန် ပြန်လှန်အကျိုးရှိစေပါသည်။ အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦး၏ ဇနီးကို သူမ၏နေအိမ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ရာ သူမက အောက်ပါ အတိုင်း ရှင်းပြပါသည်။

“ ကျမရဲ့ ခင်ပွန်းကို သံဇကာကြားက စကားပြောတဲ့အခါ အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းတွေက ကျမတို့ကို ဝန်းရံထားပြီး အနီးကပ်စောင့်ကြည့်ပါတယ်။ ကျမတို့ပြောတာတွေကို ရေးမှတ်ပါတယ်။ ကျမ စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်လွန်းလို့ စကားကောင်းကောင်းမပြောနိုင်ပါဘူး။ ”

အဆိုပါဖြစ်ရပ်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ပြောကြားမှုများကို အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများက မှတ်တမ်းတင် ခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်ခွင့်မရှိခြင်းနှင့် လာရောက် တွေ့ဆုံသူများလည်း မိမိကိုယ်မိမိ ပြစ်မှုကျူးလွန် သူများသဖွယ် ခံစားမိစေပါသည်။ အကျဉ်းသားများနှင့် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများကို နိုင်ငံရေး အကြောင်း ပြောခွင့်မပေးပါ။ အဆိုပါ ခွင့်မပြုသည့်အကြောင်းကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများစွာတွင် ဖော်ပြထား ပါသည်။ တစ်စုံတစ်ဦး၏ ပြောကြားမှုကို တည်းဖြတ်ခြင်းသည် စစ်မှန်မှုမရှိသည့်ဆက်သွယ်သည့်ပုံစံဖြစ်ပြီး လူနှစ်ဦးကြား တင်းမာမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဒီမိုကရေစီပိုမိုကျင့်သုံးနိုင်စေရန်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်သည့် အာသီသပြင်းပြသူများအတွက် လုပ်ဆောင်မည်ဟု သန္တဋ္ဌန်ချထား သည့်အရာကို မပြော ဆိုနိုင်ပဲ အဆိုပါအကြောင်းအရာအတွက် အကျဉ်းကျခံ နေရသူဖြစ်လျှင် နှစ်ဆ စိတ်ပျက်ဖွယ်ဖြစ်လိမ့်မည်ကို စဉ်းစားရုံဖြင့် အလွယ်တကူ သိရှိနိုင်ပါသည်။ အကျဉ်းသားများနှင့် ယင်းတို့၏မိသားစုများသည် အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် အဆိုပါတားမြစ်မှုကို ဖြိုဖျက်သည့် ဆက်သွယ်မှုနည်းလမ်းများကို ကြံဆကြပါသည်။ ကိုယ် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများ၏ သံသယမှ ရှောင်လွှဲနိုင်ရန် ကိုယ်အမှုအရာနှင့် အရပ်သုံးစကားများကို အသုံး ပြုပါသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်း သားဟောင်းတစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ အခြေအနေက စိတ်ပျက် ဖွယ်ရာဖြစ်သည်ဟု အကျဉ်းသားဟောင်းက အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြပါသည်။

“ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တာက

ကျနော့်အတွက်အရမ်းအရေးကြီးပါတယ်။ ဒါပေမယ့်

အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းတွေက ကျနော်နဲ့

ကျနော့်ညီမပြောတာတွေကို စောင့်ကြည့် နေတာ၊

မှတ်တမ်းယူနေတာ၊ မှတ်စုလိုက်နေတာ တွေရတော့ အရမ်း

စိတ်အနှောင့် အယှက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်

ကျနော့်ကကျနော့်ညီမနဲ့ စကားပြောရင် အရပ်သုံး စကားပြောတော့

အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းတွေက ကျတော်တို့ ဘာပြောနေလဲ

မသိတော့ ဘူးပေါ့။ ”

အဆိုပါစောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် မှတ်တမ်းယူခြင်းသည် ထောင်ကျနေသူအကျဉ်းသားနှင့် လာရောက် တွေ့ဆုံသူတို့ကြားရှိ လေးနက်တည်ငြိမ်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာ ဆက်ဆံရေးကို ရေရှည်တည်တံ့စေသည့် အခွင့်အလမ်းကို ငြင်းဆိုပါသည်။

နိဂုံး (သုံးသပ်ကောက်ချက်ချခြင်း)

ယခုလေ့လာမှုမှ သက်သေအထောက်အထားများသည် Moran (2013) ၊ Foster (2017) နှင့် Hutton (2016) တို့ရေးသားထားသည့် ဆောင်းပါးသုံးပုဒ်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အရည်အသွေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် အဓိက အချက်သုံးခု၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အကျဉ်းသားများနှင့်

အကျဉ်းသားများကို လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ၏ ရှုထောင့် အမြင်များကို ဖော်ပြရာတွင် နေရာ၊ အချိန်နှင့် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို အဓိကအချက်များအဖြစ် ဖော်ပြထား ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် တန်ဖိုး သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် ငွေရေးကြေးရေးများ ဆုံးရှုံးသည်အဖြစ်ရှိနေပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့သည့် နေရာများသည် သင်တင့်လျှောက်ပတ်သော် ပတ်ဝန်းကျင်းကောင်းတစ်ခုမဟုတ်ချေ။ အချိန်မလုံလောက်ပါ။ ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်ကို ပုံမှန်ချိုးဖောက်ခံနေရပါသည်။ ဝေးလံသည့် နေရာများမှ အကျဉ်းထောင်များသို့ နာရီပေါင်းများစွာကြာ ခရီးနှင့်ပြီး ရောက်ရှိလာသည့်အခါ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများသည် မိသားစုဝင်များနှင့် မိနစ်အနည်းငယ်သာ တွေ့ဆုံခွင့်ရပြီး၊ ရံဖန်ရံခါတွင် လူများဖြင့် ပြည့်ကြပ်နေပြီး စောင့်ကြည့်ခံရခြင်းလည်း ရှိပါသည်။ အဆိုပါ အခြေအနေများက ဖော်ပြသည့် ပုဂ္ဂလိက လွတ်လပ်ခွင့်မရှိခြင်းနှင့် အကျဉ်းထောင် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုဟူသည့်ခေါင်းစဉ် အောက်တွင် ထည့်သွင်းထားမှုတို့သည် အကျဉ်းသားများနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသူများ ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ကျန်းမာရေးအပေါ် အပျက်သဘောဆောင်သည့် တန်ပြန်သက်ရောက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ တွေ့ဆုံသည့်အခန်းများ၏ အကျယ်အဝန်း၊ တွေ့ဆုံချိန်တွင် စောင့်ကြည့်ကန့်သတ်ခံရသည် အခြေအနေများ သည် အကျဉ်းထောင်သို့ လာရောက် တွေ့ဆုံမှုများ၏ ထောင်ဝင်စာအရည်အသွေး

အပေါ် သက်ရောက်သည့်အချက်များဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားပြီး ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်စေရန် (သို့) ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အဓိကအချက်များဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းထောင်များသည် လာရောက်တွေ့ဆုံမှုများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ပေးကြသော်လည်း မတူညီသည့်အခြေအနေအမျိုးမျိုးအောက်တွင် မိသားစုများပုံမှန် လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အကျဉ်းသားများနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုဝင်များကြား ကောင်းမွန်သည့် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီ ပေးရန်နှင့် အလျော့အတင်းပိုမိုဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အကျဉ်းကျနေသူများနှင့် မိသားစုဝင် များနှင့် ဆက်ဆံရေးအဆင်ပြေစေရန် နှင့် ကောင်းမွန်သော ပတ်ဝန်းကျင်ဖန်တီးပေးရန် ထောင်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း နှင့် ဥပဒေများ ချမှတ်ခြင်း အားဖြင့် ဖြစ်နိုင်ခြေအကျိုးဆက် များကို တန်ပြန်နိုင်စေရန်လက်တွေ့ ပိုမို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

ယခုသုတေသနစာတမ်းသုံးသပ်မှု၏ သွယ်ဝိုက်ဖော်ပြချက်တစ်ရပ်မှာ အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် အကျဉ်း သားများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ထောင်မှ ကြိုတင်၍ နေရာ အချိန် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများကို လူမှုဘဝထဲတစ်ဖန် ပြန်ဝင်ရောက်နိုင်အတွက် [ဆောင်ရွက်](#)ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင်ပြင်ချင်သော်စိတ်ဆန္ဒပြင်းပြစွာရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းကျပြီးသော် သူများထောင်ကပြန်ထွက်လာသည် အခါတွေ့ကြုံရသည် အခက်အခဲများကို နားထောင်ပြီး အဆိုပါ တွေ့ကြုံရသည်ပြဿနာများကို လုပ်နေဆဲ

အကျဉ်းထောင်ပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစား ကောင်းမွန်တိုးတက်စွာလုပ်ဆောင်ရပါမည်။ ယင်းတို့၏ ရှုမြင်ရုံထောင့်များကို အကျဉ်းကျနေသူများ၏ အထွေထွေ တိုးတက်ကောင်းမွန်မှု မြင့်မားစေရေးအတွက် အထူးအလေးပေးစဉ်းစားရမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ယုံကြည်ပါသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် အကျဉ်းထောင်များသို့ထောင်ဝင်စာတွေ့ သည့်နေရာများ၊ တွေ့ဆုံခွင့်ပေးသည့်အချိန်များနှင့် အနှောင့်အယှက်ပေးသည့် စောင့်ကြည့်မှုနှင့် ကြီးကြပ်ဟန့်တားမှုမရှိဘဲ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှုကိုခွင့်ပြုပေးခြင်းဟူသည့် အချက်များအပေါ် မူတည်ကာ အကျဉ်းထောင်များသို့သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်း၏ အရည်အသွေးကို များစွာ အထူးအလေးအနက်အလေးပေးဆောင်ရွက်ရသင့်ပါသည်ဟု တိုက်တွန်းပါသည်။

ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်များ

- Aung, Min. (2014). Letters from Kalay Prison to Tauncote City. Yangon, YG: Zinyartanarzew.
- Cochran, J. C., & Mears, D. P. (2013). Social isolation and inmate behavior: A conceptual framework for theorizing prison visitation and guiding and assessing research. *Journal of Criminal Justice*, 41(4), 252-261

Duwe, G., & Clark, V. (2013). Blessed be the social tie that binds: The effects of prison visitation on offender recidivism. *Criminal Justice Policy Review*, 24(3), 271-296.

Foster, R. (2017). Exploring 'betwixt and between' in a prison visitors' centre and beyond. In *Carceral Spatiality* (pp. 169-198). Palgrave Macmillan, London.

Hutton, M. (2016). Visiting time: A tale of two prisons. *Probation Journal*, 63(3), 347-361.

Moran, D. (2013). Between outside and inside? Prison visiting rooms as liminal carceral spaces. *GeoJournal*, 78(2), 339-351.

အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်၊ ထောင်ဝင်စာ

တွေ့ဆုံခြင်းအား မညီမျှစွာ ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် လေ့လာချက်

ကောက်နုတ်ချက်

မိသားစုများ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် မိသားစုဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ အကျဉ်းကျနေသူများ၏ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြစ်မှုကျူးလွန်လိုစိတ်ကို လျှော့ချရန်နှင့် အကျဉ်းကျနေသူများအနေဖြင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသို့ ပြန်လည် ဝင်ဆန့်နိုင်ရေး ထောက်ပံ့ပေးရန်တို့အတွက် အလွန်အရေးပါကြောင်းကို ကောင်းစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားကြပြီး ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့် အခွင့်အရေးများသည် မမျှတစွာ ခွင့်ပြုထားခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည် ဆိုသော အချက်ကို ယခုလေ့လာမှုတွင် စတင်ဆွေးနွေး၍ ဤစာတမ်းသည် မိသားစုဝင်များ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး အကျဉ်းကျနေသူများအတွက် အဘယ်ကြောင့် အမျိုးမျိုးသော ဖြစ်နိုင်ခြေများ ဖြစ်ပေါ်နေရသနည်းဟူသော အချက်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးထားသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်များသည် လာရောက်တွေ့ဆုံသူ၏ ငွေပေးကမ်းနိုင်မှု (လာဘ်ထိုးနိုင်မှု) အပေါ် မူတည်သည်ဟူသော ရိုးရှင်းသည့် ဖြစ်စဉ်များနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှာ ပိုမိုရှုပ်ထွေးနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းသည် ထောင်ဒဏ်ကျခံရသည့်ကာလ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် လွှမ်းမိုးမှုများ၊ အကျဉ်းကျနေသူ/လာရောက်တွေ့ဆုံသူ၏ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနိုင်စွမ်း နှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေ အမျိုးမျိုးတို့ပြောင်းလဲရာတွင် အရေးပါသည့် အချက်တစ်ခုဟု နားလည်ထားသော ထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးအခြေအနေတို့ကို လေ့လာဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

စာရေးသူ : ကျော်လင်းနိုင်

နိဒါန်း

ဤဆောင်းပါးသည် အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များထံမှ ရရှိသော အကျဉ်းထောင်များနှင့် ရဲဘက်စခန်းများသို့ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများကို မညီမျှစွာ ခွင့်ပြုထားခြင်းကြောင့် အချို့အကျဉ်းသားများမှာ အခြားသူများထက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့် အကြိမ်ရေ ပိုမိုများပြားနေပြီး အချို့အကျဉ်းသားများမှာ အခြားသူများထက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန် ပိုမိုကြာမြင့်သည်ကို အချက်အလက်များက ပြသနေသည်။ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ (၁၈၉၄)⁴¹တွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် ကြာချိန် အတိအကျကို တိကျပြတ်သားစွာ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် ကြာချိန်ကို ပိုတိုးပေးရန်အတွက် ထောင်ပိုင်တွင် စိတ်တိုင်းကျဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် အာဏာ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းထောင်များတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်များသည် ဥပမာအားဖြင့် ၁၅မိနစ်မှ တစ်နာရီအကြား အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲနိုင်ပြီး ရဲဘက်စခန်းများ၌ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်သည် ၂၄နာရီထက် ပိုမိုကြာမြင့်နိုင်သည်။ (ကွင်းဆင်း လူတွေ့မေးမြန်းချက်အရ)။ ဤဆောင်းပါးသည် ထိုကဲ့သို့သော ပြောင်းလဲမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အချက်အလက်များကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားသည်။ ထိုသို့လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် တရားဝင် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေမှုများကိုသာမက တရားမဝင် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများကိုပါ လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်ခဲ့သည်။ တရားဝင် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေမှုများသည် တရားဝင် ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အကျဉ်းထောင်လက်စွဲတို့အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးလေ့ရှိပြီး တရားမဝင် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများသည် ထောင်ပိုင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ်တွင်သာ အခြေခံလေ့ရှိရာ ထောင်ပိုင်နှင့် အကျဉ်းသားများအကြား ညှိနှိုင်းမှုများအပေါ်တွင် အခြေခံ ကျင့်သုံးလေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် မိသားစုဝင်များက ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများအား ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံသည့် အတွေ့အကြုံများမှာ

⁴¹ မြန်မာ့အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ (၁၈၉၄ခုနှစ်) ပုဒ်မ ၇၈၄ (၅) သာမန်အားဖြင့် ဧည့်တွေ့ချိန်တစ်ချိန်လျှင် မိနစ် ၂၀ထက် မကျော်လွန်ရ။ သို့သော် ထောင်ပိုင်၏ဆန္ဒဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် တိုးမြှင့်ခွင့်ပြုနိုင်သည်။

အကျဉ်းထောင်တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ကွဲပြားခြားနားလျက် ရှိသည်။ အချို့အကျဉ်းသားများက ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအား လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများက ခွင့်ပြုထားသည့် သတ်မှတ်ချိန်အတိုင်းသာ တွေ့ဆုံခွင့်ရစဉ်တွင် အချို့အကျဉ်းသားများက ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ အထူးအခွင့်အရေးများကို ရရှိကြသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ အထူးအခွင့်အရေးများတွင် သာမန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းက ခွင့်ပြုထားချိန်ထက် ပိုမိုကြာမြင့်စွာ တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရာတွင် သီးခြားအခန်းဖြင့် တွေ့ဆုံခွင့်ပြုခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်သည်။ ထိုအချက်ကို အခြေခံ၍ တွေ့ဆုံခြင်းများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှာ ရှုပ်ထွေးလှကြောင်း ဤဆောင်းပါးတွင် ပြန်လည်ထောက်ပြ ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းသည် ထောင်ဒဏ်ကျခံရသည့်ကာလ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် လွှမ်းမိုးမှုများ၊ အကျဉ်းကျနေသူ/လာရောက်တွေ့ဆုံသူ၏ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနိုင်စွမ်း နှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေအမျိုးမျိုးတို့ပြောင်းလဲရာတွင် အရေးပါသည့် အချက်တစ်ခုဟု နားလည်ထားသော ထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးအခြေအနေတို့ကို လေ့လာဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းကို နောက်ခံအကြောင်းအရာနှင့်လေ့လာဆန်းစစ်မှု၏ အရေးပါပုံ မိတ်ဆက်ကဏ္ဍ၊ အယူအဆဆိုင်ရာ မူဘောင်အတွက် သက်ဆိုင်ရာ မှီငြမ်းစာပေစာတမ်းများနှင့် သာဓကများနှင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များဟူ၍ အပိုင်းသုံးပိုင်း ခွဲခြားထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မိသားစုဆက်ဆံရေး သဘောတရား

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် တည်ရှိသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး အနောက်ဘက်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၊ မြောက်ဘက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အရှေ့ဘက်တွင် လာအိုနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ တည်ရှိသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်းများစွာ နေထိုင်ကြပြီး ဘာသာစကားနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု

များစွာ ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကွဲပြားခြားနားမှုများစွာ ရှိစေကာမူ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်းလုံးတွင်မိသားစုဆိုသည်မှာ နေ့စဉ်ဘဝ၌ အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ Cultural Atlas ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မိသားစုတော်စပ်ပုံကို ဖော်ပြထားသည်မှာ 'မိသားစုဆိုရာ၌ မိဘနှင့် သားသမီးသာ ပါဝင်သော အခြေအနေထက် ကျော်လွန်ပြီး အခြားဆွေမျိုးသားချင်းများပါ ပါဝင်သည်။ တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းစီ၏ အကျိုးစီးပွားထက် မိသားစုအကျိုးစီးပွားက ပိုမိုအရေး ပါလေ့ရှိသည်' မိသားစုဝင်များသည် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မှီခိုနေကြသည်။ မိသားစုဝင်အားလုံးသည် လက်မထပ်ရသေးမချင်း အတူတကွ နေထိုင်ကြသည်မှာ ပုံမှန် ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းရှိ မိသားစုကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် အကျဉ်းသားများအတွက် မည်သည့်နေရာတွင် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အကျဉ်းသားများအတွက် မိသားစု ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်သည် မည်မျှအရေးကြီးကြောင်း မှန်းဆကြည့်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်များသည် အကျဉ်းသားများအား ဆက်ဆံပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းပြည်ပ လူ့အခွင့်အရေးအသိုင်းအဝိုင်းက အပြင်းအထန် ဝေဖန်ခြင်းကို ခံရလျက်ရှိသည် (AAPP၊ 2016)။ အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် ထိုကဲ့သို့ သော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် တောင်းဆို လျက် ရှိကြသည်။ ယခင်အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်က နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများသည် ထောင်ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်အတွက် တင်းကြပ်သော တားမြစ်မှုများစွာကို ခံစားခဲ့ကြရသည် (ကွင်းဆင်း လူတွေ့မေးမြန်းချက်အရ)။ အချို့အကျဉ်းသားများ ဆိုလျှင် သူတို့ အဖမ်းခံရကြောင်းကို မိသားစုများအား အကြောင်းကြားပေးခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ အချို့အမှုများအတွက်ဆိုလျှင် တစ်နှစ်ကျော်ကြာသည်အထိ အကြောင်းကြား ပေးခြင်း မရှိခဲ့ပေ (ကွင်းဆင်း လူတွေ့မေးမြန်းချက်အရ)။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန (MOHA) ၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ အကျဉ်းသား၏ အမည်အား စာရင်းသွင်းထားသော အိမ်ထောင်စုစာရင်းကို ယူဆောင်လာသည့် မိသားစုဝင်များ ကသာ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့် ရှိသည်။ မိသားစုသည်

ပြစ်ဒဏ်ကျအကျဉ်းသားကို တစ်ပတ်လျှင် မိနစ်၂၀ခန့် တွေ့ဆုံနိုင်သည်။ သို့သော် ထောင်ပိုင်က သတ်မှတ်နေ့ရက်တွင် ဝေးလံသော ဒေသများမှ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် မိသားစုများအတွက် ထိုနေ့တွင် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သည့်အရေအတွက် ပေါ် မူတည်ပြီး တွေ့ဆုံချိန်ကို ပိုမိုကြာမြင့်အောင် ခွင့်ပြုလိုပါက ခွင့်ပြုချက်ပေးနိုင်သည်။⁴²

ပညာရှင်များစွာ (ဒူဝီနှင့် ကလပ်စ်၊ ၂၀၁၁၊ မက္ကသီနှင့် အဒမ်၊ ၂၀၁၇၊ မစ်ချယ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ၂၀၁၆၊ ရာမီရာဇ်ဘားရက်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ၂၀၀၆၊ စမစ်၊ ၂၀၁၄)တို့သည် မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း၏ အရေးပါပုံ၊ အကျဉ်းသားနှင့် မိသားစုများအပေါ်တွင် ၎င်း၏ သက်ရောက်မှုတို့ကို အလေးထားပြီး အကျဉ်းသား တို့၏ အပြုအမူနှင့် အနာဂတ်အခွင့်အလမ်းများအပေါ်တွင် ၎င်းက ကောင်းကျိုး သက်ရောက်နိုင်ကြောင်း လေ့လာဖော်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် မိသားစုများနှင့် အကျဉ်းသားများ မည်ကဲ့သို့ အဆက်အသွယ်ပြုကြသည်ကို အနောက်တိုင်း မဟုတ်သော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများတွင် လေ့လာထားမှုများမှာ မရှိသလောက် နည်းပါးလှပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် လေ့လာထားမှု လုံးဝမရှိပေ။ ဤစာတမ်းသည် ၁၉၈၈ခုနှစ်မှ လက်ရှိအချိန်အထိ အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုများ၏ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံမှု အတွေ့အကြုံများကို လေ့လာဆန်းစစ်ထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် လေ့လာမှုများက မကြာခဏ လျစ်လျူရှုထားခဲ့သော တရားမဝင် အလေ့အထများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အထူးအလေးပေးလေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့မိသားစုများ၏ အတွေ့အကြုံများအရ အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းရင်းများက မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအပေါ် မည်ကဲ့သို့သော သက်ရောက်မှုရှိသည်ကို ပိုမိုနားလည်နိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူပေးပါသည်။ သုတေသနမေးခွန်းများမှာ

⁴² ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန

မည်သည့် အကြောင်းရင်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းသားများအကြား မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်အား မညီမျှစွာ ခွင့်ပြုထားခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပါ သနည်း။

အနောက်နိုင်ငံများရှိ အကျဉ်းထောင်များနှင့်ဆိုင်ရာ စာပေစာတမ်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ဤလေ့လာမှု၏ နောက်ခံ အခြေအနေ

ချွန်နှင့် ကလပ်စ် (၂၀၁၁၊ နာ-၂၂) တို့၏ အကြံပြုချက်ဖြစ်သည့် 'နောင်တွင် လုပ်ဆောင်မည့် လေ့လာချက်များသည် အကျဉ်းသားများအား ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့် ရခြင်းမရခြင်းကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းရင်းများနှင့် မည်သည့်အတိုင်း အတာအထိ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ရသည်ဆိုသော အကြောင်းရင်းများကို ပိုမိုနီးကပ်စွာ လေ့လာသင့်သည်' ဟူသော အချက်က ဤစာတမ်းဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လှုံ့ဆော်အားပေးထားသည်။ ထိုအချက်ကို မက္ကသီနှင့် အဒမ် (၂၀၁၇) တို့ကလည်း ထပ်ဆင့် အကြံပြုထားသည်။ မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ တွင်သာ ရှိသော ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စဉ် မဟုတ်ပါ။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင်လည်း ရှိနေသော ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စဉ် ဖြစ်ပါသည်။ မိသားစုများ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် မိသားစုဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ အကျဉ်းကျနေသူများ၏ ထပ်မံထပ်ခါ ပြစ်မှုကျူးလွန်လိုစိတ်ကို လျော့ချရန်နှင့် အကျဉ်းကျနေသူများအနေဖြင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသို့ ပြန်လည် ဝင်ဆန့်နိုင်ရေး ထောက်ပံ့ပေးရန်တို့အတွက် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ ဖြစ်ကြောင်းကို အကျဉ်းထောင်ဆိုင်ရာ ပညာရှင် များက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူထားကြသည် (ဘရန်တန်-စမစ်နှင့် မက္ကသီ၊ ၂၀၁၆)။ မစ်ချယ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ(၂၀၁၆)သည် အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း၏ သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာဆန်းစစ်ခဲ့ပြီး ထိုထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းသည် ထောင်မှ လွတ်မြောက် ပြီးနောက် ထပ်မံပြစ်မှုကျူးလွန်နိုင်ခြေအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ထပ်မံအကျဉ်းကျ

ခံနိုင်ခြေကို လျော့ချနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့သည်။ အချို့ပညာရှင်များက ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်း၏ ကြာမြင့်ချိန်ကို အကျဉ်းသားများ၏ ကောင်းကျိုးအတွက် အထောက်အကူ ပြုနိုင်မည့် အဓိက အကြောင်းရင်းများအနက် တစ်ချက်အဖြစ် အလေးထားကြသည်။ ပြစ်ဒဏ်ကျကာလ၏ ကြာမြင့်ချိန်၊ စာပေးပို့ချိန်နှင့် လက်ခံချိန် ကြာမြင့်ခြင်းနှင့် တယ်လီဖုန်းပြောဆိုခများ ဈေးကြီးခြင်းတို့သည် အကျဉ်းသားများအတွက် ထောင်ပြင်ပလောကနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းကို ကန့်သတ်ထားနိုင်ပြီး လူမှုအထောက်အပံ့များရရှိမှုကို လျော့ချနိုင်ကြောင်း သုတေသနက ပြသထားသည်။ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအနေဖြင့် သူတို့၏ မိသားစုဝင်များ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံမှုကို တဖြည်းဖြည်း လျော့ချလာခြင်း သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ကာလ ကြာမြင့်လာသည်နှင့်အမျှ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံမှုအား လက်မခံတော့ခြင်းတို့ကို တွေ့ကြုံကြရသည်(ဘရန်တန်-စမစ်နှင့် မက္ကသီ၊ ၂၀၁၆)။ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့် ရသည့်တိုင်အောင် အကျဉ်းထောင်၏ တည်နေရာ အကွာအဝေး၊ စေ့စပ်လှသော နောက်ကြောင်းရာဇဝင် စစ်ဆေးမှုများနှင့် နည်းပါးလှသော လူမှုအထောက်အပံ့အတွက် ထည့်ဝင်ငွေအဖြစ် အဖိုးအခအချို့ကို ပေးဆောင်ရခြင်း စသည့် အတားအဆီးအချို့ ရှိနေသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူက ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ဖူးသူဖြစ်လျှင် အကျဉ်းသားနှင့် တွေ့ဆုံရာ၌ သံတိုင်များ ခြားထားပြီးမှသာ တွေ့ဆုံခွင့်ရနိုင်သည် (ဒူဝီနှင့် ကလပ်စ်၊ ၂၀၁၁) ထောင်အများစုမှာ ဝေးလံသော ဒေသများတွင် တည်ရှိသဖြင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသူများအနေဖြင့် အမှန်တကယ် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်ထက် အကျဉ်းထောင်သို့ ခရီးသွားရသည့် အချိန်က ပိုမိုကြာမြင့်သည်။ (ဂေါ်ဒွန်၊ ၁၉၉၉)။ အချို့ပညာရှင်များက အကျဉ်းသားများ၏ ကောင်းကျိုးသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အကြိမ်ရေအပေါ်တွင် မည်သို့ မူတည်နေကြောင်း၊ နေအိမ်နှင့် အကျဉ်းထောင်အကြား ဝေးကွာလွန်းခြင်းသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အကြိမ်ရေအပေါ်တွင် မည်ကဲ့သို့ ဆိုးကျိုး သက်ရောက်စေကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည်(ဒူဝီနှင့် ကလပ်စ်၊ ၂၀၁၁)။ ခရစ်ရှန် (၂၀၁၅)က ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းသည် အကျဉ်းသားများအား ညှင်းပန်ခံရခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးသော နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အကျဉ်းသားများအား စိတ်ဓါတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်

အပုံနှင့် မျှော်လင့်ချက်တို့ကို ပေးနေစဉ်တွင် စောင့်ကြည့်နိုင်သည့် ယန္တရားတစ်ခု အဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း ရည်ညွှန်းဆွေးနွေးထားသည်။

“... [မိသားစုက] ယုံကြည်ထားသည်မှာ အကျဉ်းသားတစ်ယောက်သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းကို လက်မခံသောအခါ ထိုသို့ လက်မခံခြင်း ဆိုသည်မှာ သူ့အား မည်သူမျှ ဂရုစိုက်ခြင်းမရှိ ဟူသော လက္ခဏာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပါက အကျဉ်းထောင်အရာရှိများမှ အကျဉ်းသားအား စိတ်ထင်တိုင်း ပြုမူဆက်ဆံခွင့်ပေးလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအပြင် အကျဉ်းသားအား မည်သူကမျှ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း မရှိပါက သူ ဘာဖြစ်နေမှန်း မည်သူကမျှ သိမည်မဟုတ်ပေ။ စနစ်ကလည်း မည်သူ့ကိုမျှ တာဝန်ခံခြင်း မရှိချေ” (ခရစ်ရှန်၊ ၂၀၀၅၊ နှာ-၄၁)။

ထောင်ကျခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မိသားစုအပေါ် သက်ရောက်မှုအား လေ့လာချက်များက ထောင်ကျနေခြင်းသည် အခြားသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများသို့လည်း ဦးတည် နေသည်ဟု ညွှန်ပြနေသည်။ ဥပမာ အိမ်ထောင်ဖက်နှင့် သားသမီးတို့နှင့် ဆက်ဆံ ရေးများ ပျက်ယွင်းခြင်း၊ စီးပွားရေး အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရခြင်း၊ မိသားစုဝင်များ၏ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်းနှင့် အကျဉ်းသားများ၏ သားသမီးများအတွက် ဆိုးရွားသော ရှေ့ရေးအလားအလာများ ဖြစ်သည်(စမစ်၊ ၂၀၁၄)။ ရာမီရာ့ဇ်-ဘားရက်နှင့် အခြားပညာရှင်များ (၂၀၀၆)က ထောင်ကျနေခြင်းသည် ဆက်စပ် အကျိုးသက် ရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်ဟု ထောက်ခံထားသည်။ ထို ဆက်စပ်ဆိုးကျိုးများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

“ထိုသက်ရောက်မှုများသည် ဆက်လက်တည်ရှိနေကာ နေရာတကာတွင် ပျံ့နှံ့တည်ရှိနေသည်။ ထိုသက်ရောက်မှုများထဲတွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ခံစားချက်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်ကိစ္စများ ပါဝင်သည်။ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွဲ့စည်းပုံအပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှု ရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့်

ရာဇဝတ်တရားစီရင်ရေးစနစ်အတွင်း ဒေသခံလူများစွာ ဝင်လိုက်ထွက်လိုက် ဆက်တိုက်လုပ်ဆောင်နေကြသော ဒေသများတွင် သက်ရောက်မှု ရှိနေသည်။ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း ရာဇဝတ်နှင့် ထောင်ချခြင်းတို့ကိုသာ အာရုံစိုက်နေရခြင်းသည် လူ့စွမ်းအား အရင်းအနှီးနှင့် လူမှုအရင်းအနှီးတို့ကို ယုတ်လျော့လာစေသည်။ ” (ရာမီရာဇ်-ဘားရက်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ၂၀၀၆)

မက္ကာသီနှင့် အဒမ် (၂၀၁၇)က အင်္ဂလန်နှင့် ဝေလပြည်နယ်အတွင်း ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အလေ့အထများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသည်။ သူတို့၏ လေ့လာထုတ်ဖော်ချက်မှာ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းကို ရပိုင်ခွင့်တစ်ခုအဖြစ်ထက် အခွင့်ထူးခံ အခွင့်အရေးတစ်ခုဟု ရှုမြင်လိုက်သောအခါ အကျဉ်းသား၏ ဘဝသည် ပိုမိုခက်ခဲလာပြီး ခံပြင်းခြင်း၊ ထိခိုက်လွယ်ခြင်းနှင့် အကျဉ်းထောင် တွင်းမှနေ၍ မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် ခက်ခဲခြင်းတို့ကို ပိုမိုခံစားလာရသည်။ ထောင်အာဏာပိုင်များအား ဥပဒေ ချိုးဖောက်သော အကျဉ်းသား၏ ခံစားခွင့်ကို ပိတ်ပင်ထားရန် ခွင့်ပြုထားသောအခါ မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းကို ရပိုင်ခွင့်တစ်ခုအဖြစ်ထက် အခွင့်အရေးတစ်ခုအဖြစ် မြင်လာကြသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် အကျဉ်းသားများအား ကောင်းမွန်စွာ၊ စည်းကမ်းသေဝပ်စွာ နေထိုင်ပြုမူရန် တိုက်တွန်းအားပေးသော မက်လုံး၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်လာသည်။

နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများကလည်း အကျဉ်းထောင်များတွင် အကျဉ်း သားဦးရေ များလွန်းခြင်း၊ ခွင့်ပြုငွေမလုံလောက်ခြင်းနှင့် နည်းပါးညံ့ဖျင်းလှသော ဝန်ဆောင်မှုများကို မကြာခဏဆိုသလို ဖြစ်ပေါ်စေသည် (ဂစ်ဘ်ဆန်-လိုက်ထ်၊ ၂၀၁၈ (အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအကြောင်း ရေးသားထားသည်))။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေရှိနေသော်လည်း အကျဉ်းထောင် အာဏာပိုင်များသည် အကျဉ်းသား တစ်ယောက်ချင်းစီ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ဂရုမထားတော့ဘဲ အုပ်စုလိုက် လုပ်ဆောင်သည့် ထူးခြားဖြစ်စဉ်အတွက် ပြစ်ဒဏ်ပေးသည့်အနေဖြင့် လှုပ်ရှားမှုများကို တင်းကြပ်ခြင်း၊ အနားယူချိန်ကို ပိတ်ပင်ခြင်းနှင့် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့်ကို

ဆိုင်းငံ့ခြင်းတို့ကဲ့သို့သော တင်းကြပ်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်။ ဂစ်ဘ်ဆန်-လိုက်ထ်က ထောင်အာဏာပိုင်များသည် မသင်္ကာရုံမျှဖြင့်ပင် ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်နိုင်သည်ဟုလည်းဖော်ပြထားသေးသည်။ သို့သော် ဒိုင်းယားစ် (၂၀၀၇)၏ ရေးသားချက်အရ ၎င်းတို့အား ထိုကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုထားသော တိကျသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် အပြုသဘော ဆောင်သော အလားအလာများ ရှိသလို နှစ်လိုဖွယ်မကောင်းသော ရှုထောင့် တစ်ခုလည်း ရှိနေလေသည်။ ဆိုးဝါးသော ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများသည် စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းခြင်း၊ ရန်လိုခြင်း သို့မဟုတ် အပြစ်မကင်းသကဲ့သို့ ပိုမိုခံစားရ ခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ (တူရန်နီဗစ်နှင့် တက်စ်ကာ၊ ၂၀၁၇)။ စာပေစာတမ်းများ လေ့လာချက်အရ အကျဉ်းသားများ၊ မိသားစုနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းအတွက် မိသားစုထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်း၏ အရေးပါပုံနှင့် ၎င်း၏ ကောင်းကျိုး သက်ရောက်မှုများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် အခွင့်ထူးတစ်ခု မဟုတ်ဘဲ အခွင့်အရေးတစ်ခုသာ ဖြစ်ကြောင်း နားလည်ရန် လိုအပ်ပုံတို့ကို အဓိကထား ဖော်ပြထားသည်။ ယခု ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းသားများ၏ အတွေ့ အကြုံများကို စတင်စဉ်းစားပါတော့မည်။ ပထမဦးစွာ သုတေသနနည်းလမ်းအကြောင်း ကို ကဏ္ဍတစ်ခုအဖြစ် အကျဉ်းရှုံး ရှင်းပြထားပါသည်။

သုတေသနနည်းလမ်း

ဤလေ့လာမှုကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသလေးခု၌ ကွင်းဆင်းကောက်ယူခဲ့သော အရည်အသွေးအခြေပြု အချက်အလက်များပေါ်တွင် အခြေခံထားပါသည်။ ကွင်းဆင်း အချက်အလက် ကောက်ယူသည့် ခရီးစဉ်တစ်ခုစီတွင် ၄ရက်မှ ၅ရက်အထိ ကြာမြင့်ပါသည်။ ခရီးစဉ်တစ်ခုစီတွင် ဖြစ်နိုင်ပါက တရားရုံးရှိ တရားခွင်များကို လေ့လာခြင်းနှင့် အကျဉ်းထောင်ရှိ လုပ်ငန်းစဉ်များအား လေ့လာခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင် ပါသည်။ တရားရုံးတွင် လေ့လာရာ၌ သုတေသနအဖွဲ့သည် အချုပ်သားများနှင့်

မိသားစုများအတွင်း၊ အချုပ်သားများနှင့် ရဲဝန်ထမ်းများအတွင်းနှင့် အချုပ်သား အချင်းချင်း စကားစမြည် ပြောဆိုနေမှုများ အပါအဝင် အချုပ်ခန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ်များကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ အကျဉ်းထောင်များတွင် လေ့လာရာ၌ သုတေသနအဖွဲ့သည် အကျဉ်းသားများ လုပ်ဆောင်နေသော အလုပ်ကိစ္စများ၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရန်အတွက် မိသားစုများ စောင့်ဆိုင်းသည့် ခန်းမနှင့် တွေ့ဆုံခန်း၊ အကျဉ်းထောင်အာဏာပိုင်များနှင့် စကားစမြည် ပြောဆိုခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူသည့် ခရီးစဉ်များအနက် ခရီးစဉ်နှစ်ခုမှာ မြို့ပြဒေသတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ခရီးစဉ်နှစ်ခုမှာ ကျေးလက်ဒေသတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကောက်ယူခဲ့သော အချက်အလက်များတွင် အကျဉ်းသားဟောင်းများ၊ အကျဉ်းသားများ၏ မိသားစုဝင်များ၊ အကျဉ်းထောင် အရာရှိများ၊ ရှေ့နေများ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ဝန်ထမ်းများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ၊ တရားရုံး၊ အချုပ်ခန်း၊ အကျဉ်းထောင်နှင့် ရဲဘက်စခန်းတစ်ခုအတွင်း၌ လေ့လာချိန်တွင် ရေးမှတ်ထားသော ကွင်းဆင်းမှတ်စုများ ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်စနစ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျဉ်းထောင် အမျိုးအစား အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ အကျဉ်းထောင်များကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သော အကျဉ်းသား အရေအတွက်အလိုက် အဆင့်များ ခွဲခြားထားသည်မှာ ဗဟိုအကျဉ်းထောင်များ၊ က အဆင့်၊ ခ အဆင့်နှင့် ဂ အဆင့် အကျဉ်းထောင်များ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဗဟိုအကျဉ်းထောင် နှစ်ခု ရှိပြီး တစ်ခုမှာ မန္တလေးမြို့တွင် ရှိ၍ တစ်ခုမှာ ရန်ကုန်မြို့တွင် ရှိသည်။ ထို့ပြင် ရဲဘက်စခန်းများမှာလည်း နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဒေသအမျိုးမျိုးတွင် ရှိနေသည်။ ၂၀၁၄ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ရဲဘက်စခန်းများကို "စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သက်မွေးဝမ်းကြောင်း လေ့ကျင့်ရေးစခန်းများ" နှင့် "ကုန်ထုတ်စခန်းများ" ဟူ၍ ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ICPR၏ ဖော်ပြချက်အရ

“အကျဉ်းထောင်ရှိ လူဦးရေ စုစုပေါင်းတွင် အကျဉ်းသူ ၁၆.၃%နှင့် သက်ငယ်အကျဉ်းသား ၁.၆% ပါဝင်သည်။ ထိုရာခိုင်နှုန်းသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်အထိ ဆက်လက်တည်မြဲနေသည်။ ၁၉၉၃ခုနှစ်ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းသားဦးရေ စုစုပေါင်းသည် ပုံမှန်တိုးတက်လာကြောင်း အထောက်အထားများ ရှိသည်။ အကျဉ်းသား အချိုးအစားကမူ မပြောင်းမလဲ ဆက်လက်တည်မြဲနေသည်။” (ICPRI ၂၀၁၃)

AAPP (နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း)က ရဲဘက်စခန်းများတွင် အကျဉ်းသားများအား လူမဆန်စွာ ဆက်ဆံကြောင်းဝေဖန်လျက်ရှိပြီး ထိုရဲဘက်စခန်းများအား ‘အသံတိတ်လူသတ်ကွင်းများ’ ဟု ခေါ်ထားသည် (၂၀၁၉ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၃၀ရက်)။ AAPP၏ အကျဉ်းထောင်များအားဝေဖန်ချက်ကို ၂၀၁၈ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်သည့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အထူးကိုယ်စားလှယ်ကြောင့် ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သာဓကလေ့လာချက်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အကျဉ်းထောင်စနစ်ကိုဝေဖန်ရန်မဟုတ်ပါ။ အကျဉ်းထောင်နှင့် သက်ဆိုင်သော အတွေ့အကြုံကို တိုက်ရိုက်တွေ့ကြုံခဲ့ရသူများ၏ ရှုထောင့်မှနေ၍ အကျဉ်းထောင်များ၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ပုံ၏ ရှုထောင့်များကို နားလည်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိထောင်နှင့်ရဲဘက်စခန်းများသို့ မိသားစုများထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့်နည်းလမ်းများကို နားလည်စေမည့် အရေးကြီး ရှုထောင့်နှစ်ခု ရှိနေပါသည်။ တရားဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် တရားမဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော စည်းကမ်းများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရှိပါသော်လည်း ၎င်းတို့မှာ ခေတ်နောက်ကျနေတတ်သလို မကြာခဏဆိုသလိုပင် ၎င်းတို့အား လိုက်နာကျင့်သုံးမှု မရှိသည်များလည်း ရှိသည်။ အဖွဲ့အစည်းအား လုံးကဲ့သို့ပင် အကျဉ်းထောင်များတွင် စုစည်းအုပ်ချုပ်ရန်အတွက် ချမှတ်ထားသော မူဝါဒများ၊ စည်းကမ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအလေ့အထများနှင့်

နေ့စဉ် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေမှုများအကြား ဆက်ဆံရေးတင်းမာမှုများ ရှိနေသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် ပတ်သက်လျှင်လည်း ထိုကိစ္စမျိုး ရှိနေသည်။ ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေမှုများကို အမှန်တကယ် နားလည်နိုင်ရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ သည် တရားဝင်ရှုထောင့်ကိုရော၊ တရားမဝင်ရှုထောင့်ကိုပါ ရရှိပြု အာရုံစိုက်ရပေမည်။ အကျဉ်းထောင်များသို့ မိသားစု ထောင်ဝင်စာ သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်းအတွက် အကျဉ်းဦးစီးဌာနက တရားဝင်သတ်မှတ်ထားသော ခွင့်ပြုချိန်မှာ ပုံမှန်မရှိချေ။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံချိန်သည် အကျဉ်းထောင် သို့မဟုတ် ရဲဘက်စခန်းရှိ ထောင်ပိုင် အပေါ်တွင်သာ အပြည့်အဝ မူတည်သည်။ ဥပမာ အကျဉ်းသားဦးရေ ပမာဏပေါ် မူတည်ပြီး ဗဟိုအကျဉ်းထောင်များအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော အင်းစိန်ထောင်နှင့် မန္တလေးထောင်တို့ကဲ့သို့သော မြို့ပြဒေသတွင် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံချိန်သည် ၁၅မိနစ်မျှသာ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ မြို့ပြဒေသများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကျေးလက်ဒေသအချို့ရှိ အကျဉ်းသားများမှာ မိသားစု ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံချိန် ၂၅မိနစ်ခန့် အချိန်ရတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း၏ ကြာမြင့်ချိန်ကို ထောင်ပိုင် သို့မဟုတ် လက်ထောက်ထောင်ပိုင်က မိသားစု၏ နောက်ခံအနေအထား သို့မဟုတ် လာရောက်ခဲ့ရသော ဒေသ အကွာအဝေးတို့ အပေါ်တွင် မူတည်ပြီး ဆုံးဖြတ် ခွင့်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက ၎င်း၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် အကျဉ်းထောင်များရှိ ထောင်ပိုင်များ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဖော်ပြထားရာ၌ ‘သို့သော် ထောင်ပိုင်သည် သတ်မှတ်နေ့ရက်တွင် ဝေးလံသော ဒေသများမှ ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် မိသားစုများအတွက် ထိုနေ့တွင် ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့ကြသော လူအရေအတွက်ပေါ် မူတည်ပြီး တွေ့ဆုံချိန်ကို ပိုမိုကြာမြင့်အောင် ခွင့်ပြုလိုပါက ခွင့်ပြုချက်ပေးနိုင်သည်။’ ထို တရားဝင် ခွင့်ပြုချက်မဟုတ်သော၊ လိုအပ်လျှင် လိုအပ်သလို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသော အလေ့အထအား လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု၏ နမူနာတစ်ရပ်အဖြစ် လက်ခံလေ့မရှိကြပေ။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်းသည် မိသားစုများ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံရန်နှင့် အကျဉ်းသားများအား အစားအသောက်နှင့် အခြား အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍ

ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ် အသိအမှတ်ပြုပါသည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်၏ ရှုထောင့်မှာ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများနှင့်တကွ အကျဉ်းထောင်ကို အတွင်း ဆက်လက် တည်ရှိနေသော အခြား အကြောင်းရင်းများ၊ အခြား တရားမဝင်ကျင့် သုံးလုပ်ဆောင်မှုများကလည်း ရှိနေသည်။ ထိုအကြောင်းရင်းမှာ (ထောင်အာဏာပိုင် များ၏) စိတ်ကြိုက်ဆုံးဖြတ်ခွင့်၊ ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်စေမှုကို ထိန်းသိမ်းရန် ဟူသော အချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံထားသည့် ငွေကြေးဖလှယ်ခြင်း ဟူသော ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အလံအထပ်လုပ်သည့် စနစ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဧည့်တွေ့မှု လွယ်ကူစေရန်အတွက် ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူများနှင့် ဝန်ထမ်းများ အကြား အပေးအယူလုပ်မှသာ တွေ့ခွင့်ရသည့် အကြောင်းရင်းများအား ဂရုတစိုက် စောင့်ကြည့်သင့်ကြောင်း ရရှိထားသော အချက်အလက်များက ကျွန်ုပ်တို့အား ထောက်ပြနေကြသည်။ များပြားလှသော အခြားအရေးကြီးကိစ္စများ အကြားတွင် ထိုကဲ့သို့သော အကျဉ်းထောင်များရှိ ရှုပ်ထွေးဝေဝါးလှသည့် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများ သည် AAPPနှင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ လေ့လာမှုများ၊ ဝေဖန်မှုများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအတွက် အကျဉ်းထောင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုမှုများတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အကျဉ်းသားများ၏ အတွေ့အကြုံများအား ဆန်းစစ်လေ့လာမှုအရ မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအား ခွင့်ပြုခြင်းများသည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများနှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများအပေါ်တွင်သာ မူတည်နေသည် မဟုတ်ဘဲ အကျဉ်းသားများ၏ ပြစ်ဒဏ်ကျကာလ၊ ညှိနှိုင်းမှုများ၊ အကျဉ်းသားများနှင့် ထောင်ဝန်ထမ်းများ၏ ဆက်ဆံရေးတို့ ကဲ့သို့သော အကြောင်းရင်းများ အပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေသည်။ ထိုအချက်အလက်များကို ကျွန်ုပ်တို့ ယခု လေ့လာကြပါမည်။

မိသားစုထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့်

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဒေသလေးခုတွင် လူတွေ့မေးမြန်းချက်များအရ ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခွင့်ရယူခြင်းသည် အကျဉ်းသား၏ ပြစ်ဒဏ်ကာလအပေါ်တွင် အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် မူတည်သည်။ ဥပမာ သေဒဏ်အမိန့်ချပြီးသော အကျဉ်းသားတစ်ဦးအား အခြားအကျဉ်းသားများနှင့် ခွဲခြားထားပြီး သီးသန့်အကျဉ်းခန်းထဲတွင် ချုပ်နှောင် ထားရသည်။ သေဒဏ်ကျအကျဉ်းသားများမှာ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများ ဖြစ်လာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သော နှစ် ၃၀အတွင်း သေဒဏ်ပေးခြင်းကို မလုပ်ဆောင်တော့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ Cornell Center on Death Penalty Worldwide (CCDPW)၏ ဖော်ပြချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော နောက်ဆုံးကွပ်မျက်မှုအား ၁၉၈၈ခုနှစ်တွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ Amnesty Internationalက မြန်မာနိုင်ငံကို 'သေဒဏ်ဖျက်သိမ်းရေးဝါဒကျင့်သုံးလျက် ရှိသော နိုင်ငံ'ဟု အသိအမှတ်ပြုထားသည် (Amnesty Internationalအဖွဲ့၏ တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ)။ စတန်းစ်နှင့် သူ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဘက်များ ပြောထားချက်အရ အကျဉ်းထောင်အတွင်း ကာလကြာရှည်စွာ အကျဉ်းကျ ခံရခြင်းကြောင့် 'ထို နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ မိသားစုက မေ့လျော့သွားနိုင်သည်' (ခရစ်ရှန်၊ မဲလိုးနှင့် သောမတ်စ်၊ ၂၀၀၆၊ စတန်းစ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဖော်ပြချက်ကို ကိုးကားချက်၊ ၂၀၁၇)။ အခြားဖြေဆို သူတစ်ယောက်က နိုင်ငံရေးလှုံ့ဆော်မှုဖြင့် အဖမ်းခံရသော သူနှင့် အခြားသူများအား သီးခြားအခန်းများတွင် ချုပ်နှောင်ထားသည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုနှင့် ၎င်းတို့အား ထိန်းသိမ်းထားရာ အကျဉ်းထောင်မှာ နေအိမ်နှင့် ဝေးလွန်းခြင်းတို့ကြောင့် မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ရရန် အခွင့်အရေးမှာ နည်းပါးလှသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အကျဉ်းသားတစ်ယောက်အား ထောင်သို့ပို့သည်ဖြစ်စေ ရဲဘက်စခန်းသို့ ပို့သည်ဖြစ်စေ အပြောင်းအလဲတစ်ခုကို ဖြစ်ပေါ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ အကျဉ်းသားတွင်သာ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ငွေကြေးရှိလျှင် ပြစ်ဒဏ်ကာလပေါ် မူတည်၍ မည်သည့်နေရာတွင် အကျဉ်းကျ

ခံရမည်ကို အကျဉ်းသားများက ညှိနှိုင်းနိုင်သည်။ အချို့အကျဉ်းသားများမှာ ၎င်းတို့၏ နေအိမ်နှင့် နီးကပ်သော ရဲဘက်စခန်းများသို့ ပိုမို သွားရောက်လိုကြသည်။ သို့မှသာ ထောင်တွင် နေရသည်ထက် အခွင့်အရေးများ ပိုမိုရရှိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အချို့လူများကမူ ရဲဘက်စခန်းကို ကြောက်ရွံ့ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော ထိုရဲဘက်စခန်းများသည် လူထုမြင်ကွင်းမှ ဝေးကွာသောကြောင့် နိပ်စက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြီး သမိုင်းတစ်လျှောက် သေဆုံးမှုမှာ မြင့်မားလှသည်။ ဥပဒေအရ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအား ရဲဘက်စခန်းများရှိ လုပ်ငန်းခွင်သို့ ပို့ခြင်းမရှိဟု ယူဆသည်။ ရဲဘက်စခန်းသည် ကာလတိုအကျဉ်းသားများအတွက်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ညှိနှိုင်းခြင်း သို့မဟုတ် ငွေပေးခြင်းဖြင့် ရဲဘက်စခန်းသည်လည်း နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအတွက် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဝန်ထမ်းနှင့် ပြေလည်အောင် နေခြင်း သည်လည်း အရေးပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများက ဝန်ထမ်းများနှင့် ညှိနှိုင်းသည့်အကြောင်းထက် ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားများက ညှိနှိုင်းသည့်အကြောင်းကို ပိုမို သိရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်သည်မှာ ရာဇဝတ်အကျဉ်းသားများအနေဖြင့် ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရန် အလွန်အမင်း လိုအပ်နေခြင်းကြောင့် ညှိနှိုင်းခြင်းကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်ကြခြင်း၊ ညှိနှိုင်းနိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှု ပိုရှိကြခြင်း သို့မဟုတ် သူတို့အား မကွယ်မဝှက် ပြောဆိုကြခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအကြောင်းပြချက်ကြောင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများမှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား မဟုတ်သူများထက် ပြင်ပသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်မပြုဘဲ ထားနိုင်ခြေ ပိုများသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်ရန် အခွင့်အရေး အနည်းငယ်သာ ရှိသောအခါ ဝန်ထမ်းများနှင့် ညှိနှိုင်းရပေမည်။ အချို့သော နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများအတွက် သူတို့ အဖမ်းခံရကြောင်းကို မိသားစုသို့ အကြောင်းကြား ပေးခြင်းပင် မရှိပါ (ကွင်းဆင်းလူတွေ့မေးမြန်ချက်အရ)။ ထို့ကြောင့် သူတို့နှင့် ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်သော အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများမှတစ်ဆင့် သူတို့ မည်သည့်နေရာတွင် ရှိနေကြောင်းကို သတင်းပေးပို့ရသည်။ ထို့ပြင် မိသားစုနှင့် ဝန်ထမ်းများအကြား ဆက်ဆံရေး၊ အကျဉ်းသားနှင့် ဝန်ထမ်းများအကြား ဆက်ဆံရေး

သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းကို အထောက်အကူ ပြုရန်အတွက် အလွန် အရေးပါသော ကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။

ပြစ်ဒဏ်ကျကာလ

မြန်မာပြည်အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၊ ပုဒ်မ ၁၁၅ မကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်ကျခံရသည့် အကျဉ်းသားများအား ‘ရိုးရိုးပြစ်ဒဏ်ကျခံနေသော အကျဉ်းသားများ’ဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ထားရှိဆက်ဆံရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အကျဉ်းသား ဟောင်းများအား လူတွေ့မေးမြန်းချက်များတွင် အကျဉ်းသားများအား ပြစ်ဒဏ်ကာလ ပေါ် မူတည်၍ နေရာအမျိုးမျိုးသို့ ပို့ဆောင်ကြောင်း အတည်ပြုဖြေကြားကြသည်။ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအား သီးသန့်ခွဲခြားထားသော အပိုင်းတွင် ပိတ်ထားလိုဟန် ပိုရှိသည်။ ၂နှစ်မှ ၅နှစ်အထိ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရသော အကျဉ်းသားများအား ရဲဘက်စခန်းသို့ ပို့သည်။ ကာလတိုအကျဉ်းသားများကို အနီးဆုံး အကျဉ်းထောင်သို့ ပို့သည်။ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲတွင် သို့မဟုတ် ကျွန်ုပ်တို့၏ အချက်အလက်တွင် မည်မျှကြာရှည်သော အကျဉ်းချကာလအား ကာလရှည်၊ အလယ်အလတ်၊ ကာလတို စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်သည်ဆိုသော ကန့်သတ်ချက် မပါချေ။ ထောင်ဒဏ်ခြောက်လ ချမှတ်ခြင်း ခံရသည့် ဦးသိန်း⁴³က နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအား တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ မည်သည့်အကျဉ်းထောင်သို့မဆို ပို့ဆောင်နိုင်ပြီး သူတို့အိမ်နှင့် ဝေးကွာလွန်းသော နေရာများသို့ပင် ပို့ဆောင်သည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား သူတို့ နေထိုင်ရာမြို့မှ ဝေးကွာလွန်းသော အစွန်အဖျားဒေသများသို့ ပို့ဆောင်သည်ဟု ပြောပြသည်။ များသောအားဖြင့် သာမန်အကျဉ်းသားများကို အနီးဆုံးမြို့တွင်သာ ထောင်ချသည်။ ထို့ကြောင့် ကာလတိုအကျဉ်းသားများအနေဖြင့် မိသားစုထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို ပိုမိုရရှိကြသည် (ကွင်းဆင်းမှတ်စုများနှင့်

⁴³ ဤဆောင်းပါးပါ အမည်အားလုံးမှာ အမည်လွှဲများ ဖြစ်ပါသည်။

လူတွေ့မေးမြန်းချက်များအရ)။ သို့သော် ထိုအချက်သည် မိသားစုနှင့် ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ တွေ့ဆုံရခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်မရပါ။ မိသားစုက နီးကပ်သော နေရာတွင် နေထိုင်သော်လည်း ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်မှာ ပြဿနာဖြစ်နေဆဲပင် ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့က တရားမဝင် သစ်ခိုးထုတ်မှုဖြင့် ထောင်နှစ်လပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းခံရဖူးသူ ဖြစ်သည့် အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးဖြစ်သော ဦးစိန်ကို လူတွေ့မေးမြန်းသောအခါ ကျွန်ုပ်တို့ အိမ်ထဲ ရောက်ရောက်ချင်းမှာပင် သူ၏ ထောင်ဒဏ်အကြောင်းကို စတင်ပြောဆိုတော့သည်။

“ထောင်ထဲမှာ ဘယ်လိုနေရတဲ့အဆိုတဲ့ အကြောင်းတွေကိုကို ကျွန်တော် ဘာမှ မသိပါဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော် အဲဒီမှာ တကယ် မနေခဲ့လို့ပါ။” (ကွင်းဆင်းလူတွေ့မေးမြန်းခြင်း)

ထောင်တွင်းအတွေ့အကြုံကို ပြောရန် သူ့အနေဖြင့် ဆန္ဒရှိသော်လည်း ပြစ်ဒဏ်ကာလ တိုတောင်းသောကြောင့် ထောင်တွင်းဘဝအကြောင်းကို သူ အမှန်တကယ် မသိပါကြောင်းကိုသာ ထပ်တလဲလဲ ပြောဆိုခဲ့သည်။ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအား ချုပ်နှောင်ထားရာ အဆောင်ထဲတွင် တစ်ညသာ နေခဲ့ရကြောင်း သူက ပြောသည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် အကျဉ်းထောင်၏ ပစ္စည်းပစ္စယများဖြစ်ကြသော မီးစက်၊ ရေသန့်စင်စက် စသည်တို့အား သိမ်းဆည်းထားသည့် စက်ရုံသို့ သူ့ကို ပြောင်းရွှေ့စေသည်။⁴⁴ မီးစက် မောင်းရန် သူ့အား တာဝန်ချထားသည်။ ထို့ပြင် ထောင်၏ ထိုအပိုင်းတွင် နေထိုင်ရစဉ်အတွင်း သူ့မိသားစုက နေ့တိုင်း လာတွေ့နိုင်သည့် အခွင့်အရေး ရသည်။ ထို့ကြောင့် သူသည် အခြားအဆောင်များတွင် နေရသော နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများထက် မိသားစုနှင့် ပိုမိုလွယ်ကူစွာ

⁴⁴ လူတွေ့မေးမြန်းချိန်တွင် ဦးစိန်က ‘အလုပ်ရုံ’ ဟု ပြောခဲ့သည်။ ‘အလုပ်ရုံ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းခွင်နေရာ’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သူ၏ အတွေ့အကြုံအပေါ် အခြေခံ၍ အကျဉ်းထောင်ဝင်းအတွင်းကို အပိုင်းသုံးပိုင်း ခွဲနိုင်သည်။ မိသားစုများက ဧည့်တွေ့ရန် စောင့်ဆိုင်းချိန်တွင် ဧည့်ခံရန် စီစဉ်ထားသည့်နေရာ၊ ဝန်ထမ်းများနှင့် ကာလတို အကျဉ်းသားများအား တာဝန်ချထားသည့် ရုံးနှင့် အလုပ်ရုံများနေရာနှင့် နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအား ချုပ်နှောင်ထားသည့် နေရာတို့ ဖြစ်သည်။

တွေ့ဆုံခွင့်ရသည်။ မိသားစုက နေ့တိုင်း လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ရခြင်းသည် ထောင်တွင်းရှိ သူ့ဘဝအား နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် သက်ရောက်စေခဲ့သည်။ ဥပမာ သူ့မိသားစုက နေ့စဉ်တွေ့ဆုံခြင်းကြောင့် သူ့အား အစားအသောက်များ မည်ကဲ့သို့ ပေးနိုင်ခဲ့ပုံကို သူက ရှင်းပြခဲ့သည်။

“ထောင်ထမင်း၊ ထောင်ဟင်းကို ကျွန်တော် မြည်းတောင်မမြည်းခဲ့ဖူးပါဘူး။ ကျွန်တော့်အိမ်က နေ့တိုင်း အစားအသောက် ပို့ပေးလို့ပါ။ များသောအားဖြင့် ကျွန်တော့်ကို နေ့တိုင်း အစားအစာပို့ပေးသူက ကျွန်တော့်သမီးပါ။ ညနေစာ အတွက်ပါ တစ်ခါတည်း ထည့်ပေးလိုက်တာကြောင့် ညနေပိုင်းကို သူတို့ ထပ်လာဖို့ မလိုတော့ပါဘူး။”

အကျဉ်းထောင်စက်ရုံတွင် နေရခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို သူက ဆက်ရှင်းပြသည်။ သူသည် မိုဘိုင်းဖုန်းကို အသုံးပြုနိုင်ပြီး ညဘက်တွင် မိသားစုထံ ဖုန်းဆက်နိုင်သည်။ အမှန်တကယ်တွင် မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုကို တားမြစ်ထားပါသည်။ သို့သော် အခြားအကျဉ်းသားများက အဆောင်ထဲတွင် အုပ်စုလိုက် နေရစဉ်တွင် သူက စက်ရုံတွင် တစ်ယောက်တည်း နေရသဖြင့် လျှို့ဝှက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်။ အကျဉ်း ထောင်အတွင်းတွင် မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းကို သူမည်ကဲ့သို့ နားလည် ထားကြောင်းကို မေးမြန်းသောအခါ သူ့မိသားစုက နေ့စဉ် လာရောက် တွေ့ဆုံခြင်းဖြစ်သဖြင့် သူ သေချာစွာ မသိပါဟု ပြန်ဖြေခဲ့သည်။ သူသည် သူ့အတွက် ပိုမို သက်တောင့်သက်သာ ဖြစ်စေခဲ့သော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် နေခဲ့ရကြောင်း၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ သူ၏ ပြစ်ဒဏ်ကာလမှာ နှစ်လသာ ဖြစ်သဖြင့် ထောင်အာဏာပိုင်များက သူ ထောင်မှ ထွက်ပြေးမည်ဟု မထင်ထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု သူ၏ ထင်မြင်ချက်ကို ပြောပြသည်။ သူက ထောင်ဒဏ်နှစ်လ ကျခံရသော အခြားအကျဉ်း သားတစ်ယောက်အကြောင်းကိုလည်း ပြောပြသည်။ ထိုသူတွင် မည်သည့်ကျွမ်းကျင် မှုမျှ မရှိသော်လည်း ထိုသူအား ထောက်ပံ့ပစ္စည်းများ ထားရှိရာအပိုင်းတွင် ထိန်းသိမ်းထားပြီး ဝက်ခြံသန်ရှင်းထိန်းသိမ်းရေး ဆောင်ရွက်စေခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။

ဦးမြသည် ၈၈ အရေးအခင်းကာလအတွင်း လူသတ်မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံရပြီး ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ် ချမှတ်ခြင်း ခံရသည်။ ပထမတွင် သူ့အား စစ်ထောက်လှမ်းရေးက စစ်ဆေးသည်။ ထိုနောက် သူ့ကို ရဲလက်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သူ့ကို မန္တလေးအကျဉ်းထောင်သို့ လွှဲပြောင်းပေးသည်။ ထောင်ထဲတွင် သူမပျော်ပါ။ ထို့ကြောင့် ထွက်ပြေးရန် အစီအစဉ်ကို စတင်ကြံစည်ခဲ့သည်သည်။ သို့သော် သူလွတ်မြောက်နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းမှာ ရဲဘက်စခန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်စေသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းသာ ရှိကြောင်း သူ သိရှိသွားသည်။ သူ၏ ညှိနှိုင်းနိုင်မှုကြောင့် တောင်ကြီးမြို့အနီးရှိ ရဲဘက်စခန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်စေအောင် ထောင်မှူးကို ဆက်သွယ်လာဘ်ထိုးနိုင်ခဲ့သည်။ ရဲဘက်စခန်းသို့ ရောက်လာခါစ ခြောက်လအချိန်အတွင်းတွင် အကျဉ်းသားအား ခြေကျင်းများ ခတ်ထားပြီး အကျဉ်းသား၏ အမူအကျင့် ကောင်းမွန်မှုအပေါ် အခြေခံပြီးသာ သံခြေကျင်းကို ဖြုတ်ပေးလေ့ရှိကြောင်း သူက ပြောသည်။ သို့သော် သူသည် ပညာတတ်တစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း ထောင်ပိုင်က သိရှိသွားသောအခါ သူ့အား အခွင့်အရေးများစွာ ပေးခဲ့သည်။

"ကျွန်တော် အဲဒီနေရာကို ရောက်တော့ နှစ်ကြီးသမားက ကျွန်တော် တစ်ယောက်တည်းပါ။ ကျွန်တော့်ထက် ပိုပြီး နှစ်များများကျတဲ့သူ မရှိပါဘူး။ ကျွန်တော့်ခြေထောက်တွေကို အမြဲတမ်း ခြေကျင်းခတ်ထားတယ်။ ဆိုလိုချင်တာ လေလောက်ပါ။ ကျွန်တော် ကံကောင်းချင်တော့ ဝန်ထမ်းတွေက ပညာမတတ်ကြဘူး။ ကျောင်းသားတွေကလည်း ဆယ်ယောက် ရှိတယ်။ ကျွန်တော်က ပညာတတ်မှန်းလည်း သူတို့ သိရော သူတို့နဲ့ သူတို့ ကလေးတွေကို စာသင်ပေးဖို့ ကျွန်တော့်ကို ပြောကြပါတယ်။"

စည်းကမ်းများအရ ဝန်ထမ်းများ၏ အကျိုးစီးပွားအလိုငှာ အကျဉ်းသားများကို ခိုင်းပိုင်ခွင့်မရှိသော်လည်း သူကတော့ ရဲဘက်စခန်း၏ ထောင်ပိုင်ထံမှ လေးစားမှုနှင့် ယုံကြည်မှုကို ရရှိစေမည့် ထိုလုပ်ငန်းကို လုပ်ဆောင်ရန် လိုလိုလားလားနှင့်

အသင့်ဖြစ်နေသည်။ မန္တလေးအကျဉ်းထောင်တွင်ရှိသော သူ့မိတ်ဆွေများကိုလည်း သူ အောက်ပါ ရှင်းပြထားသည့်အတိုင်း တွေ့ဆုံနိုင်ခဲ့သည်။

“ကျွန်တော့်ဇာတ်လမ်းက ပြောရင် ယုံမှာတောင် မဟုတ်ဘူး။ ထောင်ပိုင်က ကျွန်တော့်ကို သိပ်ယုံကြည်တော့ သူ မန္တလေးကို သွားရင် ကျွန်တော်က ကားမောင်းပို့ပေးရတယ်။ ထောင်ပိုင်က ကျွန်တော့်ကို ထောင်ဝတ်စုံ မဝတ်ခိုင်းဘူး။ အရပ်သားတွေ ဝတ်တဲ့ ဘောင်းဘီရှည်နဲ့ ရှပ်အင်္ကျီကိုပဲ ကျွန်တော် ဝတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော် အကျဉ်းသားမှန်း ဘယ်သူမှ မသိဘူး။ ကျွန်တော်က အကျဉ်းသားပါ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်က ထောင်ပိုင်နဲ့အတူ မန္တလေးကို သွားတယ်။ ထောင်ပိုင် အစည်းအဝေး တက်နေတုန်းမှာ ကျွန်တော်က သူတို့ကို သွားတွေ့တယ်။ ကျွန်တော့်ကို အဲဒီမှာ တွေ့ရတော့ သူတို့ အံ့သြသွားကြတယ် ...”

ထို့ပြင် သူ့မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံရန်အတွက် တောင်ကြီးမြို့သို့ သူ သွားနိုင်ကြောင်းနှင့် အပျော်တမ်းရေဒီယိုတွင် အသံလွှင့်ပြောဆိုခဲ့ကြောင်း သူ ပြောပြခဲ့သည်။

ဦးစိန်၏ အတွေ့အကြုံသည် သူ ကာလတိုထောင်ဒဏ်ကျခံစဉ်တွင် အခြား အကျဉ်းသားများကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ မိသားစုက နေ့တိုင်း ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံနိုင်ခွင့်ရခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ သူတစ်ယောက်တည်း နေရသည် ဖြစ်၍ မိသားစုက နေ့စဉ် ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသလို မိသားစုကို ဖုန်းဆက်ပြီးလည်း ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့သည်။ သူ့ကိစ္စတွင် သူ၏ ပြစ်ဒဏ်ကာလ တိုတောင်းမှုသည် မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့် ရရန်အတွက် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ရန် ဆိုသည်မှာ သူ့အတွက် မက်လောက်စရာမဟုတ်သောကြောင့် အကျဉ်းဦးစီးဌာနက စည်းကမ်းများ သို့မဟုတ် လုံခြုံရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လျော့ပေါ့ပေးထားသည့် နေရာတွင် သူ့ကို ထားသည်ဟု သူ ယုံကြည်သည်။ ပြစ်ဒဏ်ကာလအတိုင်း အကျဉ်းထောင်အတွင်း နေထိုင်ခြင်းသည် ရဲများက ဝရမ်းပြေးအဖြစ် လိုက်ဖမ်းသည်ကို ခံရခြင်းထက်

ပိုကောင်းသည်ဟု သူ ခံစားခဲ့ရသည်။ ဦးမြ၏ အမှုတွင် ရဲဘက်စခန်းတွင် နေရသော ဘဝက မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်၊ ဆက်သွယ်ခွင့်တို့နှင့် ပတ်သက်သော ကွဲပြားခြားနားသည့် အခွင့်အလမ်းများအား မည်ကဲ့သို့ ပေးသည်ကို ဖော်ပြသည်။ သူ၏ ပြောဆိုချက်အရ သူ၏ ပညာအရည်အချင်းသည် သူ့အား ထောင်ပိုင်နှင့် အခြားဝန်ထမ်းများနှင့် ပိုမိုနီးကပ်သွားစေခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် သူသည် ထောင်ပိုင်၏ ယုံကြည်မှုကို ရရန်အတွက် ဆက်ဆံရေးကို ဖြည်းဖြည်းတည်ဆောက်ခဲ့သည်။ နှစ်ရှည်ထောင်ဒဏ်ကျခံရခြင်း၏ အလားအလာသည် သူနှင့် ထောင်ပိုင်အကြား ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေးကို တည်ဆောက်စေနိုင်ခဲ့ပြီး တောင်ကြီးမြို့ရှိ တည်းခိုခန်းတစ်ခုတွင် မိသားစုနှင့် အတူတကွ တည်းခိုနေထိုင်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် မိသားစုနှင့် ကောင်းစွာ ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့သည့် နည်းလမ်းဆီသို့ လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့သည်။

ညှိနှိုင်းနိုင်စွမ်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းကို အကျဉ်းသား၏ အရင်းချာဆုံးသော မိသားစုဝင်များသို့သာ ယေဘုယျအားဖြင့် ခွင့်ပြုထားသည်။ သို့သော် ညှိနှိုင်း၍ ရနိုင်ပါသည်။ တရားဝင်အားဖြင့်ဆိုလျှင် အိမ်ထောင်စုစာရင်းတွင် ပါဝင်သူများသာ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့် ရှိသည်။ ၎င်းသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်များအပေါ် သက်ရောက်နိုင်မည့် ညှိနှိုင်းနိုင်စွမ်း၏ ဥပမာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်များသို့ ထောင်ဝင်စာသွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်းတွင် ညှိနှိုင်းနိုင်စွမ်းသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ အကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ ပြောပြချက်အရ ပုံမှန် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းနှင့် အထူးထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိသည်။ ပုံမှန်တွေ့ဆုံခြင်းတွင် ဧည့်တွေ့ခန်း၌ အကျဉ်းသား ၁၅ယောက်မှ ၂၅ယောက်အား တစ်ပြိုင်တည်း ဧည့်သည် တွေ့ဆုံစေခြင်း ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသားများက အခန်း၏ တစ်ဘက်တွင် ထိုင်နေမည် သို့မဟုတ် ရပ်နေမည်ဖြစ်ပြီး

မိသားစုက အခြားတစ်ဘက်တွင် နေရသည်။ ၎င်းတို့အကြားတွင် သံဇကကွက်များကို တစ်ထပ် သို့မဟုတ် နှစ်ထပ် ကာရံထားမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အကယ်၍ မိသားစုက ငွေ ၅၀၀၀ ကျပ်ကို ပေးနိုင်ပါက အထူးထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ကို ရရှိနိုင်သည်။ အထူးထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများကို သီးခြားအခန်းထဲတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်လိမ့်မည်။ ထိုအခန်းတွင် တစ်ကြိမ်လျှင် အကျဉ်းသားတစ်ယောက်သာ ဧည့်တွေ့ရမည် ဖြစ်ပြီး အကျဉ်းသားနှင့် သူ/သူမ၏ မိသားစုအကြားတွင် သံဇကကွက် ကာရံထားခြင်း မရှိချေ။ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းအား ဖြေဆိုသူ အများအပြားက ထိုကဲ့သောလုပ်ပေးသော အလေ့အထရှိကြောင်း အခိုင်အမာ ပြောဆိုကြသော်လည်း သူတို့ကိုယ်တိုင်မကြုံဖူးပါဟုငြင်းဆိုကြသည်။ ဖြေဆိုသူတစ်ယောက်က ထိုအတွေ့အကြုံရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အား ပြောပြခဲ့သည်။ သို့သော် ငွေကြေးပေးခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ သူမ လာရသည့် ခရီးဝေးသည်ကို ထောင်ပိုင်က ကရုဏာသက်သဖြင့် ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်ကြောင်း ပြောပြသည်။ အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းဟောင်းတစ်ဦးကလည်း ထိုကိစ္စများအကြောင်းကို ပြောပြမျှဝေသည်။ အကျဉ်းသားများသည် လူမှုအဆင့်အတန်းမြင့်ပါက သို့မဟုတ် လူသိများသူ ဖြစ်ပါက ထောင်ပိုင် သို့မဟုတ် လက်ထောက်ထောင်ပိုင်၏ ရုံးခန်းတွင် မိသားစုက ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံနိုင်သည်။ ၎င်းကို အထူးထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းဟု သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ထိုကဲ့သို့ တွေ့ဆုံရာတွင် လူချင်းလည်း ထိတွေ့မှုပြုနိုင်သည်။

အကျဉ်းသား၏ မိသားစုများက စည်းကမ်းများ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ ခွင့်ပြုချက်အတွင်း ၎င်းတို့မပါပါက မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ရရန်အတွက် ညှိနှိုင်းမှုကို လုပ်ဆောင်ရတော့သည်။ မအေးသည် လူသတ်မှုဖြင့် ထောင်ဒဏ်ငါးနှစ် ကျခံရသော အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏ ဝမ်းကွဲနမ ဖြစ်သည်။ သူ အဖမ်းခံရကတည်းက သူမက သူ့အား ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ အိမ်ထောင်စုစာရင်းမှာ ဝမ်းကွဲဆွေမျိုးများကို စာရင်းမသွင်းဘဲ မိသားစု အရင်းအချာများကိုသာ စာရင်းသွင်းသဖြင့် သူမသည် တရားဝင်အားဖြင့် မိသားစုဝင် မဟုတ်ချေ။ ကျေးလက်ဒေသတစ်ခုတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းတွင် မအေးက သူမအနေဖြင့် အမျိုးသား

မှတ်ပုံတင်ကတ်ကို ထောင်အာဏာပိုင်များသို့ ပြသပါက သူမ၏ ဝမ်းကွဲမောင်ကို တွေ့နိုင်သည်ဟု ပြောပြခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်တွင် သူမသည် သူ၏ဝမ်းကွဲမောင်၌ ငွေကြေးတတ်နိုင်သော အမျိုးအဆွေမရှိသော်လည်း ထောင်ဝင်စာတွေ့နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအကျဉ်းသားသည် သူမကိုသာ မှီခိုရကြောင်း သုတေသီသို့ ပြောပြခဲ့သည်။ သူမသည် သူအား အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည့် တစ်ဦးတည်းသောသူ ဖြစ်သည်။ သူမ၏ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံသည့် အတွေ့အကြုံကို ပြောပြသည်မှာ

“ကျွန်မ ထောင်ကို သွားတိုင်း မှတ်ပုံတင်ကတ် ယူသွားရတယ်။ မပါရင် သူတို့ (ထောင်ဝန်ထမ်းများ)က ကျွန်မကို ငွေ ၁၀၀၀ တောင်းတယ်။ ဝမ်းကွဲအမျိုးနဲ့ အတူသွားရင် သူတို့ ကျွန်မကို ငွေ ၅၀၀၀ တောင်းတယ်။”

သူမတစ်ယောက်တည်း သွားသောအခါနှင့် အခြားဝမ်းကွဲအမျိုးများနှင့်အတူ သွားသောအခါတို့တွင် ပေးရသော အဖိုးအခ ပြောင်းလဲမှုရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဧည့်တွေ့ခန်းသည် ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံသူအားလုံးကို နေရာချထား၍ မရလောက်အောင် သေးငယ်သဖြင့် အကျဉ်းထောင်အာဏာပိုင်များက ထောင်ဝင်စာ လာရောက်တွေ့ဆုံသူအားလုံးကို ဝင်ခွင့်မပြုနိုင်ချေ။ စိတ်မကောင်းစရာမှာ သူမသည် သူမ၏ ဝမ်းကွဲမောင်ထံသို့ ၅လထက်ပိုပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံရာသို့ လက်ဗလာဖြင့် မသွားရောက်လိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ငွေသည် မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအတွက် အဓိကကျသော အရာတစ်ခု ဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ သို့သော် အာမခံချက် လုံးဝမရှိပါ။ မကျန်းမာသော အကျဉ်းသူတစ်ယောက်၏ ဖြစ်ရပ်တွင် သူမသည် ဝန်ထမ်းများအား စည်းရုံးနိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပါ။

“ကျွန်မကို အဲဒီမှာရှိတဲ့ ကျောက်ထုတ်လုပ်ရေးစခန်းကို ပို့တော့မယ့် အချိန်မှာပေါ့။ ကျွန်မက ကျွန်မအိမ်ကို ဖုန်းခေါ်ပေးဖို့ သူတို့ကို ပြောခဲ့တယ်။ “ကျွန်မအိမ်ကို ဖုန်းဆက်ပြီး ကျွန်မမိသားစုကို အကြောင်းကြားပေးပါ။ ကျွန်မ

ရဲဘက်စခန်းကို အပိုခံရတာကို သူတို့မသိကြဘူး။” ပြီးတော့ “ကျွန်မအတွက် စားစရာ သောက်စရာ တစ်ခုခု ရဲဘက်စခန်းကို ယူလာပေးပါ။” ကျွန်မက ဆရာမ⁴⁵ (ထောင်ဝန်ထမ်း)တွေကို မိသားစုကို ပြောပေးဖို့ တောင်းပန်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်မအတွက် ဖုန်းမဆက်ပေးကြဘူး။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်မက ဆိုးဆိုးရွားရွား နေမကောင်းဖြစ်နေတာ။ ကျွန်မက သူတို့ကို ပြောပါတယ်။ “အိမ်က ကျွန်မရဲ့ မိသားစုဝင်တွေကို ကျေးဇူးပြုပြီး ဖုန်းဆက်ပေးပါ။” ကျွန်မ နေမကောင်းဖြစ်နေတာမို့ ရဲဘက်စခန်းကနေ ထွက်နိုင်အောင် ကူညီပေးဖို့လည်း ဆရာမတို့ကို ကျွန်မ တောင်းပန်ခဲ့ပါတယ်။ သူတို့က မိသားစုတွေကို အကြောင်းမကြားပေးခဲ့ကြဘူး။ သူတို့က ကျွန်မအတွက် အဆက်အသွယ် မလုပ်ပေးချင်ကြတာပါ။ ကျွန်မမှာ ငွေရှိပါတယ်။ သူတို့က ကျွန်မအတွက် မလုပ်ပေးချင်ကြတာပါ။”

ထိုအချိန်သည် သူမအား ရဲဘက်စခန်းသို့ လွှဲပြောင်းရတော့မည် ဖြစ်သောကြောင့် ဝန်ထမ်းများက ၎င်းတို့ ထောင်အတွင်း ပုံမှန်နေ့များတွင် လုပ်ဆောင်ရသည့် အရာများအား မထိခိုက်လိုကြချေ။ အချို့အကျဉ်းသားများ ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်ရန်အတွက် ထောင်ဝန်ထမ်းများအား စည်းရုံးရာတွင် နည်းဗျူဟာများကို တီထွင်အသုံးပြုကြသည်။ အခြားအကျဉ်းသား တစ်ဦးပြောပြသည့် ဥပမာမှာ

“တစ်ခါတလေ အရေးပေါ်ကိစ္စရှိရင် တာဝန်ချိန်အပြီး ပြန်ထွက်တော့မယ် ဝန်ထမ်းတစ်ချို့ကို ပြောရတယ်။ ကျွန်တော် ပြောရတာက “ ကျွန်တော် ဒီလိုမျိုးတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျွန်တော့်အိမ်ကို သွားပြောပေးပါ။ xxx ရပ်ကွက်၊ အိမ်နံပါတ် (စာတိုက်)မှာပါ။ ကျွန်တော့်မိဘတွေ အဲဒီအိမ်မှာ နေပါတယ်။

⁴⁵ ဆရာမဆိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများအား လေးစားသမှုဖြင့် သုံးနှုန်းသော အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်စကား မဒမ်နှင့် အသုံးအနှုန်း တူညီသည်။

ငွေဒီလောက်တောင်းပြီး ဒီဆိုင် ဒီဆိုင်ကနေ ဆေးဝယ်ပေးပါ။”
ကျွန်တော်တို့က သူတို့ကို ဒီလို ပြောရပါတယ်။”

ငွေတိုက်ရိုက်ပေးခြင်းမရှိသော်လည်း ထိုဝန်ထမ်းသည် ငွေရရန် မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ထိုအိမ်သို့ သွားရောက်သည်။ မိသားစုက သူတို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းသည် အကျဉ်းထောင်အတွင်း ဝေဒနာ ခံစားနေရကြောင်းကို နားလည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် သူ့ထံသို့ သေချာပေါက် ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံမည် ဖြစ်ကြောင်း သူသိသည်။

ညှိနှိုင်းခြင်း၏ အခြားဥပမာတစ်ခုမှာ ရဲဘက်စခန်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အကျဉ်းသား ရှိရာနေရာသည် နေအိမ်နှင့် နီးကပ်လေလေ၊ မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်ရလေလေ ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသားသည် စခန်းအပြင်ထွက်ပြီး မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်သည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းကို ဖြေကြားသူတစ်ယောက်က ထိုအခြေအနေကို အောက်ပါ အတိုင်း ပြောပြသည်။

“သူတို့က စခန်းအပြင်ဘက် ထွက်နိုင်ပြီး ညဘက်မှာ သူတို့ရဲ့ မိသားစုနဲ့ အိပ်နိုင်တယ်။ နောက်နေ့ကျတော့ ပြန်လာတယ်။ ဒါက ဒီနေရာမှာ ဘယ်လိုလုပ်ကြသလဲ ဆိုတာပဲ။ အရာရာ ငွေပဲ။”

ညှိနှိုင်းနိုင်သည့် အခွင့်အရေးများသည် ထောင်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲပြားခြားနားသည်။ အကျဉ်းသားရှိရာနေရာပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။ အနည်းဆုံးတော့ အကျဉ်းသား များသည် နေရာဒေသတစ်ခုတည်းတွင် နေထိုင်နေပြီး ညှိနှိုင်းခြင်းအတွက်လည်း အခွင့်အလမ်းအချို့ ရှိရမည်။ ညှိနှိုင်းခြင်းသည် အကျဉ်းထောင်တွင်းသို့ တရားမဝင် ပစ္စည်းများ ပေးပို့ခြင်းကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်မတိုင်မီ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများမှာ သူတို့ ရင်ဆိုင်ရသော ပြစ်မှုတို့၏ သဘောသဘာဝအရ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်မှာ နည်းပါးလှသည်။ ထိုစွဲချက်များမှာ အများအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ပုန်ကန်မှု ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးမှာ ပခုက္ကူအကျဉ်းထောင်သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း

ခံရပြီး နှစ်နှစ်ခွဲ နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ အကျဉ်းသားတစ်ဦးက ထောင်တွင်းသို့ တရားမဝင်ပစ္စည်းသွင်းလိုလျှင် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် မိတ်ဆွေအရင်ဖွဲ့ပြီး အကျဉ်းသားများ၏ဘဝသည် မည်မျှသနားစရာကောင်းကြောင်း သူတို့နားလည်အောင် ကြိုးစားရသည်ဟု သူက ပြောသည်။ သူသည် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများအား ရေဒီယိုတစ်လုံး ယူဆောင်လာပေးရန်ပင် စည်းရုံးခဲ့သည်။ ထိုဝန်ထမ်းများသည် အကြီးတန်းဝန်ထမ်းများက ဖမ်းမမီအောင် သူ့ကို အစောင့်အဖြစ် ကာကွယ်ပေးသည်။

ထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်ဆံရေး

ယေဘုယျအားဖြင့် ညှိနှိုင်းခြင်းသည် အကျဉ်းသားများနှင့် ဝန်ထမ်းများအကြား ရင်းနှီးသော ဆက်ဆံရေးဆီသို့ ဦးတည်သွားတတ်သလို ရင်းနှီးသော ဆက်ဆံရေးများ ကလည်း ညှိနှိုင်းခြင်းစွမ်းရည်ဆီသို့ ဦးတည်သွားတတ်သည်။ သို့သော် နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်မှာ ရှည်ရှည်ဝေးဝေး လုပ်ဆောင်ရသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ဟောင်းများစွာက ပြောပြသည်မှာ သူတို့အား ဖမ်းဆီးချိန်တွင် သူတို့အဖမ်းခံ ရကြောင်းကို မိသားစုများအား အကြောင်းကြားပေးခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ သူတို့ မည်သည့် နေရာတွင် ရှိနေကြောင်းကို မိသားစုများက မိတ်ဆွေများ၊ ရဲများ သို့မဟုတ် ထောင်ဝင်စာ သွားရောက်တွေ့ဆုံသောသူများ စသဖြင့် တရားမဝင်သတင်း လမ်းကြောင်းများမှတစ်ဆင့် သိရှိရန်အတွက် အချိန်တော်တော်ယူရသည်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်၌ ထိုသူများမှာ နေအိမ်တွင် အဖမ်းခံရစေကာမူ မိသားစုဝင်များမှာ သူတို့အား ရှာဖွေရန် ခက်ခဲခဲ့သည့်အချိန် ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် အကျဉ်းသား၏ မိသားစုသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုတွင် ပါဝင်နေလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ကျော်ကြားသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ဖြစ်နေလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အကျဉ်းထောင် သို့မဟုတ် ရဲဌာနနှင့် တစ်နည်းနည်းဖြင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေ လျှင်သော်လည်းကောင်း ခြွင်းချက်ဖြစ်သည့် ကိစ္စများ ရှိသည်။ ဥပမာ ဒေါ်ခင်ကြည်သည် ကျောင်းဆရာမတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်းသည် မြို့ငယ်လေးတစ်မြို့ရှိ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်၏ ခေါင်းဆောင်နိုင်ငံရေး

သမားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ ဆွေမျိုးအများအပြားမှာ ထိုမြို့တွင် အစိုးရဝန်ထမ်းများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ၈၈ အရေးအခင်းကာလတွင် သူမ၏ ခင်ပွန်းသည် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ဖမ်းဆီးခံရသည်။ သူမ၏ ခင်ပွန်း အဖမ်းခံရကြောင်းကို အခြား နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားမိသားစုများကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ ဒေါ်ခင်ကြည်ကို ရဲတစ်ယောက်က ချက်ချင်း အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ သူမက ကျောင်းဆရာမတစ်ယောက် ဖြစ်နေသောကြောင့် မဟုတ်။ ထိုရဲက သူမနှင့် ဆွေမျိုးနီးစပ်သူ ဖြစ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သူမ၏ခင်ပွန်း ဒုတိယအကြိမ် အဖမ်းခံရသောအခါ သူမခင်ပွန်း၏ မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က သူမအား လာရောက်အကြောင်းကြားသော်လည်း သူမ၏ ခင်ပွန်း မည်သည့်နေရာတွင် ရှိနေသည်ကိုတော့ မသိပါ။ ထို့ကြောင့် သူမ၏ ခင်ပွန်းကို သူမ စတင် ရှာဖွေတော့သည်။ ကံဆိုးစွာပင် သူမ၏ ခင်ပွန်းသည် ရဲစခန်းအချုပ်တွင် ရှိနေပါ။ ထို့ကြောင့် သူမအနေဖြင့် ခင်ပွန်းဖြစ်သူကို စစ်ထောက်လှမ်းရေးဌာနတွင် သွားရောက်ရှာဖွေရန် သူမ ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ကျောင်းဆရာမယူနီဖောင်းကို ဝတ်ဆင်ပြီး စစ်ထောက်လှမ်းရေးစခန်းသို့ သွားရောက်ခဲ့ပုံကို သူမက ပြန်လည် ပြောပြပါသည်။

“ကျွန်မ ကျောင်းယူနီဖောင်းကို ဝတ်ဆင်ပြီး စစ်ထောက်လှမ်းရေးဌာနကို သွားခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မ အဲဒီနေရာကို ရောက်တော့ စစ်သားကို ကျွန်မခင်ပွန်း ဘယ်နေရာမှာလဲလို့ မေးလိုက်တယ်။ သူက နည်းနည်း တုံ့ဆိုင်းသွားပြီး စိတ်လှုပ်ရှားနေတာ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်မရဲ့ ယူနီဖောင်းကြောင့် ကျွန်မက ကျောင်းဆရာမတစ်ယောက်မှန်း သူသိလို့လေ။ ဒါကြောင့် သူ့အထက်လူကြီးကို သတင်းသွားပို့တယ်။ သူတို့က ကျွန်မခင်ပွန်းက အဲဒီမှာ ရှိတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ကံမကောင်းချင်တော့ ကျွန်မက သူ့ကို လူကိုယ်တိုင် တွေ့လို့ မရဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူ့အတွက် အစားအသောက်နဲ့ အဝတ်တွေကိုတော့ ပို့ပေးလိုက်နိုင်ခဲ့တယ်။”

ထို့ပြင် သူမ၏ခင်ပွန်းအား အကျဉ်းထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့သောအခါ သူမ၏ခင်ပွန်းကို ဆူညံပြီး လူများလွန်းလှသော ထောင်ဝင်စာတွေ့တွေ့ခန်းထဲတွင် မဟုတ်ဘဲ ထောင်ပိုင်ရုံးခန်းတွင် တွေ့ခွင့်ရခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဖွဲ့အစည်းနှင့် သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ထိုကဲ့သို့သော အထူးဆက်ဆံရေးမျိုး ရှိနေခြင်းသည် မိသားစုက ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ရရန်အတွက် ကြိုးပမ်းနိုင်သော နည်းလမ်းတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဒေါ်ခင်ကြည်၏ ဥပမာက အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်ဆံရေးနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဆက်ဆံရေးတို့သည် မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့် ရရန်အတွက် မည်ကဲ့သို့ အထောက်အကူပြုကြောင်းကို ပြသနေသည်။

အကျဉ်းချုပ်

မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းဆိုင်ရာ နားလည်နိုင်ရန်မှာ ရှုပ်ထွေးလှကြောင်း အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော ဆန်းစစ်လေ့လာမှုက ဖော်ပြနေသည်။ အဖွဲ့အစည်း ဆိုင်ရာ မူဝါဒများကို လေ့လာရုံဖြင့် လုံလောက်မှုမဟုတ်ပါ။ နေ့စဉ် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင် နေမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပါလိမ့်မည်။ နေ့စဉ် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေမှုများကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကြာခဏ လျစ်လျူမိနေသော အချက်ဖြစ်သည့် အကျဉ်းထောင်များ၌ မိသားစု ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံခြင်းအတွက် အထောက်အကူပေးသော အကြောင်းရင်းများကို ဤဆောင်းပါးက ဖော်ထုတ်ထားသည်။ ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုသည် တရားဝင် စည်းကမ်းများနှင့် တရားမဝင် ကျင့်သုံး လုပ်ဆောင်နေမှုများ ခွန်တွဲနေကြောင်း ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် ပြစ်ဒဏ်ကျကာလ၊ ညှိနှိုင်းနိုင်စွမ်းနှင့် ဆက်ဆံရေးများအပေါ် မူတည်ပြီး ပြောင်းလဲကြောင်း တွေ့ရှိချက်များက ဖော်ပြထား သည်။ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများက ထောင်ဝင်စာ တွေ့ဆုံချိန်တွင် အချို့သော အခွင့်ထူးများအား ရကောင်းရနိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်ပြီး ကာလတိုအကျဉ်းသားများက မိသားစု ထောင်ဝင်စာလာရောက်တွေ့ဆုံသည့် အကြိမ်ရေ အများဆုံးကို လက်ခံနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း အချက်အလက်များက ဖော်ပြထားသည်။ ဥပမာ အကျဉ်းထောင်ခန်းများ၏ သဘောသဘာဝအရ အကျဉ်းသားများသည် ထောင်စက်ရုံ

ကဲ့သို့သော နေရာမျိုးတွင် နေထိုင်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဝန်ထမ်းနှင့် အကျဉ်းသားတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သိကျွမ်းနေပြီး ဖြစ်သည့်နေရာတွင် နေထိုင်ရပါက လည်း မိသားစု ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခွင့်ရရန်အတွက် အထောက်အကူပြုသည်။ ညှိနှိုင်းမှုများသည် အချိန်ကြာမြင့်နိုင်သည်။ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများသည် ညှိနှိုင်းသည့် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကြာရှည်သော ပြစ်ဒဏ်ကာလအတွင်း ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရန် အခွင့်အလမ်း ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကာလကြာမြင့်သည်နှင့်အမျှ ဝန်ထမ်းက ကရုဏာသက်လာအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ဝန်ထမ်းက အကျဉ်းသားများအား ကရုဏာသက်ခြင်းအပြင် ညှိနှိုင်းခြင်းများကလည်း ဝန်ထမ်း အတွက် ကိုယ်ကျိုးအမြတ်များ ရရှိသည်။ ဥပမာ မိသားစုထောင်ဝင်စာ ပုံမှန် လာရောက်တွေ့ဆုံနိုင်ရန်အတွက် အပြန်အလှန်အားဖြင့် အကျဉ်းသား၏ မိသားစု များထံမှ ငွေကြေးရယူခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိသားစုထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း၏ အရည်အသွေးနှင့် အရေအတွက်တို့အား တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ညှိနှိုင်းမှုမှာ အခရာအဖြစ်ပါဝင်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝန်ထမ်းများနှင့် ဆက်ဆံရေးသည် အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ပြင်ပလောကသို့ ဆက်သွယ်ခွင့်ကို နားလည်နိုင်ရန် အတွက် ပဓာနကျသော အကြောင်းရင်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ပြစ်ဒဏ်ကျကာလသည် လည်း မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းအား ကွဲပြားချက်များ ဖြစ်စေသည့် နည်းလမ်းအဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းများအတွက် တူညီသော အခွင့်အလမ်းများကို သေချာပေါက် ရရှိစေခြင်း၊ ပြစ်ဒဏ်ကျကာလအပေါ် မူတည်သည့် ပြောင်းလဲမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား အသိအမှတ်ပြုခြင်းတို့သည် အကျဉ်းထောင် အာဏာပိုင်များအတွက် အရေးပါသော လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဤလေ့လာမှုသည် အကျဉ်းထောင်များတွင် နေထိုင်ခဲ့ဖူးသော အကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ အတွေ့အကြုံ များပေါ်တွင် ဧကန်အာရုံစိုက်ထားသည်။ နောင်တွင်လုပ်ဆောင်မည့် သုတေသနသည်

ဤအကြောင်းအရာများနှင့် သက်ဆိုင်သော လက်ရှိခေတ်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေ ၏ အသေးစိတ်ကို ဆက်လက် သုတေသနပြုနိုင်ခြေရှိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

AAPP (၂၀၁၆) မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်များ၏ အခြေအနေနှင့် အကျဉ်းထောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အလားအလာ၊ မဲဆောက်။ AAPP၊ နာ-၁၆။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အဖွဲ့၊ Amnesty International (၂၀၁၇) '၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း သေဒဏ်ချမှတ်မှုများနှင့် ကွပ်မျက်ခြင်းများ'

<https://www.amnesty.org/download/Documents/ACT5057402017ENGLISH.PDF> (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၃ရက်နေ့တွင် ရယူသည်။)

ဘရန်တန်-စမစ်နှင့် မက္ကသီ (၂၀၁၇) '(လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသို့) ပြန်လည်ဝင်ရောက်ရာတွင် အကျဉ်းသား၏ မိသားစုနှင့် သံယောဇဉ်ဆက်နွှယ်မှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ တူညီသော လူအများအား ထပ်ခါထပ်ခါ လေ့လာထားချက်'။ ဗြိတိသျှမှုခင်းဂျာနယ်၊ အတွဲ ၅၇၊ အမှတ် ၂၊ ၂၀၁၇ခုနှစ် မတ်လ ၁ရက်၊ နာ- ၄၆၃ မှ ၄၈၂။

မြန်မာပြည်အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ၊ အပိုင်း ၁၁။

Cultural Atlas၊ 'မြန်မာ (ဗမာ)လူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု - မိသားစု'။

<https://culturalatlas.sbs.com.au/burmese-myanmar-culture/family-1bbafc8e-12e1-45b5-90c1-32270443a88c> (၂၀၁၈ခုနှစ်၊ မေလ ၂၆ရက်နေ့တွင် ရယူသည်။)

CCDPW (၂၀၁၁) 'သေဒဏ်ချမှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် ဒေတာဘေ့ခ်'။

<https://www.deathpenaltyworldwide.org/country-search-post.cfm?country=Myanmar> (၂၀၁၈ခုနှစ်၊ မေလ ၂၅ရက်နေ့တွင် ရယူသည်။)

ဒိုင်းစ်နှင့် စယ်လာ (၂၀၁၇) 'တရားဝင်နှင့် တရားမဝင် ထိန်းချုပ်ခြင်းများနှင့် အပြစ်ပေးမှုများ၊ ဘရာဇီးနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်များတွင် အမိန့်ပေးခြင်း'။ အကျဉ်းထောင်အဖွဲ့အစည်းဂျာနယ်၊ အမှတ် ၂၂၉၊ နာ ၁၉မှ ၂၂ အထိ။

ဒူဝီနှင့် ကလပ်စ် (၂၀၁၁) 'ချည်နှောင်ထားသော လူမှုနှောင်ကြိုးသည် ကောင်းချီး ဖြစ်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းက အကျဉ်းသား၏ ထပ်ဖန်တလဲလဲ ပြစ်မှုကျူးလွန်လိုစိတ်အပေါ် သက်ရောက်မှုများ'။ ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ တရားရေးဂျာနယ်။ အတွဲ ၂၄ (အမှတ် ၃)၊ နှာ ၂၇၁ မှ ၂၉၆ အထိ။

ချူဒ်နှင့် ကလပ်စ် (၂၀၁၆) 'အကွာအဝေးက အရေးပါသည်။ မင်နီဆိုတာပြည်နယ်တွင်း ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းအပေါ် သက်ရောက်နေသော အကြောင်းရင်းများအား ဆန်းစစ်ခြင်း'၊ Sage ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၄၄ (အမှတ် ၂)၊ နှာ ၁၈၄ မှ ၂၀၄ အထိ။

ဂစ်ဘ်ဆန်-လိုက်ထ် (၂၀၁၈) 'Ramen Politics (အကျဉ်းထောင်များတွင် ငွေအစားထိုး ပစ္စည်းဖလှယ်သည့် စနစ်)၊ မျက်မှောက်ခေတ် အမေရိကန်အကျဉ်းထောင်များတွင် တရားမဝင်ငွေကြေးနှင့် ခံနိုင်ရည်၏ ယုတ္တိဗေဒ'။

ဂရေ့စ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ (၂၀၁၃) 'အာဖရိကနှင့် လက်တင်အမေရိကရှိ အကျဉ်းထောင် တရားမဝင်သော အရွေ့များ'။ ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ အရေးပါသော တရားရေး၊ အတွဲ ၉၁ (အမှတ် ၁)၊ နှာ - ၂၆မှ ၂၇အထိ။

မက္ကသီနှင့် အဒမ် (၂၀၁၇) 'ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးလော အထူးခံစားခွင့်လော၊ အင်္ဂလန်၊ ဝေလနှင့် စကော့တလန်ရှိ ဖြစ်စဉ်များ ကွဲပြားခြားနားခြင်း'။ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် မိသားစုဥပဒေဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၉ (အမှတ် ၄)၊ နှာ ၄၀၃ မှ ၄၁၆ အထိ။

မစ်ချယ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ (၂၀၁၆) '(လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသို့) အောင်မြင်စွာ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ရေးအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု၊ ခြုံငုံလေ့လာချက်'၊ ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ တရားရေးဂျာနယ်။ အတွဲ ၄၇ (အမှတ် ၃)၊ နှာ ၇၄မှ ၈၃အထိ။

ရာမီရာဇ်ဘားရက်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ (၂၀၀၆) 'ဖခင်များ၊ မိသားစုများနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအပေါ်တွင် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်လိုက်ခြင်း၏ ဆက်စပ်သက်ရောက်မှုများ'။ ချီကာဂို၊ ချီကာဂိုတက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက်။

စမစ် ပီ အက်စ် (၂၀၁၄) 'အပြစ်မဲ့သူများ အပြစ်ပေးခြင်းခံရသောအခါ'။ နယူးယောက်၊ ပယ်လ်ဂရေ့ခ် မက်မီလန်။

စတန်စ် အေ အီး နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ (၂၀၁၇) 'ကွပ်မျက်ခံရမည့်နေရာသို့ လျှောက်လှမ်းခြင်း၊ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများအကြား လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းက ပစ်ပယ်ထားမှုကို လေ့လာခြင်း'။ လူဝစ်စီယားနား၊ ရောက်ထ်လက်ဂျီ။

တူရန်နီဗစ်နှင့် တက်စ်ကာ (၂၀၁၇) 'အကျဉ်းသားများ၏ ထောင်ဝင်စာတွေ့ဆုံခြင်း အတွေ့အကြုံများ'။ ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ တရားသိပ္ပံအကယ်ဒမီ။

မြန်မာနိုင်ငံမှ မေ့လျော့ခံအကျဉ်းသားများ

မည်သည့်အခြေအနေမျိုးတွင် အကျဉ်းသားများ ထောင်ဝင်စာမရသနည်း

ဦးသန်းထိုက်

စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်

အကျဉ်းသားများ ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း

အကြောင်း အသေးစိတ်လေ့လာချက်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော ဤစာတမ်းသည် မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေများပေါ်တွင် အဓိက အာရုံစိုက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ မိသားစုဝင်များနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်မရကြသည့် အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေမျိုးစုံကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့် စောင်ကြည့် လေ့လာမှုများပေါ်တွင် အခြေခံ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော အကျဉ်းထောင်များတွင် မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသူများအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ အမျိုးအစားခွဲခြားစိတ်ဖြာချက်တစ်ခု ပြုလုပ်ထားသည်။ ဤအမျိုးအစား ခွဲခြားစိတ်ဖြာချက်ကိုအဓိကကဏ္ဍ နှစ် ခု အဖြစ် ခွဲထားသည်။ တစ်ခုမှာ အကျဉ်းသားများ မိသားစုနှင့် တွေ့ဆုံမရသည့် အခြေအနေများဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ခုမှာ ၎င်းတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအခြေအနေသို့မဟုတ် ၎င်းတို့ မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည် ဆိုသည့်အချက်အပေါ်တွင်မူတည်၍ ထောင်ဝင်စာမရခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ အခြားနေရာဒေသများမှ ယခင်သုတေသနလေ့လာချက်များတွင် မိသားစုများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ပြ ထားသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့်

အကျဉ်းသားများအကြောင်း သုတေသနလေ့လာချက်များ မရှိသလောက်ရှားသည်။ Global South (ဖွံ့ဖြိုးဆဲနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးသော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ) တွင်ရှိသော နေရာဒေသများကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အကျဉ်းသားများသည် အစားအသောက် နှင့် အခြားလိုအပ်သည့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများအတွက် အပြင်ကမ္ဘာနှင့် ဆက်သွယ်မှုပေါ်တွင်မှီခိုနေကြသည်။ ဤအမျိုးအစားခွဲခြားစိတ်ဖြာချက်သည် တွေ့ဆုံမှုများအပေါ်သက်ရောက်သည့်ကိစ္စရပ်များ၏ ရှုပ်ထွေးမှုနှင့် များပြားမှုများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ၎င်းလေ့လာချက်သည် ကိစ္စရပ်များအချင်းချင်း မည်ကဲ့သို့ တစ်ထပ်တည်းကျနေသည်ကိုပြသပြီး မည်သို့သောလူများသည် မည်သည့် အခြေအနေများတွင် အကျဉ်းထောင်၌ ထိခိုက်ခံစားရလွယ်နိုင်သည်ကို ခွဲခြား ဖော်ထုတ်ရာတွင် ကျွန်တော်တို့အား အကူအညီဖြစ်စေပါသည်။

(အဓိကစကားလုံးများ)။ မြန်မာအကျဉ်းထောင်၊ အကျဉ်းထောင်ဌာန၊ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၊ မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၊ တစ်ဦးချင်း သီးခြားချုပ်နှောင်ထားခြင်း။

၁။ နိဒါန်း

ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် အကျဉ်းသားများအတွက် အရေးပါအရာ ရောက်ဆုံးဖြစ်သည်ကို အားလုံးအသိအမှတ်ပြုထားကြပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် အကျဉ်းသားများ များစွာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် မြန်မာနိုင်ငံမှ အကျဉ်းသား များ၏ အတွေ့အကြုံများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် "ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း" ဆိုသည့် ဝေါဟာရသည် အကျဉ်းထောင်တွင် အကျဉ်းသားများအား ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ သက်ဆိုင်ရာ သံရုံးများ သို့မဟုတ်

တရားဝင်ခွင့်ပြုထားသောပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ပေးခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုသို့ လာရောက်သည့်အခါတွင် အကျဉ်းသားများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် တရားဝင် ခွင့်ပြုထားသောပစ္စည်းများ ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ (အကျဉ်းထောင်ဥပဒေ မူကြမ်း၏ ပုဒ်မ ၂ (၄))

ဤစာတမ်းသည် "မည်သူတွေက ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသနည်းနှင့် မည်သည့် အခြေအနေများတွင် မကြာသနည်း"ဆိုသည့် မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရန် ရည်ရွယ်သည်။ အုပ်စုသုံးစု - အကျဉ်းသား၊ မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများ - ၏ ရှုထောင့်များကို ဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် ပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။ မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရသည့် အကျဉ်းသားများ မည်သို့ရင်ဆိုင်သနည်းဆိုသည်ကိုလည်း ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို ခွဲခြားစိတ်ဖြာ လေ့လာခြင်းဖြင့် အောက်ပါအကျဉ်းသားအမျိုးအစား (၃) မျိုးကို ခွဲခြား ဖော်ထုတ်ထားသည် -

(က) မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာ လုံးဝမတွေ့ရသည့် အကျဉ်းသားများ၊

(ခ) ထောင်စတင်ကျသည့်အချိန်တွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသော အကျဉ်းသား များနှင့်

(ဂ) ထောင်စတင်ကျသည့်အချိန်တွင် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသည့် အကျဉ်းသားများ။

အကျဉ်းသားများ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် အကြောင်းရင်းများစွာရှိသည်ကို ကျွန်တော်တို့ မြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် အကျဉ်းထောင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကိုချိုးဖောက်ခြင်းကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်ကို ပိတ်ပင် ထားခြင်းဖြစ်နိုင်သလို ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများတွင် အရင်းအမြစ်များ မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ ဘယ်ရောက်နေသည်ကို မသိရှိခြင်း

သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ အဖမ်းခံရချိန် သို့မဟုတ် ချုပ်နှောင်ခံထားရသည်ကိုပင် မသိရှိခြင်းတို့ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဤအကြောင်းကို နောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်သုံးသပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းကို ပထမဆုံးကြည့်ပါ။

၁.၁ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

ထောင်ဝင်စာမရသောအကျဉ်းသားများကို ၁၈၈၆ ခုနှစ်မတိုင်ခင် မြန်မာမင်းများလက်ထက်ကတည်တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ (လွှတ်တော်ပုရပိုက် အမှတ် အသား အတိုကောက်မှတ်ပုံ၊ ၂၀၁၂) ဤကိစ္စသည် အသစ်အဆန်း တော့မဟုတ်ပါ။ အကျဉ်းသားများကို ငှက်ဖျားနှင့် အခြားရောဂါများ ကူးစက်ခြင်းခံရနိုင်သလို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းနှင့် အလုပ်ကြမ်းများ လုပ်ကိုင်ရသည့် ဝေးလံခေါင်ဖျားသော ဒေသများသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင်၎င်းတို့အဖို့ အသက်ရှင် သန်နိုင်ခြင်းထက် သေဆုံးနိုင်ခြေပိုများပါသည်။ ထိုအချိန်ကာလက ကျေးလက်ဒေသ သို့မဟုတ် သစ်တော သို့မဟုတ် မြို့နှင့်ဝေးသော အခြားနေရာဒေသများတွင် ချုပ်နှောင်ခံထားရသည့် အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် အခက်အခဲ ရှိကြပြီး အစားအသောက်နှင့် အသုံးဆောင်ပစ္စည်းများအတွက် ရပ်ရွာလူထု၏ စေတနာပေါ်တွင် မှီခိုခဲ့ကြရသည်။ ခြေထောက်တွင် သံကြိုးများခတ်ထားလျက်နှင့် ခွက်များကိုင်ဆောင်ကာ အကျဉ်းထောင်တွင် အခြားအကျဉ်းသားများနှင့်မျှဝေလို့ရမည့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများအတွက် အလှူခံထွက်ခဲ့ကြရသည် (မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ ၂၀၁၁) မကြာသေးသော အချိန်ကာလများတွင်ပင် အစားအသောက်များကို မျှဝေခြင်းသည် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းအပေါ်တွင် အကျဉ်းသားများ ရင်ဆိုင်ဖြတ်သန်းသည့်နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ကို နောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့ မြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှအကျဉ်းထောင်များ၏ အစောပိုင်းကာလများတွင် (၁၉၀၆ တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော)ကပ္ပလီကျွန်းစုမှ ပို့စ်ဘလဲ (Port Blair) အကျဉ်းစခန်းကို နိုင်ငံတော်ပုန်ကန်ခြင်း သို့မဟုတ် ပုန်ကန်တော်လှန်မှုများကဲ့သို့သော ပြစ်မှုကြီးများ အတွက် အဝေးသို့ ပြစ်ဒဏ်ပေးရန်နေရာတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ အကျဉ်းထောင် သည် ပင်လယ်ထဲတွင်ရှိသော ကျွန်းတစ်ခုပေါ်တွင် တည်ရှိသောကြောင့်ပြည်မကြီးမှ မိသားစုဝင်များနှင့် အဆက်အသွယ်လုပ်ရန် အင်မတန်ခက်ခဲခဲ့ပြီး အဆက်အသွယ် လုံးဝမလုပ်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ ထိုနေရာသို့ ၎င်းတို့အား ရွှေ့ပြောင်းခံရပါက မိသားစုများနှင့် ဆွေမျိုးများ လာရောက်တွေ့ဆုံရန်အင်မတန်ခက်ခဲပြီး ကုန်ကျစရိတ်လည်း မှန်းဆမရနိုင်အောင် အလွန်များပါသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်သက်တစ်ကျွန်း ထောင်ဒဏ်ကျသည့် အကျဉ်းသားများသည် မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်စာမရသော အကျဉ်းသားများ၏ ပထမအမျိုးအစားထဲတွင် ပါဝင်သည်။

အကျဉ်းသားဟောင်းများ၊ ၎င်းတို့မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်း များကို အကျဉ်းသားဦးရေ၊ ပြစ်မှုအမျိုးအစားများ၊ အကျဉ်းသားများနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းအမျိုးအစားများအကြောင်းကျွန်တော်တို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်း ခဲ့သည့်အခါတွင် အကျဉ်းသားဦးရေအများစုသည်မူးယစ်ဆေးမှုဖြင့် အကျဉ်းကျ နေသူများဖြစ်သည်ဟု ၎င်းတို့က ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရသည့်အုပ်စုတွင် မူးယစ်ဆေးမှုဖြင့် အကျဉ်းကျသော အကျဉ်းသားများ ပါဝင်သော်လည်း အခြားအကျဉ်းသား အမျိုးအစားများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းသားတစ်ယောက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရခြင်း၊ မရခြင်းကို ပြစ်မှုက ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းမဟုတ် ယူဆနိုင်ပါသည်။

အမှန်က ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ အကျဉ်းသားများ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းသည် သမားရိုးကျ ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရခြင်းသည် အဖြစ်များဆုံး ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းပုံစံဖြစ်သည်။ "အကျဉ်းသား

အများစုသည် တစ်ခါမှတောင် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ကြရပေ" ဟု လေ့လာအကဲခတ်သူများက ထောက်ပြခဲ့သည်။ (Duwe and Clark 2013; Hairston 1988 ကိုလည်းကြည့်ပါ; Jiang and Winfree 2006; Monahan et al.2011; Siennick et al.2013) ဤအချက်သည် ယခုခေါင်းစဉ်၏ အရေးပါမှုကို ကျွန်တော်တို့အား အသိပေးခြင်းဖြစ်သည်။

'အကျဉ်းထောင်များသည် ပြစ်မှုများကို တုံ့ပြန်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ သက်သက်သာ မဟုတ်ဘဲ အကျဉ်းထောင်အခြေအနေနှင့်အကျဉ်းထောင်တစ်ခုချင်းစီ၏ အဆင့်နှစ်မျိုးစလုံးတွင် လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးများကို ရောင်ပြန်ဟပ်ပြီး စေ့စပ်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည်' (Moran et al. 2009, 701) ဟု Moran က ဆိုသည်။ အလားတူပင် "ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းသည် ၎င်းကို ချမှတ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်၏ အမျိုးသားရေး/ယဉ်ကျေးမှု တိကျမှုတွင် စွဲစွဲမြဲမြဲ နှစ်ဝင်နေသည်"ဟု Melossi က ထောက်ပြထားသည်။ Melossi (2001, 407) အကြောင်းရင်းတစ်စုံတစ်ရာကို အသေးစိတ်လေ့လာမှုလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်သည်ကို ဤအချက်က ကျွန်တော်တို့အား သတိပေးသည်။ ဤနေရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေကို လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အကြံကောင်းများအတွက် အခြားအကြောင်းရင်းများတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းအကြောင်း လေ့လာထားသည်များကို ကျွန်တော်တို့ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ရည်ညွှန်းထားသည် -

"အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကြားတွင် အရေးပါသော ဆက်ဆံခြင်းက ၎င်းတို့သည် ပျော်ရွှင်မှုနှင့် မပျော်ရွှင်မှုတို့ကို ညီမျှမှုနီးပါး ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ မိဘ၊ လက်တွဲဖော်၊ ကလေး သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေနှင့် ခေတ္တပြန်လည်ဆုံစည်းရသည့်အတွက် ပျော်ရွှင်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသလိုလားရောက် တွေ့ဆုံသူများအတွက် ခက်ခဲသောခရီးအစီအစဉ်များ၊ ရှုပ်ထွေးသော အကျဉ်းထောင်

မူဝါဒများ သို့မဟုတ် အကျဉ်းသားနှင့် မပျော်ရွှင်သော သို့မဟုတ် ခက်ခဲသော တွေ့ဆုံမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်စေသည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှု၊ စိတ်ဖိစီးမှုနှင့် တစ်ခါတစ်ရံတွင် မပျော်ရွှင်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်" (Codd 2008, 152-3)။

ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့် ရှားပါးသနည်း ဆိုသည့် အကြောင်းပြချက်များကို စာပေများတွင်လည်း ထောက်ပြထားသည်။ ဥပမာ - ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူများသည် "ခရီးဝေးသွားရခြင်း၊ ဝန်ဆောင်ခပေးရခြင်း၊ အလုပ်မှခွင့်ယူရခြင်းနှင့် ကလေးကို ကြည့်ရှုထိန်းပေးရန် လူရှာရခြင်း"(Christian, Mellow and Thomas 2006).

အပြင်ကမ္ဘာနှင့်အကျဉ်းသားများ ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း အလေ့အထ သို့မဟုတ် ထောင်ဝင်စာမရသည့် အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေအကြောင်းအရာနှင့် သီးခြားပတ်သက်သည့် မြန်မာဘာသာနှင့် ရေးသားထားသော စာပေဆောင်းပါးများကို ကျွန်တော်တို့ သေချာမတွေ့ရချေ။ သို့သော်လည်း ဤအကြောင်းအရာကို အချို့သော စာပေများတွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ရေးသားထားသည်။ ဥပမာ - အကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိများ (ဝင်းတင်၊ ဂျော်လီထွန်း၊ မင်းဇင်၊ ဌေးဝင်း စသည်ဖြင့်)၊ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများ (ရန်အောင်မောင်မောင်၊ စိန်ဌေး (အငြိမ်းစား အကျဉ်းထောင်အရာရှိတစ်ဦး၏ ကလောင်ခွဲ)၊ ထောင်မှူးကြီးသိန်းအေး စသည်ဖြင့်) နှင့် စိတ်ကူးယဉ်ရေးသားထားသော ဖြစ်စဉ် (The Lizard Cage စသည်ဖြင့်)။ သို့သော်လည်း ဤစာပေအချက်အလက်များအကြောင်းကို ဤနေရာတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြမည် မဟုတ်ပါ။

၁.၂ အချက်အလက်နှင့် နည်းလမ်း

ဤစာတမ်းသည် အကျဉ်းသားဟောင်းများ၊ ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များနှင့် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများပေါ်တွင် အရင်းခံထားသည်။ ကျေးလက်နှင့် မြို့ပြနောက်ခံဝန်းကျင်များအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မတူညီသော နေရာဒေသ ၄ နေရာသို့ ကွင်းဆင်း၍ အချက်အလက်များ စုဆောင်းခဲ့သည်။ ကွင်းဆင်းနေစဉ်အတွင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး အကျဉ်းထောင်၊ အလုပ်စခန်း၊ တရားရုံး အချုပ်စခန်း၊ ရဲအချုပ်စခန်းနှင့်သင်တန်းကျောင်းများတွင် လေ့လာရေးများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများသည် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူများ အတွက်၎င်းတို့၏ အကျဉ်းထောင်တွင်း ဘဝများနှင့်အတွေ့အကြုံများ အပြင် အကျဉ်းသားများပြင်ပကမ္ဘာနှင့်အဆက်အသွယ်လုပ်သည့်အကြောင်းကိုလည်း လွတ်လပ်စွာ ဆွေးနွေးခွင့်ရသည်။ ထောင်ဝန်ထမ်းများနှင့် ဖုန်းဖြင့် စကားပြော မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ထပ်မံဖြည့်စွက်ထားသည့် အချက်အလက်အချို့ကို စုဆောင်းခဲ့ သည်။ ဤဆောင်းပါးတွင်ပါဝင်သော အချက်အလက်အားလုံးတွင် အမည်များကို လျှို့ဝှက်ထားသည်။

ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းများ၊ HIV နှင့် AIDS ဝေဒနာရှင်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် အခြားလူများကို တိတိကျကျ ခွဲခြားစိတ်ဖြာခြင်း မပြုလုပ်ထားပါ။ ဤစာတမ်းသည် မြို့ပြများနှင့် ဝေးကွာသည့် အကျဉ်းသားများ ၏အခြေအနေများကို မီးမောင်းထိုးပြထားသော်လည်း နိုင်ငံခြားရပ်ခြား အကျဉ်းထောင်များတွင် အကျဉ်းကျနေပြီး ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် မြန်မာ နိုင်ငံသားများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိပါ။

အရည်အသွေးစံထားနည်းနာဖြင့် အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းကို အကြောင်းအရာ အလိုက် ခွဲခြားစိတ်ဖြာထားသည်။ ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဆုံ

မေးမြန်းခဲ့သော လူ ၃ ဦးသာလျှင် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရပေ။ သို့သော်လည်း အကျဉ်းသားအများစုသည် ၎င်းတို့အကျဉ်းကျနေစဉ်ကာလအတွင်း ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် အချိန်ကာလများကို ပြန်လည်ပြောပြခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အချို့သည် စစ်ကြောရေးစခန်းတွင် ရောက်ရှိနေသည့်အချိန်များ၌ မတွေ့ရခြင်းရှိသလို အချို့သည် ၎င်းတို့ ဖမ်းဆီးခံရပြီးသည့်နောက်တွင် မိသားစုနှင့် တွေ့ခွင့်မရကြပေ။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်ရှိသော်လည်း အသိုင်းအဝိုင်းမှ မည်သူမျှ လာရောက်တွေ့ဆုံခြင်း မရှိသောသူများလည်း ရှိသည်။ ဥပမာ - ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ ကွယ်လွန်သွားခြင်း သို့မဟုတ် လိင်လုပ်သားကိစ္စမျိုးတွင် ရံဖန်ရံခါဖြစ်လေ့ရှိသည့် လာရောက်တွေ့ဆုံရန် အလွန်ရှက်ကြောက်ခြင်း။ ဆွေမျိုးများ ကွယ်လွန်ခြင်းလိုမျိုး လာရောက်တွေ့ဆုံရန် ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိခြင်းထက် လျစ်လျူရှုခံရခြင်း သို့မဟုတ် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် မထိုက်တန်ဟု သတ်မှတ်ခံရခြင်းက ပိုမိုဆိုးဝါးသည်ဟု ဆိုကြသည်။ အချို့သောအခြေအနေများတွင် ယောက်ျားရော မိန်းမပါ ထောင်ကျနေသည့်အခါမျိုးတွင် ထောင်ဝင်စာလာမတွေ့နိုင်ကြပေ။

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းကိုဖြစ်စေသည့် အခြေအနေများကို အာရုံစိုက်ခြင်း ဖြင့် အချက်အလက်များကို ကျွန်တော်တို့ အသေးစိတ် စတင်ဖော်ပြပါသည်။

၂။ အခြေအနေများ

ဤကဏ္ဍအောက်တွင် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် အခြေအနေဖြစ်ရပ်များကို ကျွန်တော် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် အချိန် (အကျဉ်းကျနေသည့်အချိန်ကာလအတွင်း ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းကို ဆိုလိုသည်)၊ နေရာ (အကျဉ်းသားနှင့် ၎င်းတို့အိမ်ကြားတွင်ရှိသော တည်နေရာ၊ အကွာအဝေးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ဆိုလိုသည်) နှင့် အကျဉ်းသားများ၏ မိသားစုများအား အာဏာပိုင်များက ပေးသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ အဆင့်နှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ အောက်ပါအခြေအနေများကို ကျွန်တော် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားပါသည် - ကနဦး စစ်ဆေးမေးမြန်းချိန်အတွင်း၊ တရားရုံးတွင် အမှုရင်မဆိုင်ခင် ချုပ်နှောင်ထားချိန်အတွင်း၊ အဆက်အသွယ်ဖြတ်တောက်ပြီး ချုပ်နှောင်ထားချိန်၊ တိုက်ပိတ်ထားချိန်နှင့် သေဒဏ်စောင့်ဆိုင်းနေချိန်။ အရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဝေးလံခေါင်ဖျားသောနေရာများသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းနှင့် အကျဉ်းကျချိန် ကြာမြင့်ခြင်း၏ သက်ရောက်မှုများဆိုင်ရာကိစ္စကိုလည်း ကျွန်တော် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်။

၂.၁ ချုပ်နှောင်ခြင်းဆိုင်ရာ အဆင့်များ

မိသားစုများနှင့် အဆက်အသွယ်မရှိဘဲ အကျဉ်းသားများ တောင့်ခံရသည့် အချိန်ကာလသည် ကွဲပြားနိုင်သည်။ အချို့သော အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့ အဖမ်းခံရပြီး တရားရုံးသို့ ခေါ်ဆောင်ခံရသည့်အချိန်မှစ၍ တရားမရင်ဆိုင်ခင် ချုပ်နှောင်ထားချိန်အထိ ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့် အဆက်အသွယ်မရကြပေ။ ဤဖြစ်စဉ်သည် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းမှာ ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် ၎င်းတို့၏လိုအပ်ချက်နှင့် ၎င်းတို့

ဘယ်ဆီဘယ်ဝယ်ရောက်နေသနည်းဆိုသည်ကို မသိရှိကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့်ရော ၎င်းတို့၏ ရှေ့နေများနှင့်ပါ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရပေ။ စစ်အစိုးရအုပ်ချုပ်သည့်အချိန် (၁၉၈၈-၂၀၁၂) မှစ၍ ယခုအချိန်အထိ အဖမ်းခံရသည့်အချိန်တွင် မိသားစုများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်နှင့် တရားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ရရှိခွင့်သည် အလွန်ရှားပါးသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဖမ်းဆီးသော အာဏာပိုင်များသည် မိသားစုဝင်များ၊ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်မပေးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော အမျိုးသားတစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြခဲ့သည် -

"ကျွန်တော် အိမ်မှာ အဖမ်းခံရတယ်။ ပြီးတော့ ကျွန်တော်ရဲကားပေါ်မှာ ရှိနေတဲ့အချိန်မှာ ခေါင်းကို ဖုံးအုပ်ခံလိုက်ရတယ်။ ရဲက ကျွန်တော့်ကို စစ်ကြောရေးစခန်းကို ပို့လိုက်တယ်။ ကျွန်တော့်ကို မေးခွန်းတွေမေးတယ်။ စစ်ဆေးတယ်။ သူတို့လိုချင်တဲ့ အချက်အလက် တွေရဖို့အတွက် ကျွန်တော့်ကို ရေမတိုက်ဘူး၊ အစားအသောက်မကျွေးဘူး။ ကျွန်တော်အရိုက်ခံရတယ်။ အစာလည်းမကျွေးကြဘူး။ နောက်တော့ ကျွန်တော့ခေါင်းကို ဖုံးအုပ်ပြီး အခြားနေရာတွေကို ခေါ်သွားတယ်။ နောက်တော့မှ ကျွန်တော်ရဲ့အမှုတွဲအချို့ရောက်လာမှန်း ကျွန်တော်သိရတယ်။ ကျွန်တော်အဲဒီနေရာမှာ ၈ ရက်လောက် နေခဲ့ရတယ်။ ပြီးတော့မှ ကျွန်တော့်ကို အင်းစိန်က သီးသန့်ထောင်ထဲပို့လိုက်တယ်။ အဲဒီက အခန်းထဲမှာ ကျွန်တော် နေရတယ်။ အဲဒီရက်အတောအတွင်းမှာ ကျွန်တော် ဘယ်သူနဲ့မှ ဆက်သွယ်လို့ မရခဲ့ဘူး။ ဘယ်သူမှလည်း ကျွန်တော့်ကို မဆက်သွယ်ခဲ့ကြဘူး။"

နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကြောင့် အဖမ်းခံရသူတစ်ဦးကလည်း အလားတူ အတွေ့အကြုံ ခံစားခဲ့ရသည်ဟု ပြောသည်။ သူ့အပြင် သူ့သူငယ်ချင်းများသည်လည်း တရားရုံးသို့မပို့ခင် အဖမ်းခံရပြီး ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံခဲ့ရသည်။

နောက်ထပ်ဆင်တူသော သာကေတစ်ခုတွင် အမျိုးသားတစ်ဦးသည် ၎င်း၏အိမ်တွင် အဖမ်းခံခဲ့ရပြီး စစ်ကြောရေးစခန်းသို့ ပို့ခံခဲ့ရသည်။ ထိုစခန်းတွင် သူသည် ရိုက်နှက်ခံခဲ့ရသည်။ နောက်လေးရက်အကြာတွင် အင်းစိန်ထောင်မှ သီးသန့်တိုက်ခန်းတွင် နေခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် နောက်သုံးရက်အတွင်း စစ်မေးခံရပြီး ထပ်ခါထပ်ခါ ရိုက်နှက်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်အတောအတွင်း သူသည် သူ့မိသားစုနှင့် ဆက်သွယ်၍ မရခဲ့သလို သူ့မိသားစုကလည်း သူနှင့် မတွေ့ဆုံနိုင်ခဲ့ပေ။ နေရာကို သူမသိသော်လည်း နောက်ထပ်စစ်ကြောရေးစခန်းသို့ သူ့အား ပို့သည့်အခါတွင် သူသည် အင်းစိန် ဂျီတီအိုင်တွင်ရှိနေသည်ဟု ကားပေါ်မှ အော်ပြောခဲ့သည်။ သူ့အား တရားရုံးသို့မပို့ခင် ထိုအချိန်ကာလသည် ၁ လ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ အကျဉ်းမကျခင် အချိန်ထိ တစ်နှစ်ခွဲနီးပါး တရားရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ပထမဦးဆုံး ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်မရသော်လည်း အစားအသောက်၊ အဝတ်အစား၊ ငွေကြေးစသည်တို့ကို ပေးပို့ခွင့်ရခဲ့သည်။ အခြားနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ၏ အကူအညီနှင့် အကျဉ်းထောင် အာဏာပိုင်များ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် နောက်ဆုံးတွင် သူ ချုပ်နှောင်ခံရပြီး ၂ လ အကြာတွင် မိသားစုနှင့် ဆုံတွေ့ခွင့်ရခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် အကျဉ်းကျချိန်အစောပိုင်းကာလများတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း မှာ အလွန်ရှားပါးခဲ့သော်လည်း ဥပမာအားဖြင့် မိသားစုဝင်များ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အခြေအနေများ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် အချိန်ကာလာကြာမြင့်စွာ ထောင်ကျသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများအကြားရှိ နှောင်ကြီးခိုင်မာမှု လျော့နည်းလာခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် အကျဉ်းကျနေစဉ်ကာလအတွင်း ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း ရပ်တန့်သွားသည့် အခြေအနေမျိုးလည်း ပေါ်ပေါက်တတ်ပါသည်။ အမျိုးသားတစ်ဦးက ရှင်းပြထားသလို -

"အရင်က ကျွန်တော်ထောင်ကျနေတုန်းက ကျွန်တော့်အမျိုးသမီးက နှစ်ပတ် တစ်ခါ သို့မဟုတ် တစ်လတစ်ခါ ၂နှစ်ဆက်တိုက် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တယ်။ သူက အပြင်မှာ။ ကျွန်တော်နဲ့ ကွာရှင်းပြီးကတည်းက သူနဲ့ထပ်မတွေ့တော့ဘူး။ ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရဘူး။ ကျွန်တော်လွတ်လာတဲ့အချိန်မှာ သူက နောက်အိမ်ထောင်ပြုပြီး ကလေးတွေတောင်ရနေပြီ"

ဤဖြစ်စဉ်များတွင် အချိန်ကာလတစ်ခုအတွင်း အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရပြီး အဆက်အသွယ်ရခဲ့သော်လည်း ပြောင်းလဲသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအခြေအနေများကြောင့် ၎င်းတို့ တွေ့ဆုံမှု ရပ်ဆိုင်းသွားသည်။ ထို့ကြောင့် အကျဉ်းသားများ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းသည် အာဏာပိုင်များတွင်သာ တာဝန်ရှိ သည်မဟုတ်ဘဲ အပြင်တွင်ရှိနေသော မိသားစုများ၏ အခြေအနေပြောင်းလဲမှုကလည်း အရေးပါသည်။ အကျဉ်းကျခြင်းသည် မိသားစုအခြေအနေပေါ်တွင် အပျက်သဘော ဆောင်သော သက်ရောက်မှုများရှိစေနိုင်ပြီး ဥပမာ ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။

ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအခြေအနေများ ပြောင်းလဲသွားနိုင်သလို ပြောင်းလဲလာသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေများသည်လည်း ထောင်ဝင်စာတွေ့ရနိုင်ခြေကို ပြောင်းလဲစေနိုင် သည်။ အဆိုပါအခြေခံအကြောင်းအရင်းများကြောင့် အုပ်ချုပ်သောအစိုးရကို ပုန်ကန်သည် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်သူဟု ယူဆခံရသူများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့် ပိတ်ပင်ခံရနိုင်သည်။ ၁၉၄၈ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရလာသည့်အချိန်ကစ၍ တိုင်းပြည်၏ နေရာအနှံ့အပြားတွင် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်မှု များ များစွာပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုတော်လှန်မှုများသည် ယခုထိတိုင် ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များသည် များသောအား ဖြင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့် တွေ့ခွင့်မကြပေ။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ၎င်းတို့၏ မိသားစုများသည် ဝေးလံသောရွာများတွင် နေထိုင်ကြပြီး ၎င်းတို့သည် ထောင်ဝင်စာ

လာရမည်ကို ကြောက်လန့်နေကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့လိုစိတ်ရှိသော်လည်း ဒေသန္တရအာဏာပိုင်များ၏ ဖိအားပေးမှုကြောင့် လာရောက် မတွေ့ဆုံနိုင်ကြပေ။ ကျွန်တော်တို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော မိသားစုဝင်အချို့က ၎င်းတို့အား ထောင်ကို ထပ်မံသွားရောက်ပါက ၎င်းတို့နှင့် ၎င်းတို့၏ရွာကို ဝန်ထမ်းများ က ထိခိုက်နာကျင်အောင်လုပ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ခံခဲ့ရကြောင်း အသေးစိတ်ပြန် ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဇနီးများသည် ၎င်းတို့၏ ခင်ပွန်းများကို သွားရောက် တွေ့ဆုံရန် ကြောက်ရွံ့နေခဲ့ပြီး ၎င်းတို့၏ ခင်ပွန်းများသည်လည်း ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရဘဲ ရပ်တည်ခဲ့ကြရသည်။ သံသယဝင်ခြင်း၊ ကြောက်လန့်စိုးရွံ့ခြင်းနှင့် အနှောင့်အယှက်ခံရနိုင်ခြေရှိခြင်းရှိသော အခြေအနေများကြောင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ မိသားစုများသည် အဝေးတွင်နေရန် ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။

တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များသည် ထောင်ဝင်စာလုံးဝ မတွေ့ရခြင်း မဟုတ်သော်လည်း လာတွေ့ချင်သည့် မိသားစုဝင်များအတွက် ကျော်လွှားရမည့် စိတ်ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းပိုင်းဆိုင်ရာ အတားအဆီး များနှင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရမည့် အန္တရာယ်များရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများသည် အချို့သော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များအတွက် ထောင်ကျနေစဉ်ကာလအတွင်း ထောင်ဝင်စာ တွေ့ရန် မဖြစ်နိုင်အောင် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။

အကျဉ်းစကျသည့် အစောပိုင်းကာလတွင် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည်မှာ မတူညီသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား အမျိုးအစားများတင်မဟုတ်ပါ။ နာမည်ကြီး အမှုများတွင် စွပ်စွဲခံရသူများ ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်မရကြောင်း ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ကြားသိခဲ့ရသည်။ အဖမ်းခံရသူများကို ရဲက စစ်ဆေးမေးမြန်း နေစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့သည် အပြင်လောကနှင့် အဆက်အသွယ်လုံးဝမရခဲ့ကြပေ။

အောက်ပါဖြစ်စဉ်လိုမျိုး ၎င်းတို့ ဘယ်ဆီဘယ်ဝယ်ရောက်နေမှန်းမသိသော အခြေအနေများတွင် လူများကို ထိန်းချုပ်ထားသည့်ဖြစ်စဉ်များ မကြာခဏရှိကြောင်း ကျွန်တော်တို့ ကြားသိခဲ့ရသည် -

"ကျွန်တော့်ဘက်က တောင်းဆိုပေမဲ့ ကျွန်တော့်မိသားစုနဲ့ တွေ့ခွင့်မရခဲ့ဘူး။ ကျွန်တော့်ကို ထောင်ပို့လိုက်တဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော့်မိသားစုကို ကျွန်တော် မတွေ့ခဲ့ရဘူး....မိသားစုဝင်များက ထောင်မှာ ဒီနာမည်ရှိလားဆိုပြီး လာရောက်စုံစမ်းမှ မိဘတွေက သိရတယ်။ အဲဒီတော့မှ ကျွန်တော် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရတယ်။ ထောင်ကသာ သူတို့ကိုမပြောပြရင် သူတို့လည်းသိမှာမဟုတ်ဘူး။"

အကျဉ်းသားများသည် အာဏာပိုင်များ၏ လက်ခုပ်အတွင်းတွင် ရှိနေကြောင်း ကို ဤကောက်နုတ်ချက်က ထင်ရှားစေသည်။ မိသားစုများက ၎င်းတို့ကိုရှာဖွေပြီး ကိုယ်တိုင်လိုက်လံစုံစမ်းခြင်းများ ပြုလုပ်မှသာ ၎င်းတို့ရှိသောနေရာကို ရှာတွေ့နိုင်သည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စိတ်ဖိစီးမှုများကို စိတ်ကူးနှင့်မှန်းဆကြည့်နိုင်သည်။

စစ်အစိုးရအုပ်ချုပ်သည့်အချိန်ကာလတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများစွာသည် အခြားအမှုများကဲ့သို့ တရားရုံးတွင် စွဲချက်တင်မခံခဲ့ရပေ။ ၎င်းတို့သည် စစ်ခုံရုံးများတွင်သာ တရားရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အမှုမရင်ဆိုင်ခင်တွင် အကျဉ်းသားများစွာအား လူမဆန်စွာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့သည့် စစ်တပ်စစ်ကြောရေးစင်တာများတွင် ၎င်းတို့ကို ချုပ်နှောင်ထားခဲ့သည်။ စစ်ဆေးမေးမြန်းနေသည့်အချိန်တွင် ၎င်းတို့မိသားစုများနှင့် မဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့ပေ။ စစ်ဆေးမေးမြန်းပြီးသည့်အခါတွင် ၎င်းတို့ကို ထောင်အတွင်းတွင်ရှိသော အထူးတရားရုံးသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့ပြီး ထိုတရားရုံးတွင် ၎င်းတို့ တရားရင်ဆိုင်ခဲ့ကာ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။ အချို့သော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများသည် တရားရင်ဆိုင်နေစဉ်အတွင်း ၎င်းတို့၏မိသားစုများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့၏မိသားစုများကို အကြောင်းမကြားဘဲ အချို့ကို ဝေးလံသော

အကျဉ်းထောင်များသို့ လွှဲပြောင်းခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် မိသားစုနှင့် အဆက်အသွယ်ပြတ်တောက်သွားခဲ့ကြသည်။ လမ်းပေါ်တွင်၊ အိမ်တွင် သို့မဟုတ် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တွင် စစ်ထောက်လှမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ (MI) သို့မဟုတ် အထူးသတင်းထောက်လှမ်းရေးတပ်ဖွဲ့ခွဲ (SB) က ၎င်းတို့ကို ဖမ်းဆီးသွားသည့်အချိန်မှစ၍ အကျဉ်းသားများစွာသည် တိုက်ပိတ်ခံခဲ့ရသည်။ တိုက်ပိတ်ခြင်းတွင် " ၎င်းတို့၏ တိုက်ခန်းများတွင် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို တစ်နေ့လျှင် ၂၂ နာရီမှ ၂၄ နာရီ တစ်ယောက်တည်း သီးခြားခွဲ၍ ချုပ်နှောင်ထားခြင်း" ပါဝင်သည် (HRFoT 2007, 1)။ အကျဉ်းထောင်များ အက်ဥပဒေ၏ အခန်း (၄) အရ အပြင်တွင် မိသားစုနှင့် ဆွေမျိုးများရှိသော်လည်း တိုက်ပိတ်ခံထားချိန်တွင် အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်မရကြပေ။

အကျဉ်းသားများ ရှိသည့်နေရာကို မိသားစုဝင်များ သိရှိရန်ကြိုးပမ်းရာတွင် ရှုပ်ထွေးစေသည့် နောက်ထပ်အခြေခံအကြောင်းရင်းမှာ ၎င်းတို့ကို တရားဝင် သတ်မှတ်ထားသော နေရာများတွင် အမြဲတမ်းမထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အကျဉ်းသားများကို အကျဉ်းထောင် သို့မဟုတ် တရားဝင်ချုပ်နှောင်သည့် အဆောက်အအုံများမဟုတ်သည့် အဆောက်အအုံများသို့ ခေါ်ဆောင်သွားကာ စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်းနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ခံရပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် အသက်ပါဆုံးရှုံးသွားရသည်။ ထိုနေရာများသည် ၎င်းတို့ကို ထောင်ဝင်စာတွေ့သူများ လက်လှမ်းမမီနိုင်အောင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် ထားရှိသောနေရာများဖြစ်သည်။

ထောင်အာဏာပိုင်များသည် တိုက်ပိတ်ခြင်းကို အရေးယူမှုတစ်ခုအဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ အကျဉ်းထောင်များအက်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၄၅ ကို အကျဉ်းသားများ ချိုးဖောက်ပါက ၎င်းတို့သည် တိုက်ခန်းထဲတွင် တစ်ယောက်တည်း ၁၄ ရက်မှ ၃ လအထိ နေထိုင်ရန် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း ခံရနိုင်သည်။ ဤအခြေအနေများအောက်တွင်

၎င်းတို့သည် အပြင်မှ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ခြင်းကို တမင်သက်သက် ဆုံးရှုံးသွားမည်ဖြစ်သည်။

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းကြောင့် နစ်နာမှုများ ခံစားရသည်ဟု အခိုင်အမာဆိုသည့် နောက်ထပ်လူတစ်စုမှာ သေဒဏ်ချမှတ်ခံထားရသူများဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ဖြစ်သနည်းဆိုသည်မှာ သေချာမသိရသော်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်များ အရှက်သိက္ခာကျခြင်း သို့မဟုတ် လက်ခံရန် ငြင်းဆိုခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်နိုင်သည်။ ဤမေးခွန်းကို လေ့လာဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ပိုမိုစနစ်ကျသော သုတေသနများ နောက်ထပ်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

ဝေးလံခေါင်ဖျားသည့် အကျဉ်းထောင်များသို့ အကျဉ်းသားများအား ပြောင်းရွှေ့ခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့် ဝေးသည့်နေရာများတွင် အကျဉ်းကျနေသည့် အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေများကို ကျွန်တော်တို့ အသေးစိတ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ဆက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

၂.၃ ဝေးလံခေါင်ဖျားသော အကျဉ်းထောင်များသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်း

အကျဉ်းကျခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အခြေခံစံချိန်စံညွှန်းများကို သတ်မှတ်ထားသည့် နယ်ဆင်မန်ဒဲလားဥပဒေသ (Nelson Mandela Rules) (ဥပဒေသ ၅၈)အရ အကျဉ်းသားအားလုံးသည် ၎င်းတို့အား ချုပ်နှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းခြင်းကို ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအား အသိပေးခွင့်ရှိသည်။ အကျဉ်းသားများသည် ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် စာပေးစာယူလုပ်ခြင်းနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း နှစ်နည်းစလုံးမှတစ်ဆင့် "၎င်းတို့၏ မိသားစုများ၊

နာမည်ကောင်းရှိသော မိတ်ဆွေများနှင့် ပုံမှန်စပ်ကြား အဆက်အသွယ်လုပ်နိုင်ခြင်းကို ဤဥပဒေသက အာမခံထားသည် (နယ်ဆင်မန်ဒီလာဥပဒေသ ၅၈.၁)။ ဤဥပဒေသသည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင်ရှိသော ပုံမှန်အလေ့အထနှင့် အလွန်ဝေးကွာကြောင်း ကျွန်တော်တို့ လေ့လာသိရှိခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာ အလွန်ဖိနှိပ်သည့်ရှည်ရှယ်ချက်များအတွက် လူတွေကို ချုပ်နှောင်သည့်နည်းလမ်း (ဥပမာ - ဆက်သွယ်ခွင့်မပေးခြင်း) သို့မဟုတ် တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့အား ချုပ်နှောင်ထားသည့်နေရာကြောင့်ဖြစ်နိုင်သည်။ များစွာသော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့၏ ဇာတိမြို့နှင့် အလွန်ဝေးသည့် အကျဉ်းထောင်များတွင် အကျဉ်းကျသည့်အချိန်များကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ အကျဉ်းထောင်ပြောင်းရွှေ့ခံရခြင်းသည် အကျဉ်းသားများနှင့် မိသားစုဝင်များ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခံနိုင်အားကို များစွာ သက်ရောက်နိုင်သည်။

အကျဉ်းသားအား ပြောင်းရွှေ့သည့်အခါတွင် အာဏာပိုင်များက မိသားစုများကို အသိပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့်ဖြစ်ရပ်များကြောင့် အချိန်ကုန်၊ လူပန်းဖြစ်ရသည့် အကြောင်းများကို ကျွန်တော်တို့ ကြားသိခဲ့ရသည်။ မိသားစုဝင်များ အကျဉ်းထောင်သို့ရောက်ပြီး ၎င်းတို့၏ဆွေမျိုးအကြောင်း ဝန်ထမ်းများကို မေးမြန်းသည့်အခါမှသာ အကျဉ်းသားကို အခြားအကျဉ်းထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့လိုက်ကြောင်း ပြန်ပြောသည့် အချိန်မှသာ အကျဉ်းထောင်ပြောင်းရွှေ့သွားသည်ကို ၎င်းတို့သိခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ အခြေအနေများသည် မိသားစုမှ အကျဉ်းသားများကို ထောင်ဝင်စာတွေ့လိုသည့် ဆန္ဒရှိသော်လည်း ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် အကျဉ်းသားများရှိသည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

"ကျွန်တော့်ကို အခြားထောင်ကိုပြောင်းတုန်းက ထောင်ဝန်ထမ်းများက ကျွန်တော့်မိသားစုကို အသိမပေးခဲ့ဘူး။ အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော့်မိသားစုက

ကျွန်တော်ဘယ်မှာရှိနေလဲ မသိခဲ့ရဘူး။" ဟု တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော အကျဉ်းသားတစ်ဦးက ပြောသည်။

အခြားတွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူတစ်ဦးကလည်း ထောင်ပြောင်းရွှေ့မည့် အကြောင်းကို သူမိသားစုအား စာပို့ရန် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများက ကူညီပေးခဲ့သည့်အကြောင်းကို ရှင်းပြခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော စာပို့လုပ်ငန်းသည် အားကိုးလို့မရ၍ သူမိသားစုထံသို့ စာမရောက်ခဲ့ပေ။ သူထောင်မှ လွတ်လာသည့်အချိန်မှသာ သူမိသားစု စာမရကြောင်းကို သူသိခဲ့ရသည်။

အကျဉ်းသားများကို အခြားအကျဉ်းထောင်များသို့ ပြောင်းရွှေ့သည့်အခါတွင် မိသားစုဝင်များသည် အကျဉ်းသားများရှိသည့်နေရာကို ရှာတွေ့ခြင်းနှင့် ဝေးလံသော အရပ်မှ ထောင်များသို့ သွားရောက်ရသည့်အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြစ်ကြီးနားထောင်တွင် အကျဉ်းကျနေသော အကျဉ်းသားတစ်ယောက်သည် ၎င်း၏အိမ်နှင့် မိုင်ပေါင်း ၉၀၀ ကျော်တွင် ရောက်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ တည်းခိုစရိတ်၊ စားစရိတ်နှင့် မြို့တွင်းသွားလာရေးစရိတ်မပါဘဲ ရန်ကုန်မှ မြစ်ကြီးနားသို့ အသွားခရီးသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ကျပ် ၅၀၀၀၀ (ဒေါ်လာ ၅၀) ကျသည်။ သွားလာရေးစရိတ်နှင့် အဆင်မပြေခြင်းတို့သည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ဟန့်တားနေသည့် အရေးပါသောကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ အချို့သောမိသားစုဝင်များသည် အဆိုပါအခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် လွယ်ကူချောမွေ့အောင် အကူအညီများပေးသည့် ICRC ကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း အခြားသူများအတွက် ၎င်းတို့၏ ဆွေမျိုးများကို ထောင်တွင် လိုက်ရှာရပြီး ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန်အတွက် ဝေးလံခေါင်ဖျားသောဒေသများသို့ သွားရောက်ရသဖြင့် ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံတွေ့ရသည့်အခါတွင် လက်လျှော့လိုက်ကြသည်။

အထက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်အခါတွင် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို တစ်ပတ် သို့မဟုတ် နှစ်ပတ်လျှင် ၁၅ မိနစ်သာ ကန့်သတ်ထားခြင်းသည် အချို့သော မိသားစုဝင်များအတွက် အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်မှာ အံ့သြစရာမကောင်းပါ။ မိမိချစ်ရသူနှင့် နောက်ဆုံးတွင် တွေ့ဆုံရချိန်သည် အလွန်တိုတောင်းသည့်အခါတွင် ထိုသူအဖို့ အချိန်ကုန်၊ လူပင်ပန်းမှုဒဏ်ကို ဘယ်လောက်ခံနိုင်မှာလဲ။ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် မိသားစုဝင်များ လမ်းခရီးတွင် ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် အခက်အခဲများသည်လည်း အချို့သောအကျဉ်းသားများအတွက် စိတ်ပူပန်စရာဖြစ်စေသည်။ ထိုအကြောင်းပြချက်များကြောင့် အချို့သော အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို တမင်သက်သက် စွန့်လွှတ်ကြသည်။

၃။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအခြေအနေများ

ဤကဏ္ဍတွင် ကလေးများ၊ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် ဆင်းရဲသောပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သီးခြားအခြေအနေကို ကျွန်တော်ထည့်သွင်းစဉ်းစားမည်ဖြစ်သည်။

လူငယ်သင်တန်းကျောင်းတစ်ခုမှ ဝန်ထမ်းတစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်အရ လာရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ရရှိခြင်းနှင့် ပတ်သတ်၍ ကလေးများသည် သီးခြားစိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံရနိုင်သည်။ အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် ၎င်းတို့သည် မိဘမဲ့များ သို့မဟုတ် လမ်းပေါ်က ကလေးများဖြစ်သည့်အတွက် ၎င်းတို့ကို လာရောက်တွေ့မည့်သူ တစ်ယောက်မှမရှိကြပေ။ အခြားကိစ္စရပ်များအနေဖြင့် မိဘများက ၎င်းတို့၏ကလေးများ ထောင်ကျနေခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုဖို့ ငြင်းဆိုကြသည့်အတွက် လာရောက်တွေ့ဆုံရန် ငြင်းဆိုကြသည်။

"...အများစုက ဆင်းရဲပြီး ဆိုးသွမ်းကြတယ်။ တစ်ချို့က စောင့်ရှောက်မယ့်မိဘမရှိဘူး သို့မဟုတ် မိဘမဲ့တွေဖြစ်ကြတယ်။ တစ်ချို့က လမ်းဘေးက ကလေးတွေဖြစ်ပြီး တောင်းစားတဲ့သူတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် လာတွေ့ကြသူ အရမ်းနည်းတယ်....တော်တော်များများက သူတို့ကို လာမတွေ့ကြဘူး။ တစ်ချို့ မိဘတွေက သူတို့ကလေးကို ပြန်မလိုချင်ကြဘူး။ အဲဒီတော့ သူတို့ကလာပြီး မတွေ့ကြဘူး။ အဲဒီအခါကြရင် ကျွန်တော်တို့တာဝန်ဖြစ်တဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့က သူတို့ကို ခေါ်ထားရတယ်။"ဟု ထိုဝန်ထမ်းက ဆိုသည်။

အခြားနိုင်ငံများတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသည့်အတိုင်း နိုင်ငံခြားသား အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်ရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သီးခြားစိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့ရသည်။ အငြိမ်းစားထောင်ဝန်ထမ်းတစ်ဦးမှ ရေးသားသော စာအုပ်တွင် ၁၉၈၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် အင်းစိန်ထောင်၌ အကျဉ်းသားဦးရေ ၈၀၀၀ ရှိသည့်အနက် အကျဉ်းသားဦးရေ ၇၀၀ သည် တရုတ်လူမျိုး အကျဉ်းသားများဖြစ်ကြသည်။ တရုတ်အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့သည် တရုတ်နိုင်ငံသားများ မဟုတ်ကြောင်း ငြင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ အချို့သော အကျဉ်းသားများသည် တော်တော်အသက်ကြီးပြီး ထောင်ထဲတွင် နှစ် ၂၀ နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံမဲ့များအဖြစ် နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ မည်သူမျှ မိသားစုနှင့် ထောင်ဝင်မတွေ့ခဲ့ရဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ (အငြိမ်းစားထောင်ဝန်ထမ်း ၂၀၁၅၊ ၁၆၄-၁၇၃)

ရှမ်းပြည်နယ် ညောင်ရွှေအကျဉ်းထောင်တွင်ရှိသော နိုင်ငံခြားသား အကျဉ်းသားများကို ထောင်ဝင်စာတွေ့ရန် အခက်အခဲများရှိသည်ဟု မကြာသေးခင်က မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MNHRC) က အစီရင်ခံခဲ့သည်။ တောင်ငူအကျဉ်းထောင်တွင်ရှိသော တရုတ်လူမျိုး အကျဉ်းသား ၂ ဦးသည် အာဏာပိုင်များက အဆက်အသွယ်လုပ်ပြီး ၎င်းတို့အမှုကို အကူအညီပေးနိုင်ရန်

အတွက် ၎င်းတို့၏ သံရုံးနှင့် အဆက်အသွယ်လိုချင်ကြသည်။ ၎င်းတို့ကို ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သူ မရှိကြပေ။

ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် အပြစ်မဟုတ်ဟုဆိုကြသော်လည်း ၎င်းသည် လူတွေ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် အချို့သောအကျဉ်းသားများ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပေါ်နှင့် ကျေးလက်ဒေသများ တွင် ဆက်လက်ပျံ့နှံ့လျက်ရှိသည်။ ဥစ္စာဓနမကြွယ်ဝသော မိသားစုများသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကုန်ကျစရိတ်များကို တတ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ၎င်းတို့တွင်ရှိသော အနည်းငယ်သော ဥစ္စာဓနများကို အပြင်တွင်ရှိသည့် မိသားစု၏ လတ်တလော လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ဦးစားပေးရကောင်း ဦးစားပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အကျဉ်းသားကို ပေးရန် ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူရန်အတွက် ငွေကြေးမရှိကောင်း မရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အားလုံးသည် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ဟန့်တားနိုင်သည်။ "...အကျဉ်းထောင်က တစ်မြို့ထဲမှာရှိပေမဲ့ ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရတဲ့သူတွေ ရှိတယ်။ သူတို့မိသားစုတွေက ဆင်းရဲကြလို့။ သူတို့တွေက အကြွေးနစ်နေပြီး သာမန်လက်လုပ်လက်စားတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ သူတို့ကို ထောင်ဝင်စာလာတွေ့မယ့်သူ မရှိကြဘူး။"ဟု အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးက ၎င်း၏ မိတ်ဆွေ အကျဉ်းသားတစ်ယောက်အကြောင်းကို ပြောပြသည်။

အလားတူပင် "ကျွန်တော်နဲ့အတူ ထမင်းစားတဲ့ အကျဉ်းသားကို ထောင်ဝင်စာလာတွေ့မယ့်သူမရှိဘူး။ သူက အပြင်မှာ အမေအိုတစ်ယောက်ပဲရှိတာ။ သူ့အမျိုးတွေက သူ့အမေကို စားစရိတ်ထောက်ပံ့ပေးတော့ သူ့အမေက သူ့ဆီ ထောင်ဝင်စာလာမတွေ့ဘူး။ သူ့အမေက ငွေကြေး၊ အစားအသောက်နဲ့ အခြားပံ့ပိုးမှု တွေအတွက် သူ့အမျိုးတွေကို အားကိုးနေရတော့ အထဲက သူ့သားဆီ လာတွေ့ချင်ပေမဲ့ လာမတွေ့ဘူး။ ကျွန်တော်တို့မှာရှိတာကို သူ့ကိုဝေမျှရတယ်။ သူက

တကယ့်ကိုဆင်းရဲတော့ သနားဖို့ကောင်းတယ်"ဟု နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်း တစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။

ခြောက်နှစ်အတွင်း ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် အခြားအကျဉ်းသား တစ်ဦးကလည်း သူ၏အခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း ပြန်ပြောခဲ့သည် -

"အပြင်မှာနေတဲ့သူတွေက ဆင်းရဲတယ်။ အထဲမှာရှိတဲ့သူတွေကို ဘယ်လို လုပ်ပေးနိုင်မှာလဲ။ ဥပမာဆိုရင် ကျွန်တော့်မိဘတွေက ဆင်းရဲတယ်။ သူတို့ရဲ့ နေ့စဉ်စားဝတ်နေရေးအတွက် ရုန်းကန်နေရတယ်။ ဘယ်လိုလုပ် ကျွန်တော့်ကို ပေးနိုင်မှာလဲ။ သူတို့ကိုယ်တိုင်တောင် ခက်ခက်ခဲခဲနဲ့ လုပ်ကိုင်ရှာဖွေစားသောက် နေရတာ။ အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော့်ကိုလည်း ထောင်ဝင်စာလာတွေ့မဲ့သူမရှိဘူး"

သူအကျဉ်းကျသည့်အချိန်တွင် သူများတွေလို ထောင်ဝင်စာတွေ့ရမည်ဟု အစက သူမျှော်လင့်ခဲ့သော်လည်း နောင်တွင် မမျှော်လင့်တော့ပါ။ ထိုသို့မျှော်လင့် နေမည့်အစား သူ့မိသားစုထံသို့ သူပြန်ရောက်နိုင်ဖို့ကိုပဲ မျှော်လင့်ခဲ့သည်။ သူထောင်က မလွတ်မချင်း ထောင်ထဲတွင် မိမိကိုယ်ကိုယ် ရုန်းကန်ရမည်ဖြစ်သည်။ အပြင်တွင်နေထိုင်သော ဆင်းရဲသောမိသားစုများသည် အလွန်ရုန်းကန်ရပြီး ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ခြင်းသည် အခက်ခဲဆုံးအရာများထဲက တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု သူက ထောက်ပြခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရက်စက်ပြီး စိတ်မချမ်းမြေ့စေသည့် သံသရာ လည်ပတ်ပုံစံလိုမျိုး ဆင်းရဲမွဲတေမှုကြောင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်နိုင်ပြီး ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့ခြင်းကို ဟန့်တားခြင်းဖြင့် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပိုမိုဆိုးဝါးလာစေကြောင်းကို အောက်တွင် တိတိကျကျ ဖော်ပြထားသည် -

"ကျွန်တော်နေထိုင်တဲ့ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ကလေးမြို့ကနေ မော်လမြိုင်ထောင်ကို ပို့လိုက်တယ်။ အဲဒီမှာ ဘယ်မိသားစုမှ ထောင်ဝင်စာလာမတွေ့ဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော့်အဖေက ဆုံးသွားပြီ။ အမေက ဆင်းရဲတယ်။"

ထောင်ဝန်ထမ်းတစ်ဦးက သူ၏အမြင်ကို အောက်ပါအတိုင်း မျှဝေထားသည် -

"ကျွန်တော့်ထောင်မှာ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရတဲ့ အကျဉ်းသားတွေ အများကြီးရှိတယ်။ သူတို့တွေထဲမှာ အများစုက ဆင်းရဲကြတယ်။ ထောင်က သူတို့ရဲ့သတ်မှတ်ထားတဲ့ အသုံးစရိတ်ထဲက အစာကျွေးတယ်။ သူတို့ကို ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ကြရင်တော့ ပိုကောင်းတာပေါ့။ အဲဒါဆိုရင် သူတို့စားချင်တာ စားနိုင်ပြီး လိုအပ်တာဝယ်နိုင်တယ်။ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရတဲ့သူတွေကတော့ သူတို့စားချင်တာ မစားရဘူး။"

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု များရှိနိုင်သည်။ သင်လုံခြုံစွာနေနိုင်ရန်အတွက် အစားအသောက်မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ငွေမရှိခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သည့်ပြစ်မှုအတွက်ပဲ ထောင်ကျသည်ဖြစ်စေ ငွေမရှိသော အကျဉ်းသားများအတွက် သံတိုင်များနောက်က ဘဝသည် အင်မတန်ခက်ခဲနိုင်သည်ဟု အငြိမ်းစားထောင်ပိုင်တစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့အား ပြောကြားခဲ့သည်။ "အချို့သော အကျဉ်းသားတွေက ကျေးလက်ဒေသကလာပြီး မိသားစုတွေနဲ့ ထောင်ဝင်စာမတွေ့နိုင်ကြဘူး။ အစောင့်တွေကို လာဘ်ထိုးဖို့ ပိုက်ဆံမရှိတဲ့သူတွေက အရိုက်ခံရတယ်"

ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းသည် ပြင်းထန်သောအကျိုးဆက်များရှိနိုင်သည်။ နောက်ဆုံး အရေးပါသောကဏ္ဍတွင် ဤအကျိုးဆက်များအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်။

၄။ တန်ဖိုး၊ အကျိုးဆက်များနှင့် ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ခြင်းမရှိသည်ကို ရင်ဆိုင်ခြင်း

"ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းက ထောင်ကျနေသော မိသားစုဝင်တွေကို ရုပ်ပိုင်းအရကော၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရကော ကူညီထောက်ပံ့ပေးလို့ အဲဒါက အလွန်အရေးကြီးတယ်။ အချို့တွေက သူတို့ရဲ့မိသားစုတွေလာတွေ့တာမခံရရင် မနေနိုင်ဘဲ ကြာကြာမရှင်သန်နိုင်ပဲ သေသွားကြလိမ့်မယ်" (ဖုန်းဖြင့်စကား စမြည်ပြောချိန်တွင် ထောင်ဝန်ထမ်းမှပြောခြင်း)

ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် အကျဉ်းသားများအတွက် ကြီးမားသော တန်ဖိုးရှိသည်မှာ မလွဲကွာနိုင်ပါ။ အကျဉ်းကျခြင်းဝေဒနာကို ရင်ဆိုင်ရန် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းက အဓိကအရေးပါသည်ဟု အကျဉ်းသားများပြောကြားသည့် အချက်အလက်များက ထင်ရှားစေသည်။ အကျဉ်းသားများသည် ခဏလေးပဲဖြစ်ဖြစ် မိသားစုများနှင့် တွေ့ဆုံချင်စိတ်ပြင်းပြကြသည်။ "အကျဉ်းသားများအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းက အကျဉ်းထောင်မှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်တယ်" ဟု အကျဉ်းသားတစ်ဦးက ဆိုသည်။ နောက်တစ်ဦးကလည်း "ကျွန်တော့်မိသားစုက ကျွန်တော့်ဆီလာတွေ့တယ်လို့ ကျွန်တော်ညှပ်တိုင်း အိပ်မက်မက်တယ်" ဟု ပြောသည်။

ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် ကာကွယ်မှုအပြင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှု နှစ်မျိုးစလုံးအတွက် အရေးပါသောရင်းမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ နှစ်မျိုးစလုံး၏ အရေးပါမှုကို အောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည် -

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကြားတွင် လူသိများသော ဆောင်ပုဒ်တစ်ခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် - 'သတင်းအချက်အလက်က ဟင်းတွေ၊ ဟင်းပွဲတွေထက် ပိုအရေးကြီးတယ်'။ အထူးသဖြင့် လက်တလောဖြစ်ပျက်နေသည့် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များ၏ နောက်ဆုံးရသတင်းများကို သိရှိလိုသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအတွက် သတင်းအချက်အလက်၏ တန်ဖိုးကို ဤဆောင်ပုဒ်က ညွှန်ပြထားသည်။ အခြားလူများကလည်း ဤသို့ပြောသည် -

"သတင်းက ကျွန်တော်တို့အတွက် အင်မတန်ကို အရေးပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို မိသွားရင် ဖလင်္ကာ တိုက်ပိတ်ပြီး ပြစ်ဒဏ်ပေးခံရမှာကို သိရန်နဲ့ အပြင်က သတင်းတွေကို ကျွန်တော်တို့ရတဲ့နည်းနဲ့ သိရဖို့ ကြိုးစားခဲ့ကြတယ်။"

အကျဉ်းသားများသည် သတင်းအတွက် ၎င်းတို့အား ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့သူတွေကို မည်သို့ အားကိုးကြသနည်းဆိုသည်ကို ထောင်ဝန်ထမ်းက ဤသို့ ပြောပြသည် -

"အရင်နှစ်တွေက အကျဉ်းကျနေတဲ့ အကျဉ်းသားတွေကို သတင်းစာဖတ်ခွင့်၊ တီဗွီကြည့်ခွင့်၊ သတင်းနားထောင်ခွင့် ပိတ်ပင်ထားပြီး အပြင်နဲ့ အဆက်ပြတ် နေအောင်ထားကြတယ်။ အကျဉ်းသားတွေက သူတို့ဆီ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူရှိမှ သတင်းရကြတယ်"

(နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်မှာ ထုံးစံဖြစ်သော်လည်း) အကျဉ်းသားများသည် ၎င်းတို့ကို ထောင်ဝင်စာလာတွေ့သူထံမှ သတင်းကြား ရမည့်အချိန်ကို တမ်းတနေကြသည်။

တစ်ခါတစ်ရံတွင် ထောင်ပြင်ပတွင်ရှိသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေကြောင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းကို ဆိုင်းငံ့ထားတတ်သည်။ အကျဉ်းသားများ မျှဝေသည့် အပြင်လောကက သတင်းအချက်အလက်သည် မှန်၊ မမှန်ကို ၎င်းတို့ရရှိထားသည့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်ဖြင့် အလောင်းအစားလုပ်ရန် ဝန်ထမ်းက စိန်ခေါ်ခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ကြားသိခဲ့ရသည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်ကို အလောင်းအစားလုပ်ရန် ငွေကြေးလိုမျိုး ပြောင်းလဲခြင်းသည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ခြင်းအပေါ် အကျဉ်းသားများထားရှိသည့်တန်ဖိုးကို ကိုးရီးကားရားနိုင်သောပုံစံဖြင့် အရိပ်အမြွက်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများသည် ထောင်ထဲတွင် အခြားသူများထက် အားနည်းချက်ပိုရှိပြီး ပိုမိုရုန်းကန်ရသည်။ ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရခြင်းသည် အကျဉ်းသားအတွက် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များရှိနိုင်သည်။ အစားအသောက် မလုံလောက်ခြင်း၊ လုံလောက်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုမရှိခြင်း၊ မကျန်းမာခြင်း၊ ရောဂါကူးစက်ရန် လွယ်ကူခြင်း၊ အားနည်းခြင်း၊ ရောဂါပိုးဝင်ခြင်းနှင့် သေဆုံးခြင်းကြောင့် အကျဉ်းသားများတွင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထဖြစ်သော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများသည် ထောင်ဝင်စာ တွေ့ခြင်းအားဖြင့် ပိုမိုသက်သာလာစေနိုင်သည်။ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရပါက ပိုမိုဆိုးဝါးလာသည်။ အထီးကျန်ခြင်းနှင့် မိသားစုဝင်များနှင့် အဆက်အသွယ် မရှိခြင်းကြောင့် စိတ်ဓာတ်ကျခြင်း၊ စိတ်ပျက်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းနှင့် အားကိုးရာ မဲ့ဖြစ်ခြင်းစသည့် ခံစားချက်များ ဖြစ်စေသောကြောင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဝေဒနာများလည်း ပိုမိုဆိုးဝါးလာနိုင်သည်။

အောက်မြန်မာပြည်က အကျဉ်းထောင်တစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ခံရသည့် အထက် မြန်မာပြည်မှ အကျဉ်းသားက သူထောင်ကျနေစဉ်အတောအတွင်း ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရသည့် အခြေအနေအကြောင်းကို ပြောပြခဲ့သည်။

"ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တဲ့အချိန်မှာ အခြားလူတွေက မိသားစုနဲ့တွေ့ဆုံပြီး ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နဲ့ ပြန်လာကြတဲ့အချိန်မှာ သူတို့အိပ်တဲ့အခန်းထဲ ပြန်မရောက်မချင်း သူတို့မျက်နှာတွေက ပြုံးနေကြတယ်။ ကျွန်တော်လည်း သူတို့လို ထောင်ဝင်စာ တွေ့ချင်တာပေါ့။ အပြင်မှာနေတဲ့ ကျွန်တော့်အမေနဲ့ ကျွန်တော့်မိသားစုအကြောင်းကို ကျွန်တော်အမြဲတမ်း တွေးနေတယ်။ ကျွန်တော် ဝမ်းနည်းတယ်။ ဒီမှာက အစားအသောက်မကောင်းဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော့်မိသားစုကို တွေ့ရတဲ့အချိန်၊ သူတို့မျက်နှာတွေကို မြင်ရတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော်ပျော်တယ်။ ကျွန်တော် တကယ်စိတ်ဓာတ်ကျနေခဲ့တယ်"

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသည့် လူငယ်တစ်ဦး မိမိကိုယ်ကိုယ် သတ်သေဖို့ ကြိုးပမ်းခဲ့သည့်အကြောင်းကို အခြားအကျဉ်းသားတစ်ဦးက ပြောပြခဲ့သည်။

"ကျွန်တော်တို့က အပေါ်ထပ်မှာ အတူနေတာ။ သူက အထက်တန်းအလွှာက။ ထောင်ထဲမှာ တစ်ပတ်လောက်နေပြီး ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရတဲ့အခါ သူဘယ်လို ခံစားနေသလဲတော့ ကျွန်တော်မသိဘူး။ သူက ပြဿနာကောင်။ တစ်ရက်မှာ သူ့လုံချည်ကို လည်ပင်းမှာပတ်ပြီး သံတိုင်မှာ ကြိုးနဲ့ချည်လိုက်တယ်။ မသေလို့တော်သေးတယ်။"

ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများသည် အားတက်စေပြီး လိုအပ်သည့်အခါတွင် အကူအညီများ တောင်းဆိုနိုင်သည်။ ထောင်ဝင်စာ မတွေ့ရသူများသည် အားကိုးရာမဲ့ဖြစ်သည်ဟု ခံစားရစေနိုင်သည်။ အခြားသူများ ထောင်ဝင်စာတွေ့ရခြင်းသည် ၎င်းအတွက် အကျိုးရှိသော်လည်း ထောင်ဝင်စာ တွေ့ရသူများကို မနာလိုဖြစ်မိကြောင်း အကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးက ထုတ်ဖော် ပြောကြားခဲ့သည် -

"အခြားအကျဉ်းသားတွေကို ထောင်ဝင်စာလာတွေ့တာကောင်းပါတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် ကျွန်တော့်ရဲ့ အကျဉ်းကျဖော်ကျဖက်တွေ ထောင်ဝင်စာ လာတွေ့ခံရရင် ကျွန်တော်တို့ ဝေမျှလို့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ကြတော့ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ကြပြီး ကျွန်တော့်ကိုတော့ လာမတွေ့ကြတော့ စိတ်ထဲမှာတော့ မနာလိုဖြစ်မိတယ်။ သူတို့ပေါ် မကောင်းမြင်တဲ့စိတ်နဲ့ မနာလိုဖြစ်တာတော့မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့လိုမျိုး ကျွန်တော်လည်းဖြစ်ချင်တယ်။"

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်း၏ ဆိုးကျိုးနှင့် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ ကောင်းကျိုးများကို အကျဉ်းသူတစ်ဦးက ခွဲခြားဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။

"ကျွန်မရဲ့အနောက်မှာ အသက် ၇၀ကျော် မိန်းမတစ်ယောက်ရှိတယ်။ သူထောင်စကျတဲ့အချိန်က ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ကြတယ်။ နောက်တော့ လာမတွေ့ကြတဲ့အခါမှာ သူက သုန်မှုန်လာပြီး ဘယ်သူနဲ့မှ စကားမပြောတော့ဘူး။ ပြီးရင် အိပ်ယာထဲမှာ လှဲနေတယ်။ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းတွေက သူ့ကိုဆေးကုပေးပေမဲ့ မသက်သာလာဘူး။ အကျဉ်းထောင်က သူ့အိမ်ကို ဆက်သွယ်လိုက်လို့ သူ့မိသားစုက သူ့ကို လာလည်းတွေ့ရော အိပ်ယာကထပြီး ပြန်ကောင်းလာရော"

အကျဉ်းသားများသည် လိုအပ်ပါက အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများ အချင်းချင်း မျှဝေကြသော်လည်း ထိုသို့ မညီမျှသောအခြေအနေများသည် အထောက်အပံ့ပစ္စည်းရှားပါးသည့်အခါမျိုးတွင် အကျဉ်းသားများကြား တွင် တင်းမာမှုများလည်း ဖြစ်စေနိုင်သည်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများက ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့သည်။ ၎င်း၏မိသားစုဝင်သည် အခြားလူများနှင့် မျှဝေမည်ကို သိသောကြောင့် ၎င်းလိုအပ်သည်ထက် အစားအသောက်များ ပိုသယ်သွားခဲ့သည့်အကြောင်းကို မိသားစုဝင်တစ်ဦးက ပြန်လည်ပြောပြခဲ့သည်။

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများ ကြုံတွေ့ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် အာဏာပိုင်များ ရင်ဆိုင်စေအောင် ၎င်းတို့ပြုလုပ်သည့် စိန်ခေါ်မှုများကို သတိထားမိကြောင်း အချို့သော ထောင်ဝန်ထမ်းများက ပြောပြကြသည်။ အချို့သော ဝန်ထမ်းများသည် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများကို ကူညီရန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုသလိုဆွဲဆန့်ကြသည်။ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းဟောင်းတစ်ဦး၏ ရှည်လျားသော ဤထွက်ဆိုချက်တွင် ထိုအမြင်ရှုထောင့်များ ပါဝင်သည် -

"ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းက အကျဉ်းသားတိုင်းအတွက် အလွန်အရေးပါတယ်... မိသားစုနဲ့တွေ့ရတဲ့ အကျဉ်းသားတွေက ယဉ်ကျေးတဲ့ဟန်အမူအရာရှိတယ်။ ဧည့်သည်မတွေ့ရတဲ့ အကျဉ်းသားတွေက ရိုင်းပုံပေါက်တယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံအရ သူတို့တွေရဲ့ ပြုမူလုပ်ဆောင်ပုံတွေက ဆိုးသွမ်းပြီး

ထိန်းရခက်တယ်။ ထောင်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေကို ချိုးဖောက်တာလိုမျိုး မကောင်းတာအမြဲလုပ်တယ်။ ဝန်ထမ်းတွေကို ပမာမခန့်လုပ်တယ်။ အဲဒီအကျဉ်းသား တွေကို ကျွန်တော်တို့က ဂရုစိုက်ရတယ်။ သူတို့ကို လာတွေ့မယ့် မိသားစုဝင်မရှိတော့ သူတို့ကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မယ့် ဘယ်အလုပ်မဆို သူတို့လုပ်နိုင်တဲ့အလုပ်တွေကို ကျွန်တော်တို့စဉ်းစားရတယ်။ ခြံမှာသူတို့အလုပ်လုပ်ရင် ခြံထဲက ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေ ကို ရောင်းပြီး စီးကရက်နဲ့ ကော်ဖီမစ်ဝယ်ဖို့အတွက် သူတို့ပိုက်ဆံရနိုင်တယ်။ သူတို့ ပိုက်ဆံမရရင်လည်း ဟင်းချက်စားဖို့ တစ်ခုခုရလိမ့်မယ်။ ဧည့်သည်မတွေ့ရလည်း သူတို့က ဒီမှာအလုပ်လုပ်ရမှာပဲလေ။ ရိက္ခာတွေကို ရောင်းတဲ့သူထံ တစ်ပတ်တစ်ခါ သူတို့သယ်သွားရပြီး အဲဒီလိုမလုပ်ဖို့ ငြင်းလို့မရဘူး။ ရိက္ခာတွေကို သယ်သွားပြီး တဲ့အခါမှာ ကျန်တဲ့အစားအသောက်တွေကို သူတို့ရောင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကို တရားဝင်ခွင့်မပြုထားဘူး။ ကျွန်တော်တို့က မိသားစုလိုဖြစ်နေလို့ ကျွန်တော်ခွင့်ပြုထား တာ။"

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းကြောင့် အလုပ်စခန်းများတွင် အလုပ်ပိုလုပ်ရ နိုင်သည်။ ထောင်ဝင်စာတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများသည် အကျဉ်းထောင်များနှင့် အလုပ်စခန်းများတွင် ငွေကြေးလိုမျိုး အသုံးချလို့ရသည့် ကော်ဖီမစ်များ ရနိုင်သည်။ အလုပ်စခန်းများတွင် ကော်ဖီမစ်ရှိသော အကျဉ်းသားများသည် သူတို့၏အလုပ်ကို အခြားအကျဉ်းသားများ လုပ်ခိုင်းရန် ကော်ဖီမစ်ဖြင့် ပေးချေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများသည် အလုပ်ပိုလုပ်ရန် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခံရနိုင်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

မေးမြန်းခံရသူတစ်ဦးသည် အကျဉ်းသားများ ကျောက်သယ်ရသည့် အလုပ်စခန်းတွင် သူ့အမေ၏ အတွေ့အကြုံကို မျှဝေခဲ့သည်။ "အလုပ်က အရမ်းကို ပင်ပန်းတယ်။ အဲဒီတော့ မသယ်နိုင်တဲ့လူတွေက သူတို့ကိုယ်စား ကျောက်သယ်ပေးတဲ့ သူတွေကို ကော်ဖီမစ်ပေးတယ်။ နှစ် ၂၀ ကျော် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသူတွေက

ကျောက်သယ်ပေးတယ်....အကျဉ်းသားအချို့က သူတို့မိသားစုမသိဘဲ ထောင်ပြောင်းခံရတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူတို့က အပြင်ကနေ ဘာအထောက်အပံ့မှမရကြဘူး။ ကော်ဖီမစ်ရဖို့ ကျောက်သယ်ရတယ်။"

ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းသည် နှိပ်စက်ခံရမှုရှိခြင်းနှင့် တူညီနိုင်သည်။ အနည်းဆုံးတော့ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်းသည် နှိပ်စက်ခံရနိုင်ခြေ လျော့ပါးစေရန် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ သွားရောက်တွေ့ဆုံမှုနှင့် အဆက်အသွယ်မရှိသည့်အခါတွင် အကာအကွယ်မရှိသည့် အတွက် နှိပ်စက်ခံရရန် အခွင့်အလမ်းရှိနေသည်။ အောက်ပါသာဓကများတွင် ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သရုပ်ဖော်ထားသည်။

အသက် ၄၉နှစ်ရှိသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် ရဲစခန်းတွင် ချုပ်နှောင်ခံရပြီး အချိန် တစ်လခွဲကျော် စစ်ဆေးမေးမြန်းခံရသည်ဟု ပြောသည်။ ရဲများသည် ၎င်းအိမ်တွင် မကြာခဏ စစ်ဆေးမေးမြန်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်ကာလတွင် ၎င်းကို အခြားမြို့တွင်ရှိသော ရဲစခန်းသို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီး သီးခြားနေရာတွင် စစ်ဆေးမေးမြန်းခဲ့သည်။ ၎င်း၏မိသားစုက ၎င်းနှင့် တွေ့ဆုံရန် ငြင်းပယ်ခံခဲ့ရပြီး ၎င်းအဖမ်းခံရသည့်နေရာတွင် စောင့်၊ ခြင်ထောင်နှင့် အစားအသောက်များ ထားခဲ့ဖို့ ကြိုးစားသည့်အခါတွင် ရဲက ၎င်းကို ကောင်းကောင်းမွန်မွန်ထားပြီး မည်သည့်အရာမှ မလိုအပ်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ မိသားစုသည် ၎င်းနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်မရခဲ့ပေ။ သို့သော်လည်း မိသားစုနှင့်တွေ့ဆုံခွင့်မရသည့်အခါတွင် ၎င်းအား နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှစ်မျိုးစလုံး ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံခဲ့ရသည်။ ၎င်းသာ တုံ့ပြန်ခဲ့ရင် အသတ်ခံရပြီး အလောင်းဖျောက်ဖျက်ခံရမှာကို ကြောက်ရွံ့သောကြောင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုဒဏ်ကို ခံခဲ့ရသည်။

အလားတူပင် နှိပ်စက်မှုဖြစ်စဉ်နှင့် ဆက်စပ်၍ လာရောက် တွေ့ဆုံသူ မရှိခြင်းအကြောင်းကို အောက်ပါ ဖြစ်စဉ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည် -

"ကျွန်တော်အဖမ်းခံရတယ်....သူတို့ ကျွန်တော့လက်ကိုလိမ်ချိုးလိုက်လို့ လက်ကျိုးသွား တယ်။ ကျွန်တော့်ကို အချုပ်ကို ခေါ်သွားပြီး မနက်ကနေ ညအထိ တောက်လျှောက်မေးတယ်။ ကျွန်တော်အိပ်မယ့်အချိန်လည်းရောက်ရော သူတို့ဝင်လာ ပြီး ကျွန်တော့်ကို ထပ်မေးတယ်။ ကျွန်တော်ဘယ်သူနဲ့မှ မတွေ့ခဲ့ရဘူး။ နောက်ဆုံး ထောင်ကိုရောက်သွားမှပဲ ကျွန်တော့မိဘနဲ့ တွေ့ရတယ်။"

ထို့ကြောင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းနှင့် နိပ်စက်မှုကို ကျွန်တော်တို့ တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက်နိုင်သော်လည်း တိုက်ရိုက်မဟုတ်သည့် ချိတ်ဆက်မှုများကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ခွဲခြားဖော်ထုတ်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းသည် အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများအတွက် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ တောင်းဆိုမှုများ အပြန်အလှန် ပေးသည့်ပုံစံဖြင့် လိင်အမြတ်ထုတ်ခံရခြင်းများဖြစ်စေနိုင်သည်ဟု ဌေးဝင်း (၁၇၉-၁၈၀) က ရေးသားထားသည်။ အကျဉ်းသားများသည် (ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းကြောင့်) အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများ မရသည့်အခါတွင် ရှင်သန်ရန်အတွက် အမြတ်ထုတ်သည့် သို့မဟုတ် နိုင်ထက်စီးနင်းပြုသည့် ရောင်းဝယ်ဆက်ဆံမှုလုပ်ရန် အတင်းအကျပ် အခိုင်းခံရသည်လည်းရှိသည်။

၄။ နိဂုံး

ယခု ကျွန်ုပ်နိဂုံးချုပ်ပါတော့မည်။ အပြင်လောကနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိနေတောင်မှ ထောင်ထဲတွင် ရှင်သန်ရန် လူတွေ့ရုန်းကန်ရသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ သိထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများအကြောင်း

ခေါင်းစဉ်ကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အဆိုကြမ်း သို့မဟုတ် ယူဆချက်မှာ အဆက်အသွယ်မရှိသူများသည် ပိုမိုရန်ကန်ရသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤခေါင်းစဉ်ကို ကျွန်တော်တို့ စူးစမ်းလေ့လာခဲ့ပြီး ကျွန်ုပ်တို့၏အဆိုကြမ်းကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများသည် သိသာထင်ရှားသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရသည်။ အခြားသူများထက် သီးခြားဖြစ်သောလူများ ထောင်ဝင်စာတွေ့ခွင့်မရနိုင်ခြေ များသည့် အခြေအနေများ ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့ ခွဲခြားဖော်ထုတ်ထားသည်။ ကျန်းမာအဆင်ပြေရေးအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အရေးပါမှုနှင့် အထူးသဖြင့် ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရခြင်းကြောင့် 'အကျဉ်းကျခြင်းဆိုင်ရာ ဝေဒနာများ'ဟု အကျဉ်းထောင်လူမှုဗေဒတွင် ခေါ်ဝေါ်သည့် ဝေဒနာများ ပိုမိုဆိုးဝါးလာစေကြောင်းကို အကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် မိသားစုဝင် များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ကျွန်တော်တို့ သက်သေ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထောင်ဝင်စာမတွေ့ရသော အကျဉ်းသားများ မည်ကဲ့သို့ ရင်ဆိုင်ရပ်တည်သနည်းဆိုသည်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် အများအားဖြင့် အခြားအကျဉ်းသားများ သို့မဟုတ် အကျဉ်းထောင် ဝန်ထမ်းများ၏ သနားကြင်နာမှုပေါ်တွင် မှီခိုနေရသည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့ဖြစ်ခြင်း သည် အခြားအကျဉ်းသားများ သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းများ၏ အမြတ်ထုတ်ခြင်း ခံရလွယ်သည်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည်။ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် အကျဉ်းသားများကို မိသားစုမှ ထောင်ဝင်စာလာမတွေ့သည့် အဓိကအခြေအနေ များမှာ - တိုက်ပိတ်ခံရခြင်း၊ မိသားစု၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်း မရှိခြင်း၊ ခရီးအကွာအဝေးလိုမျိုး အဟန့်အတားများနှင့် ရင်းမြစ်မရှိခြင်းကြောင့် မိသားစုမှ ထောင်ဝင်စာလာတွေ့ခြင်းကို တားဆီးခြင်း၊ မလျော်ကန်သည့် အပြုအမူကြောင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခံရခြင်း၊ မိသားစုများ ဆင်းရဲခြင်း သို့မဟုတ် အကျဉ်းသားရှိသောနေရာကို အသိပေးမှု မရှိခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးတင်းမာမှုနှင့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများဆိုင်ရာ အခြေအနေများ ဖြစ်ပွားနေစဉ် တို့ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းသားများကို ကာကွယ်ရေး၊ ကျန်းမာအဆင်ပြေရေးအတွက်နှင့် အကျဉ်းထောင် စည်းကမ်းတကျရှိခြင်းအတွက် ထောင်ဝင်စာတွေ့ခြင်း၏ အရေးပါမှုကို အသားပေးရန်နှင့် ကျွန်တော်တို့ ခွဲခြားဖော်ထုတ်ထားသော အကြောင်းရင်းများနှင့် အခြေအနေများသည် လက်တွေ့ဘဝတွင် အကြောင်းအရာထပ်နေပြီး အားဖြည့်ပေး နေတတ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို အာရုံစိုက်ရန် ကျွန်တော်တို့၏ ခွဲခြားစိတ်ဖြာချက်က အကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်သည်။ ကျွန်တော်တို့၏ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များနှင့် ဤခေါင်းစဉ်ကို အသေးစိတ်ထပ်မံလေ့လာခြင်းသည် အကျဉ်းသားများအတွက် အန္တရာယ်များ လျော့ကျစေပြီး အကျဉ်းသားများသည် မည်သည့်အခါမှ အမေ့ခံမ ဖြစ်ရအောင် အကျဉ်းသားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအကြား ဆက်သွယ်ခြင်းကို တည့်တံ့စေခြင်းအကြောင်း မူဝါဒရေးရာ အငြင်းပွားမှုများတွင် ပါဝင်အကြံပြုနိုင်မည်ဟု ကျွန်တော်တို့မျှော်လင့်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

The Catalogue of the Hluttaw Record, Volume 2, 2011.

Christian, J., Mellow, J., & Thomas, S. (2006). Social and economic implications of family connections to prisoners, *Journal of Criminal Justice*, 34, 443-452.

Christian, J., Mellow, J., & Thomas, S. (2006). "Social and economic implications of family connections to prisoners." *Journal of Criminal Justice*, 34(4), 443-452.

Codd, H.(2008) In the shadow of prison. Families, imprisonment and criminal justice. Cullompton: Willan Publishing.

Duwe, Grant and Clark, Valerie (2013). "Blessed Be the Social Tie That Binds: The Effects of Prison Visitation on Offender Recidivism". *Criminal Justice Policy Review* XX(X), 1-

Hairston, C. F. (1988). "Family ties during imprisonment: Do they influence future criminal activity?" *Federal Probation*, 52(1). 48-52.

HRFoT: Human Rights Foundation of Turkey (2007). "The Istanbul Statement on The Use and Effects Of Solitary Confinement." *International Psychological Trauma Symposium*. Istanbul: Human Right Foundation of Turkey.

Jiang, S., & Winfree, L. T., Jr. (2006) "Social Support, Gender, and Inmate Adjustment to Prison Life: Insights from a National Sample." *The Prison Journal*, 86(1), 32-55.

Melossi, Dario (2001). "The Cultural Embeddedness of Social Control"
Theoretical Criminology 5(4) 403-424

Monahan, K. C., Glodweber, A., & Cauffman, E. (2011). "The Effects of Visitation on Incarcerated Juvenile Offenders: How Contact with the Outside Impacts Adjustment on the Inside." *Law and Human Behavior*, 35, 143-151.

Moran, Dominique, Judith Pallot, and Laura Piacentini, 2009. "Lipstick, Lace, and Longing: constructions of femininity inside a Russian Prison." *Environment and Planning D: Society and Space* 27(4): 700-720.

Prisons Law Draft (2015)

Siennick, S.E, Mears, D.P, Bales, W.D. (2013). "Here and gone: Anticipation and separation effects of prison visits on inmate infractions". *Journal of Research in Crime and Delinquency* 50(3), 417-444.

Tin, U(2012). *Myanmar Monarchy Administration – 5 Volume*, Third edition.

Weerwag, Nola (2015). "Solitary Confinement as a Human Right Concern: A Case study of Burma's Political Prisoners". (Thesis)

REFERENCES

AAPP (Assistance Association for Political Prisoners). 2016a. After release I to restart my life from the beginning: The Experiences of Ex-political Prisoners in Burma an Challenges to Reintegration. Report published by AAPP with the Former Political Prisoners Society. May 25, 2016.

2016b. Prison Conditions in Burma and the Potential for Prison Reform, Maesot: AAPP.

Amnesty International. 2017. "Death Sentences and Executions 2016." In: <https://www.amnesty.org/download/Documents/ACT5057402017ENGLISH>. PDF (Accessed on 23 October 2018)

Aung, Min. 2014. Letters from Kalay Prison to Tauncote City. Yangon,YG: Zinyartanarzaw.

Brunton-Smith and McCarthy. 2017. "The Effects of Prisoner Attachment to Family on Re- entry Outcomes: A Longitudinal Assessment." The British Journal of Criminology 57(2): 463–482.

The Burma Jail Manual, Section 11.

The Catalogue of the Hluttaw Record, Volume 2, 2011.

CCDPW. 2011. "Death Penalty Database." In:
<https://www.deathpenaltyworldwide.org/country-search-post.cfm?country=Myanmar> (Accessed on 25 may 2018).

Cheesman, N. 2015. *Opposing the Rule of Law*. Cambridge, Cambridge University Press. Christian, J., Mellow, J., & Thomas, S. 2006. Social and economic implications of family

connections to prisoners, *Journal of Criminal Justice*, 34, 443-452.

Cochran, J. C., & Mears, D. P. 2013. Social isolation and inmate behavior: A conceptual framework for theorizing prison visitation and guiding and assessing research. *Journal of Criminal Justice*, 41(4), 252-261.

Codd, H. 2008. *In the shadow of prison. Families, imprisonment and criminal justice*. Cullompton: Willan Publishing.

Coyle, A. 2009. *A Human Rights Approach to Prison Management: Handbook for prison staff*. London, International Centre for Prison Studies.

Cultural Atlas, 2018. 'Myanmar (Burmese) Culture - Family'.
<https://culturalatlas.sbs.com.au/burmese-myanmar-culture/family-1bbafc8e-12e1-45b5-90c1-32270443a88c> (accessed on 26 May 2018)

Dais and Salla. 2017. "Formal and informal controls and punishment: the production of order in Brazilian's prisons." *The Prison Service Journal* 229: 19-22.

DeWalt, Kathleen Musante, & DeWalt, Billie R. 2011. *Participant observation, a guide for fieldworkers* (2.nd ed.). Lanham, MD: Rowman & Littlefield.

De Claire, K. and L. Dixon. 2017. "The Effects of Prison Visits From Family Members on Prisoners' Well-Being, Prison Rule Breaking, and Recidivism: A Review of Research Since 1991." *Trauma, Violence, & Abuse* 18(2): 185-199.

Duwe, G. and V. Clark. 2013. "Blessed Be the Social Tie That Binds: The Effects of Prison Visitation on Offender Recidivism." *Criminal Justice Policy Review* 24(3): 271-296.

Dude and Clark. 2016. "Distance Matters: Examining the Factors That Impact Prisoner Visitation in Minnesota". *Criminal Justice and Behavior* 44(2): 184-204.

Feldman, Maia. 2009. "Vejledning fra et antropologisk udgangspunkt." In *Hverdagspraksis i socialt arbejde, antropologiske perspektiver*, edited by K. Schepelern Johansen, K. L. B. Ludvigsen & H. Schjellerup Nielsen, 66-89. Kbh: Akademisk Forlag.

Foster, R. 2017. Exploring 'betwixt and between' in a prison visitors' centre and beyond. In *Carceral Spatiality*, 169-198. Palgrave Macmillan, London.

Frontier. "Of unlawful associations and arbitrary arrests." Oliver Slow, Frontier Myanmar. Published 7 July 2017. Last accessed 29 May 2019. <https://frontiermyanmar.net/en/of-unlawful-associations-and-arbitrary-arrests>

Gibson-Light. 2018. "Ramen Politics: Informal Money and Logics of Resistance in the Contemporary American Prison." *Qualitative Sociology*, 41(2): 199-220.

Gregory, D. 2009. "Vanishing points: law, violence, and exception in the global war prison". In *Terror and the Postcolonial: A Concise Companion*, edited by D. Gregory and A. Pred. New York: Routledge.

Grace and et al. 2013. 'Informal prison dynamics in Africa and Latin America.' *Criminal Justice Matters* 91(1): 26-27.

Hairston, C. F. 1988. "Family ties during imprisonment: Do they influence future criminal activity?". *Federal Probation*, 52(1): 48-52.

HRFoT: Human Rights Foundation of Turkey (2007). "The Istanbul Statement on The Use and Effects Of Solitary Confinement." *International Psychological Trauma Symposium*. Istanbul: Human Right Foundation of Turkey.

Hutton, M. 2016. Visiting time: A tale of two prisons. *Probation Journal*, 63(3): 347-361. Jiang, S., & Winfree, L. T., Jr. 2006. "Social Support, Gender, and Inmate Adjustment to

Prison Life: Insights from a National Sample." *The Prison Journal* 86(1): 32-55.

McCarthy and Adam. 2017. "Prison visitation as human 'right' or earned 'privilege'? The differing tales of England/Wales, and Scotland". *Journal of Social Welfare and Family Law* 39 (4): 403-416.

Melossi, Dario. 2001. "The Cultural Embeddedness of Social Control" *Theoretical Criminology* 5(4) 403-424

Merry, Sally Engle. 2009. "Legal Transplants and Cultural Translation: Making Human Rights in the Vernacular." In *Human Rights: An Anthropological Reader*, edited by Mark Goodale, 265-303. Oxford: Wiley-Blackwell.

Mitchell, M. M., K. Spooner, D. Jia and Y. Zhang. 2016. "The effect of prison visitation on reentry success: A meta-analysis." *Journal of Criminal Justice* 47: 74-83.

Monahan, K. C., Glodweber, A., & Cauffman, E. 2011. "The Effects of Visitation on Incarcerated Juvenile Offenders: How Contact with the Outside Impacts Adjustment on the Inside." *Law and Human Behavior*, 35, 143-151.

Moran, D. 2013. Between outside and inside? Prison visiting rooms as liminal carceral spaces. *GeoJournal*, 78(2), 339-351.

Moran, Dominique, Judith Pallot, and Laura Piacentini, 2009. "Lipstick, Lace, and Longing: constructions of femininity inside a Russian Prison." *Environment and Planning D: Society and Space* 27(4): 700-720.

2011. Disciplined mobility and carceral geography: prisoner transport in Russia. *Transactions of the Institute of British Geographers* 37 (3): 446-460

Pallot, Judith. 2015. *The Topography of Incarceration: The Spatial Continuity of Penalty and the Legacy of the Gulag in twentieth and twenty first century Russia*. 24

Popham, P. 2011. *The Lady and the Peacock: The Life of Aung San Suu Kyi*. London, Rider.

PRI (2017). *Essex paper 3: Initial guidance on the interpretation and implementation of the UN Nelson Mandela Rules*. Essex Paper. London, Penal Reform International and the Essex Human Rights Centre.

Ramirez-Barrett and el at. 2006. *"The Collateral Effects of Incarceration on Fathers, Families, and Communities."* Chicago: University of Chicago Press.

- Simon, J. 2007. *Governing through Crime: How the War on Crime Transformed American Democracy and Created a Culture of Fear*. New York; Oxford: Oxford University Press.
- Siennick, S.E, Mears, D.P, Bales, W.D. 2013. "Here and gone: Anticipation and separation effects of prison visits on inmate infractions". *Journal of Research in Crime and Delinquency* 50(3), 417-444.
- Stearns, A. E and el at. (2017). *The Walking Dead? Assessing Social Death Among Long- term Prisoners*. Louisiana: Routledge.
- Tin, U. 2012. *Myanmar Monarchy Administration – 5 Volume, Third edition*.
- Turanovic, Jillian J., and Melinda Tasca. 2017. "Inmates' experiences with prison visitation." *Justice Quarterly*, 1-36.
- UN 2016. *United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules)*. United Nations.
- Weerwag, Nola. 2015. "Solitary Confinement as a Human Right Concern: A Case study of Burma's Political Prisoners". (Thesis)

